

PHILIPPI
Ex Bibliotheca
CIV. VERII
INTRODVCTIONIS
Augustini erodorum
IN VNIVERSAM
GEOGRAPHIAM,
TAM VETEREM
Piotariensis.
quàm novam.
LIBRUM VI.

*Editio vltima prioribus multò
KK.3. emendatiór. in 32º.*

CADOMI,
Ex Typographiâ ADAMI
CAVELIER.

M. DC. XLII.

UNIVERSITATEA „OVIDIUS”
CONSTANTA
BIBLIOTECA
CENTRALĂ
Nr. inv. 309328

ILLVST. ET AMPLISS.

VIRO,

DOMINICO MOLINO,

PATRITIO, ET

Senatori Veneto,

S. D.

IOSEPHVS VORSTIYS EV. F.

Omplures causæ sunt,
Vir illustrissime, quæ me
impulerunt, cur fœtum
hûc posthumû PHILIPPÆ
CLVERII curæ meæ concreditum
clarissimo tuo nomini inscriben-
dum esse duxerim. Sive enim tua
erga defunctum merita cõsulerem,
sive in nos nostramq; familiam à te
collata beneficia, sive deniq; quod
palmarium esse puto, incredibilem
illum tuum in bonas literas ac lite-
ratos omnes amorem, summo cum
studio ubiq; terrarum eos iuuandî
promouendique coniunctum, ne-

A ij

4
mihi, nisi vni tibi meritissimo operis huius dedicationem deberi cōperio. Qualis autem quantaq; semper fuerit tua, qua *Cluverium* nostrū, dum nobiscum esset, profecutus es beneuolentia, vel inde satis superque constare potest, quod de manibus etiā de mortui porro bene mereri pergās: dū posterorum ei⁹ orbitati fauorem ac opem tuam deesse nullo modo pateris. Quæ res certā mihi spem facit, diuinius illius animi partem hunc immaturū minime à te derelictum iri. Patrocinium tuum implorat, Vir illustrissime, & quod in eo imperfectum obscurumque, breue, heu! nimium, genitori suo vitæ spacium cōcessū esse voluit, id nominis tui splendor ac consummata laus vt perficiat ac illustret, obnixè petit. Tu qui viuū nihil desiderare quod quidem ab humanitate tua expectari poterat, voluisti: neque mortuo, vt confido, hanc denegabis gratiam. Merentur id eximie viri virtus & eruditio,

tibi, si cuiquã, perspectæ: meretur
id summa illius olim in te obser-
uantia. Quantam verò iacturam in
illius morte eruditis omnibus acer-
ba, res publica literaria fecerit, non
vnius paginæ res est, aut paucularũ
linearum, non ex alio hoc disces
melius, quam ex eo quem maximis
in delitiis habes D. Heinsio tuo,
viro ingentib⁹ meritis ac fama su-
pra conditionem humanã euecto,
qui de more maiorum collegæ sui
exequias funeris disertissima ora-
tione ex officio celebravit. Verum
luctuosa hac de obitu auctoris no-
stri recordatione relicta, ad lætio-
rẽ me cõfero. Accedo ad tua in ca-
rissimũ mihi fratrem benefacta, qui-
bus totam familiam nostram tibi
debendi ream cõstituisti, quæ talia
tantaque sunt, vt tuus ex asse non
solum dici frater velit, sed & de-
beat. Tu ille es, Vir illustrissime,
qui primus meũ Adolphum in il-
las Italiæ oras aduentum comple-
xu, benevolentia, amore, ac fir-

A iij

miliaritate tua dignatus es. Neque magnum tuum hîc silere lubet Heinſium, cui cum is debeat quã plurimũ, hoc tamen debere volet ſemper maximũ, quod litteris ſuis aditum illi ad te parauerit liberiorẽ. Tu toto quod ibidem vixit tempore, ita illũ fouiſti, ita tutatus es, vt omne deſiderium patriæ parentumque magna ex parte leniueris: adeo vt vix, imo ne vix quidẽ procul ſuis ſe eſſe ſenſerit. Tua opera claris doctiſq; plurimis in Italia viris innotuit, Bibliothecas celeberrimas introſpexit, ac ea oculis auribusq; uſurpauit, quę haud facile cuiquam ex tanto peregrinantium numero videnda audiendaq; contingere ſolent. Et cum reliquę Italię luſtrandę deſiderio teneretur, ac demũ domum reuertendi: tu ubique eum cõmendatiis proſecutus es: quibus adiutus, Legatis tribus Sereniſſimæ Venetæ Reipubl. ita charus acceptuſque fuit, vt partim eorum hoſpitio per Italiam, partim

comitatu in reditu vsus, vberimur
fructum peregrinationis sue in pa-
triam reportasse, iure gloriari possit.
Quis dignè deprecet illustrissimi
herois Reineri Zeno, grauissimi,
tum temporis cum Romæ esset,
apud Pontificem Oratoris, singula-
rem humanitatem, qui aula sua ex-
ceptum, maxima cum verecundia
non semel renitentem, ita benignè
tractauit, vt perpetua apud nos sit
futura beneficiorum eius memo-
ria, ac nominis illius cultus: Quis
magnam illam M. Antonii Mau-
roceni animã pro meritis extollat?
quicum ad potentissimos nostros
Ordines è Legatione Sabaudica, qua
gloriosissimè defunctus erat, Ora-
tor mitteretur, Augustam Taurino-
rum in comitatu successoris sui il-
lustrissimi & Excellentissimi Lau-
rentii Parutzæ adpellenté, non mo-
do lubentibus oculis conspexit, ve-
rum etiam ad diem itineri suo præ-
stitutum apud se detinuit, ac comi-
tum suorum numero adscriptam

A iij

saluum ac incolumē ad patriæ la-
 res, periculosis hisce tēporibus, re-
 duxit. Quia præstanti summorum
 virorum beneficētia in perpetuum
 quidem illis deuinctus manēbit,
 tibi tamen soli tantum quantum
 cæteris omnibus: vt pote cuius au-
 ctoritas ac existimatio apud singu-
 los illi conciliatrices tantorum fa-
 uorum extitere. Quamquam autem
 tot nominibus scripti huius tibi
 vendicet dedicationem, nulla ta-
 mē re propius ea ad te spectare vi-
 detur, quā propter excelsum illum
 tuum animum ac plane heroicum,
 ita erga humaniores litteras affe-
 ctum, vt iniquo hoc sæculo solus
 fere ad excitanda & sustentanda lit-
 teratorum ingenia natus esse vi-
 dearis: dum sic eos æstimas, sic di-
 ligis, ac pro viri tui tueris, vt tibi vni
 priuatum hac in parte deferentes,
 toti se ad tui venerationem cōuer-
 tere iam cœperint. Taceo reliquas
 tuas virtutes, quibus mortalitatis
 huius limites trāscendens, proximē

ad diuinitatem accedere diceris,
Quis summum in Remp. studium,
quis prudentiam singularem, ac in
maxima auctoritate raram comita-
tē, quis omnigena eruditione ple-
ne imbutum pectus, quis oris facū-
diam ineffabilem, quis incorruptā
tuam fidem, candorem, ac tantam
perpetuæ humanitatis cōstantiam,
quanta vel in homine optari possit,
non modo collaudare, sed admira-
ri pro magnitudine earum queat?
Gloriosum quidem sibi putat frater
Italiam tuam, humani generis de-
licias, vidisse: Italię urbium ocel-
lum Venetias, adiisse: at te quod cō-
ram cognoscere potuerit ac cōlere,
purpuratorum Patrum decus exi-
mium, ac prisce nobilitatis Venetę
magnum columen, id vero serio triū-
phat. De maioribus tuis, viris domi
forisq; maximis, multa dicenda fo-
rent. Offerūt se nobis Iacobi, Cræsi,
Andrę, Hieronymi, Aloisii, in
toga, armis ac litteris iā multa ante
sæcula strenuissimi, & antiquissimę

Molinorum profapie clarissima lumina. Verum cum publici annales hos iam dudum loquantur, & nihil potius quam pauca de sublimibus illis animabus referre expediat, in te vno tota mea cogitatio defixa maneat, in quem natura parens, miraculi instar aliquid edere gestiens, omnes omnium gentilium tuorum congescit virtutes, ut quas in singulis admiramur singulas, in te suspiceremus ac veneremur vniuersas. Accipe itaque magne Patrone, serena fronte literarium hocce munusculum, meritis ac virtutibus tuis debitum, quod alienis laboribus extractum adornatumque, nostra vero industria ac cura in lucem bono publico protractum, Amplitudini tue in grati animi signum submissè offerimus ac dedicamus: daturi aliquando, si genius faueat & fata sinant, maiora te que digniora. Vale, sæculi decus, & nos nomini dignitatique sue deuotissimos amare perge.

PHILIPPI
 CLVERII
 INTRODVCTIONIS
 IN VNIVERSAM
 GEOGRAPHIAM,
 TAM VETEREM
 quàm nouam.

LIBER PRIMVS

CAP. I.

*Quid Geographia, & quid Globus,
 seu Orbis terre.*

GEOPGRAPHIA est terræ
 vniuersæ quatenus no-
 bis cognita est, descri-
 ptio. Vocabulum eius
 Græcum est, nam à γαῖα, siue γαῖν,
 id est, terra (pro quo in composi-
 tione vsurpatur γέα) & γράφω, hoc
 est, scribo, compositū fit Γεωγραφία,

id est, Terræ descriptio. Differt autem Geographia à Cosmographia, ut pars, à toto: à Chorographia, ut totum à parte. Cœsmographia quippe, quæ à κόσμος, id est, mundus, & γράφω, dicitur Mundi descriptio, est totius yniuersi seu Mundi, tam elementaris quam ætherei descriptio. Chorographia, cuius vocabulum à χῶρος, vel χῆρος, id est, regio, & γράφω, componitur, est regionis alicuius particularis descriptio: veluti Hispaniæ, Italiæ, Germaniæ; huius pars iterum est Topographia, quæ à τόπος, id est locus, & γράφω, dicitur: est hæc loci alicuius particularis descriptio: ut pote agri siue territorii, alicuius oppidi, seu pagi; in quâ etiam arua, prata, arbores, plateæ, & ædificia depicta veniunt. Geographia autem solius terræ situm describit. Terræ autem nomine in Geographia non separatim quartum elementum, ut Physici, accipimus, sed complexim terram, ynâ

gum aquis infusis, pro totius vni-
uersi centro intelligimus, quod à
figura Orbis, seu Globus terrę vo-
catur. Globus quippe est corpus so-
lidum, vndique rotundum, vnica
superficie contentum: in medio
habens centrum siue punctum, à
quo omnes lineę, ad superficiem
ductę sunt æquales. Vnicus igitur
ex vtroque elemento Globus con-
ficitur, vnique & eandem con-
uexam constituit vtrumque super-
ficiem. Hunc verò terrę Globum
variè Geographi in circulos atque
partes distinguunt: de quibus sin-
gulis ordine agendum.

C A P. II.

De Globi partibus & Circulis.

Primum Axis in Globo consti-
tuitur, siue linea recta, per cen-
trum terrę tracta: quę est totius
mūdi diameter, à præpositione Gre-
ca *ἄξῐς*, id est, per, & verb. *ἄξῐς*.

id est, metior dicta : quasi medium dimetiens , circum quam voluitur atque conuertitur Mundus.

Axis autem extrema , Poli mundi appellantur , à verbo *πάλω* , quod est , verto : vnde & vertices Latinis, & cardines dicti: quia circum hos tota mundi machina circumvoluitur : quorum alter Arcticus, id est, Vrsinus, ἀπὸ τῆς ἀρκτου, ab vrsa, vicino sidere : alter Antarcticus nominatur , quia Arctico ex diametro est oppositus.

Arcticus polus , qui & Borealis siue Boreus , & Aquilonaris siue Aquilonius , à Borea siue Aquilone vento , qui ab hac plaga spirat, & Septemtrionalis dicitur , à septem stellis , quas Triones vocant, est is , qui in his locis , quæ nos incolimus , semper apparet.

Antarcticus , qui & Australis , & Austrinus & Notius , ab Austro siue Noto vento , & Meridionalis, à mundi plaga dicitur , est is , qui nostro hemispherio nūquam con-

spicitur : sed sub Horizonte latet.

Porro Globo terrarum octo præcipui assignantur circuli, bifariam distincti : primùm diuiduntur pari numero in Maiores atque Minores. Maiores dicuntur, qui idem cum globo obtinent centrum, ipsumque globum in duas secant partes æquales. Sunt autem Æquinoctialis, siue Æquator, Zodiacus, Horizon, Meridianus. Minores dicuntur, qui diuersum habent centrum à globi centro : quique globum in duas partes diuidunt inæquales. Sunt vero, Tropici duo, totidemque Polares.

Rursus, ex vniuersis circulis quinque dicuntur Recti, siue Paralleli, id est, æqui-distantes, quod eisdem cum vniuerso polos habeant : quodque æqualiter inter se in latitudinem distent. Sunt autem, Æquator, Tropici duo, totidemque Polares. Reliqui tres dicuntur Obliqui, quod diuersos à mundi polis habeant suos polos.

CAP. III.

De Quatuor Maioribus Circularis.

MAiores circuli distinguntur in Fixos, atque Mobiles. Fixi, siue immutabiles, dicuntur, qui eundem perpetuo locum in globo obtinent: ideoque in globi superficie pinguntur. Sunt autem *Æquator & Zodiacus*. Mobiles, siue mutabiles, dicuntur, qui non eandem semper in Globo sedem obtinent: sed multipliciter, pro varia regionum atque locorum mutatione mutantur: ideoque extra Globi superficiem designantur. Sunt *Horizon & Meridianus*. Sed de singulis agendum.

De Horizonte.

Ὁρίζων, *Horizon*, Latine *Terminator*, *Finitor*, & *Finiens*, est circulus maior mutabilis, qui conspectam mundi partem ab incon-

specta

spēta dirimit : hoc est , inferius hemisphærium ab superiore. Describitur in theca siue armilla Globi : huius enim superficies , quæ supra est , verè Horizontis munere fungitur ; dirimens globum in duas æquas partes. Est autem duplex : alter , qui ratione atque intelligentia percipitur : alter , qui sensu. Is qui intelligentia percipitur , est is , qui ad fixarum stellarum orbem pertingit , & in duas æquales partes vniuersam mundi sphæram diuidit : ita vt alterum hemisphærium super terram existat , alterum sub terra condatur. Estque iterum duplex : Rectus & Obliquus. Rectus est , qui per mundi polos transiens , polum seu verticem habet sub Æquatore : quem ad rectos angulos interfecat. Obliquus dicitur , cuius vertex vltra citraue æquatorem incidit : quique æquatorem ad obliquos angulos interfecat : altero mundi polorum sursum eleuato ,

altero deorsum depresso. huiusmodi Horizontem qui habent, iis Sol & reliqua sidera obliquo ascendunt & descendunt motu. Is verò quem sensu percipimus, est Horizon, qui oculo nostro terminatus, quoad vsque conspectus ferri potest, extenditur, diuidens partem Orbis, quæ nobis cernitur, ab ea quæ non apparet, cuius diametri longitudo cLXXX. stadia, id est, millia passuum XXXII. cum dimidio, milliaria Germa. v. cum v. octauis, non excedere putatur; quòd oculorum acies non ultra se extendit. Mutabilis dicitur atque multiplex Horizon, quia nō potest mutari locus, quoquo versum eas, quantumvis mutatio ea perexigua fit, quin vnà varientur horizon, regio, & cælum, atque hac ratione infiniti possunt fingi Horizontes. Porro Horizontis duo sunt poli, quorum alter Arabico vocabulo dicitur Semith, corruptè vulgò Zenith: estque punctum perpen-

diculariter vertici nostro incumbens: alter vocatur Nadir vulgo, at propriè Nathir: superiori ad diametrum oppositus, Antipodum ceruicibus incumbens.

De Æquinoctiali.

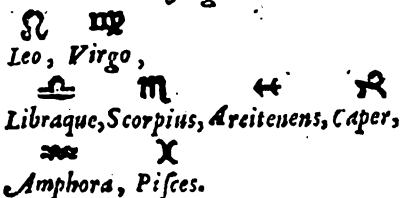
Æquinoctialis, & Æquidialis, Græce *ἰσημερινός*, & Æquator, est circulus quinque parallelorum maximus, qui globum in duas partes æquales Septentrionalem & Meridionalem diuidit, æquali spatio ab utroque polo distans, quem cum Sol attingit, æquale toto Orbe efficit diei ac noctis spatium: vnde & nomen ei quasi- tum. Fiunt autem eiusmodi Æquinoctia, quæ Æquidialia antiquis dicebantur, bis in anno: semel in principio Arietis, cum Vernum, atque iterum in principio Librae, vbi Autumnale vocatur. Cæterum nauæ Æquatorem vulgo appellant Mediam lineam, siue nudè

De Zodiaco

$\Sigma\omega\delta\gamma\epsilon\kappa\omicron\varsigma$, Zodiacus, est circulus maior, inter Mundi polos obliquè locatus: ex vna parte Tropicum æstiuum in principio Cancrì, ex altera hibernum in principio Capricorni apprehédens: ac médium interfecans Æquatorem: à quo vicissim secatur, circa principia Arietis & Libræ: ita vt altera eius medietas ab Æquatore ad polum arcticum, altera ad Antarcticum declinet. Diuiditur in XII. partes, quæ signa vocantur, vnde nomen Latinum Signifer: Græcum verò $\Sigma\omega\delta\gamma\epsilon\kappa\omicron\varsigma$, $\Sigma\omicron\delta\epsilon\zeta\eta\iota\upsilon$, hoc est, animalibus, quæ in eo finguntur, quorum nomina, duobus versibus ab Ausonio expressa, sunt ista.

γ τ π σ

Sunt Ariès, Taurus, Gemini, Cancer,

 Leo, Virgo,

 Libraque, Scorpius, Arcitenens, Caper,

 Amphora, Pisces.

Horum versuum prior Septem-
 trionalia, posterior Australia signa
 continet. Singulis verò signis xxx.
 tribuuntur gradus, qui computati
 cccLx. in vniuersum conficiunt:
 in quos totus distribuitur Orbis
 terrarum.

De Meridiano.

Meridianus, Græce *μσημεριος*,
 maior mutabilis circulus est, qui
 per polos mundi, & dati cuiuslibet
 loci verticem ductus, Æqui-
 noctialem ex-trans verso interse-
 cat: totumque terræ Orbem in
 duas partes discerpit: altera eius
 medietate ad Ortum, altera ad
 Occasum relicta: ita dictus, quod
 Sol, cum in nostro hemisphærio
 eum attingat, apud nos atque om-

nes eos qui sub eodem Meridiano, Septentriones Austrumve versus sunt positi, facit medium diei: ac rursus medium noctis, cum in inferiore hemisphærio ad eundem perueniat. Huius igitur potissimum officium est, medium diem mediamque noctem ostendere. Est autem Vertex loci, punctum in cœlo, directè illi loco supra positum, vel vertici capitis cuiusvis hominis perpendiculariter incumbens. Mutabilis dicitur Meridianus, quia si tantillum, ortum occasumve versus progrediaris, alius continuo erit Meridianus: ita ut semper mutetur una nobiscum pro ratione locorum ac regionum, in quibus consistimus. Atque hac ratione infiniti constitui possunt Meridiani: quot enim puncta verticalia, tot Meridiani dabuntur.

C A P. I V.

De quatuor minoribus Circulis.

De Tropicis.

TRopici Circuli sunt duo, æquali spatio ab Æquatore distantes: quorum alter, qui nobis propinquior est, Cancrī Tropicus; alter in Austrum vergens, Tropicus Capricorni dicitur. Latini Solstitiales appellant, propterea quod Solstitia in iis fiunt, hosce quippe circulos Sol nunquam egreditur: verum cum ad alterum eorum pervenit, retrorsum se convertit, unde & nomen acceperunt. *ἀπὸ τῆς ἀποστῆς*, hoc est, à reversione. Tropicus Cancrī, qui & æstivus dicitur, est circulus omnium, quos Sol describit, septentrioni proximus: in quo cum fuerit Sol, non ultra Septentrionem versus progreditur, sed ad alteram mundi partem

B iiij

versus Austrum facit reuersionem
 Æstiuam : vbi omnium totius an-
 ni longissima in nostro hemisphæ-
 rio dies, mox verò breuissima. Can-
 cri autem Tropicus dicitur à signo
 Zodiaci , in cuius principio Sol
 tunc vertitur. Tropicus Capricor-
 ni , qui & hibernus & brumalis,
 circulus est omnium , quos Sol per
 Mundi conuersionem describit,
 Austro proximus , in quem cum
 Sol pervenit , non ultra Austrum
 versus procedit, sed ad alterâ Mun-
 di partem, versus Septemtrionem,
 reuersionem facit hibernam, siue
 brumalem : vbi longissima totius
 anni in nostro hemisphærio nox,
 dies verò breuissima efficitur. Ca-
 pricorni Tropicus appellatur à si-
 gno , cuius principium tunc Sol
 transmittit.

De Arctico.

Polares circuli sunt duo extimi,
 polis vicini, æquali spatio à suo

quisque polo distantes. Horum, qui nobis semper conspicitur, Arcticus dicitur, ut ipse Polus, ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ab Ur̄sa, quia prioribus Ur̄sæ pedibus describitur, minoris videlicet. Item Septentrionalis & Borealis, & Aquilonaris, à mundi regione, cui subiacet.

De Antartico.

Alter verò æqualis & parallelus Arctico, Antarticus dicitur, quod Arctico ex diametro opponitur: totus sub terra conditus, cuius obiectu à nobis haud cerni potest. Idem Austrinus, siue Australis & Meridionalis.

C A P. V.

De Zonis.

Quatuor minores circuli totius terræ superficiem in quinque diuidunt spatia seu plagas, quas Zonas vocant Geographi.

Zonæ Latine cingulum, est spatium in globo terrę inter duos circulos minores, vel inter circulum minorem & polum comprehensum. Appellantur autem *Zonæ* ab habitudine seu natura, vna Torrida, duę Frigidę, totidemque Temperatę. Ea, quę in medio reliquarum sita est, Torrida vocatur, à Solis, cuius vię subiecta est, perpetuo ardore: propter quem vetustissimis mortalium inhabitabilis putabatur. Est autem spatium inter duos Tropicos comprehensum: continens in latitudine gradus XLVII. mediam interfecat circulus *Æquinoctialis*.

Duę autem extremę, quę sunt circa mundi polos: altera Septentrionalis, circa polum Arcticum, altera circa Antarcticum, Australis; Frigidę vocantur: quia longissimè à Solis via sepositę sunt, & ob nimium frigus itidem inhabitabiles veteribus existimabantur. Eas autem determinant vtrimque cir-

culi Arcticus & Antarcticus, suam
versus suum quisque polum. A
polis etiam dicuntur Polares. Ha-
rum quæque complectitur gradus
xxiii. cum dimidio.

Reliquæ verò duę, quod in me-
dio inter frigus & ardorem positæ
sunt, temperatę dicuntur & habi-
tabiles. Harum altera, quę Arcti-
co & Tropico Cancræ finitur, Se-
ptentrionalis: altera, quę Antar-
ctico & Tropico Capricorni ter-
minatur, Austrina seu australis &
Meridionalis dicitur. Continet
quęque gradus xliii.

C A P. VI.

De Parallelis & Climatibus.

AT distinguitur etiam terræ
superficies secundum aliam
rationem: nempe per quantitatis
dierum variationes. Quippe qui
sub ipso Æquatore consistunt,
perpetuo diem nocti æqualem xii,

horarum habent, quanto autē aliqua regio latius ab Æquatore versus alterutrum polum declinauerit, tanto plus æstase diei longissimę, vel vicissim hieme noctis quantitas augetur. Proinde Geographi pro diuersa quantitatis dierum variatione diuersas plagas terrę distinxere, quas vel Parallelos vocarunt, vel Climata.

Paralleli sunt circuli æquali vndique spatio abs se inuicem distantes, ab occasu in ortum ducti. Hi varii in Globo ad libitum cuiusque describi possunt. Verum Ptolemæus, quem plerique alii sequuti sunt Geographi, XXI. Parallelos descripsit Septentrionales, hac obseruata intercapedine, vti dies vnius paralleli longissimus, superet paralleli præcedentis diem prolixiorem. Clima autem est terrę spatium duobus parallelis inclusum, in quo, longissimo die dimidię horę variatio, siue auctio fit. Sed nomen Clim. ac Paralleli, aliquan-

do circulum, aliquando spatium duobus circulis comprehensum significat.

Ceterum distinguuntur Climata in Septentrionalia & Australia: ytraque ab Æquatore versus suum quæque Polum initia ducentia.

Ideoque quotum aliquod Clima fuerit ab Æquatore, tot semihoris longissimus eius loci dies superat diem nocti æqualem: & vice versa, uti scire queas, sub quo Parallelo vel climate quilibet locus positus sit, considera numerum horarum, cuius longissimus eius loci dies superat diem Sphærae rectæ, qui semper horarum est duodecim: is enim duplicatus ostendit numerum Climatum: quadruplicatus exhibet numerum Parallelorum

Cæterum Climata à Veteribus VII. tantum numerata sunt: quod loca ultra septimum Clima, sibi incognita, vix inhabitari existimarent. Climata autem hæc ab insignioribus locis, per quæ climatis

mediū protenditur, nomina acceperunt: vt. primum per Merōēn, Nilo circumfusam insulam, & urbem Africę: secundum per Syenen, Ægypti urbem: tertium per Alexandriam, itidem Ægypti urbem: quartum per Rhodum insulam: quintum per Romam: sextum per Pontum Euxinum: septimum per Borysthenis ostia. Posteriores verò qui experti sunt ulterius habitari terram, fecere xxiii. Climates, ad eleuationem vsque graduum lxxvii. Primum per Merōēn: secundum per Syenen, sub Tropicō æstiuo: tertium per Alexandriam: quartum per Rhodum: quintum per Romam & Hellespontum: sextum per Mediolanum & Venetias: septimum per Podoliam & Tartariam minorem: octauum per Vittebergam: nonum per Rostochium: decimum per Hiberniam: vndecimum per Bohus, castrum Noruegię: duodecimum per Sutiam: tertium decimum per Ber-

gos, Noruegię oppidum : quartum
decimum per Viburgium, oppidum
Finnia: quintum decimum per
Arotiam Suedia: sextum decimum
per Dalenkaulii fluminis ostia :
reliqua paribus interstitiis per alia
Noruegię, Suedia:, Russia:, & pro-
ximarum insularum loca. Ac cer-
tum quidem est, ab Æquinoctiali
circulo ad eum locum, ubi dies
longissimus horis xxiv. definitur,
climata xxiv. interiacere; inde
verò ad polum climatum distin-
ctio minus certa est: propterea
quod non iam horis dimidiatis,
sed integris primum diebus, mox
septimanis, ac tandem totis mensi-
bus dies ita augeantur, ut sub ipsis
polis hemispheriorum alterum vi-
mensium luce perpetua exsiccetur:
altero in densissimis tenebris lan-
guente. Ceterum, quę ratio clima-
tum est ab Æquinoctiali ad Arcti-
cum versus, eadem est ab eodem
Æquinoctiali versus Antarcticum,
& par numerus. Hęc autem climata

propriam appellationem non habent apud auctores; sed ex oppositis nominantur: adiecta præpositione Græca *ἀπὸ*, ut *ἀπὸ τοῦ Μεσοῦ*, id est, contra per Meroën: & ita deinceps. Possent tamen eodem modo, uti illa, ab suis locis appellari: ut primum clima per Lunæ montes, ac fontes Nili, secundum per promontorium, vulgo dictum, *Cabo de Corientes*, sub Tropico hiberno: & sic deinceps. Sed singulorum Climatorum, & Parallelorum latitudines ab Æquinoctiali, intervalla ab inuicem, & maximorum dierum longitudines, quò facilius intelligantur, tabulam hanc apponemus.

Clima- ta	Pa- ral- leli.	Dies lō- gissimi Horser.	Latitu- do Gr. ser.	Int. val. clim.
0	0	12 0	0 0	1 18
	1	12 15	4 18	
1	2	12 30	8 34	8 25
	3	12 45	12 43	

2	4	13	0	16	47	7	30
	5	13	15	20	33		
3	6	13	30	23	10	7	3
	7	13	45	27	36		
4	8	14	0	30	47	6	9
	9	14	15	33	45		
5	10	14	30	36	30	5	12
	11	14	45	39	2		
6	12	15	0	41	22	4	30
	13	15	15	43	32		
7	14	15	30	45	29	3	48
	15	15	45	47	20		
8	16	16	0	49	1	3	13
	17	16	15	50	33		
9	18	16	30	51	58	2	44
	19	16	45	53	17		
10	20	17	0	54	29	2	17
	21	17	15	55	34		
11	22	17	30	56	37	2	0
	23	17	45	57	34		C

12	24	18	0	58	26	I	40
	25	18	15	59	14		
13	26	18	30	59	59	I	26
	27	18	45	60	40		
14	28	19	0	61	18	I	13
	29	19	15	61	53		
15	30	19	30	62	25	I	I
	31	19	45	62	54		
16	32	20	0	63	22	0	52
	33	20	15	63	45		
17	34	20	30	64	6	0	44
	35	20	45	64	30		
18	36	21	0	64	49	0	36
	37	21	15	65	6		
19	38	21	30	65	21	0	29
	39	21	45	65	35		
20	40	22	0	65	47	0	22
	41	22	15	65	57		
21	42	22	30	66	6	0	17
	43	22	45	66	14		

22	44	23	0	66	20	0	11
	45	23	15	66	25		
23	46	23	30	66	28	0	5
	47	23	45	66	30		
24	48	24	0	66	31	0	0
		<i>Menses.</i>					
		1		67	15		
		2		69	30		
		3		73	20		
		4		78	20		
		5		84	0		
		6		90	0		

C A P. VII.

*De Globi in partes CCCLX. sectione,
item de ambitu terra, & de lon-
gitudine ac latitudine eius.*

OMnis circulus à Geometris
in CCCLX. partes secatur:
quem sectionem & Sphæra Glo-
busque admittit.

Cij

Terra igitur, quemadmodum Sphæra, in ccc Lx. partes, qui gradus dicuntur, distribuitur. Singuli gradus in Lx. distribuuntur scrupulos, qui sunt totidem millia passuum Romanorum, seu miliaria Italica. Horum quatuor conficiunt vnum milliare Germanicum commune, hinc singuli gradus xv. miliaria Germanica continent. Hæc computata conficiunt miliaria in vniuersum quinquies mille quadringenta: quæ est circumferentia totius terrarum Orbis. Hinc diameter eius fit miliarium mille septingentum octo decim, cum duabus vndecimis, cuius semissis, siue semidiameter, est à superficie ad centrum miliarium octingentum quinquaginta nouem, cum vna vndecima.

Cæterum gradus, per quos terra describitur, alii sunt longitudinis, alii latitudinis. Longitudines distinguuntur per circulos meridjanos, latitudines per paralle-

los Meridiani inscribuntur Globo xxxvi, x singuli gradus continentes, qui numerus multiplicatus ccclx. conficit gradus. Sed primum Meridianum Ptolemæus in Fortunatis, quas nunc Canarias vocant, posuit insulis: Hispanorum postea nautæ in Assoribus insulis: alii etiam in medio Hispaniæ. Paralleli ab Æquatore ad alterutrum Polum notantur ix. x itidem gradus singuli continentes. Hoc itaque numero quadruplicato, paralleli in vniuersum erunt xxxvi. vt in longitudine. Longitudo igitur regionis est spatium Æquatoris, duobus Meridianis, vno Assorum Insularum, vnde initium ducitur, altero ipsius regionis aut loci, comprehensum. Latitudo verò est loci seu regionis ab Æquatore versus alterutrum polum recessus. Hinc poli eleuatio eadem est, quæ latitudo regionis. Ceterum latitudo duplex est: altera in nostro hemisphærio, ab Æquatore ad

Polum Antarcticum , Septemtrionalis : altera in inferiori hemisphærio , ab Æquatore ad Polum Antarcticum , Australis.

C A P. VIII.

*De quatuor mundi Regionibus,
& de Ventis.*

OMne hoc, cui Mundi Cœliq; nomen inditum, vnum est, & vno ambitu se cunctaque amplectitur. Partibus differt: quæ Regionēs Mundi seu Cardines vocantur: vnde Sol oritur, Oriens nuncupatur, siue Ortus: quæ demergitur, Occidens, siue Occasus: quæ decurrit, Meridies: ab aduersa parte, Septemtrio, His quatuor alię interponuntur regiones. Inter Septemtrionem & Orientem Æquinoctialem, Oriens Æstiuus: qui & Ortus Solis æstiuus dicitur. Inter Orientem Æquinoctialem ac Meridiem, Oriens Hibernus

siue Brumalis: qui & ortus Solis hiberni, siue brumalis. Inter Septentrionem & Occidentem Æquinoctialem, Occidens Æstius: siue Occasus Solis æstiuus. Inter Occidentem æquinoctialem & Meridicem, Occidens hibernus siue brumalis, qui & Occasus Solis hiberni siue brumalis.

Ceterum 14. Mundi regionibus seu cardinibus, 14. Principes assignantur Venti, qui inde Cardinales vocantur: Nomina eorum atque regiones sic referuntur Ouid. in Trist. lib. 1. Eleg. 2.

Nam modò purpurea vires capit Eurus ab ortu:

*Nunc Zephyrus sero vespere missus ad æf
Nunc gelidus sicca Boreas bacchabat
ab Arcto:*

Nunc Notus aduersa praelia fronte gerit

Sed cum Græca hæc sint vocabula, Latinis ab Septentrione flat dicitur Aquilo: Ab Oriente Solanus: à Meridie Auster: ab Occidente Fauonius. Sed hæc co-

40 *Philippi Cluery*
modius ex typis noscuntur.

Verum his ventorum nominibus tam varios varij simul veteres atque recentiores auctores attribuerunt situs : vti vnum certum Typum ex vniuersorum sententiis componere nequeas. Cæterum Internum mare, quod inter Europam, Asiam & Africam diffunditur, nauigantes Itali, sic ventos in XVI. partes distribuunt. B.

Externum mare siue Oceanum nauigantes Europæi omnes Germanicis vtuntur vocabulis, variè tamè ad suam quique linguam detorquentes. Germani sic in XXXII. nomina distribuunt. C.

C A P. I X.

De Locorum mensuris.

Romani locorum interualla per millia passuum, quæ millia dicebatur, dimensi sunt. Singula millia passuum cum lapidibus

bus siue cippis notarentur, ipsa inde milliaria lapides appellarunt: vt ad decimum lapidem, id est, ad decimum milliare. Quatuor millia passuum conficiunt vnum milliare Germanicum commune. Hinc gradus vnus in Globo terræ continet millia passuum LX. milliaria autem Germanica communia xv. Græci sua interualla per stadia dimensi sunt. Stadium est cxxv. passuum: hinc octo stadia conficiunt vnum milliare Romanum, id est, mille passus. xxxii stadia constituunt milliare Germanicum commune. Persæ suas habuerunt in dimetiendis interuallis Parasangas: quarum singule xxx. continuerunt stadia. Ægyptii habuere Schœnos, sed dispare inter se longitudine: alij enim Schœno LX. tribuunt stadia: alij XL. alij XX. tantum. Hodie milliarij vocabulo vtuntur maxime Germani, Dani, Noruegii, Suedi, Angli, Scoti, quibus est *meile*, & *mile*, item Poloni & Bo

iohēmi : aliæque Slauicę gentes : quibus est , *mila* & *mile* : item Itali : quibus *miglio*. Hispani & Galli sua interualla dimetiuntur per leugas siue leucas : quas illi *leugas* hi *lienesa* appellitant. Itali etiam & Angli de Germanorum, Slauorum, Hispanorum, Gallorumque interuallis loquentes, per leugas indicant, quę illis *leghe*, his *leagues* dicuntur. Russi siue Moscouitę suã locorum mensuram agunt per spatia, quę patria lingua vocant *vor est*. Sed horum omnium mensurę & comparationes ex typo quam facillimè cognoscuntur.

Sed notandum, quod nulla gens æquis vbique vtitur interuallorum mensuris, nam vt Germanis, pro ratione variarum regionum, miliaria alia dicuntur magna, alia parua, alia communia, quorum .v. vnum constituunt gradum in globo Terrę : sic Hispanis quoque & Gallis leucę sunt inæquales, & aliis itidem gentibus mil-

<i>Gradus.</i>	1	2	3	4
<i>Ruffica mill.</i>	20 40 60 80	120 160	200 240	280 320
<i>Ital. mill.</i>	10 20 30 40 50 60	90 120	150 180	210 240
<i>Anglica mill.</i>	27 $\frac{1}{2}$ 55	82 $\frac{1}{2}$ 110	165	220
<i>Scotica mill.</i>	10 20 30 40 50	100	150	200
<i>Gallica leuca.</i>	5 10 15 20 25	50	75	100
<i>Horaria leuca.</i>	5 10 15 20	30 40	50 60	70 80
<i>Hispanica leuca.</i>	17 $\frac{1}{2}$	35	52 $\frac{1}{2}$	70
<i>Germanic. mill.</i>	5 10 15	30	45	60
<i>Scandica mill.</i>	2 4 6 8 10	20	30	40

stimarunt: vel, ut alii, quorum verior videtur sententia, à Rege Erythra, cuius sepulchrum in Ogyri insula eiusdem maris erat. Porro à mari Erythraeo promontorioque Bonæ spei, pars altera Meridionalis Oceani incipit: versus Occasum, Oceanus Æthiopicus, seu mare Æthiopicum, qua Æthiopia alluitur, adusque Ostia fluminis Nigri. Inde iam est Atlanticus Oceanus (ab Atlante, Mauritanix monte, vel eius promontorio dictus) seu mare Atlanticum, ad Hispaniæ usque promontorium Artabrum, vulgo *Cabo de Roca*. Hinc Oceanus Gallicus ad promontorium usque Gallix Celticæ vulgo *le Four*. At idem, qua Cantabriam Hispaniæ regionem alluit, Cantabricus appellatur: qua Aquitaniam, Gallix prouinciam, Aquitanicus, mox Britannicus est, inter Britanniam & Galliam: inter Hiberniam & Britanniam Hibernicus; & supra Scotiam, quæ quon-

dam Caledonia dicta, Caledonius, qui apud Ptolemæum mendosè est Deucalidonius. Ultra Britanniam, adusque Cimbroſ siue Iutiam, Daniæ regionem, Germanicus Oceanus Germaniam lambit.

Hæc igitur sunt nomina in quæ totus Oceanus à Veteribus diuisus, hodieque maxima ex parte seruat. Cæterum cum in vltiores mundi partes postmodum navigatum sit, Oceano recens inspecto recentia quædam imposita sunt vocabula: in quatuor scilicet partes vniuerso Oceano diuiso. Quicquid aquarum inter Asiam Americam & Magellanicam, seu Australem terram interfluum est, Hispani *Mar del Sur*, id est, Mare Austrinum: & alio nomine, Pacificum nominant, à fluctuum placiditate. Hinc quod inter Americam, Europam & Africam, adusque lineam Æquinoctialem protenditur, *Mar del Nord*, id est, Septentrionale: vltra lineam, inter Americam, Africam & Au-

stralem terram, *Mar d'Ethiopia*, hoc est, Æthiopicum : inter Africam, Asiam, atque Australem, *Mar d'India*, hoc est, Indicum. Atque hæc de Oceano, quatenus oras terrarum extimas amplectitur.

C A P. XI.

De Magnis sinibus Oceani.

IN gremiis autem Terræ describuntur ad nostram continen-
 tem, quæ in Europam, Asiam & Africam distinguitur, sinus magni à veteribus quinque. Primus est ingens ille Plinii sinus Codanus, quod Tacito Mare Suevicum, à Suevis olim accolis, dicitur, idem vulgo nunc Balticum, & Germanico vocabulo *die Ost-see*, id est, Mare Orientale, inter Pomeraniam, Daniam, Suediam, Liuoniam ac Prussiam. Secundus est, qui medius inter Europam, Africam & Asiam, ad salutem vsq; Meotin protenditur :

tur: vnde maris mediterranei vulgare nomen traxit, Latinis olim Internum mare dictum. Tertius dicitur Persicus, qui latere suo dextro Persidem radit. Quartus, qui littore dextro Arabiam perfundit, Arabicus. Hic in sacris libris appellatur Rubrum mare; quia sinus est maris Erythræi, siue Rubri: hodie etiam vulgo *Mare Rosso*: idē *Mar ds Mecca*, ab vrbe natalibus Mahumetis celebri. Quintus habebatur Caspius, seu Hyrcanus: cui nomina à binis populis accolis quæsitæ sunt. Hunc prisca inter sinus numerabant, quia Oceanum Scythicum ab Septentrionibus eum recipere opinabantur; ~~vt Indicus Arabicum & Persicum ab Austro.~~ Herodotus tamen antiquissimus scriptor, & item Aristoteles atque Diodorus, ab hac opinione dissentientes, mare id per se esse tradiderunt, nec Oceano misceri. hinc Ptolemæus! acū, quam mare, appellare maluit, qui pedibus circuii possit, huic rei recentiores

D

50 *Philippi Clauerij* .
quoque adstipulantur. vulgato ta-
men nomine etiam nūc mare dici-
tur Caspium atq; Hyrcanum, vulgo
Mar de Sala. ab vrbe adpositā, &
Russis accolis *Chyvalenshe more*.

C A P. XII.

De Mari Interno.

Oceanum, partesque eius, ac
sinus præcipuos diximus, ex
his mare Internum, quia omnium
celeberrimum est, pluribus adhuc
est dicendum. Oceanus igitur At-
lanticus ab occasu Solis per Fretum
Gaditanū irrumpens, scissis vtrimq;
(id veteres credidere) ab Hispania
Calpē, ab Africā Abylā, montibus,
quos Columnas Herculis dixere,
quasi laborum eius metas, inter Eu-
ropam & Africam Asiamq; diffun-
ditur; vnde Mediterranei vulgare
nomen ei quæsitum. Fretum ipsum,
quod tanquam limen eius est, co-
gnominatur Gaditanum, à Gadi-
bus insulā celebratissimā antè sitā;

& alio nomine Herculeum, à fabuloso Herculis ex Africâ in Hispaniam transitu. Intransi ipsum mare, à leuo latere Europa est, à dextro Africa: inter has ad imum recessum Asia. Diffunditur autem mare in varia nomina, pro vt regionum litoribus adfunditur. Ad Iberiam, id est, Hispaniam, dicitur Ibericum siue Hispanicum mare: circa Baleares Insulas Balearicum: ad Narbonensem Prouinciam Gailicus sinus: mox Ligusticus ad Liguriam: ab eo ad Siciliam Tuscum mare: quod Græci Tyrreum, Latinâ Inferum vocarunt: circa Corsicam insulam Corsicum est mare: circa Sardiniam Sardoum: à Siciliâ, Cretam vsque Siculum. Inde Creticum ad Cyprum vsque: mox Cyprum, ad Asiæ vsque continentem. Inter Siciliam, Italiam, & Græciam, Ionium dicitur mare, cuius pars sinus Adriaticus, inter Italiam & Illyricum: ab Adriâ vrbe quondam sic dictus. Idem & Superum vocatur

D ij

mare, respectu inferi quod est Tyr-
 rhenum. Adriatici iterum partes
 sunt, Illyricum mare: & huius rur-
 sum partes duæ, Dalmaticum ad
 Dalmatiam, Liburnicum ad Libur-
 niam, inter Siciliam & Adriaticum
 sinū; Ausonium dicitur mare, quia
 hæc pars Italiæ, quondam vocaba-
 tur Ausonia. Sed postea omne hoc
 mare inter Italiam & Illyricum,
 Græciam atque Siciliam, Adriati-
 cum est dictum, quod alio nomine
 erat Ionium, idem & Siculum. In-
 ter Peloponnesum & Achaiam, Co-
 rinthiacus est sinus. Inter Græciam,
 Cretam Insulam, & Asiam Ægeum
 est mare: quod nunc *Archipelagus*,
 innumeris Insulis refertum. Id e-
 tiam varia ab Insulis, quas alluit,
 sortitur vocabula, ut ad Myrton di-
 citur Myrtoum: ad Icariam, Ica-
 rium: ad Carpathum, Carpathium:
 alibi aliter. Hinc vastum mare in-
 ter Europam Asiamq; angusto ite-
 rum meatu irrumpit inter terras, in
 magnumq; sinum effunditur. Pri-

mas angustias Hellespontum vocant: quâ Xerxes Rex Persarum constrato in nauibus ponte duxit exercitû, Græciæ bellum inferens, porrigitur inde tenuis Euripus. mox exspatiatur æquor: rursusq; in arctum coit. Laxitas propontis adpellatur, ceu vestibulum Ponti: angustia Bosphorus Thracius: à meatibus boum peruijs: quâ Darius, pater Xerxes, copias ponte transuexit. hinc vastum rursus mare Pontus Euxinus, à maioribus accolatum adpellatus, quondâ Axenus, longè refugiens occupat terras: magnôq; litorum flexu iungitur Mæotici lacus ostio, quod Bosphorus vocatur Gimmerius. ipse lacus Mæotis Tanaïm amnem, nouissimum inter Europam Asiamq; terminum recipit. Atque hæc partes Interni maris dictæ sunt, quatenus Europam alluit. Porro ad Asiam post Ægæi nomen Carium vocatur, quâ Cariam perfundit: Rhodium, circa Rhodium Insulam;

Pamphylium ad Pamphyliam; Cilicium ad Ciliciam; mox Syrium siue Syriacum apud Syriam. Inter Ciliciam, Syriam & Cyprū insulam vocatur Cyprium mare, & Issicus sinus, ab Isso celebri Ciliciæ vrbe. Ad Phœnicem Phœnicium est; ad Palestinam Palestinum; ad Iudæam Iudaicum; ad Ægyptū Ægyptium siue Ægyptiacum; ad Cyrenaicam regionem Cyrenaicum. Hinc ad Libyam, id est, Africam, Libycū siue Africū; ad Numidiam Numidicū; ad Mauritaniam Mauritanicum.

C A P. XIII.

De navigatione Oceani.

Oceanum Atlanticum, qui est inter Europam, Africamque & Americam, antiqui mortales quando primum nauigare cœperint, haud facile dictu est. Notam fuisse, Ægyptiis Græcisque terram Americam, eoque Carthaginienes nauigasse, post suo loco ostendam.

Nostrâ atque auorum nostrorum memoriâ omnis Terræ orbis iam aliquoties circumnauigatus est. Medio Mundi sæculo, cum Græcis Romanisque vna tantum continens, quam Europæ, Africæ, Asiæque nominibus distinxerant, cognita fuerit; de huius circumnauigatione narrat Plinius lib. II. cap. LXVII. à Gadibus Columnisque Herculis Hispaniæ & Galliarum circuitu totum suâ ætate nauigatum fuisse Occidentem. Septentrionalem autem Oceanum maiore ex parte nauigatum auspicijs Diui Augusti, Germaniam classe circumuectâ usque ad Cimbrorû promontorium, & inde immenso mari prospecto, aut famâ cognito, ad Scythicam plagam & humore nimio rigentia, quod Tiberii ductu factum, ex Velleii libro secundo perspicitur. Idem Plinius eodê loco auctor est, Alexandri Magni victorias maiorem partem meridionalis orientalisque Oceani perlustrasse, usque in

Arabicum sinum, in quo etiam postea res gerente G. Cæsare, Augusti filio, signa nauium ex Hispaniensibus naufragijs fuisse agnita. Carthaginis verò potentiâ florente, Hannonem, circumuectum à Gadibus ad finem Arabiæ, nauigationem eam prociidisse scripto: sicut ad extera Europæ noscenda missum eodem tempore Hemilconem. Præterea Nepos Cornelius auctor est apud eundem Plinium, Exdorum quendam suâ ætate, cum Lathyrum Ægypti Regem fugeret, Arabico sinu egressum, Gades vsq; peruectum: multoq; ante eum Cælius Antipater ibidem adfirmat, vidisse se, qui nauigasset ex Hispania in Æthiopiâ commercij gratiâ. Idem Nepos, eodem loco apud Plinium, de Septentrionali circuitu tradit, Q. Metello Celeri, Galliæ Proconsuli, Indos à Rege Sueuorû dono datos, qui ex Indiâ commercij causâ nauigantes, tempestatibus essent in Gormaniam abrepti. Ho-

die tamen ea nauigatio sæpius ab Hollandis, Anglisq; tentata, numquam perfici potuit; perpetuâ glacie & diuturnis tenebris obsistentibus. Illa, quæ à Plinio narrantur, si vera sint; iam totus hic noster Orbis circumnauigatus fuit.

C A P. XIV.

Summa totius orbis diuisio.

DE aquis, id est, de Oceano, eiusque partibus, hætenus in compedio dixisse sufficiat, nunc terras exponamus. Totus igitur terrarum Orbis in tres potissimû partes, siue tres Insulas magnas, quas Oceanus circumstans efficit, diuisus est: quarum prima est quam nos incolimus; altera America; tertia Magalanica; eadem terra Australis & Incognita vocitata; quia præter litora, nihil dum à nobis cognitum est. Ex his tribus Insulis, siue eas tres continentes appellare libeat, primo loco eam explicabimus,

quam nos incolimus, vt quæ nobis patria est: quamque iam dudum cognitam plurimâ ex parte habemus. Hæc quibus Oceani nōminibus cingatur; supra memoratū est. De cætero & ipsa in tres potissimū omni æuō diuisa fuit partes: quarū nomina, Europa, Asia, & Africa. Hancque diuisionem à numero filiorum Noachi habere putatur: Schemo obuēnisse Asiam; Chamo Africam; Iapheto Europam. quamquam primi earum limites, pro imperiorū, quæ exorta sunt, ratione, vel etiam Geographorum libitu, mutati fuerunt, ita, vti nonnulli Chami Iaphetique partes Schemi posteris accesserint. Nec quidem posteriores mortales, qui circa medium mundi sæculum fuere, vno eodemque modo eas diuisere. alij quippe duas tantū eius cōstituerunt partes: idq; bifariam: quidam Asiam atq; Europam: Africam sub huius nomine comprehendentes, tanquam partem: sc̄iſſis vtrimque

(id crediderunt) Calpe & Abylâ
montibus: freto diuulfam: alii iti-
dem duas à freto Gaditano ad Ta-
naim amnem: hinc Europam, inde
Asiam, sub quâ Africam etiam in-
tellexerunt. Alii rursûm in *iv.* par-
tes distribuerunt; Europam, Asiam,
Ægyptum & Africam. hinc alii po-
stea, qui tres eius partes posuere;
Europam, Asiam & Africam; Asiæ
Ægyptum tribuerunt: quamvis
minus commodè minusq; ritè Ni-
lum terminum inter Asiam Afri-
camq; statuentes: quâ ratione pars
altera Ægypti Africæ, altera Asiæ
accessit. Nouissimi sinû Arabicum
terminum Asiam inter & Africam
ponentes, Ægyptum Africæ adiece-
runt. Atque hæc quidè vniuersi Or-
bis variæ partitiones atque limites
disertè apud veteres auctores pas-
sim exstant. Determinatio autem in-
ter Europam Asiamq; obscurior, ac
minus certa est traditio: nam qui
Tanaïm flumen statuerunt, fontem
eius per summum errorem in *Ri-*

phæis mōtibus, haud procul Oceano Sarmatico posuerūt, quā Perzora eos perumpit amnis. alij verò, qui Isthmum, qui est inter Ponticum Caspiumque maria, pro fine constituerunt, his persuasum fuit, Caspium mare esse sinum Oceani Septentrionalis, eâ regione, quâ Obij amnis immēsum est ostium, irrupentē. nam omne litus, quod est sub Septentrionibus ab occasu in ortū versū ad Obij vsq; ostium, ad Sarmatiam pertinet: Sarmatia autem pars est Europæ. Itaq; verura certumque terminum inter Europam Asiamque vti habeas: statue post mare Egæum, Hellespontum, Propontidem, Bosphorum Thracium, Pontum Euxinum, Bosphorum Cimmericum, lacumque Mæotim, primū Tanais fluentia, donec aduerso amne ad flexum eius peruenias, apud Tuzam oppidum: inde lineam duc ad proximam Obij fluminis ripam. hinc pone ipsum flumen Obijum ad Oceanum vsque.

PHILIPPI
CLVERII
INTRODVCTIONIS
 IN VNIVERSAM
GEOGRAPHIAM,
 TAM VETEREM
 quàm nouam,
LIBER SECVNDVS.
CAP. I.

Summa Europa descriptio.

PRIMUM ergo de Europâ
 dicemus, longè terrarum
 celebratissimâ, cum ob
 armorum virtutem, tum
 propter literarum gloriam, qui-
 bus omni ævo reliquis Orbis par-
 tibus antestitit. Terminos habet,
 ab Oriente, quâ Asiæ iungitur,
 quos superiori capite diximus, à

meridie, mare Internum, fretum Herculeum, & Atlanticum mare; ab Occidente idem mare Atlanticum: ab Septentrionibus mare Hyperboreum, siue Septentrionale. Longitudo eius summa est inter Hispaniæ promontorium Sacrum, quod vulgò nunc dicitur, *Cabo de Vincente*, ad Obij fluminis ostium, miliarium Germanicorum circiter 100000: latitudo maxima à Tænaro Peloponnesi promontorio ad Scritofinnię promontorium Rutubas, vulgò nunc *Noortkyn* dictum, mill. 100. Diuisa olim fuit in varias gentes Regionesque; quarum nomina, etiam nunc clara, sunt ista: Hispania, Gallia, Germania, Vindelicia, Rhætia, Italia, Noricum, Pannonia, Illyricum, Epirus, Græcia, Macedonia, Thracia, Mœsia, Dacia, & Sarmatia. In insulis verò Oceani maximis, Britannia, Hibernia, Thule: maris interni, Balears duæ, Sicilia, Sardinia,

Corfica, Creta, Eubœa, cum aliis minoribus sine numero. Hodie dividitur in complura regna, atque Principatus. Regnorum præcipua sunt, Hispania, Gallia, Anglia, Scotia, Hibernia, Noruagia, Suedia, Dania, Germanja, quod nunc Romanum vocatur Imperium; dein Polonia, Bojohemia, Vngaria, Slauonia, Croatia, Dalmatia, Bosnia, Seruia, Bulgaria, Tartaria minor, siue Precopensis; item Regnum Neapolitanum, & Sicilia. Archiducatus vnus est Austriae. magni ducatus tres, Moscovia, Lituania, & Tuscia. Ducatus & Principatus innumeri. Figuram vniuersae Europæ Strabo dedit Draconis; cuius caput Hispania, collum Gallia, corpus Germania, alæ dextra læuaque Italia ac Cimbrica peninsula. Nostro quo quidam feminæ sedentis speciem ei tribuerunt, cuius caput Hispania, collum extrema Gallia; quæ Pyrenæis subiacet montibus; pectus

ipsa Gallia , Brachia Italia ac Britannia , venter Germania , vmbilicus Boiohæmia) reliquum corporis sub vestibus latè circa sedem diffusus implent Noruagia , Dania , Suedia , Finnia , Liuonia , Lituania , Prussia , Polonia , Vngaria , Slauonia , Croatia , Dalmatia , Græcia , Thracia , Seruia , Bulgaria , Transiluania , Valachia , Moldauia , Tartaria Precopensis , & Moscouia . Sed summa Europæ in partes diuisio postquam tradita est , singulas nunc eius regiones inspiciamus .

C A P . I I .

De Hispania .

PRima terrarum est Hispania ;ATRIX semper Martiarum gentium regio ; omni materiâ adfluens , quæcunque aut pretio ambitiosa est , aut vsu necessaria . viris & equis abundat : metallis auri , argenti ,

genti, zris, ferri, plumbi albi nigrique, tota fermè scætet : frumenti : maximè verò vitium ac oleæ adeò ferax, vt, sicubi ob penuriam aquarum effœta ac sui dissimilis est, linum tamen & spartum alat. Atque de hac Hispaniæ fertilitate, cum omnes ferè prisca Geographi consentiant, errare mihi videntur, qui Græco vocabulo eam *Σπαιρία*, ob raritatem incolarum, ac locorum asperitatem sterilitatemque dictam suspicantur. quanquàm hæc nostrâ ætate vbertas eius præ aliis terris prædicari nequeat. Ab Hispano Rege dictam vult Iustinus, ego ab vrbe Hispali, ceu quondam totius regionis capite, nuncupatam coniecerim. Græci ab initio vocauerunt Iberiam, à flumine eius celebratissimo Ibero; non ab Iberis Asiæ populis, quos in Hispaniam peruenisse Varro tradidit. Iisdem Græcis fuit Hesperia; quod in Occidentem versus ipsis sita fuerit. Terminos habet ab ortu ac

E

meridie Internum mare, Fretum Gaditanum, & Oceanum Atlanticum: ab occasu eundem Oceanum: à Septentrionibus Oceanum Cantabricum, & Pyrenæa iuga, quibus à Gallia submouetur. Longitudo eius summa à sacro promontorio, quod vulgò est *Cabo de S. Vincente*, ad vsque Salsulæ fontem, vulgò *Salsas*, in finibus Galliæ ad mare Internum, milliarium Germanicorum est circiter cxc. Latitudo à Celtico promontorio, quod vulgò *Cabo Finis terre*, ad vsque promontorium Saturni, vulgò nunc *Cabo de Palos*, milliarium cl. Oceani internique maris circumfusione penè insula efficitur; Pyrenæis iugis transitum maris arcentibus. Strabo corio bubulo expanso eam adsimilat.

C A P. III.

Divisio Hispaniæ veteris.

Divisa fuit olim Romanis in tres prouincias ; Bæticam , Lusitaniam , & Tarraconensem. Bætica clauditur à Septentrionibus & occasu flumine Ana ; à meridie Oceano & mari Interno , vsque ad Murgim oppidum , vulgò hodiè *Almeria* dictum ; ab ortu Tarraconensi iungitur prouinciæ ; à qua rectâ lineâ ; ab Murgi ad oppidum , quòd vulgò dicitur *Ciudad Real* , & Anam amnem ductâ , discernitur. dicta Bætica , à flumine Bæti , mediam secante. Ceteras prouincias diuiti cultu & quodam fertili ac peculiari nitore præcedit. Partem eius , quæ , Bætiam Anamque Amneis inter , Bæturia dicta fuit , Turduli versus Ortum , Celtici versus occasum in Lusitaniam vsque protensi tenuere. Hodiè vni-

ij

uerſa Barica continet duo Regna
 Hiſpaniæ, Granatam & Andalu-
 ſiam, partemque Caſtiliæ nouæ,
 & Eſtremaduram. Luſitania termi-
 natur à Septentrione flumine Du-
 rio, ab occaſu Oceano, à meridie
 Anâ fluuiio; ab Oriente lineâ à
 Ciuitate Regali ad Samoram opi-
 dum, apud Durium flumen ductâ,
 à Tarraconenſi prouinciâ separa-
 tur. Diſtam voluerunt antiqui Lu-
 ſitaniam à Luſo ac Lysâ, fabuloſis
 Bacchi comitibus. habet Olyſſipo-
 nem opidû ad Tagi amnis oſtium,
 quod ab Vlyſſe conditum eſſe fa-
 bulati ſunt. continet hodie totum
 fermè Regnum Portugalliæ, par-
 tem Caſtiliæ Veteris, partemque
 Nouæ. Reliquum vero Hiſpaniæ
 occupat Tarraconenſis prouincia,
 à Tarracone, capite ſuo, cognomi-
 nata. In hac populi fuere, quorum
 nomina olim clara; Celtiberi, dex-
 tram Iberi fluuij ripam latè acco-
 lentes: quorum caput Segobria,
 nunc *Segorbe* vulgò dicta; & clara

Romanorum euerfione Numantia, nunc *Almafan* : regio ipfa Celtiberia. hinc *Vafcones* ; qui maxima hodie *Nauarrei Regni*, *Pyrenæis* montibus adfixa. Horum caput *Pompelon*, fiue *Pompeiopolis*, nunc vulgò *Pampelona*. *Varduli*, hodie *Guipufcoa* : quorum caput *Flauiobriga*, nunc *Bilbao*. *Cantabri*, qui nomen *Oceano Cantabrico* dedere, nunc *Bifcain* ; caput *Iuliobriga*, hodie *Val de Vico*. *Aftures*, nunc *Afturias* : quorum caput *Afturica*, nunc *Aftorga*, vrbs quondam magnifica. *Galleci*, inter *Minium* & *Durium* amneis ; quorum *Brigantia*, hodie *Braganfa* ; pars nunc *Portugalliæ*. *Vaccæi*, quorum *Pallantia*, vulgò nunc *Palencia*. *Carpetani*, quorum *Toletum*, nunc *Toledo* ; & *Compulsum*, nunc *Alcala de Henares*. Sub his verfus meridiem fuere *Orcetani*. Complectitur tota *Tarraconenfis* prouincia regiones hodie iftas ; *Murciam*, *Valentiã*, *Cataloniã*,

Arragoniam, Nauarram, Biscaiam, Asturiam, Galleciam, Legionem, Castilias Veterem ac Nouam ferè totas. At eadem Hispania distincta etiam fuit Romanis duabus tantùm prouinciis; Citeriore, & Vltiore; vnde sæpissimè Hispaniæ plurali numero dicuntur hæ terræ. Citerior Hispania est eadem quæ Tarraconensis prouincia: Vltior Beticam ac Lusitaniam complectitur. Dicitur sunt Citerior atque Vltior, respectu Urbis Romæ: sicuti & Galliarum duæ.

C A P. IV.

*De Nobilioribus Hispaniæ fluminibus,
& urbibus olim claris.*

Fluuii maiori famâ celebrati sunt; in Tarraconensi Iberus, vulgò nunc *Ebro* dictus, nauigabili commercio diues: in Bætica Bætis, vulgò nunc *Gualquiuir*: inter Beticam ac Lusitaniam Anas,

nunc *Guadiana*; totus ad Medelinam opidum cuniculo se cōdens, post octauum circiter milliare German. renascitur. Tagus, vulgò accolis *Tajo*, in Tarraconensi prouinciâ ortus, Oceanum intrat; mediam Lusitaniam secans; auriferis quondam arenis celebratus. Inter Lusitaniam & Tarraconensem prouinciam Durius, vulgò *Duero*, supra Numantiam in Celtiberis ortus, in eundem effunditur Oceanum. Ultrà est in Galleciâ Minius, vulgò nunc *Minio* dictus. Sub Pyrenæo autem Sicoris, vulgò *Segre*, Ilerdam opidum præterlapsus, in Iberum defluit.

Urbium totâ Hispaniâ clarissimæ fuere olim; in Bæticâ Astigi, nunc vulgò *Egya*; Hispalis, nunc *Sinillia*; & Corduba, nunc *Cordoua*. in Lusitaniâ Augusta Emerita, nunc *Merida*: in Tarraconensi, Pallantia & Numantia, antè memoratæ; item Tarraco, vulgò *Tarragona*, Scipionum opus, mariti;

marum in his locis olim opulentissima; Cæsaraugusta, siue Cæsarea Augusta, vulgò *Caragosa*; hodie etiam omnium Hispaniarum splendidissima; Asturica antè dicta. Sed & Carthago Noua, vulgò *Cartagena*, clara fuit à conditoribus Pœnis; & Saguntus, nunc *Moruedro*, fide atque ærumnis inclytum nomen reliquit.

C A P. V.

De incolis Hispanie, ac recentiori eius diuisione.

Tubalem, Noachi nepotem, in Hispaniam primùm peruenisse, post aquarum inundationem, in dispersione gentium, adfirmant nostri sæculi scriptores ex Iosepho: qui tamen Tubalem in Asiæ Iberiâ inter Ponticum Caspiumque maria statuit. Haud minori errore, in vniuersam Hispaniam peruenisse Iberos ex Asiâ & Persas,

tradidit M. Terentius Varro. Celtarum gentem, ab Aschenaze propagatam, omnem post terrarum inundationem obsedisse Hispaniam, Galliamque, Britannicas insulas, Germaniam atque Illyricum, tam ex sacris quam gentilibus dispicio auctoribus; unde etiam nomen eorum multis Hispaniæ locis adfixum retulerunt Græci Romanique scriptores: ut Celticorum; qui partem Bæticæ ac Lusitanicæ, partemque Tarraconensis provinciæ adusque promontorium Celticum, quod vulgò nunc est *Cabo finis terre*, tenuere: item Celtiberorum, ad Iberum flumen incolentium. Germanos cognominat; nescio unde, Plinius Oretanos, Tarraconensis provinciæ populos. Primi exterorum post hominum memoriam ad Celtas in Hispaniam venire Phœnices, à Tyro mare Internum huc vsque & ad Gadeis nauigantes; partemque Bæticæ, quæ postea Turditaniam

dicta fuit, occupantes; vt ex Diodoro atq; Strabone discimus, Græci postmodum à Massiliâ colonias deduxerunt inter Pyrenæum & Rhodanum, Rhodanum, Rhodanum & Emporias; oppida etiam nunc vocantur *Rosas* & *Empullias*. Interiora in Græcos quosdam incoluisse, indicat corruptum (vt vult Silius Poëta) nomen Grauiorum, quasi Graiorum; Græcorumque castellum Tyde, vulgò nunc *Tuy*, in eâ parte Tarraconensis, quæ hodie est Gallæcia. Postea Carthaginenses maiorem eius partem tenuere, ad Internum mare, Amilcare eam occupante. Secundo bello Punico superatis atque expulsis Pœnis tota Romanorum facta est. Sub quorum Imperio, tribus prouinciis distincta mansit, vsque ad Honorij Imperatoris tempestatem; cum Gothi ac Vandali, Germanica utraque gens, circa annum Christi *sccc*, eam inuadentes, dictas prouincias in tria Regna distri-

buerent. Deinde vero Saraceni cum Mauris, circa annum 1300 inuecti, totâ Hispaniâ direptâ, complura in eâ Regna instituerunt; Christianis, id est, Gothorum reliquiis, in Asturiam ac Legionem, regiones naturâ locorum munitas, compulsis. Regnorum numerus tandem creuit ad XIV; quorum nomina hæc recensentur: Legio, Gallæcia, Portugallia, Algarbia, Andalusia, Granata, Murcia, Valentia, Arragonia, Catalonia, Nauarra, Castilia Vetus, Castilia Noua, quod Toletanum Regnum; & Baleares Insulæ, vulgò *Malorca* & *Menorea* dictæ; quæ vnâ cum Ebuso Insula, vulgò nunc *Yuisa*, vnum Regnum conficiunt. Ex his postea durabili titulo, ad hoc nostrum sæculum, clara fuere tria; Castilia, Arragonia & Portugallia.

Regnum Castiliarum.

Legionis Regnum, vulgò *Leon*,

constituere reliquię Gothorum , à Mauris ; vt dictum , in ea loca compulsæ. At Ferdinandus primus Legioni per matrimonium iunctâ Castiliâ , vno nomine Castiliam adpellauit Regnum suum. Huic postea , deuictis ac pulsis Mauris , accesserunt Gallæcia , Andalusia , Granata , Murcia , ac Nauarra. Nauarræ autem Regnum initium cepit circa annum 1099 , cum Enecus , Bigorriæ (pars est Galliæ Aquitanicæ) Comes , transgresso Pyrenæo , Mauris ciectis , Regem se constitueret. Post hinc Henricus IV , Castilię Rex , armis occupatum Nauarræ Regnum , suo Imperio adiecit.

Regnum Arragoniæ

Arragoniæ Rex primus factus est Ramirus , Sanciij Magni , Nauarræ Regis , filius spurius , anno 1136. Huic deinde titulo annexę sunt Catalonia & Valentia.

Iacobus autē Rex anno **CIƆCCCLII.** Insulas Baleares suis armis occupatas, Arragonię Regno, fideique Christianę adiecit. Tandem Ferdinandus **VI.**, Caroli **V.** auus maternus, Castellę iunxit Regnum Arragoniæ. Hic tandem Mauros, quos Ferdinandus **III.** in Granatense Regnum compulerat, omnemque vnā Iudęorum gentem totā Hispaniã anno **CIƆCCCCXCII.** expulit.

Regnum Portugallia.

Portugallię Regnum cepit initium ad hunc modum: Cūm Henricus Lotharingię Comes res ingentes contra Mauros in Hispaniã gessisset, præmium virtutis ac laborum Alfonso **VI.** Castellę Rex, Tiresiam filiam notham ei dedit in matrimonium; dotemque apposuit eam Hispanię partem, quę nunc Portugallia dicitur. Huius filius cum quinque Reges May-

rorum vno proelio fudisset, Rex primus Portugalliae appellatus est circa annum 1500; habuitque successores continuâ serie, donec ultimo Rege Sebastiano in Africâ cæso, Regnum ad Regem Castellæ recidit.

Hac igitur ratione cuncta Hispaniæ Regna ad vnum corpus rediere; caputque vtrum tota Hispania agnoscit: qui nunc est Philippus III. Hispaniarum potius, quam Castellæ titulo gaudens. At operæ pretium est, tanquam in tabula cognoscere, quo titulo Rex Hispaniarum; quamque terrarum suarum possideat. Tripliçi igitur titulo tenet quicquid tenet; Castellæ, Arragoniæ, & Portugalliæ. Sub Castellæ regno sunt; Duæ Castellæ, Legio, Asturia, Gallæcia; Extremadura, Andalusia, Granata, Mutcia, Biscaia, Navarra, Mediolanum, Belgica, Burgundiæ Comitatus, Insulæ Canariæ, Arctica, Insulæ Philippinæ.

Sub regno Arragoniæ ; ipsa Arragonia , Catalonia , Valentia , Insulæ Baleares, quæ Maiorica & Minorica : Regnum Neapolitanum, Sicilia , Sardinia. Sub regno Portugalliæ ; ipsa Portugallia , Algarbia , Guinea , Æthiopia ; India Orientalis , Brasilia , Insulæ Moluccæ. De cætero , in ipsis Hispanijs Duces numerantur **xxiv**. At id maximè mireris ; reperiri heic quod haud faciliè alias toto orbe terrarum : scilicet Ducem in Portugallia , nomine Brigantinum, cui tertia pars Regni pareat. Porro Archiepiscopatus in vniverfa Hispania sunt **xii** : Episcopatus **lv**.

C A P. VI.

*De Urbibus, Portubus, & Academijs
hodie claris.*

VRbes in Hispaniã nunc celebres sunt Barcino , vulgò *Barcelona* , Cataloniæ caput ,

paruum quondam opidum, nunc celebre Emporium; licet portus commoditate destituatur: eoque naues sæpè in statione tempestatibus pereant. Cæsaraugusta, vulgò *Caragoça*, Arragoniæ caput, magnificentissima totius Hispaniæ vrbs. Pampelon, siue Pompeiopolis, vulgò *Pompelena*, caput regni Navarrai. Valentia, caput olim Regni, nunc fructuum varietate Hispanicarum amœnissima. Murcia, caput Regni, Hortus totius Hispaniæ vocatur. Carthago Noua, vulgò *Carthagena*, optimus Hispaniæ, ad mare Internum, portus. Granata, caput regni, splendida atque ampla vrbs. Hispalis, vulgò *Seuilia*, Andalusie caput, vrbs magnificentissima opulentissimum totius Europeæ Emporium. *S. Lucas*, nauium statio Hispalentium. Corduba, vrbs admodum ampla, at minus populosa. Marcenæ opidi ager lectissimos opidi ager lectissimos totius Hispaniæ

paniæ fert. Asturcones. Toletum, centrum ferè Hispaniæ obtinet; omnium maxima ac munitissima. Madritium, vulgò *Madrid*, & *Madril*, Regia sede nobile opidum. Quinto ab hinc milliario visitur in Escuriali superbum illud D. Laurentij Monasterium, Philippi II. opus, in memoriam victoriæ aduersus Gallos, ad S. *Quintinum* in Picardia, anno *MDLXVII*. obtenta, extructum. Burgi, vulgò *Burgos*, Castellæ veteris caput, opidum antiquitate & magnitudine celeberrimum *Valladolid*, inter nitidissimas Europæ Vrbes censetur. Compostellam, Gallæciæ caput, aliàs vulgò *S. Iago*, D. Iacobi Apostoli ossa, vt creditur, ibi sita, claram effecerunt. Olyssipo, vulgò Hispanis *Lisbona*, incolis Portugallis *Lisboa*, Portugallici Regni caput, vrbs magna, populosa, negotiationibus celeberrima. *Setubal*, *ciudad di Puerto*, *Corunia*, *Ribadeo*, *Vierus*, *Bilbao*, portus

82 *Philippi Cluorij*
ad Oceanum celebres.

Academiz illustriores sunt, Sal-
mantica & Complutum in Regno
Castellæ; Conimbrica in Portu-
galliæ Regno.

C A P. VII.

De Insulis ad Hispaniam.

Insularum Hispaniis adiacen-
tium celebriores sunt, Baleares
duz, item Ebusus & Gades.

Baleares contra Tarraconensia
littora sitæ, haud longè inter se
distant, & à spatio suo cognomi-
nibus acceptis, Maiores, Mino-
resque plurali numero, vel etiam
singulari Maior, Minorque ap-
pellantur; fundâ olim bellicosæ;
vnde & nomen traxisse putantur,
quasi ἀπὸ τῆ βάλαι, id est, à ia-
culando: Græcis Gymnæzæ dictæ,
ἀπὸ τῆς γυμνότητος, id est, à nu-
ditate, quod incompertè aliquandiu
audi vitam egisse dicantur; nunc

vulgò *Malorca & Menorca*. Pyratìcâ olim incolę maximè viuebant: Carthaginensibus iidem contra Romanos stipendiarii, donec Hispaniis debellatis, à Romanis subigerentur. Mauri postea ex Africa occuparunt, cum Hispanias diriperent, regnumque adiecta Ebuso Insulâ in iis condiderunt: quos tandem Iacobus Arragoniæ Rex eiecit: vt suprâ commemorauimus. Ebusus inter Maioricam & Hispaniam sita est; frumentis tantum non fœcunda; ad alia largior; & omnium animalium, quæ nocent, ad eò expers, vt nec ea quidem, quæ de agrestibus mitia fiunt, aut generet, aut si inuenta sint, sustineat. hodie vulgò *Yviga* dicitur, salis copia maximè celebris. In capite Bæticæ, vbi extremus antiquis mortalibus noti Orbis erat terminus, Insula Gades fretum contingit, quod inde Gaditanum perhibetur, à continenti angusto spatio, ac veluti flumine

abscissa : quam Tyri à Rubro Mari profecti, Erythrazam, Pœni, linguâ suâ, Gadir, id est, septem nominarunt. In hâc Geryonem, cuius boues Hercules abduxit, habitasse fabulati sunt. Tyrii condidere in eâ eiusdem nominis urbem, quæ postmodum euasit opulentissima : nunc etiam Emporium haud ignobile, vulgari vocabulo *Cadiz*, & corruptè *Caliz*, dictum.

C A P. VIII.

De Gallia.

Hispaniæ proxima est Gallia. Hæc ab initio inclusa fuit ab Oriente Rheno amne, Alpium parte & Varo flumine ; à meridie Mari Interno, Pyrenæisque iugis ; ab Occidente Oceano Gallico ; à Septentrionibus Oceano Britannico. At postquam Gallorum nonnulli Alpes transgressi Italiæ ferè dimidium occuparunt , Galliæ

nomen huc vsque extensum fuit. Omne autem hoc terrarum spatium bifariam fuit diuisum: Primò in Galliam Cisalpinam, quæ & Italica, eademque Citerior; & Transalpinam, quæ Vltior, Gallia hoc sic propriè dicta. Rursus hoc idem terrarum in tria populorum genera, ab habitu corporis cognominata, distributum fuit: in Togatam, quæ Cisalpina; in Braccatam, quæ & Narbonensis, Romanorum prouincia; & Comatam, quæ reliqua est Galliarum pars. Sed de Cisalpina post agemus, cùm de Italiâ erit sermo: nunc de Transalpina, illius matricæ, primùm dicendum.

Pyrenæis igitur iugis superatis, proxima aperitur terra Gallia, felix præpinguibus glebis, & commoda prouentibus fructuariis; consistit vitibus & oleis quibusdam in locis; omni ad animantium vsum foetu beatissima; rigua & fluminum & fontium aquis; & noxio

genere animalium minimè frequens ; frumento adeò fertilis , vt melioribus Europæ terris conferri possit. Nomen ab initio proprium & peculiare , quod habuerit , haud facillè dispectu est. Tarquinio Prisco Romæ regnante vocabulum tandem Galliaë nacta est , ab incolis Gallis , vt postea ostendetur. Longitudo eius olim à Pyrenæi montis in Oceanum excursu ad Rheni Vahalisque diuergia , apud Munimentum Schenckii , vulgò *Schenckenschans* ; porrigebatur : Latitudo à Gobæo promontorio , vulgò nunc *le Four* , in Britanniaë extremo ad Varum vsque flumen. In hoc terrarum spatio Gallia sita erat ; duobus , vt dictum est , distincta nominibus. Braccata interno imminet mari , Comata ad Oceanum ac Germanos spectat.

C A P. I X.

De Gallia Braccata ; quæ & Narbonensis Prouincia.

Narbonensis Prouincia , siue Gallia Narbonensis , appellatur pars Galliarum , quæ Interno mari alluitur ; Braccata antè dicta ; amne Varo Alpiumque iugis ab Italia discreta ; ab Hispania Pyrenæo monte ; à reliquâ vero Galliâ flumine Garumnâ , Gebennâ Monte , ac Rhodano amne. Agrorum quondam cultu , virorum morumque dignatione , amplitudine opum nulli Prouinciarum Romani Imperii postferenda ; sed Italia verius , quam prouincia. Quinc nunc etiam agrorum prouentu , ciuitatum opulencia , ædificiorum nitore , reliquâ Galliâ lætior est. Continet hodie Linguadocum , Sabaudiam , Delphinatum , ac Prouinciam quæ veteris appellationis memo-

F i i i j .

riam seruat. Populi in eâ, quon-
dam clari; in Sabaudia, Allobro-
ges, quorum Geneva & Vienna:
Centrones, quorum Axima, nunc
Centrons & Tarantasia, nunc *Monstier*
& *Tarantaise*. In Delfinatu, Segalauni,
quorum Valentia; Vocontij,
quorum Dea, nunc *Die*: Caturiges,
quorum Caturigomagus, vulgò
Chorges; in Prouincia, Cavares,
quorum Auenio, nunc *Auignon*;
Salyes, quorum Aquæ Sextiæ, nunc
Aix. In Linguadoco Gabali, nunc
Vellay; Ruteni, nunc *Rhodes*; Hel-
vij, nunc *Albigois*; Volcæ Tectosages,
circa Tolosam; Volcæ Are-
comici, quorum Nemausus, nunc
Nismes. Horum populorum clarif-
simi Allobroges. Urbium opulen-
tissimæ olim Vasio, nunc *Vaison*;
Vienna, Auenio, Nemausus, To-
losa, Arausio, nunc *Orange*; Arc-
late, nunc *Arles*; Bliiteræ, nunc
Beziers: sed omnes præcedebat,
vnde nomen ac decus Prouinciæ,
Martius Narbo, vulgò nunc *Nar-*

bonne. In littore autem portu clara
Massilia, vulgò *Marselle*, vrbs
antiquissima, à Græcis condita.
Eadem etiam nunc totius Pro-
uinciæ clarissimæ sunt.

C A P. X.

*De Gallia Comata: ac prima eius
parte Aquitania.*

GAllia Comata in tres partes
diuisa fuit; Aquitaniam,
Celticam, ac Belgicam: sed his
alios alij posuerunt terminos. Cæ-
sar Belgicam fecit inter Rhenum,
Oceanum & Sequanam, Matro-
namque amnes. Celticam, quam
eandem propriè Galliam, & inco-
las eius Gallos adpellat vbique
Belli Gallici Commentar. primo,
inter Matronam Sequanamque,
Oceanum & Garumnam flumen,
Gebennam montem, Rhodanum
ac Rhenum flumina; Aquitaniam
inter Garumnam, Oceanum &

Pyrenæos montes. Postea verò Augustus aliter distinxit; Belgicam statuens inter Rhenum, Rhodanum, Araxem, Matronam, Sequanamque amneis & Oceanum; Celticam, quam & Lugdunensem appellauit à capite Lugduno, inter Matronam, Sequanam & Ligerim amneis, & Oceanum; Aquitaniam, inter Ligerim, Gebennam & Pyrenæos montes, & Oceanum. Aquitania vetus, siue Cæsariana, Aremorica antè dicta, nunc Vasconia, vulgò *Gasconne*, vocatur. Vascones quondam ex Hispaniâ ab altero Pyrenæi latere huc transgressos, haud dubium est. Populi heic olim clari, Ausci, nunc regio *Armignas*; Vasates, nunc regio *Albret*, opidum *Baxas*; Begerri, siue Bigerriones; nunc *Bigorre*: Tarbelli, quorum opidum Aquæ Tarbellæ, nunc *Aqs*. Horum clarissimi fuere Ausci, & caput eorum Elusaberris, nunc Aux, totius veteris Aquitaniæ opulentissima.

In reliqua Aquitania Augusti populi quondam, qui hodiernis prouinciarum nominibus originem dedere, Cadurci, nunc *Quercij*; quorum opidum Deuona, nunc *Cahors*: Petricorij, nunc *Perigors*; quorum Vesonna, nunc *Perigoux*: Aruerni, siue Aluerni, nunc *Auvergues*; quorum Augustonemetum, nunc *S. Flour*: Limouices, nunc *Limosin*; quorum Augustoritum, nunc *Limoges*: Bituriges, nunc *Berrij*; quorum Auaricum, nunc *Bourges*: Pictones, nunc *Poitou*; quorum Limonum, nunc *Poitiers*: Santones, nunc *Saintonge*; quorum Mediolanum, nunc *Saintes*.

C A P. X I.

*De Gallia Celtica seu
Lugdunensi.*

IN Celtica quondam populi, quorum hodieque ex parte nomina exstant, clari fuerunt: *Osismi*;

nunc vltimus Britannia in mare
 excursus, quorum opidum Vorga-
 nium, vulgò nunc *Guingand*:
 Veneti, quorum Vindana, nunc
Vannes: Nannetes, quorum Con-
 diuincum, nunc *Nantes*: Curioso-
 lites, Britannia inferior: Re-
 dones, Britannia superior, quorum
 opidum Condate, nunc *Redon*:
 Andegavi, qui & Andecaui, &
 Andes, nunc *Anjou*, quorum opi-
 dum Iuliomagus, nunc *Angiers*:
 Turones, nunc *Tourraine*: Aulerci
 Diablintæ, quorum opidum No-
 uiodunum, nunc *Maine*: Aulerci
 Cenomani, quorum opidum Vidu-
 num, nunc *Mans*: Vnelli, quorum
 Crociatonnum, nunc *Quarentan*:
 Carnutes, quorum Autricum, nunc
Chartres; & Gennabum, nunc *Or-
 leans*: ipsa regio *la Beausse*: Lexobij,
 quorū Nouiomagus nunc *Lisieux*,
 in Normandia: Aulerci Eburouic-
 ces, quorum Mediolanum, nunc
Eureux, in Normandia: Parisii,
 quorum Lutetia, nunc *Paris*: Se-

notes, quorum Agendicum, nunc *Sens*, in Campania: Tricassij, quorum Augustobona, nunc *Troyes*, in Campania: Ædúi, sive Hedúi, quorum Augustodunum, nunc *Austun*, in Burgundiæ Ducatu: Vadicasses, quorum Nouiomagus, nunc *Nuys*, in dicto Ducatu: Segusiani, nunc *Forest*, quorum opidum Forum Segusianorum, nunc *Fours*, & item in ipsorum agro Lugdunum, nunc *Lyon*. At horum omnium clarissimi Hedúi, vrbs eorum totius Celticæ opulentissima, Augustodunum, Lugdunum nomen Prouinciæ dedit.

C A P. XII.

*De Gallia Belgica, item Fluminibus
uniuersæ Gallie Transalpinae.*

Belgica illa Vetus, quæ tertiæ pars Gallie Comatæ, vetustissimis scriptoribus clauditur Rheno Rhodanoque amnibus, lacu

Lemano, Matriona ac Sequana fluminibus, Oceanoque Britannico. At Plinius atque Tacitus ab Helvetiis ad Oceanum, omnem interiorem ripam Rheni à Germaniæ populis incoli tradunt. Hodiè sanè idem fit: at aliquanto latius quam olim. Itaque Plinius initium Belgicæ, à Scaldî flumine facit. Inter Mosam & Flandriam ad Oceanum fuere Taxandri, nunc est Zelandia ac Brabantia inferior pars. Inde Menapij reliqua Brabantia pars, & item Geldria ad Rhenum vsque: quorum opidum Castellum Menapiorum, in Mosæ ripa, nunc *Kessel*. Morini, pars Flandriae inter Oceanum & Legiam amnem, opidum Teruanna, nunc *Tervrane*, & portus Gesloriacus, qui antea Itius, & postmodum Bononia, nunc *Boulongne*: Ambiani, quorum opidum Somanobriga, nunc *Amiens*: Belouaci, quorum regio Belgium, nunc *Beauvoisin*; & opidum Cæsaromagus, nunc *Beauvais*: Caletes,

Pais de Caules, opidum Iuliobona, nunc *Diepe*: Vellocaſſij, quorum Rotomagus, nunc *Roan*: Atrebatēs, opidum Nemetacum, nunc *Arras*: Neruii, opidum Bagacum, nunc *Bauay*; & item Cameracum, nunc *Cambrai*. Eburones, Condruſi, Segni, Caræſi, Pœmani, qui primi vno nomine adpellati fuerē à Gallis Germani, poſteà verò à ſeiſiſ Tungri, quorum opidum Atuatuca, nunc *Tongeren*: Veromandui, quorum Auguſta Veromanduorum, nunc *Vermandois*, vicus in extimâ Picardiâ. Sueſſiones, quorum Auguſta Sueſſionum, nunc *Soiffons*. Siluanectæ, quorum Auguſtomagus, nunc *Senlis*. Remi, quorum Durocortorum, nunc *Reims*, in Campania. Treuiri, quorum Auguſta Treuirorum, nunc *Trier* Germanis, *Trenes* Gallis. Mediomatrices, quorum Diuodurum, nunc *Metz*. Leuci, quorum opida Tullium & Naſum, nunc *Toul* & *Nanſi*, in Lotharingiâ. Lingonēs,

quorum Andomatunum , nunc *Langres*. Sequani , quorum Vesontio , nunc *Besançon* , in Burgundiæ comitatu. Rauraci , nunc ager Basileensis , eorum opidum Augusta Rauracorum , nunc vicus *Augst*. Hinc Heluetij , in quatuor Pagos distincti. Pagorum nomina , Tigurinus , Tugenus , Ambronicus & Urbigenus. Tigurinus nomen habuit ab opido antiquissimo Tiguro , siue , quod rectius scribitur , Turigo , nunc *Zürich* : Tugenus , ab opido Tugio , nunc *Zug* : Ambrones nomen habuere à flumine , quod accolere , Amma , nunc *Emme* : Urbigeni dicti sunt ab opido , Vrba , nunc *Orbe*.

Caput Helueticorum fuit Auenticum , nunc *Auances* Gallis , Germanis *VVistsburg*. Rhenum autem accolentes Germaniæ nationum in eadem prouinciâ , Trebocci , in Elatiâ , quorum Argentoratum , nunc *Straesbourg* : Nemetes , quorum Nouiomagus , nunc *Speir* : Vangiones ,

niarum Regis in Comitatu Burgundiaë, vbi Vesontio, vulgò *Besançon*, vrbs eximia, liberaque civitas, in fide prædicti Regis. Tum Dola, *Dole*, conuentu Iuridico & Academia clara. Tertia ditio est Imperij Germanorum : sub qua Alsatia, Lotharingia, Treuerensis ac Leodiacensis Episcopatus, Iuliacensis Ducatus, & item Cliuensis Ducatus portio; de quibus in Germaniâ agetur. Quarta ditio est Heluetiorum ac Vallesiorum. Quinta inferioris Germaniæ, siue, vt vulgò vocant, Belgarum. De duobus postremis nunc agendum est: ac primùm de Heluetiis.

C A P. XVII.

De Heluetijs ac Vallesijs.

Heluetij loci natura vndique tuti continentur: vna ex parte flumine Rheno à Germania diuiduntur: altera ex parte monte.

H

309328

Iura altissimo à Gallia separantur
 tertia parte lacu Lemano ac flumine
 Rhodano à Sabaudia distermi-
 nantur. In quatuor pagos, Tiguri-
 num, Tugenum, Ambronicum, &
 Urbigenum, olim fuisse diuisos,
 supra in descriptione Veteris Gal-
 liae dictum est. Gens cùm foret to-
 tius Celticæ bellicosissima; reli-
 quos Gallos virtute præcedebant,
 quod fere quotidianis præliis cùm
 finitimis Germanis contenderent.
 Quâ fiducia freti totius Gallia
 imperium adfectarunt. Rem ipsam
 tentantes C. Iul. Cæsar armis in
 sedes suas redegit, & vnâ cum re-
 liquâ Galliâ Romano Imperio
 subiecit cui patuerunt vsque ad
 Honorij Imperatoris tempora;
 cùm diuersis populis, diuersas im-
 perij partes diripientibus, Alle-
 manni (inter Rhenum, Mœnum
 atque Danubium tenere loca)
 Heluetiam, in quam iam antè cre-
 bras incursiones fecerant, occupa-
 rent; Galliaque auulsam, Germa-

Introd. Geogr. Lib. II. 115

niz, corpori suo adijcerent. Inde gens ea *Svitzeri*, à vico, fortè quondam capite, *Svritz* dicta, sub Germanico Imperio, tenuere, Ducibus suis subiecti; donec Leopoldo Duce in proelio cæso, in libertatem sese, circa annum 1100000. vindicarent. Fœdere post libertatem adeptam inter se sancito, nunc liberè agunt, XIII. pagis seu ciuitatibus (incolè die *Oerter*, Galli *Cantons*, vocant) diuisi. Ciuitates sunt hæ; *Zurich*, *Bern*, *Lucern*, *Vri*, *Svritz*, *Vnderwalden*, *Zug*, *Glaritz*, *Basel*, *Friburg*, *Soloturn*, *Schaffhausen*, *Appenzell*. Ex his *Appenzell*, *Glaritz*, & *Svritz*, sunt vici: *Vnderwalden* & *Vri* regionum nomina; quarum capita duo vici: Huius *Altorf*, illius *Stantz*. Reliqui octo Cantones sunt vrbes; quarum potentissima est *Bernia*; quidpè cuius ditio à *Geneuâ* ad *Basileam* ferè protenditur; milliaria Germanica ultra xxx. Sequuntur *Tigurum*, *Basilea*, *Lucerna*,
Hij

Friburgum, Solodurum, opulentæ
 ciuitates. Ex vniuersis Cantonibus
 Protestantium religionis sunt,
Bern, Zürich, Basel, Schafhausen;
 Catholicæ Rom. *Lucern, Friburg,*
Soloturn, Zug, Uri, Vnderwalden,
Svritz; utramque religionem
 profitentur *Glaritz & Appenzell.*
 Conuentus totius Heluetiæ fit
 Aquis Heluctiis, vulgò *Reichsta-*
den. Academia est Basileæ celeberrima.
 Præterea Gymnasia, Academia
 æmulantia, Tiguri, Bernæ,
 atque Lausannæ in Bernensium agro.
 Est præterea in Heluetiorum
 agro confœderatum opidum, S.
 Galli Fanum, linificio maxime
 nobile.

Vallesi.

Heluetiorum reip. confœderata
 est resp. Vallesiorum, vulgò die
VValliser. Galliæ etiam hi olim populi
 Inalpini, Penninarum Alpium à
 Rhodani fontibus ad lacum

Lemanum, vulgò *Genfersee*, vallem, vnde etiam nunc nomen habet, incolentes. In quatuor populos tota vallis diuisa fuit. Viberi ad Rhodani fontes incolere, circa vicum *Gomers*. Seduni circa opidum nunc Episcopale Sedunum, vulgò Germanis *Sitten*; Gallis *Sion*: Veragri, quorum vicus *Octodurus*, nunc *Martinach*. Nantuates, circa Sancti Mauritiij fanum. Primus omnes hos subiugauit Ser. Galba, Iul. Cæsaris in Gallia Legatus. Nunc Germani incolunt, sub vnâ liberâque republ.

C A P. XVIII.

De Hodierna Belgica, siue de Inferiore nunc Germania.

Belgicam hodie adpellant eas terras, quæ confusis Galliarum Germaniarumque antiquis limitibus, xvii. prouincias continent. eandem Inferiorem Germaniam, &

H iij

vernaculo vocabulo dicunt *Niederland*. Itali, Hispani ac Galli *Flandriam*; ab vnâ earum, quondam clarissimâ prouinciâ. Regio est agrorum cultu, vrbium vicorumque multitudine, ac nitore totius Europæ amœnissima, variisque negotiationibus nauigationibusque longinquis ditissima. Terminos habet, à Septentrionibus Oceanum Germanicum; ab ortu Frisiam Orientalem, Vestfaliam, Coloniensem agrum, Iuliacensem Ducatum, Treuerensem Episcopatum; à Meridie & Occasu Galliarum Regnum. In eâ parte, quæ cis Rhenum in Gallico solo est, populi qui fuerint, iam antè ostensum est. In alterâ parte, quæ trans Rhenum in Germaniâ sita est, fuere quondam; Frisi, à Rheni ostio ad ostiũ vsque Amisicæ amnis, vulgò *die Ems*, in Septentrionali Hollandiâ, Frisiâ Occidentali, Groningensi agro, & parte traiectensis prouinciæ: Bructeri in Transsalanâ prouin-

cia : Marfaci, circa *Amersfort*, inter Rhenum & Isalam amneis. Hos omnes L. Drusus imperitante Augusto Cæfare subegit. Illos, qui in Gallia, Iul. Cæsar perdomuit. Manserunt inde sub Imperio Romano, maximè qui cis Rhenum, donec id Theodosio imperante, ab aëuenis gentibus direptum. tunc enim varii Germaniæ populi, alii subinde atque alij huc immigrarunt. quorum cum quidam postea in Galliam, nonnulli verò in Britanniam insulam commigrarent, incolæ in priscam, creatis sibi Regulis, libertatem sese vindicarunt. Inde temporis progressu in xvii. prouincias tota hæc regio diuisa fuit. quarum aliæ Ducum nomine, aliæ Comitum, aliæ etiam Minorum titulo, rectores acceperunt. Sunt autem hæc : iiii. Ducatus; Brabantia, Limburgium, Luceburgium, Gelria. Comitatus vii. Flandria, Artesia, Hannonia, Hollandia, Zelandia, Namurcū, Stufania.

Marchionatus vnus Sacri Imperij, Antuerpia. Dominia v. Frisia Occidentalis, Mechlinia, Traiectus, Transsalania, Groningium. Frisia, postquam iugum Romanum imperij excusserat, annos fermè cccc. sub regib. suis fuit; donec extinctis his, dominium ad Carolum Magnum peruenit. post eum, regulis suis, vt cæteræ, regi cœpit. At procedente tempore, alia alii prouincia per matrimonium rectorum iuncta est: donec tandem ad vnum dominum peruenerunt. Is primus fuit Carolus, Burgundiæ Dux, cognomento Audax; abauus Caroli v. Imperatoris; qui postmodum heres factus, Philippo filio Hispaniæ Regi reliquit. cui successit filius eiusdem nominis.

At cùm incolæ iam inde à Carolo v. vim atque iniuriam sibi fieri, priuilegiaque, quibus satis libertati suæ prouisum erat, eripi sentirent; vim vi repellere, armisque libertatem autam defendere decre-

uerunt. Inde diutinum illud annorum XL. bellum. Pars Hispanorum armis succubuerunt; pars in pristinam libertatem sese vindicarunt. Hinc in duas partes Belgica, seu inferior Germania diuisa est. Prouincię Hispano Imperio audientes sunt istę: Brabantia, Limburgium, Luceburgium, ac dimidia pars Gelrię, cis Rhenum ac Vahalem, in veteri Belgica sita; dein Flandria, Artesia, Hannonia, Namurcum, Marchionatus S. Imperii, & Mechlinia. Reliquę prouincię sub vna repub. constanter ac fortiter libertatem tuentur.

C A P. XIX.

*De precipuis Inferioris Germaniæ
urbibus.*

FLANDRIA, vulgò *Flandren*.

Flandria omnes Christiani Orbis Comitatus superat: ager fertilis, pascuęque læta. Insulas

habet adiacentes *Cadsant, Oostburch, Bierfliet*; Ordinibus fœderatis parentes. Vrbes præcipue Flandriæ sunt; *Gandaüm, vulgò Genti*; caput Prouinciæ, inter maiores Europæ vrbes computata; *Caroli v. incunabilis nobilitata. Brugæ, vulgò Brugge*, primas ob pulchritudinem & amœnitatem sibi vendicant. Sequuntur *Tornacum, Gallis Tournay*, Germanis *Dornick*; *Cortracum, Gall. Courtray*, Germ. *Cortrijck*; *Duacum, Douay*; *Insulæ, Gall. L'Isle*, Germ. *Ryssel*, siue *ter Issel*; *Yperæ, Yperen*; *Neoportus, Nieuport*; *Sluys, Duynkercke*, pyratice superiori bello infamis. *Ostenda*, trienni Hispanorum obsidione insignita. *Greuelinga*, nobilissimū in finibus Galliæ munimentum.

ARTESIA, *Artois.*

Caput Artesiæ est *Attrebatium, vulgò Germanis Atrecht*, Gallis *Arras*, vrbs splendida. clarum hinc

Introd. Geogr. Lib. II. 123
est Fanum D. Audomari, vulgò *S. Omer*. Teruanna, insignis quondam erat: postea verò à Carolo v. expugnata ac funditus euerfa. Est præterea hic nobilis Comitatus cognomine *Diu Pauli*.

HANNONIA, Gallis *Hainaut*,
Germ. *Henegouvv*.

Hannoniæ caput est *Montes*, vulgò *Monts*, Gallis; Germ. *Bergen*. Secunda ab eâ *Valentia*, Gall. *Valenchiennes*. *Cameracum*, Germ. *Camerick*, Gall. *Cambray*, cum agro suo singularem prouinciam conficere videtur, quæ dicitur *Cambresis*.

NAMVRCVM, Gall. *Namur*;
Germ. *Namen*.

Caput est, quæ prouinciæ nomen dedit, *Namurcum*, ædificiis magis valida quam splendida.

LVCEBVRGIUM, *Lucelburg*.

Hic Ducatus nihil insigne habet,

præter Luceburgium , vnde nomen Prouinciæ : & ipsa vrbs tam foeda , quam satis naturâ loci munita.

L I M B V R G I V M .

Huius caput est Limburgium vrbs , minus inter reliquas xvii. prouincias clara. Falcoburgium ac *Dalem* , duo Comitatus , portiones sunt Limburgiensis Ducatus.

BRABANTIA , *Brabandt.*

Primaria Brabantiae vrbs est Antuerpia , Gallis *Anuers* , Germanis inferioribus *Antwerpen* , superioribus *Antorf*. Emporium quondam totius Europæ celeberrimum , nunc etiam vrbs totius terrarum Orbis splendidissima : arce sua maximè nobilis. Bruxellæ , *Brussel* , magnifica vrbs , rectorum Belgii Hispanici sedes. Silua Ducis , *des Hertogenbosch* ; ac Louanium , vulgò

Leuven, insignes vrbes Præterea
Breda, *Sevenbergen*, *Bergen op Zoom*,
Lier, *Herentals*, *Diest*, *Tienen*, &
Gemblours, haud ignobilia sunt opi-
 da. *Mechlinia*, *Mechlem* Germ.
Malines Gallis, quæ vnam prouin-
 ciam in xvii. conficit, inter niti-
 dissimas Belgicæ meritò numerat-
 tur. De cætero, est in Brabantia
 Ducatus *Arscho*: Marchionatus
Bergen op Zoom; Comitatus *Hooch-
 straten* & *Megen*; Baronatus *Breda*,
Diest, *Grimbergen*.

ZELANDIA.

Zelandia in insulas complures
 dissecta est: quarum nobiliores,
VValachria, vulgò *VValcheren*:
Scaldia, vulgò *het Lands van
 Schouwen*; & *Beuelandia* *Austri-
 na*, vulgò *Zuyt-Beverlands*. In
VValachria vrbs princeps est *Mid-
 delburgium*, celebre Emporium.
 Secunda est *Vlissingen*, proximus
 in Zelandiâ ex Galliâ ac Britanniâ

126 *Philippi Cluery*
aduenientium nauium adpulsus.
Vera, vulgò *ter Veer*, Scoticarum
mercium Emporium. In Scaldia in-
sula est *Sirickzæ*, opidum satis
nitidum. In Beuelandia *Gusa*,
vulgò *ter Goes*.

HOLLANDIA.

Hollandia ob frequentia in va-
rias Mundi partes commercia to-
tius Belgicæ celeberrima poten-
tissimaque, diuiditur in Septem-
trionalem & Australem. Septem-
trionalis Hollandiæ pars meridio-
nalis, crebris lacubus interfusa,
Vaterlandt incolis vocatur. Prin-
ceps dignitate est totius Hollandiæ
vrbs *Dordracum*, vulgò *Dordrecht*
& *Dort*, in ipsis lacuum, quos *Mosa*
Vahalesque efficiunt, vndis sita;
vini Rhénani frequenti mercatu
nobilissimum Emporium. At ma-
xima potentissimaque omnium est
Amsterdamum, vulgò *Amsterdam*,
opulentissimum ad Oceanum Ger-

manicum Emporium. Lugdunum Batauorum, vulgò *Leyden*; omnium Belgicarum, nedum Hollandicarum, amœnitate salubritateque splendidissima. Delphi, vulgò *Delft*, Gulielmi Principis Auriaci, Illustrissimi Principis Mauritij parentis cæde insignita ciuitas: Roterodamum, *Rotterdam*, natalibus Erasmi Roterodami clara, secundum ab Amsterodamo Emporium. Haga Comitum, vulgò *des Grauen-Haghe*, nobilissimus totius Europæ vicus, multisque vrbibus præferendus. Comitatu quondam Hollandiæ, nunc Concilij Confœderatarum Prouinciarum vniuersalis sedes: huc quippe, quoties de communiibus negotiis decernendum est, vniuersæ prouinciæ conueniunt. Sunt præterea nobiles vrbes, *Haerlem, Goude, Geertudenberghe, Alckmaer, Edam, Hoorn, Enckhuysen*. In insulis Australibus est *Briel*, haud postremum prouinciæ opidum, & iterum

Goerfliet. Septentrionali Hollan-
diæ adiacent Insulæ duæ, *Texel* &
Flielandt, nauium stationibus ce-
lebres. De cætero, est in Hollandiâ
Comitatus *Egmont*, Baronatus Bre-
derodiorum *Vianen*.

TRAIECTENSIS *Provincia.*

Traiectensis siue Ultraiectensis
prouincia, nomen accepit à capite
suo Traiecto, siue Ultraiecto, vulgò
Vtrecht vel *Vret*. Vrbs est ampla
atque magnifica, Episcoporum
quondam Frisiorum sedes. Est &
Amersfort, haud spernendum
opidum.

GELRIA siue Geldria, *Gelderlandt*, ZVTPHANIA *Zutphen.*

Gelriæ Ducatus in duas hodie
secatur partes: quarum altera His-
panici, altera Cōfœderati iuris est.
Hispanicę Gelriæ caput est Rure-
munda, sedes Episcopalis & con-
uentus

yentus Iuridicus; dein *Gelre*, quæ nomen Ducatui dedit: post eam *Venloo*. *Gelria* Confœderata in tres diuiditur potissimum portiones: quarum *Velauia*, vulgò *de Veluwe*, vrbes habet *Arenacum*, vulgò *Arnhem*, caput in hâc parte, ac sedes olim Ducum, nunc conuentus Iuridicus totius prouinciæ. Post hanc sunt *Harderovicum*, & *Elburgum*. *Betauia* altera pars, hodie *de Betuwe*, veteris *Bataviæ* nomen fert: in hac sunt Comitatus *Buren* & *Culenburg*, eodemque pertinent duæ munitissimæ vrbes *Bommel*, & *Nouiomagus*, vulgò *Ninmegen*, & *Nieumegen*. Tertia pars antiquæ *Gelriæ* est Comitatus *Zutphanien*-*sis*, quæ vnam in xvii. conficit per se prouinciam. Nomen habet à capite suo *Zutphen*: sunt præterea nobilia munimenta, *Grolle*, *Bredesfort*, *Locchem*.

TRANSISALANIA, *Ouer*. *Yssel*.

Transisalania nomen habet à situ

190 *Philippi Clauerij*
trans Isalam flumen. Diuiditur in
tres partes : *Salandt*, *Trvnte* &
Drente. Tota prouincia celebratur
tribus quondam liberis ciuitati-
bus, *Deuenter*, *Campen*, *Svvolle* :
nunc etiam eodem nomine glo-
riantibus. Sunt præterea duo insi-
gnia munimenta, *Steenvryck* &
Coeuorden; quorum illud satis egre-
gium opidum.

FRISIA, *VWest-Frieslandt*.

Frisia quæ Occidentalis cogno-
minatur, vulgò *VWest-Frieslandt*,
caput habet *Leouardiū*, *Lieuwvaer-*
den, urbem splendidam, ac magni-
ficam, vbi conuentus Iuridicus to-
tius prouinciæ, præfectorumque
sedes. Sequuntur *Harlingen*, cele-
bris portus, *Franiker*, *Sneek*.

GRONINGENSIS Prouincia, *Groeningerlandt*.

Groninga urbs est satis ampla ac

Introd. Geogr. Lib. II. 131
celebris, quæ nomen provinciae
dedit. *Delfziel*, locus versus Ger-
maniam munitissimus.

ACADEMIÆ BELGICÆ.

Academiae sunt, Hispanicæ di-
tionis, Louanium ac Duacum.
Confœderatarum provinciarum,
Lugdunum Bataavorum, Franikera,
ac nuper erecta Groninga.

C A P. X X.

De Britannicis Insulis.

G Allico littori ac Rhœni ostiis
adiacent insulae innumerae,
Britannicae in vniuersum appella-
tae: quarum duæ magnitudine no-
biliore Albion atque Ibernia di-
ctæ sunt: at quæ Albion antè ab
albis ad littus petris, Græcis homi-
nibus vocitata fuit, propter excel-
lentiam postea Britannicæ nomen
sola obtinuit, cum reliquæ suis

132 *Philippi Cluverij*
sibi nominibus appellarentur.

Hæc omnium quæ Europæ adiacent, quâsque Romana notitia complexa est, maxima, nomen Orbis alterius mereri amplitudine suâ veteribus visa est: clara Græcis, clara Latinis monumentis. Duo hodie Regna, Angliam atque Scotiam continet.

Anglia solo est tam vberè ac fecundo, ut omnia maiori nitidiorique forma prognata benignius quam aliæ terræ alat; cælo adeo clementi, uti rorem marinum ac laurum magna copia producat. Id imbribus ac nebulis crassum, asperitatem frigorum prohibet. Asperioris cæli solique est Scotia, longius in Septentrionem producta: saxo sterili plurimum ac lacubus horrida, tristisque adspectu.

Gens olim Britannica inculta, inhospita, immanibus moribus fera vel fœda: nunc Angli omnium delicatissimi perhibentur. Nomen genti seu insulæ vnde questum,

parum constat. Porrigitur insula in longum à Taruidio seu Orcade promontorio, vulgò nunc *Dunsbij heat*, ad Dubrim portum, vulgò *Dover*, milliaria Germanica circiter *CL*. Latitudo maxima patet inter Dubrim ac Bolerium promontorium, vulgò *the Landes end*, mill. Germ. *LXX*. Ipsa forma triquetra in tres angulos se cuneat. quorù vnus Septemtriones prospicit; nullis contra terris, vasto atque aperto mari: alter Belgas ac Rheni ostia; tertius Hispaniam. Vnum latus in Orientem, Germaniæ (intellige veteri, cuius pars Noruegia) obtenditur; alterum in Meridiem Galliæ; tertium in Occidentem Hiberniæ. Oceano vndiquaque aluitur, ab Occasu Hibernico, ab Septemtrionibus Caledonio, ab Ortu Germanico, à Meridie Britannico; vbi fretum Gallicum inter Dubrim & Bononiam.

CAP. XXI.

*Diuisio Veteris Britannia, item de
fluuijs & opidis.*

EAm insulę partem, quę nunc
Scotia est, Caledoniam olim
appellatam, cum ex alijs, tum ex
Tacito maximę liquet. at tota
postmodum diuisa in Maiorem &
Minorem. Maior ea pars, quę nunc
Anglia. Minor quę Scotia.

Maior BRITANNIA.

Maioris populi, quorum nomi-
na apud rerum auctores clara; Osti-
damnij ac Damnonij, nunc *Corn-
wall* regio: Durotriges, *Devon-
shire*: Belgę, *Sommerfet*: Segontia-
ci, *Soutsex* & *Southampton*: Bibro-
ci, *Surrey*: Cantij, quorum regio
Cantium, vulgò nunc *Kent*: Tri-
nobantes, *Middlesex*, & *Hardfors-
shire*: Cassij, *Cambridge* & *Essex*:

Zocni *Norfolck & Suffolck* : *Anca-*
litę, Oxford, & Buckingham : *Atre-*
batiij, Berceria ; Dobuni, Glocester:
Silures omnium latissimè incolea-
tes, nunc *VVallia*, vulgò *VVaelles*.
Ordouices, Cardigan : *Demetę,*
Carmarthin : *Cornauij, Cornavvan.*
Prętercà *Coritani, Lincolnshire* :
Parisiij, ea pars *Yorkshire*, quę *Lin-*
colnshire contermina : *Brigantes,*
reliquum *Yorkshire & Northum-*
berland. *Meetę, Cumberland.* Ho-
rum omnium clarissimi fuere *Si-*
lures atque *Brigantes* : hi numero-
sissimi, illi pugnacissimi.

Minor BRITANNIA.

At in *Minori Britannia* siue *Ca-*
ledonia, olim omnia obscura, ac
pleraque veteribus ignota, nihil-
que *sylua Caledonia* ac monte
Grampio clarius.

Fluuij BRITANNIÆ.

Fluuii Britannię celebriores sunt
I iiij

Tamesis, vulgò *Tàms* : *Sabrina*, *Savern*, & *Humber* : Breuissimo cursu, at latissimis ostiis (id æstuaria efficiunt) commodum maioribus nauibus accessum præbentes.

Habitationes Veterum

BRITANNORVM.

Vrbes Britanni nullas antiquitus incoluerunt. cùm autem hominum esset infinita multitudo, creberrimis ædificiis dispersi egerunt; opida, vt autor est Cæsar, vocarunt, cùm Sylvas impeditas vallo fossaque muniuissent, quo incursionis hostium vitandę causa conuenire consueuerant. Postea verò cum Romani eo legiones suas coloniasque inuexerunt, cultius iam paucis quibusdam vrbibus habitari coeptum est. In his *Camalodunum* fuit Romanorum colonia, nunc *Malden*, opidum maritimum in *Essexia*; & *Londinium*, nunc *Londen*, copia negotiatorum & cõuentu iam tum maximè celebre.

C A P. XXII.

De Incolis Britanniae.

DE incolis Britanniae sic Cæsar in Comment. de Bel. Gall. Britannie pars interior ab ijs incolitur, quos natos in insula ipsi memorie proditum dicunt: Maritima pars ab ijs, qui prae ac belli inferendi causa ex Belgis transferunt, qui omnes his serè nominibus ciuitatum appellantur, quibus orti ex ciuitatibus eo peruenerunt. Post hunc Tacitus: Britanniam, inquit, qui mortales initio coluerint, indigena an aduecti, vt inter barbaros parum compertum: habitus corporum varij, atque ex eo argumenta: namque Caledoniam habitantium rursilæ comæ, magni artus, Germanicam originem adseuerant. Silurum colorati vultus & torti plerumque crines, & positus contra Hispaniam, Iberos veteres traiecisse easque sedes occupasse, fidem faciunt: proximi Gallis

Et similes sunt. Gallos vicinum solum occupasse creditur. Regibus olim, vt nationibus distincti, regebantur. Primus omnium Romanorum Iul. Cæsar cum exercitu Insulam ingressus, quanquam prospera pugna terruerit incolas ac littore potitus sit, potest videri ostendisse posteris, non tradidisse. At Claudius Imperator traiectis legionibus gentem perdomuit: paulatimque in formam prouinciæ proxima pars Britanniaë redacta est: donec tota tandem in Romanorum potestatem sub Domitiano peruenit. Quanquam non desunt, qui negant à Romanis perdomitam fuisse Caledoniam, id est, Scotiam: pro argumento adferunt, murum in limitibus maioris minorisque Britanniaë à Romanis contra Pictorum Scotorumque incursiones exstructum. Verum hos refellunt Dionis Zosimique historiae, in rebus gestis Seueri & Constantini Imperatorum. Cæte-

rum, imperarunt Romani Britannia ad Theodosii vsque tempora: tunc verò cum legiones præsidiaque Romana, ad Galliam defendendam accersita, illam inermem relinquerent, Scoti Pictique vltiorem insulæ partem, quæ nunc Scotia est, incolentes, eâ occasione illecti, citeriorem, id est, Angliam armis inuaserunt: quorum impetum cum hi sustinere nequirent, Anglos ex Germaniâ atque Saxones in auxilium vocarunt, hi postmodum hospitii fide ac iure violatis, Britannos domibus agrisque pepulerunt. Pulsorum pars in Gallia extremum angulum, sedem, vt supra dictum, nomenque intulerunt: pars intra montes, (Vallia nunc est) vtpote loca contra hostium violentiam satis munita ac tuta concedentes, ad hanc vsque tempestatem priscam Britannorum gentis linguam conseruare creduntur. Scotia ab hinc à Scotis denominata suos ordine habuit

Reges : Angliaque ab Angelis nomine tracto, seorsim suos. Vallia, vulgò Anglis *Vales*, incolis *Cambray*, suis olim principibus post Anglorum perfidiam diu recta fuit. tandem bello victa, horum cessit imperio. Inde mos inuectus, vti primogenitus Anglorum Regis filius Princeps Valliæ nūcupetur,

C A P. XXIII.

De Anglia,

CÆterum, Anglia diuiditur ab Scotia Tuedâ ac Solueio fluminibus. Occupat in longitudinem à *VVaymouth* promontorio prope Dorcestriam, ad Baruicum opidum in finibus Scotiæ, milliaria Germanica LXXX. In latitudinem ab opido S. Davidis ad opidum *Farmouth* milliaria circiter LX. At si infimam partem, id est, latus meridionale permetiaris, milliaria erunt circiter LXX.

Divisio Anglia.

Cæterum , Anglia diuifa fuit medio æuo in duas partes : Cambriam ; quæ eadem nunc Vallias & Loegriam, reliquam Angliæ partem. Fuerunt ad patrum noſtrorum memóriam in ea Ducatus aliquot: verum his abolitis , LII. Comitatus, quos incolæ *Shires* vocant, tota diſtincta eſt.

Archiepiſcopatus ſunt duo : Cantuarienſis in vrbe Cantuaria; vulgò *Canterbury* : & Eboracenſis in vrbe Eboraco, vulgò *York* : his Epifcopi ſubſunt XXIV.

*Vrbes Angliæ , Portus
& Academiæ.*

Vrbium princeps eſt Londinium, *London* ; caput atque compendium totius regni, Emporiumque inter celeberrima Europæ nequaquam poſtremum : vrbs amplitudine ac

duorum templorum immensa magnitudine maximè conspicua. Hanc magnitudine incolarumque frequentia sequitur Eboracum, inde Bristolium, vulgò *Bristowyn*, Gallicarum mercium nobile Emporium: vt *Southampton* Hispanicarum. De reliquo Oxonium, vulgò *Oxford*, & Cantabrigia, vulgò *Cambridge*, illustribus Academiis ornatae, magnificentissimis collegiorum ædificiis celebrantur. Sunt præterea imprimis visendæ arces, seu domus Regiæ circa Londinum, lætioribus atque amœnissimus agris dispositæ: quarum nomina *Grinivich*, *Richmont*, *Kingston*, *Nonsuch*, *Hamptoncourt*, *VVindsor*, & versus Cantabrigiam *Tebal*. Breuissimus ex Britannia ad continentem traiectus est à Dubri ad Caletum, vulgò *Calais*, Galliæ opidum, mill. Germ. vi. Reliquis portus celebriores sunt; in Orientali insulæ latere *Newcastell*, *Hull*, *Lyn*, *Yar.nouth*, *Harvich*, *Colchester*,

Sandvich; in Meridionali latere,
Plymouth; in Occidentali latere,
Chester: vnde naues in Hiberniam
nauigaturæ soluunt.

Insula ad Angliam.

Insularum Anglico littori ap-
positarum clariores sunt: ab Oc-
casu *Mona*, nunc *Man*; incolis
quondam validissima: & *Menauia*
siue *Monapia*: nunc *Anglesei* An-
glis: *VValis*, *Mon*: à Meridie est
VVectis, nunc *VVight*.

C A P. XXIV.

De Scotia.

Scotiæ longitudo est à Meridie
in Septentriones, id est, à pro-
montorio quod accolis *The Males*,
of Gallorray, qua Hiberniam spe-
ctat, ad promontorium *Dunsby*
heat, quod ab Orcadibus Insulis
conspicitur: mill. Germ. LXX.
latitudo ab Occasu in Ortum, hoc

est , à Nouantum promontorio , nunc *Ardermouth head* , propè Mullam insulam , ad promontorium Buchananum , vulgò *Biquhamnes* , milliaria L. Regio , vt solo , sic incolis bifariam diuisa est. quippe Grampius Mons , nunc *Gransbain* , ab occasu in ortum tendens , mediam secat. Qui meridionalem partem habitant , cultiores numerosiorésque linguâ propemodum ac moribus vtuntur Anglicis. Septentrionales , hominum genus asperum , ferum ac syluestre , sermone , habitu , moribusque Hibernicis viuunt. Urbium clarissima est Edenburgum , vulgo *Edimbrovv* ; regni caput sedésque Regia : *Glasco & S. Andreas* , Archiepiscopatus sunt insignes ; quibus suppositi Episcopatus XIII. Academia illustris est S. Andreæ , & Aberdonium , vulgo *Aberdon & Aberdain* , haud ita nobilis , at portus celebris.

Insule

Insule ad Scotiam:

Insularum ad Scotiam clarissime sunt: versus Occasum, Hebrides xxx. amplius numero: ad Septentrionem, Orcades, nunc *The isles of Orkney*, xl. amplius numero: longius distat versus Septentrionem vii. Acmodæ, nunc *Farre*. Ultima Britannicarum erat Thule, nunc *Islandt*: de quâ postea suo loco.

C A P. XXV.

De Hibernia.

HActenus de Albione Britannicarum Insularum maxima; item de minoribus Britannicis insulis: at secunda magnitudine est in Occasum sita Hibernia: Iuerna, & Ierna quibusdam appellata: nomine inibi nato; cum hodieque *Eryn* vocitent, Angli verò *Irlandt*. De natura huius insulæ, incola-

K

rumque ingenio, etiam nunc verum manet, quod tot retro seculis Pomponius Mela tradidit: *Adeo luxuriosam herbus, non letis modo, sed etiam dulcibus, ut se exigua parte diei pocora impleant, & nisi pabulo prohibeantur, diutius pasta dissiliant: Cultores eius inconditos esse, & omnium virtutum ignaros, magis quam alias gentes.* Hæc Mela; Cæterum, cælo est miti, clementi ac sereno, terra nullum animal venenosum alit nec patitur. Longitudo eius maxima porrigitur mill. Germ. LX. Latitudo autem mill. Germ. xxx. Qui populi primi eam incoluerint parum constat, nisi quod Celtici, cum reliquis Britannis fuerint generis. Brigantes, Cauçi, Mænapii, quos in eâ Ptolemæus memorat, mirum ni ex Gallia, Britannia, Germania, huc traiecerint. Diuiditur hodie in quatuor potissimum regiones. Langinia, vulgò *Lenguesler*, in Orientem spectans ut Angliæ propior, ita cultior. Haud

multum abſimilis huic Mononia, vulgò *Mounſter*, quâ Gallia in Meridiem obrenditur. aſperiores, *Connacia*, *Connacht*, & *Hultoniam*, *Quunſter*; hæc in Septentrionem, illa in Occaſum, vergentes.

Comitatus per totum regnum ſunt xxxiii. Opidula rectius quam vrbes Hibernos incolere dixeris. Regni caput eſt *Armagh*: Secunda ab hac *Dublyn*, opidum munitiſſimum, ſedes præfecti, quem huc cum titulo Viceregis mittit Rex Angliæ: ſedes item Archiepiſcopi, vt & *Armagh*, & *Cathyl*. his ſubiectioni ſunt Epifcopi xii. *Arglas* celeberris eſt portus; Academiam ſuſtinet prædictum Dublinum. Atque hæc breuiter de Inſulis Britannicis, nunc tempus eſt in Continentem reuerti: ac primo loco de Germaniâ.

PHILIPPI
 CLVVERII
 INTRODVCTIONIS
 IN VNIVERSAM
 GEOGRAPHIAM,
 TAM VETEREM
 quàm nouam,
 LIBER TERTIVS.

CAP. I.

De veteri Germaniâ.

GERMANIAM, quæ nunc
 terrarum culru, vrbiũ
 splendore, ædificiorum-
 que magnificentia, cum
 Italia conferri, reliquis verò re-
 gionibus præferri possit, *terris in-
 formem, montibus asperam, cultu aspe-
 ctuque tristem, in vniuersam syluis*

Introd. Geogr. Lib. III. 149
horridam, ut paludibus fœdam, viris-
que inuiam, veteres prodiderunt.
in tantùm res mutantur.

Nomen Germanorum vnde deductum sit, varium inter autores est certamen: à Gallis id inuentum; & quinque primo Germanorum nationibus, Eburonibus, Condrusis, Segnis, Cæresis & Pæmanis, è Germania in Galliam transgressis inditum: qui postea vno itidem fuere nomine Tungri dicti, ex Cæsaris, Taciti, Dionis, & aliorum scriptorum monumentis clarum firmitantibus. Id postmodum Gallorum Romanorumque vsurpatione in vniuersam gentem Transrhenanam transijt. Ipsa gens suo sibi vocabulo semper appellata fuit Teutisci. vulgò *Die Teutische*, ab ipsius veri æternique Dei, rerum omnium conditoris, antiquissima pluribusque gentibus vsurpata appellatione *Theuth*: ab hoc enim illi, & à primo mortalium *Manno*, id est, Adamo, è terra condito, originem

K iij

se ducere prædicarunt ; vt latius infra dicitur. Ad limites Germaniæ quod attinet , vehementer errant illi , qui latius nunc quam olim , Germaniam patere , ex Ptolemæi Geographia adfirmant : maximè ij , qui duplo maiorem faciunt. Secus mihi sententia est , qui dimidio minorem censeo. Elsa-riam , Lotharingiam , Treuiros , Lucemburgenses , Brabantios , Iuliacenses , dimidiam partem Gelriæ , Hollandiæ , omnem Selandiam , ac Flandriam hodiè accessisse , aiunt : ego accessisse nego : mansisse ad se-nero. Quippe Plinius iam inde Germaniæ limitem ad Scaldim fluuium protendit. Idemque simul & Tacitus ab vsque Sequanis omnem Rheni citeriorem ripam Germanos accoluisse tradit. Apud Cæsarem ipsi Rhemi , Belgica natio , vltro testati sunt , Belgas plerosque esse ortos à Germanis. Ex Gallia quidem vni Heluetij , ex Illyrico veteri Vindelicia & Noricum , que

inter Alpes Danubiumque sitę sunt regiones; item Pannonię superioris pars; extra veteris Germanię limites nomenque censitę fuerunt. Verum eis oppono quicquid est terrarum hodie Polonię citra Vistulam amnem, qui terminus olim Germanię fuit; item Boiohemum, quarum regionum sermo aperte genus atque originem incolarum indicat. Prussios etiam atque Livones, quia Germanica lingua utuntur, Germanię accessisse, illi censent: cum antiquitus Venedi, Sarmatica gens, incoluerit: ego & hos accessisse nuper, nego; mansisse à multis sæculis, aio. Quippe Æstios, qui olim totam Liuoniam ac Prussiam, omnemque ferè dextram ripam Vistulę latè patentem occuparunt, disertissimis verbis Germanię adscribit Tacitus. Idem auctor, & Plinius, regiones hodię, Noruagiam, Suediam ac Fennos, & quidquid terrarum Oceano Septentrionali, Moscouięque confi-

niis ambitur. Germaniæ attribuunt. Quin etiam Peucini, alio nomine Bastarnæ dicti, à Vistulæ fontibus olim ad Pontum vsque Euxinum & Istri ostia extensi, Germani fuerunt, testibus iisdem Scriptoribus. Vetustissimi igitur Germaniæ termini fuere; ab Occasu Rhenus amnis, & Oceanus Germanicus; à Septentrione: Oceanus: Septentrionalis siue Hyperboreus; ab Ortu Granuicus & Finnicus sinus, mare Sueuicum, siue sinus Codanus, Vistula amnis, & à fonte eius linea ad Sarmaticos montes ducta; qui è Septentrione in Meridiem ad Danubij vsque ripam protensi, ubi op: dum nunc Hungariæ *Vacia*; dein à Meridie ipsùm Danubij flumen. Postea verò portiones ei ex Gallia ad læuam Rheni ripam; & ex Sarmatia ad sinum Codanum & dextram Vistulæ ripam accesserunt, vt dictum est. Longitudo eius summa fuit à Scritofinniaë promontorio, vulgò *Noortkijp*,

Introd. Geogr. Lib. III. 153
quod in Oceanum Septentriona-
lem excurrit, ad Danubium vsque,
mill. Germ. cccc. Latitudo verò
maxima à Rheno amne iuxta Ba-
sileam, ad Amadocam vsque palu-
dem, quæ in confiniis Ruffiæ, Li-
tuaniæ ac Podoliæ fita est, mill.
Germ. cc.

C A P. II.

*Divifio Veteris Germaniæ, ac primum
de Vindilibus & Ingeuonibus.*

Genera Germanorum quinque
à Plinio traduntur, Vindili,
Ingeuones, Iſteuones, Hermiones,
& Peucini, qui & Baſtarnæ.

V I N D I L I.

Vindili, etiam Vinili, & Vandili,
Vandalij, & Vanduli Romanis
ſcriptoribus ſimul & Græcis dicti
ſunt. Horum nationes fuere, Go-
thones, qui & Gotones, Gutones,

Guttones, ac Gythones, Gothi & Gorthi auctoribus dicuntur; nunc Cassubiæ pars ad Vistulæ infimam partem, quæ propriè *Pomerellia* nunc dicitur: vbi nobis natale solum. Carini, Pomeraniæ pars, in quâ opida *Stolpe, Colberg, Cörlin, Camin.* Lemouij, ea pars Pomeraniæ, in qua *Sierin, Vsedom, VVolgast, Gripesvolda.* Rugii antiquitus, circa *Rege* flumen Pomeraniæ, & opidum *Regensvolde*, dein in insulam transgressi, quæ etiam nunc Rugia, vulgò *Rügen* appellatur. Varini, in Meckelburgensi Ducatu, circa flumen & opidum *VVarie.* Angili siue Anglii, reliqua Meckelburgensis agri pars, ad Lubecam vsque. Eudoses, Suardones, Nuithones, pars Meckelburgensis agri, Pomeraniæ Marchiæque proxima. Cauiones, pars Marchiæ; Dannebergensi Comitatu proxima. His contèrmini Deuringi, siue Thoringi, in eadem Marchia, circa opida *Hauellberg, &*

Rappin. Longobardi, in Marchia media, vulgò nunc *Middelmarki*, inter Albim & Viadrum amnes, circa opida *Grabovv*, *Brandenborch*, *Berlin*, *Brötzen*. Semnones, in portionibus Marchiæ, Misniæ, Lusatiæ, Silesiæ, atque Poloniæ, inter Albim & VVartam amnem in Viadrum defluentem. Burgundiones, in partibus Cassubię ac Poloniæ, inter Gotones ac Semnones.

INGÆVONES.

Ingævonum populi fuere isti: Chauci, qui & Cauchi, & Caucis inter Amisię Albiſque ostia vtramque accoluerunt Visurgis ripam supra Bremam vsque opidum, deinde vsque Mindam, quâ Chattis iungebantur. Qui apud Tacitum Fosi, reliquis auctoribus Saxones appellantur: horum tota fuit Holsatia ad Cimbricam vsque peninsulam. Postea omnem oram maritimam occuparunt ab Albi ad

Rheni vsque ostia : vnde cum Anglis in Britanniam insulam abierunt. Cimbri omnem eam tenuerunt peninsulam, quam nunc antiqui nominis itidem gens incolit Iutzæ. Teutoni Danicas incoluerunt insulas; quarum maxima vulgò *Zeeland*, Melæ dicitur Codanonia, nempe à gente Teutonorum, qui variantibus dialectis iam tunc dicebantur Dani, Godani & Codani : vnde totum hoc mare etiam dicitur Codanus sinus eidem Melæ ac Plinio, quod Tacito mare Suevicum, quia vtrumque Sueui accoluerunt, vt mox ostendam. Regiones trans dictum mare, quæ nunc sub Noruegiæ ac Suediæ Finniæque maximè nominibus veniunt, immensas Germaniæ insulas esse, falsò crediderunt veteres; cum verius sint peninsulæ. Harum maximam, quæ Noruegiæ Suediæque regna continet, à proximâ gente quidam dixerunt Scandiam, & Scandinauiam : alii à freto,

quod est inter Danicas insulas, vulgari vocabulo *Belt*, Baltiam: quod vocabulum postea corruerunt in *Basiliam*. Altera peninsula, vulgo nunc *Finland*, Plinio dicitur *Finningia*. In *Scandia* populi *Scandii*, siue *Scanii*: vulgò nunc *Scanen*, vnde toti peninsulae nomen. His contermini fuerunt *Hilleuiones*, nunc *Halland*. Ultra utroque incoluerunt *Sitones*, nunc *Noruegii*, vulgò *Norrige*, & *Norge*: quorum terra iam antiquissimis Græcorum autoribus dicta *Nerigon*. Ultra hos sunt *Marchiofinni*, vulgo *Marchfennen*. His continuantur *Scritofinni*, vulgò *Scritfennen*; extremi versus *Septentriones* apud promontorium, *Rutubę* Plinio, vulgo nunc *Noortkijn*. His proximi sunt versus *Orientem* *Lappiones*, siue *Lappii*, vulgo *Lappen*: infra hos versus *Meridiem* sunt *Suiones* siue *Sueones*, nunc *Suedi*, vulgo *Sveden*. Infra hos *Gutę* siue *Guti*, quorum regio

158 *Philippi Cluery*
nunc vulgo *Gutlandt*. hi falso, vulgò appellantur Gothi, & regio eorum Gothia; cùm hi fuerint ijdem & Gothones ad Vistulę ostia; vt supra dictum. Sed hic iam est antiquus scriptorum error: vnde ridiculæ illæ Iornandi fabulæ de Gothorum origine. Finni Ptolemæi, Tacito dicuntur Fenni, quod nomen hodieque seruant, variatis dialectis, vulgò *Fennen* & *Finnen* dicti.

C A P. III.

De Istaunibus, Hermionibus, atque Bastarnis, item Sueuia, & veterum Germanorum habitationibus.

IAm vero Rheno proximi erant Istaunones; horum nationes fuisse Frisij, Bruçteri, Angriuarij, Chamaui, Ansibarij, Dulgibini, Chafsuarii, Marsi, Tubantes, Marsaci, Siçambri, Vbii, & qui in horum

postea agros successerunt, Vsiptii, Tencteri, Iuhones, Mattiaci, præterque antiquissimis temporibus Marcomanni, Harudes & Sedusii: qui tres populi postmodum in Böhæmo inter Hermiones sedes locarunt. Ex his omnibus Frisii, Marsi & Bructeri quo situ fuerint, iam ante in xvii. inferioris Germaniæ Prouinciæ descriptione dictum est. Sed Bructeri postea inter superiorem Lappiæ amnis partem & Agrippinensem Coloniam coluerunt. Marsi, antequam Drusiana fossa, quæ est in Gelria, inter Arnhemum & Dusbürgium, facta est, superiorem Velauiam & Zutphanienfis Comitatus partem, qua opida sunt *Dotechum*, *Grolle* & *Bredesfort*, incoluerunt. Fossâ autem factâ, pars eorum intra Rheni diuortia inclusi nouum vocabulum *Marsiacorum*, siue *Marsatorum*, adsumpserunt; de quibus supra: pars autem veteri nomine seruato interiora concesserunt, inter *Amisiam*

& Luppiam amnes, opidumque *Dulmen*. Angriuarii, Bructeris proximi, primum inter Amisiam & Visurgim amnes, qua est opidum *Minden*, coluerunt: Chamaui verò, supra hos inter Amisiam & Loam fluven, quod Amisiam paulò supra Emdam miscetur. postea verò utraque gens Bructeris expulsis agròs eòrum occuparunt: Chamaui versus Occidentem; Angriuarii versus Septemtriones. Hinc Dulgibini tenuerunt inter opidum Paterbornam & Visurgim, qua *Flotovv* ei opidum appositum. In his *Quintilius Varus*, cum tribus legionibus, cæsus ab Arminio Cheruscorum Duce, inter opida *Dietmelle* & *Horn*. His proximi versus Meridiem fuere Chassuarii, qui & Chattuari, inter Paterbornam & Visurgim, qua ei opidum *Huter* impositum; pars quondam fuere Chattorum. At Ansibarii tenuerunt inter Visurgim & lacum *Dommel*, apud quem opidum *Diepbolt*.
 Tuban

Tubantum varia semper fuit sedes; ad superiorem Amisiam partem. Siccambri Rheni ripam tenuerunt à Colonia Agrippinensi ad Rheni usque diuortium; ab Oriente verò usque ad Chattos, circa fontes Lappix, & opidum *Medebach*; postea à Tiberio in Galliam transportati, ubi inter Mosam & Rhenum Gurgerni dicti. horum agri portiones deinde tenuerunt in Rheni ripa Vspii, siue Vspetes, & Tencteri: hi apud Coloniam, illi ad Rheni diuortia. Vbi in Germania Rheni Mœnique dextras ripas tenuere, ad Coloniam usque, ab Oriente Chattis contermini. Horum agros, Chattorum postea partes, occuparunt Iuhones & Mattiaci. horum fuit superior ripa & Nassouiensis Comitatus, cum VVetterauiæ & Hassiæ parte, qua Marpurgium nunc est, quondam Martium dictum; vnde genti nomen: illi inferiora tenuere, cum VVestervaldia. Marcomanni, antequam cum

L

Sedusiis & Harudibus in Boiohænum migrarent, fines habuere inter Rhenum, Danubium, Cocharum & Nicrum amnes. Sedusii inter Cocharum, Nicrum, Rhenum & Mœnum: proximi his fuere Harudes, ad lineam à fonte Mœni ad Danubium vsque & opidum Ingolstadium ductam. Allemanni Gallorum fuere colluies, sub Cæsare Augusto, cum Maroboduus Marcomannos, Sedusiosque & Harudes, in Boiohænum deduceret, in horum fines inter Danubium, Rhenum ac Mœnum transgressi; ynde & nomen.

HERMIONES.

Hermiones versus Meridiem ad Danubii vsque ripam incoluerunt. in his populi fuere isti: Cherusci, Chatti, Hermunduri, Narisci, Marcomanni, Quadi, Osi, Gothini, Lugii, Buri, Marsigni. Cheruscorum agros nunc tenent Brunsvici.

centes, ac Luneburgenses: Chattorum Hassi & Thuringi. Hermunduri, ab initio inter Salam & Albinum ac Boiohæmum incolere Voilandiam, & Misniæ Saxonique superioris partes: dein cum Harudes cum Marcomannis ac Sedusis in Boiohæmum transgressi, Harudum porro agros illi occuparunt ad Danubium usque. hi postea proprie Suevi dicti sunt. Narisci tenuerunt inter Boiohæmi Occidentale latus & Danubium lineamque à Mœni fontibus ad oppidum Ingolstadium ductam; postmodò Armalauis dicti. Marcomanni, Sedusii atque Harudes, Maroboduus Duce, à Rheno in Boiohæmum transgressi sunt: ubi tamen Sedusiorum Harudumque nomina obscurata vel prorsus extincta. Quædam antiquitus inter Boiohæmum, Danubium & Marum flumen incoluerunt: postea vero nomen eorum ad Sarmaticam usque iuga, quæ sunt in Hungariâ, inter duo cele-

bria quondam opida *Erlam & Vaciam*, protensum fuit. Osi Morauie ac Silesie partes coluere inter opida *Ostram & Oszyezym*; quorum hoc Vistulæ, illud Maro impostum. Infra hos fuere Gothini, itidem Silesie partem inter Mari Vartæque fluminum fontes colentes. Hinc Lugii, magna gens inter Vartam & Vistulam. Poloniae partem tenuere, ad opidum vsque Vladislaum Vistulæ appositum. His contermini versus Occidentem Buri, inter Vartam & Viadrum; his Marsigni inter Viadrum & Boiohemum; vtrique finitimi Semnonibus supra dictis.

BASTARNÆ, siue PEUCINI.

Bastarnas quondam à Vistulæ dextrâ ripâ ad ostia vsque Istri incoluisse, supra dictum est. Ipsos quoque ostiorum insulas tenuisse, quarum maxima dicebatur Peuce, nomē eorum alterum Peucini indicat.

Æstii, quos Liuoniam Prussiamque inhabitasse, supra dixi, cui quinque generum adscribendi sint, dubito: cum ab Rheno quondam in has sedes inter Ingæuones Bastarnasque profecti fuerint. Distinguebantur in Hirros atque Scyros siue Sceros: hi Prussiam, illi Liuoniam habuere.

S V E V I A.

Cæterum, Sueuia antiquissimis temporibus erat quicquid ab Occidente Boiohæmicis montibus, Salâ, Albi, & Trauâ amnibus, sinu Codano, ac mox mari Germanico: à Septentrionibus mari glaciali; ab Oriente sinu Albo, lacu Albo, sinu Botnico, mari Codano, & Vistula Maroque; à Meridie Danubio includebatur. quod spatium Sueui incoluerunt, in nationes supra memoratas distincti. Eorum antiquissimi nobilissimique Semnones fuisse, vtramque latè accolentes ripam

Viadri, qui amnis antea Sueuus dictus; vnde genti nomen, & à gente postea mari cognomen Sueuico, vulgò nunc *die Oost-zee*. Sed posterioribus sæculis Sueui propriè habitj sunt, ceu peculiari nomine Sueuorum pars, Hermunduri: quorum nunc etiam posteritas durat in regione, quæ vulgò dicitur *Svaben*.

*Priscorum Germanorum
habitationes.*

Nullas, inquit Tacitus, Germanorum populis vrbes habitari, satis notum est: ne quidem pati inter se iunctas sedes. colunt discreti ac diuersi, sive foss, vt campus, vt nemus placuit.

C A P. IV.

De Vindelicia & Norico.

ANtequam hodierna Germaniæ explicentur, terrarum inter Alpes & Danubium primum

exponenda erit antiquitas: nam hæ
iam circa annum Dom. ccc. ab
Allemannis , Marcómannis ac
Quadis occupari cæperunt , perpe-
tuoque in hunc vsque diem ab iis-
dem nationibus possessę sunt. vnde
etiam partes factę Germanici Im-
perii. Inter Rhenum igitur , siue
quem Rhenus transit , lacum Bri-
gantinum , & Lichum amnem ,
Rhetos : inter Lichum & Ænum
Vindelicos : inter hos & Cethium
montem , qui ad Viennam desinit,
in Danubii ripa , Noricos ponit
Ptolemæus : sed falsõ : vt ex Stra-
bonis Pliniique patet Geographia,
simulque situ regionum. namque
Rhæti Alpes tantum incoluere , &
earum valles , à Septentrione ad
lacum vsque Brigantinum. Sub Al-
pibus ad Danubium vsque fuere
inter dictum lacum & Ænum flu-
men Vindelici. Hinc ad Cethium
vsque montem Norici : quorum
hi etiam ipsas Alpeis tenuerunt
apud Fori Iulii regionem. Nomen

habuerunt à Noreia , vrbe supra Aquilciam sitâ. Reliqua opida clara fuere ista : Ouilia, *VVels* nunc ; in Danubii ripa Vindoniana , quod corruptè Vindobona , & apud Prolemæum corruptius Iuliobona , vulgò nunc *VVien* ; Lauriacum, nunc *Lorck*. Vindellicorum caput fuit Damasia , quæ postea , coloniâ Aug. Cæsaris auspiciis. deductâ , Augusta Vindellicorum dicta est. Cætera loca maximè celebria fuere : Iuuanium , siue Colonia Iouania , vulgò nunc *Salzburg*. Dein Reginum , siue Regina castra , vulgò nunc *Regensburg* ; nomine à flumine Regino , vulgò nunc *Rezen* , olim tracto. Hinc Bataua castra , vulgo *Passau* : & prope hoc opidum , apud Danubii Æni-que confluentes, Boiodurum ; quod nomen accepit à Boiorum traiectu , qui à Marcomannis è Boiohemo pulsi in has oras transmigrarunt, quas etiam nunc eorum posterit tenent, nomine nunc vitiatò, Bauaris

Introd. Geogr. Lib. III. 169
superioribus sæculis Boioarii , &
Boiuuarii dicti. Reliqua opida fue-
re , Abusena , *Abensperg* : Guntia,
Guntzperg : Campadonum , *Kem-
pten* : Abudiacum , *Füessen* ; Is-
nisca , *Munchen*.

C A P. V.

*De fluuijs , syluis ac montibus
Germanie.*

Celebriores Germaniæ fluuii ;
eademque nauigiorum capa-
ces sunt : Oceanum petentes ; Rhe-
nus, secundus claritudine Europæ:
qui lacum Brigantinum , vulgo
der Bodenzee, transiens , recipit Ni-
crum , vulgo *der Necker* ; & Mœ-
num , vulgo *der Meyn* ; Luppiani-
que, vulgo *die Lippe*. Hinc Amisus
sive Amisia, vulgo *die Ems* ; Visur-
gis *die Weser* , superiore sui parte
die Verre. Inde Albis, nunc vulgo
die Elbe, Salam, vulgo *die Sale*, vna
secum deuehit. In sinum Codanum

seſe effundunt; Chaluſus ſiue Traua, vulgò *die Traue*: Viadrus, antea Sueuus, & Plinìo Guttalus dictus, vulgò nunc *die Oder*: Viſtula ſiue Viſtillus, *die VVeisel*. At Danubius, vulgò *die Donau*, & *Danau*, omnium Europæ maximus, à dextra ripa ex Vindelicia Lichum, vulgò *die Lech*, & Ænum, vulgò *der In*, à læuâ Nauam, vulgò *die Nabe*, & Marum, *die March*, in Pontum Euxinum defert.

Siluarum Romanis monumentis celebratæ ſunt; Hercinia totam ferè olim Germaniam occupans; propriè tamen ſic circum Boiohæmmum appellata; vulgò nunc *der Bohaymer vvald*. Bacenis, quæ & Semana, vulgò nunc in Brunſuiceniſi Ducatu *der Hartz*, antiquam Herciniæ memoriam ſeruans. Gabreta, vulgò *der Doringer vvaldt*. Luna, inter Moſauiam, Poloniam & Hungariam. Martiana, ſeu fortè rectius Harriana, nūc *der Schvartz vvaldt*. Cæſia, ad dextram Luppiæ

Introd. Geogr. Lib. III. 171
amnis ripam, haud procul Vefalia.
Montium nobilissimum iugum
Fercinium, Boiohæmum cingens,
qui & Suditi montes. Dein Abno-
ba in Ducatu VVirttembergensi cir-
ca Danubii Nicrique fontes. Tau-
nus, ex aduerso Moguntiaci, vulgò
der Hayrich, Rhetico, ex aduerso
Bonnæ, *das Siebengebirge*. Meli-
bocus, in Brunsvyicensi Ducatu,
apud Semanam Siluam, vulgò *der*
Blokesbarch.

C A P. VI.

De Incolis Germaniæ.

DE origine gentis Germano-
rum, multi hoc nostro sæcu-
lo, multa fabulati sunt, nugatique
Germani scriptores. Antiquus iux-
ta & grauis imprimis auctor Ro-
manus Tacitus, in libro quem de
hac gente conscripsit: *Celebrant*
(inquit) carminibus antiquis, (quod
vnum apud illos memorie & annæ

lium genus est) Tuitonem Deum, terra editum, & Julium Mannum, originem generis conditorésque. Mannus hic erat Adam, Theut verò, siue Tuit, ipse Deus rerum omnium auctor, qui è terra condidit formauitque primum hominem, Germanis *Mann*, Hebraeis *Adam* dictum. ab huius igitur *Theut* nomine tota gens sibi nomen adsciuit, *Theutisci*, siue, variante Dialecto, à *Tuit*, *Tuitisci*: vulgò *die Teutische & Dwytsche*. Vnam eandemque linguam antiquissimis temporibus fuisse per vniuersam Hispaniam, Galliam, Britannicas insulas, Germaniam & Illyricum, omnésque has nationes in vniuersum Græcis dictos fuisse Celtas, supra in descriptione Gallix dictum. Cæsar in Comm. de Bell. Gall. *Gallos*, ait, à *Dite patre se prognatos prædicasse*: quem illi haud dubiè intellexerunt eundem *Tuitonem* Germanum: quando Lucanus illorum Deum *Tcutatem* memorat. Eundem verò Teutatem

Mercurium coluisse Hispanos, auctor est Liuius. Ex hoc igitur argumento, simulque ex illo de lingua Celtica, colligere licet, omnes prædictas quinque nationes vno vocabulo olim dictas fuisse Teutiscos, *die Teutische*, Aschenazem Noachi pronepotem ab vrbe Babylone in dispersione gentium huc deduxisse suos, alibi demonstratum est. Hinc postmodum Hebræis semper gens Germanorum dicta fuit *Askenazim*. Cæterum, nationes nonnullas iam antiquissimis temporibus è Germania in Gallias commigrasse, Gallos in Germaniam transfessos, tradunt apud Romanos maxime Cæsar & Tacitus. Heluetij inter Danubium, Rhenum & Mœnum, Boiohæmumque, loca tenuere: ipsum Boiohæmum Boij; vnde nomen regioni. Posterioribus sæculis, cum Germanorum diuersæ nationes, Gothi, Burgundi, Rugii, Vandali, Longobardi, Marcomanni, Quadi, alii in Italiam,

in Galliam alii & Hispaniam, proficiscerentur ; contermina olim trans Vistulam gens Venedi , siue Vinidi, quæ iidem & Salui, magnam Germaniæ partem occuparunt , ad Albim vsque. hinc crebra in Silesiâ, Lusatia, Misniâ, Marchiâ Brandenburgensi, Meckelburgensi Ducatu, ac Pomeraniâ, Slauonica urbium, castellorum ac vicorum nomina. Gens ipsa adhuc incolit totum Boiohemum atque Morauiam, Lusatia item agros magna ex parte.

C A P. VII.

Quota pars Germaniæ subiecta fuerit Imperio Romano.

AT operæ pretium fuerit , antequam ad hæc nostra sæcula pergam , primum indicasse , quota pars olim Germaniæ Romanorum armis debellata fuerit. Primi igitur Germanorum Romanis nomen suum dederunt, armaque noscenda

Cimbri atque Teutoni, vltro Galliam Italiamque petentes : quos C. Marius partim in Gallia, partim in Italia sub ipsis Alpibus vicit. Cæsar posthinc, dum Galliâ domitâ Rhenum transgressus Germanos irritavit, perpetuum Romanis bellum cum Germanorum gente concitavit. Reliqua omnia, quocunque arma tulerunt, prona illis fuerunt. Germanos ingentibus sæpè exercitiis triumphatos magis, quam victos, ipsimet Romanorum fatentur scriptores. At quæ pars horum armis tot sæcula Germaniam petentibus perdomita fuit ? Maximis equidem ipsorum Romanorum cladibus debellati fuerunt populi Rhenum inter & Albim, Augusti Tiberique auspiciis : at post hos nihil sub imperio suo retinuerunt, nisi Rheno proximos Frisios, Vsiptos, Tendaros, Iuhones, Mattiacos, & his conterminos Alemanos : qui tamen non origine Germani, sed Galli fuerunt, vt supra

dixi. Sed & hi mox circa annum Christi cc. rebellarunt, Galliamque crebris incursionibus vexarunt. quo tempore quoque natum Francorum nomen; quod sibi omnes populi inter Rhenum Albimque incolentes, in vnum corpus congressi, nouum à libertatis argumento imposuerunt; protinus & ipsi Galliam crebris incursionibus depopulantes. Reliqua ultra Albim Danubiumque Germania intacta semper mansit: quæ & ipsa postmodum Sueuis, vt supra dixi, Gothis, Burgundis, Vandalis & Longobardis, aliisque nationibus emissis, vltro Romanum imperium petit, totumque propemodum occupauit. Marcomanni & Quadi, Danubii accolæ, iam inde à M. Antonini Imperio, Vindeliciam, Noricum & Pannoniam, Romanorum prouincias, petere cœperunt. Nec antè Martia hæc Germanorum gens quieuit, donec toto Romano Imperio per varias prouincias occupato

cupato, ipsum tandem Imperii nomen decusque in fines suos pertraheret.

C A P. VIII.

De varijs Germania Regnis, ac novissima eius divisione.

CÆterum; liberis olim rebus-
pub. Germani, inter Rhenum,
Danubium, Vistulam & sinum
Codanum, egerunt. principesta-
men plerique suos habuere: quos
falso nomine sæpè reges vocant
Romani. Ultra sinum Codanum
duo fuere iam inde ingentia re-
gna, Sironum in Noruagia, & Saco-
num in Suedia: quæ etiam nunc
durant: nisi quod Noruagiorum
Imperium translatum est ad Danos.
His postea accesserunt Czechorum
in Boiohæmo, & Polonorum ad
Vistulam amnem. At Saxonum,
Duringorum, Francorum Orient-
talium, Sueuorum ad fontes Da-

M

nubii, ac Boioariorum, quæ iisdem
ferè tempestatibus orta fuerant,
circa Caroli M. tempora abolita
sunt. Hic, tandem Romanorum
Imperio in Germaniam delato, in
varias prouincias atque Ducatus
eam diuisit; Noruagiâ, Suediâ,
Daniaeque parte, trans mare Sue-
uicum, ac Poloniâ cis Vistulam,
iam tum à Germania auulsis. Hinc
Germania in duas partes, id est. in
superiorem & inferiorem, diuisa
est. In superiore sunt regiones istæ:
Heluetia, Alsatia, Sueuia, VVir-
tenbergensis Ducatus, Bauaria,
Franconia, siue Francia Orientalis,
Palatinatus Rheni, Boiohæmum,
Morauia, Austria, Stiria, Carinthia,
Carniola, Tirolis. In Inferiore,
præter xvii. prouincias, quas vul-
gari nunc vocabulo vocat Belgium,
sunt: Leodicensis Episcopatus, Lo-
tharingia, Iuliacensis Ducatus; Co-
loniænsis, Treuerensis, Moguntia-
ensis Archiepiscopatus; Cluiua,
VWestfalia, Hassia, Daringia,

Saxonia, Misnia, Lusatia, Silesia, Marchia Brandenburgensis, Pomerania, Meckelburgensis Ducatus, Holsatia. Heluetii, postquam Io. cccc. propè annis in Germania, ac nouissimè sub Germanorum Imperio computati essent, iugo tandem imperii excusso, ccxx. circiter annos liberè agunt. Cæterùm, Othone III. imperante, (vt vulgaris opinio est,) inter Germaniæ Principes conuentum atque decretum fuit, ne quis, nisi Germanici nominis Princeps, Rom. Imperator crearetur. Atque tum Septemviri constituti, quibus ob eligendi Imperatorem potestatem Electorum nomen inditum. Horum tres Ecclesiastici, iidemque Archiepiscopi, & Archicancellarii S. Imperii. Primus, Moguntiacus in Germania. Secundus, Coloniensis in Italia. Tertius, Treuerensis in Gallia. Quatuor reliqui sunt seculares. Primus, Rex Boiohemiz, poccillator: Secundus, Palatinus

M ij

180 *Philippi Cluwerij*
Rheni, dapifer: Tertius, Saxo,
ensifer: Quartus, Marchio Bran-
deburgensis, cubicularius.

C A P. IX.

*De Imperij Germanici prouincijs, citra
Rhenum in Gallico solo sitis.*

LEODICENSIS Prouincia, Gallis
Liege, super. Germanis *Lüttich*,
infer. *Luych*.

L Eodicensis prouincia, quamuis
Belgicis vndique cincta, tamen
ad S. Imperium spectat, Colonienfi
Episcopo subiecta. Caput eius est
Leodicum, vrbs ampla & superba,
magnificis ædificiis instructa; ob
amœnitatem deliciasque varias pa-
radisus sacerdotum nuncupata.
Huy, nitidum cum arce opidum.
Bullion, sui quondam iuris Ducatus;
nunc Leodicensi Episcopo subie-
ctus; arcem habet eius nominis
munitissimam.

Ducatus IULIACENSIS, Gulich.

Caput Ducatus Iuliaccensis, quod ei nomen dedit, est Iuliacum, opidum antiquum atque munitum. In Iuliacensi agro sita vrbs Aquę Grani, siue, vt vulgò vsurpatur; Aquisgranum; Germ. sup. *Ach*, inferioribus *Aken*, Gallis *Six* dicta; saluberrimis calidarum aquarum fontibus clara; Caroli M. primi Germanorum Imperatoris aula ac sepulchro insignis. Mos erat olim, Imperatores heic inaugurare sub coronâ ferreâ templo pendente.

COLONIENSIS Archiepiscopatus.

Coloniensis Diocesis veterum Vbiorum ad vtramque Rheni ripam sedes olim fuit. Ipsa vrbs Colonia Agrippinensis, seu, vt vulgò vsurpatur, *Colonia Agrippina*, Vbiorum caput, à Colonia, Agrippinæ Claudij Imperatoris vxoris auspi-

M iij

182 *Philippi Clauerij*

ciis deductâ, nomen cognomenque traxit. Vrbs nunc est Germanicarum maxima, Emporiumque ad Rhenum celeberrimum. Ceterum, libera est Imperij ciuitas. Bonna, antiquum munitumque opidum, Archiepiscopi Colonienſis, Electoris Imperij ſedes.

LOTHARINGIA, *Lottberingen*.

Lotharingiæ Ducatus à Lothario, Caroli M. nepote, nomen accepit; caput eius quondam fuit Diuodurum Mediomatricorum, vulgò *Metz*, libera Imperij ciuitas: at nunc Galliæ Rex eam tenet; vnâ cum Viroduno, *Verdun*; & Tullo, *Toul*. Nansiſum, vulgò *Nanſi*, ſedes nunc Ducum & caput prouinciæ, egregia, munitaq; vrbs.

AUSTRASIA, *Westreych*.

Austrasia complectitur Diœceſes Treuerēſem & Moguntinam; item

Ducatum Bipontinum, vulgò *Zweybrücken*, Comitatusque, *Sarbrücken*, *Leyningen*, *Bitsch*.

Treuerensis Archiepiscopatus caput est Augusta Treuerorum, vulgò *Trier*, Gallis *Treues*; vrbs antiquitatem suam præ se ferens. Confluentes, *Coblentz*, vrbs ad Rheni Mosellæque confluentes posita, haud exigui est momenti. Vitellium, *Vitlich*, Treuerensis Archiepiscopi atque Electoris sedes.

Moguntini Archiepiscopatus caput est Moguntiacum, siue *Moguntia*, *Mentz*, vrbs inter præclaras Germaniæ computata. At sedes Archiepiscopi Electorisque est trans Rhenum in Germanico solo, *Asciburgij*, *Ascheburg*. Sunt præterea in Austrasia liberæ Imperii vrbes, *Vormatia*, vulgò *Vormbs*; *Oppenbeym*: & *Spira*, Iuridico totius Imperii conuentu clara; *Cameram Imperialem* vulgò vocant: *Frankenthal*, nitidissimum est à Belgis excultum opidum.

ALSATIA, Elſaß.

Alſatia Auſtriacæ ditionis regio, in duos Lâdtgrauiatuſ, ſuperiorem & inferiorem diuiſa eſt. In ſuperiore opida ſunt; Colmaria, Seleſtadium, Ruſacum, haud ignobilia. Inferior habet; Tabernas, vulgò *Zabern*; & Hagenoam. Argentoratum in eodem tractu, vulgò *Straßburg*, in clariffimis Germaniæ ciuitatibus. turris, quæ eſt ad Cathedralem Eccleſiam, mirificâ & magnificâ ſtructurâ; item armamentario inſtructiſſimo, maximè inſignis eſt.

MONTBELIARD.

Eſt in confiniis Alſatiæ ac Burgundiæ Comitatuſ *Montbeliard*, Germ. *Münſpelgard*, VVirtembergenti Duci ſubiectus. opidum ipſum *Montbeliard* tutiſſimo muni-mento clarum eſt.

C A P. X.

*Sueuia, Franconia, Palatinatus
Rheni.*

BRISIGAVIA, *Brisgavv.*

PRima trans Rhenum est Brisgauia regio, Elsatiz quondam pars. Caput huius Prouinciæ est Friburgium, splendida atque amœna vrbs; secunda est Brisiacum, *Breisach.*

S V E V I A, *Schwaben.*

Sueuia, vastæ quondam illius gentis exiguæ reliquiæ, ad supremam Danubii partem constitit. Urbium huius Ducatus prima est Augusta Vindelicorum, *Augsburg,* opulentissimum Emporium: vrbs splendida imprimis & magnifica, munitione tuta, libera Imperii ciuitas. Ulma, munitissima & ipsa,

186. *Philippi Cluery*
Simulque ditissima Imperii ciui-
tas, ædificiorum splendore facillè
finitimas præstat. Reliqua loca
nobilia sunt; *Nördlingen*, *Mem-
mingen*, *Lindau*, *Füeffen*, *Röttwil*,
vbi Iuridicus Imperii cōuentus est.

VVIRTEMBERGENSIS Ducatus,

VVirtembergensis Ducatus, ab
arce *VVirtembergâ* cognomina-
tus, pars erat Sueviæ; at cùm nu-
per Ducatus factus sit, prouincia
seorsim censetur. Vires inibi claræ
sunt, *Canstat*, mercatu celebris,
Stuttgart, Ducum sedes: *Roten-
burgium*; quæque reliquas ante-
stat, *Tubinga*.

**FRANCONIA, siue FRANCIA
Orientalis, *Franckenland*.**

Dux est, qui & Episcopus, co-
gnomine *Herbipolitanus*, ab *Her-
bipoli*, vulgò *VVürtzburg*, capite
prouinciæ, dictus. Vrs est inter

primas præclara. At Francofurtum ad Moenum libera imperii ciuitas, celeberrimis totius Europæ, nedum Germaniæ, nundinis nobilitatur. Bamberga Episcopali dignitate celebris vrbs, centrum Germaniæ obsidere videtur. Est in Franco-niensi agro Arx *Ansbach*, Marchionatus titulo gaudens.

PALATINATUS Rheni,
dis Pfaltz.

Franconiæ quondam pars, nunc Palatinatus Rheni, caput habet prouinciæ Heidelbergam, eandem Electorum Palatinorum sedem. Ad confluentes Rheni Nicri-que Manhemium opidum munitissimum, prouincię propugnaculum est. Est eodem tractu, inter Elsatiam & Palatinatum, Marchionatus Badensis, ab aquis totius Germaniæ celeberrimis cognominatus. Sedes Marchionis est Durlacum, opidum cum arce.

CAP. XI.

*Palatinatus superior, Bavarie, Salis-
burgiensis Archiepiscopatus,
Tirolis Comitatus.*

NORTGAVIA, *Nortgarr*; qui &
Palatinatus Bavarie, siue su-
perior Palatinatus, die
Ober Pfaltz.

NOrimberga, *Nürnberg*, in
confiniis Franconie, Suevise,
ac Bavarie posita, nullius soli esse
cupit. Vrbs est magnifica, splendi-
da, potens ac totius Germanie
superbissima. Caput Nortgavie
nunc censetur Amberga. *Neuburg*
& *Sultzbach*. Principum Palati-
norum sunt sedes. Est circa hæc
loca Landtgraviatus Luchtenber-
gicus, cuius sedes *Pfreimht*. Est &
Egra, *Eger*, libera Imperii ciuitas.
Item Comitatus *Ellenbogen*, qui
ad Boiohæmiam spectat.

BAVARIA , Baieren.

Bavariz Ducatus diuiditur in Superiorem & Inferiorem. hic ad Ortum; ille ad Occasum spectat. In superiori sunt vrbes claræ Monacum, *München*, Ducum sedes, omnium Germanicarum pulcherrima. Secunda est Ingolstadium: hanc sequitur Frisinga. In inferiori Augusta Tiberii, quod nomen illi falso tribuerunt olim fabulosi Grammatici; alias Ratisbona dicta, vulgò *Regensburg*, comitiis imperii, quæ heic haberi consueverunt, antiquitatum reliquiis, & ponte prælongo clara. Reliquæ memoratu dignæ sunt, Patavium, vulgò *Passau*, *Landshut*, *Straubing*.

SALISBURGIENSIS

Archiepiscopatus.

Bavariz pars est Salisburgiensis Archiepiscopatus; cuius caput se-

190 *Philippi Cluueri*
des que Archiepiscoporum Salisbur-
gium, *Salzburg*, vrbs satis elegans.

TIROLIS, *Comitatus.*

Terioli, vulgò *Tyrol*, est arx,
vnde maximus Europe Comitatus
in ipsis Alpibus, in Germaniâ No-
rici, in Italiâ Rhetię partem obti-
nens, nomen habet. Vrbes clarę
sunt, *Enipons*, vulgò *Innsbruck*,
quondam Comitum, nunc Austrię
Archiducum in his oris sedes. Tri-
dentum, Italis *Trento*, Germanis
Trient, concilio Oecumenico clara.
Bolzanum, mercatus nō incelebris.
Brixia etiam, vulgò *Brixen*, nobi-
lis in hoc tractu Episcopatus est.

C A P. XII.

*Croatia, Vinidorum Marchia, Carnio-
la, Carinthia, Stiria & Austria.*

Croatia, Marchia Vinidorum,
Carniola, Carinthia, Stiria &

Introd. Geogr. Lib. III. 191
Austria superior, quia hodiè domui
Austriacæ parent, in Germaniâ
hodiè censentur; cùm olim Pan-
noniæ portiones fuerint.

CROATIA, & *Vinidorum*
Marchia.

Croatia, Germ. *Krabaten*, regni
titulo decora, & *Vinidorum Mar-*
chia, Germ. *Vindisch Marek*;
nihil in se habent memoratu di-
gnum. Cæterum incolæ vtriusque
sunt Slauonici generis. In *Vini-*
dorum tamen *Marchia* sunt etiam
Germani.

CARNIOLA, *Krain.*

Caput huius Ducatus est opidum
Lubiacum, *Laubach*, & *Lubiana*
dictum. *Krainburg* locus est mu-
nitissimus. *Celeia*, *Cilly*, Comita-
tus titulo insignitur. Cæterum in-
colæ partim sunt Germani, par-
tim Slavi.

CARINTHIA, Kernten.

Ducatus hic Stiria Ducatui coniunctus, vrbes insigniores habet, *Villach, Claghensfurt*, Ducum quondam sedem; *Volckmarck, S. Weit, Indenburg.*

STIRIA, Steirmark.

Diuiditur Stiria in superiorem atque inferiorem: in hac caput totius Stiria & sedes Archiducum Austriacorum, est Grætia, *Gräts*, admodum magnifica. Sunt præterea celebres *Rackelsburg, Pettavr, Marpurz: Kermend, & Canissa*, duo munitissima erant contra Turcarum irruptionis propugnacula; sed hoc iam superioribus annis Christianis ereptum est. In superiori Stiria vrbs primaria est *Muripons, Pruck an der Mure.*

AVSTRIA: Oost-reich.

Vnicus totius Europa. Archiducatus

catus est Austria, in superiorem ac inferiorem diuisa. Inferior inter Danubium, Boiohæmiam, & Teiam flumen sita, urbem præcipuam habet *Krems*. Superioris, quæ inter Danubium & Stiriam posita, caput est Vindoniana, siue, ut vulgò usurpatur *Vienna*, *VVien*: urbs magna ac splendida, tutissimum in his oris contra Turcarum incursiones munimentum. *Lintz*, nobile est ad Danubium Emporium.

C A P. XIII.

*Boiohæmia, Morauia, Silesia,
Lusitia.*

Boiohæmiæ regnum, Germ. *Boheimb*, montibus ac Syluis, ceu: munitissimo vallo vniuersè cinctum, ab initio incolere Germanorum quidam: quibus pulsis Boij, Gallica gens, obsederunt; nomenque de suo regioni relique-

N

runt. Boios pepulerunt Marcomanni, Germanica gens; hos, circa annum à nato Iesu 101. Slauonica gens, quæ etiam nunc tenet, Boiohæmi, *die Böhmen*, à solo quod occuparunt, Germanis dicti; at *Czechis* suo sibi patrio vocabulo nuncupantur. Principio aduentus à ducibus populus regebatur; donec circa annum **CIO LXXXVI**. Vratisslaus primus Boiohæmiæ Rex crearetur. Hunc postea continuâ serie secuti sunt alii Reges, donec Regia stirpe prorsus extincta, ad Austriacam domum regnum devolutum est. Regio ipsa est omnium rerum ad usum vitæ humanæ necessariarum fertilissima; argenti ærisque metallis abundans: quibusdam in locis etiam auri sunt venæ. Urbium clarissima est Praga, regni caput, Regumque sedes, totius Boiohæmiæ compendium: urbs sanè magnificentissima, superbis ædificiis frequens, exteris nationibus adfluentissima. Secundum lo-

Introd. Geogr. Lib. III. 195
 cum tenet *Pilsen*. Reliqua opida
 nobiliora sunt *Kralovvhradetz*,
 Germ. *Königingrätz*; *Kutnahora*,
 Germanis *Kuttenberg*; *Nympurck*,
 German. *Esmburg*; *Tabor*, *Budieio-*
vvice, Germ. *Budvveiß*; *Laný*, Ger-
 man. *Lann*; *Satetz*: Germ. *Satz*:
Litomierzitze, Germ. *Leitmeritz*;
Chomutovv, Germ. *Commetavv*;
Thermæ Carolinz, *Karlsbad*, salu-
 berrimis aquis opidulum est ce-
 lebratissimum.

MORAVIA, *Mähren*

Sub Boiohæmiæ regno censen-
 tur *Moravia*, *Silesia* ac *Lusatia*.
Moravia Marchionatus nomen ha-
 buit à flumine in Danubium ex-
 eunte, quod *Plinius* *Morum*, *Ta-*
citus *Marum* vocat. Gens incolit
Slauonica, Germanis *mista*. Urbium
 clarissima est *Olmitz*, Slauonicè
Olomuce; caput regionis, elegans
 ac diues. *Brin* & *Znaim* inter splen-
 didissimas haud postremæ. *Iglavv*

Nij

196 *Philippi Clauerij*
& Kremfieri, non negligenda opida.

SILESIA, Germ. *Schlesinghen*
& Schlesien.

Silesiæ ampla ac diues regio, sub Ducatus titulo XVI. Principatus in sese complectitur; quorum nomina sunt; *Breslaur*, *Glogaur*, *Sagan*, *Schweinitz*, *Lignitz*, *Brigge*, *Neisse*, *Crossen*, *Teschen*, *Oppelen*, *Ratibor*, *Münsterberg*, *Troppe*, *Iaur*, *Olffe*, & *Läerndorff*. Poloniæ regibus subiecta fuit primum vniuersa Silesia: postea circa an. CI CCC. in Bohæmiæ Regum fidem se contulit, à quorum Imperio etiam nunc pendet. Urbium Princeps est *Vratislavia*; Boiohæmis *V Vratzlaur*, Germ. *Breslaur*, opulentissimum in his oris Emporium, splendida sanè vrbs, ac meritò inter tres pulcherrimas Germaniæ (quarum alteræ *Monacum* & *Lipsia*) computata. Secunda ab hac est *Glogouia* cognomine Maior, *Groß Glogaur*,

Sequūtur hinc *Sagan, Schvveinitz, Neisse, Lignitz, Brieg, Olavv, Oppelen, Troppe, Teschen*. Est præterea in his oris, inter Bøiohæmiam & Silesiam, sui quondam iuris Comitatus Glacensis, *Glatz*; cuius titulo, Comitum stirpe extinctâ, Bøiohæmiæ Rex nunc gaudet.

LVSATIA, Lausnitz.

Silesiæ ab solis æstivi occasu contermina est Lusatia, Hexapopolitano agro, *die Sechsstätte*, à Senario opidorum numero sic appellata, clara. Nomina eorū sunt, *Bautzen, Cörlitz, Sitavv, Kamitz, Luben, Gaben*. quorū tria priora satis lauta.

C A P. XIV.

Marchia Brandenburgensis, Pomerania, Mekeloburgium, Holsatia.

MARCHIA BRANDEBURGENSIS.

Regio hæc est spatiosa, ingentibus syluis, lacubusque ar-

Nij

atque paludibus inuia , ab opido
 Brandenburgio cognominata. Diui-
 ditur in duas potissimum partes,
 Veterem ac Nouam Marchiam.
 Veteris caput est *Brandeburg*; Nouę
 Francofurtum ad Oderam, celebris
 ciuitas, mercatu nobilis. Berlinum
 in medio Prouincię situm , sedes
 est Principum Electorum Brande-
 burgiensium ; vrbs amoenissima.
 Cöstrinum, vulgò *Köstryn*, miran-
 dōmunimento nobile opidū. Alte-
 rum munimentum est *Spandavv*,
 propè Berlinum. Cætero *Crossen*
 Ducatus , qui antea in Silesia cen-
 sebatur, nunc Marchionibus Bran-
 deburgensibus parat.

POMERANIA , *Pomern*

Pomeranię Ducatus solo ferti-
 lissimo iuxta litus maris Codani
 longo tractu expanditur, in septem
 partes, quarum quęque Ducatus
 dignitate censetur, diuisus. No-
 mina Ducatum sunt, *VVenden*,

Stetin, Gütschkovv, VVolgast, Vsedom, Rügen, Bart. Ex his *Rügen & Vsedom* sunt Insule. Caput Pomeraniæ est *Stetinum*, vrbs haud exigui momenti, Emporiumque celebre. Sequuntur *Stralesond, VVolgast, Griepsvold; VVollin*, celeberrimum quondam in his oris emporium; *Stargard, Colberg, Camin, Cöslin, Stolpe*, opida nobilia.

MECKELBURGIENSIS Ducatus.

Meckelburgiensis Ducatus, quem vulgus Latinorum ineptè Megalopolitanum adpellat, vrbes habet claras *Lubecam, Lübeck, Rostochium, Rostock, Vismariam, VVismar*: *Lubeca* opulentissima quondam marique potentissima imperii ciuitas, nunc etiam Suedicis Moscouiticisque commerciis celeberrimum Emporium. Vrbs est ampla, splendida & magnifica.

HOLSATIA, Holstein.

Diuiditur hæc regio in *Holsa-*

N iij

tiam propriè dictam, & Ditmarsiam ac Slesouicensem Ducatum. Ditmarsia, *die Ditmarsen*, libera nuper gens, nunc sub Danorum Regum imperio vicatim incolunt. Clarissima totius Holsatiæ vrbs est Hamburgium, opulentissimum ad Albim flumen Emporium, quo aduerso naues ex variis mundi partibus adpellunt. *Kiel*, item, *Ekelnsförde*, & *Husem*, nitida opida portusque celebres. In mediterraneis sunt *Flensburg*, *Rensburg*, & *Slesvick* huic contigua fere arx *Gottorp*, Ducum sedes est.

C A P. XV.

Lunenburgensis Ducatus, *Bremensis Archiepiscopatus*, *Frisia Orientalis*, *Vestfalia*, *Clivia* & *Montanus Ducatus*.

LVNEBURGIENSIS Ducatus.

Ducatus hic cognominatur à capite suo Luneburgio, *Lüne-*

Introd. Geogr. Lib. III. 201
burg, vrbe lautissima, salis fontibus
maximè clara. *Cella*, *Cell*, Ducum
sedes est. *Danneberga* Comitatus ti-
tulo decorata.

BREMENSIS *Archiepiscopatus*,

Bremensis Archiepiscopatus ca-
put *Brema* est, *Bremen*, ciuitas egre-
gia. & magnifica, Emporiumque
haud ignobile, *Visurgi* fluuio na-
uium appulsu commodante. *Stade*,
opidum prope *Albim*, Anglo-
rum, qui per vniuersam *Germa-*
niam pannis negotiantur, celebre
nuper fuit Emporium. *Worde*, suo
Bremerforde, arx cum vico, *Archie-*
piscoporum *Bremensium* sedes est.

FRISIA *Orientalis*.

Frisia Orientalis, *Oost-Friesland*,
alio nomine Comitatus *Embdanus*
nuncupatur, à capite suo *Emda*,
Emden; vrbe haud equidem amplâ;
et portu celeberrimo. *Auricum*,
Aurick, Comitum sedes est.

.. VVESTFALIA , *VVestfalen.*

VVestfalia satis ampla regio, gregibus quam hominibus alendis benignior est; syluis horrida, ac paludibus crebris foeda, veterem illam Germaniam referre videtur. Episcopatibus & Comitibus frequentibus distinguitur. Episcopatus sunt; *Monasteriensis*, *Paderbornensis*, *Mindensis*, *Osnaburgiensis*, *Verdensis*. Monasterium, *Münster*, caput totius VVestfaliae, nobilis & magnifica ciuitas, in amoenissimis agris sita, annis superioribus Anabaptistarum lymphatico regno celebris. Secunda à Monasterio VVestfalicarum est *Susatum*, *Soest*, nullâ re, quam amplitudine suâ clara. Deinde *Tremonia*, *Dortmund*, *Minden*, *Osenbrugge*, *Paderborn*, cultorum frequentes sunt vrbes. Comitatus nobiliores sunt, *Marck*, *Oldenburg*, *Delmenhorst*, *Benthem*, *Arnsberg*,

Introd. Geogr. Lib. III. 203
Lingen, Teickelenburg, VValdeck,
&c. Lingen opidum est inunitif-
simum.

CLIVIA, *Cleue.*

Cliuia, ad vtramque Rheni ripam porrecta, à *Cliuis* capite totius Ducatus, cognominatur; iunctaque est Iuliacensi Ducatui. Colles siue *Cliui*, in quibus condita, nomen vrbi præbuisse, vulgò putantur. At clarissima omnium est *Vesalia, VVesel*, secunda *Emeriacum, Emmerick*: *Santen*, antiquitatum Romanarum reliquiis priscam originem claritatemq; indicat. *Mons* Comitatus titulo insignitum opidum, munimine maximè clarum est.

MONTENSIS Ducatus.

Montensis Ducatus Cliuensi Ducatui conterminus est, vulgò *Berg*, cuius caput *Düsseldorf*, opidum cum arce, Ducum Iuliaci, Cliuiae & Bergae sedes.

CAP. XVI.

*Hassia, VVetteravia, Buchonia,
Thuringia.*

H A S S I A , *Hessen.*

HAssia Landtgraviatus, Comitatus in se habet nobiles hos, *Ligenhaim & Nida*; caput prouinciae est Castellum Cattorum, siue vt vulgò nunc vsurpatur Cassella, *Cassel*, lauta sanè ciuitas cum splendida arce, Landtgrauiorum sedes. Secunda est *Marpurgium*, literarum studiis maximè clara. *Giessen* munitissimū totius Prouinciae opidum.

V V E T T E R A V I A , *VVeteravv.*

Inter Hassiam ac Rhenum fluiuium est VVetteravia, regio, quam maxime nobilitat nobilissimus Comitatus Nassouicus: vnde decus illud gentis, Belgicae foederatae

Introd. Geogr. Lib. III. 205
munimen ac gloria, PRINCEPS
MAVRITIVS, originem ducit.

BVCHOVIA, Buchovv.

Inter Hafsiam, Franconiam at-
que Thuringiam media fita est re-
gio Buchouia, cuius caput *Fulda*
opidum celebre, præstantissimâ
Europæ, nedum Germaniæ, ab-
batiâ insignitum.

THVRINGIA, Düringen.

Thuringiæ Landtgraviatus om-
nium nobilissimus, inter Salam
Visurgimque amneis protensus, fa-
miliæ Saxonice paret. Caput regio-
nis est Erfordia, *Erfurt*, ingens
vrbs & quasi compendium totius
prouinciæ, Academiâ quondam
clara: & *Vimaria, VVeimar*, Prin-
cipum sedes; vrbs est amœnif-
sima. *Gotha* cum diruta arce *Grim-
mensbeyn*, Augusti Electoris obsidio
acrisque euersione clara est. *Iena*

206 *Philippi Cluery*
Musarum est domicilium. Isenacum, *Eisenach*, Ducum sedes est.

Præterea est in hac prouincia Ducatus Coburgiensis, cuius caput *Coburgium*, vrbs cum egregia arce Ducum sede. Item Comitatus Svartzeburgiensis, cuius caput *Arnstad*, haud spernendū opidum.

C A P. XVII.

*Misnia, Saxoniam, Brunsvicensis
Ducatus.*

M I S N I A, *Meissen.*

Misnię Marchionatus, Ducum Saxoniam domicilium, agro amœnissimo, argenti venis ditissima, vrbibus splendidissima est regio. Urbium quondam prima erat Misna ad Albim amnem sita, vnde Prouincię nomen: at nunc clarissima omnium est Lipsia, *Leipzig*, haud ita magna, verum ædificiorum nitorem, incolarum

mores, agrum circumiecti amœnitatem si spectes, nihil adeò festiuium in tota Germania reperiri posse credas; nundinis, quæ hic ter in anno habentur, post Francofurtum ad Mœnum celeberrima. maior est Nouiburgium, *Naumburg*, at minus splendida, & ipsa nundinis celebris. *Dresda*, *Dresden*, urbs est cum arce magnificentissima, Ducum Electorum sedes. Celebrantur hic maximè pons super Albim, Stabulum equorum, armamentarium, & quod incolæ vocant *die Kunst-kammer*; vbi notatu digna visuntur plurima. *Freiberg*, *Annaberg*, *Mariaberg*, argenti metallis fœcunda opida. *Weissfels*, *Zwickau*, *Zeit*, *Chemnitz*, *Torga*, *Lochmsthal*, haud contemnenda opida; quorum postremum est feudum regni Boiohæmiæ. Est præterea in Misnico agro Principatus Snebergensis, ab opido arceque *Sneberg* cognominatus, cui coniunctus est Comitatus *Hennebergensis*. *Aldenburgium*

Ducum sedes est. Misnicæ etiam
ditionis est *Voylandia*, cuius caput
est opidum *Hoff*, satis nobile.

SAXONIA, *Sachsen*.

Saxoniz Ducatus ad vtramque
Albis fluuij ripam est, in varias
ditiones disceptus. Urbium claris-
sima amplissimaque est *Magdeburg*
gum, *Meyburg*, Burchgraviatus
S. Imperij, & Archiepiscopatus ti-
tulo maximè insignis.

Vittenberga opidum nitidum
ac munitum, Ducum Saxoniz
quondam sedes, Martini Lutheri
Theologicâ professione maximè
clara. *Halla*, vulgò *Hall in Sachsen*,
elegans vrbs, salis coctione maximè
celebris. Est in Saxoniz, sui iuris
Principatus *Anhaltinus*; ab arce
Anhalt ita cognominatus; huic
subsunt duo Comitatus, *Ascanien*
& *Barbi*, Baronatusque *Bernburg*.
Dessau, Principum sedes, vrbs
est lauta. hac quidem maior est
Serueta,

Intrad. Geogr. Lib. III. 209

Serueſta, Zerbſt, at minus polita. Eſt
in eadem Saxonia clariffimus om-
nium Comitatus Mansfeldicus, ab
opido *Mansfeld* denominatus, qua-
tuor alios intra ſe Comitatus in-
cludens.

BRUNSVICENSIS Ducatus;
Brunſwick.

Caput eſt, vnde Ducatui nomen,
Brunſuicum, libertate imperij
fruens; vrbs diues ac probè mu-
nita, fortiffimâ contra Ducum
Brunſuicentium crebras obſidio-
nes defenſione maximè nobilis.
Secundum locum obtinet *Halber-
ſtadium*, inde *Hyldeſheim*, *Han-
nover*, *Goflar*, *Helmſtad*, haud
ſpernenda opida. *Wolſenbüttel*,
arce munitiffimâ, Ducum ſe-
des eſt.

• O

CAP. XVIII.

De Archiepiscopatibus & Aca-
demjs Germaniæ.

ARchiepiscopatus in Germa-
nia sunt VII. Moguntinus,
Coloniensis, Treuerensis, Magde-
burgiensis, Salisburgiensis, Bre-
menfis & Pragensis. Episcopatum
in tam vasta regione incertus est
numerus. Præcipui sunt: Herbi-
politianus, Bambergensis, Argento-
ratensis, Spirensis, Leodicensis,
Monasteriensis, Paderbornensis,
Hildesheimensis, Mindensis, Of-
nabrugiensis, Verdenfis, Halber-
stadiensis, Hallensis in Saxonia,
Vratislaviensis, &c.

Academia illustres sunt; Basi-
lez, Friburgij in Brisgauia, Argen-
torati, Heidelbergæ, Tubingæ,
Ingolstadii, Altorfensis, Pragæ,
Viennæ, Francofurti ad Oderam,
Gripsvoldiæ, Rostochij, Helmj

Introd. Geogr. Lib. III. 218
stadij , VVittembergæ , Lipsiæ ,
Ienæ , Erfordiæ , Marpurgij , Gief-
sæ , Colonia.

C A P. XIX.

D A N I Æ *Regnum.*

DAnia nomen habet à Danis,
sive Codanis populis, qui &
Teutoni olim dicti fuere. Codanæ
sinu, sive mari Sueuico, in plures
secatur portiones. Partem eius cis
sinum in Germaniæ continenti
sitam, Cimbricam peninsulam Ro-
manis vocitatam, antè diximus.
Cimbri ab initio incolere: postea
Iutæ, vnde regioni nomen in hunc
vsque diem, *Iutlandt*, præter vnum
opidum *Flensborg*, nihil clarum
habens. Alteram partem, trans si-
num sitam, veteres insulam puta-
runt esse, nomine Scandinaviam,
sive Scandiam; at continentem
esse, vna cum Suedia, & Noruagia,
satis nunc constat. Diuiditur in

O ij

tres partes ; *Holland* , *Scanen* & *Bleicking*. Vrbes in eâ , seu potius opidula , litori prætenfa , sunt , *Elleboge* , *Lands-kroon* , & *Elzenborg* , freto Danico , quod vulgò dicitur *der Sondt* , appositum. In mediterraneis est *Londen* , Archiepiscopali sede decoratum. Tertia pars regni in insulis dispersa medium situm obsidet. In his Codanonia , ab ipsis incolis Codanis , qui alio nomine fuere Teutoni , veteribus sic dicta , nunc *Sielandia* , vt magnitudine sic fecunditate alias antestat. In hac totius regni caput *Hafnia* , vulgò incolis *Copenhafen* , & *Copin-hafen* , Germ. *Copenhauen* & *Kopenhagen* , celebre Emporium Regumque sedes. *Elsnore* celebris ad dictum fretum nauium appulsu locus est : hic namque vectigal Regibus à transeuntibus nauibus penditur. Contigua est splendidissima & munitissima arx *Gronenburg* contra vim ex Oceano , vel ipso sinu irruentium exstructa. In

Introd. Geogr. Lib. III. 213
mediterraneis est *Rotshil*, diues
quondam vrbs., nunc opidum Re-
gum sepulchris clarum. *Fredrichs-*
borg, arx in amœnissimo agro con-
dita, Regum secessibus frequētatur.

Est prætereà in hoc sinu insula
Bornholm, hacque multo maior
Gothia, vulgò *Gottlandt*, saxo albo
ad exstruenda ædificia utilis, vtra-
que Danicæ regno submissa.

C A P. XX.

*Noruaigia, Finnomarchia, Islandia,
Gronlandia, Frieslandia.*

N O R V A G I A.

NOruagia, vulgò incolis *Nor-*
rige, & contractè *Norge*;
Germ. *Noortvegen*, & *Norvegen*
(Timeo apud Plinium *Nerigon*,
qui insulam omnium Septemtrio-
nalianum maximam falso credidit)
nomen à situ accepit: quippe *Nort*
Germ. est quod Latinis Septemtrio.

O iij

CONSTANTIA
BIBLIOTECA
CENTRALĂ

309328

Seuone monte Orientale eius latus, meridionale sinus Codani faucibus & Oceano, Occiduum eodem Oceano clauditur: à Septentrione Finnomarchia ei obtenditur. Terra ipsa vasta, sed maximè aspera, saxoque sterili aut syluis ingentibus horrida. Antiquissimi Sitones incoluisse traduntur. Postmodo potens Noruagiorum in Danos etiam & Frisios imperium fuit; at nunc ipsi Daniæ regibus parent. Vrbes in eâ sunt, Nidrosia, vulgò *Drunthem*, caput regni, Regumque quondam sedes, vbi superbissimi olim totius Septentrionis templi rudera visuntur. Bergi, vulgò *Bergen*, celeberrimum in his oris Emporium: prædicto Timæo pro insula memoratur. Hinc est *Anflo* siue *Opflo*, haud ignobile Emporium.

FINNORVM *Marchia.*

Norugiæ ab Septentrionibus continuatur Finnomarchia, satis

ampla & ipsa regio, duobus diuersis imperiis in duas partes distracta. Pars meridionalis Daniæ: Septentrionalis Suediæ regno subiecta est.

ISLANDIA.

A Noruagiæ littore in occasum versus ad CL. mill. Germ. nauigantibus occurrit in Oceano Hyperboreo insula Britannicarum olim vltima, Thule; vulgò nunc *Island*, ab immensis frigoribus & perpetua glacie, quibus damnata est, sic dicta; magnitudine suâ, Melitæis catellis, & monte Hecla, perpetuum ignem eructante, maximè clara: De cætero Daniæ regibus subiecta.

GRONIA.

Islandiæ ab occasu æstiuo proximè obiacet Gronia, vulgò *Grœnlandt*; immenso terrarum spatio,

O iij

216 *Philippi Cluverij*
incertum insula an continens terra sit cum Americę terris; quibus propinquior longè quam Europę: Imperium in litora hætenus cognita sibi vendicarunt Danię Reges. Balænarum capturâ regio maximè nobilitatur.

FRIESLANDIA.

A meridie eidem Islandiæ opposita est insula *Frielandt*; & ipsa à frigoribus ac perpetua ferè hyeme nomen habens, nulla re alia Regibus Anglię, quibus parer, quam piscium capturâ utilis.

CAP. XXI.

*Suedia, Botnia, Scrick finnia,
Lappia, Finnia.*

SVEDIA.

AT in Continenti rursus Norvagię Danięque regnis jun-

gitur Suedia , continuâ certâque serie antiquissimum in orbeterrarum regnum; quod semper Suiones siue Sueones incolere. Clauditur ab ortu , Finnico sinu, Codanoque mari : à Meridie Daniæ confinio: ab occasu Seuonis immensi montis jugo à Noruagia submouetur : à Septentrione est Botnia. Pars regni Australis antiquo nomine Guthia, vulgò *Guilandt* vocatur, reliquis partibus longè celebrior latiorque. Caput regni vniuersi Regumq; sedes est *Stockholm*; vrbs posita in stagnis marinis, palis superstructa; vnde etiam nomen traxit, naturâ operibusque munitissima, Emporiumque celeberrimum. Secunda est *Upsalia* , Academiâ Archiepiscopatuque insignis. *Calmar* in confiniis Daniæ , cum arce validissimâ , vrbs est satis magna, portusq; celebris. Est item *Nicopen*, munitum opidum Emporiumque clarum.

BOTNIA.

Botniam sinus Botnicus in duas secat partes, Orientalem & Occidentalem. Nihil in ea notatu dignum præter Emporium *Torniam* ad intimum sinus recessum situm.

SCRICKFINNIA.

Supra Botniam *Scrickfinni* siue *Scritfinni* incolunt, vna cum *Botnis*, Suediæ regibus subjecti.

LAPPIA.

Hinc versus Orientem in extremo veteris Germaniæ angulo Lappia, vulgò *Lappenland*, & incolæ ejus Germanis *Lappen*, Russis *Loppi*; in duo genera distincti. Occidentales Suediæ regibus parent. Orientales Russico vocabulo *Dickiloppi*, id est, feri Lappones, Magno Muscouiæ Duci subjecti sunt.

FINNIA.

Infra Lappiam Botniamque versus meridiem est Finnia, inter Botnicum Finnicumque sinum posita: Plinio Fenningia, (qui insulã esse credidit, vulgò nunc *Finland*, dicta; haud parua Suedici Imperii portio; fertilis arvis, pascuisque læta. Vrbiũ clarissimæ sunt: *Abo* Episcopalis sedes, ac *Viburgium* in intimo sinus Finnici recessu nobile Emporium.

C A P. XXII.

De Italia & variis eius nominibus.

Explicatis veteris nouæq; Germaniæ partibus, commodissimus nunc videtur locus, à Septentrionibus versus meridiem pedem referre, ac transgressus hinc Alpium jugis Italiam introspicere. Quin pigeat, quæ omnium dignitate prima erat, eam posteriore loco dicis

quippe terra olim fuit omniũ terrarum alumna simul & parens; diuinã prouidentiã electa, quæ sparsa congregaret imperia, ritusque molliret, & tot populorum discordes ferasq; linguas sermonis commercio contraheret ad colloquia, & humanitatem homini daret; breuiterque vna cunctarum gentium in toto orbe patria fieret. Iam verò locorum salubritatem, cœli temperiem, aprica collium, opaca nemorum, tantam frugum & vitium olearumque fertilitatem, pecorum fecunditatem, tam innoxios saltus, tot munifica siluarum genera, tot lacus, tot annium fontiumque vbertatem, colonias tam frequentes, tam assiduam nouarum vrbiũ gratiam, tam clarum decus veterum opidorum, virorum denique ingenia, mores ac ritus, linguaque ac manu res gestas si reputes; nihil toto orbe terrarum commemores quod huic conferri nedum præferri queat.

Nomen vnde fortita sit , variè auctores tradunt. alii quippe à bo- bus, quorùm magnitudine, pulchritudineque fœcunda est, vocitatam Italiam existimant : nam *Ἰταλῆς* veteri suâ linguâ dixisse Græcos, quos Latini Tauros : alii verius ab Italo , Rege Siculorum ; qui primū agrum Sabinorum & Latium incoluere, hanc terrarum partem appellatam tradunt Italiam : quod postea nomen in totam terram , inter Alpeis & Siculum fretum , transit. Hesperia etiam dicta fuit Græcis, à vespertino sidere Hespero; quia illis in occasum sita erat. Saturnia, Ausonia, Oenotria, Latium, quam ab antiquissimis Græcis, postea etiam à Latinis poëtis pro vniuersa Italia ponantur, partium duntaxat fuere nomina.

Cæterùm natura Imperio Romano prospiciens, mari Supero Inferoque & altissimis Alpium jugis, ceu firmissimo vallo, fossâque latissimâ totam vndique cinxit.

Terminos igitur habet à Septentrionib⁹ Alpeis; ab oriente Arsam Histricę flumen & mare Superum, qui & Hadriatic⁹ sinus dicitur: à meridie mare Inferū siue Tuscū; ab occasu iterum Alpeis & Varū amnem.

Logitudo eius summa est ab Alpino sine Augustę Prętorię, quę vulgo nunc *Aosta*, per urbem Romanam Capuamq; meante cursu ad Regiū opidū & Leucopetram promontorium, quod vulgò, *Capo dei l'Arme*, millium passuum 100000, id est, mil. German. 100000. Latitudo varia est, at subter Alpes millium passuum 100000, id est, mil. German. 100000. medio cursu inter Ancōnā & ostia Tiberina millia passuum 100000, id est, mil. Germ. 100000. Veteres querno folio eam assimilarunt, at nostri ævi homines cruri humano.

C A P. X X I I I.

De divisione veteris Italiae.

Divisa fuit olim Italia aliter aliis subinde temporibus, pro

vt gentium migrationes, finiumq; commutationes factæ sunt. Nos eam maximè diuisionem sequemur, quæ sub primis Romanorum Imperatoribus fuit.

Postquam Gallorum inter Oceanum, Rhenum, Alpeis, Internum mare & Pyrenæos montes incolentium, ingens multitudo, variæque nationes trans Alpeis profectæ, eam Italiæ partem obsiderunt, quæ inter Alpeis & Apenninum ad Æsim vsque flumen, propè Anconâ porrecta est; GALLIA hæc Romanis dicta est ITALICA: item Gallia cæterior, & Cisalpina, item Gallia Circumpadana, & Togata à toga Romanâ, quia vestitum ritusque Romanorû assumerat: quum trans Alpeis vltior Gallia diceretur Comata, à comâ seu cæsariæ, quam incolæ ejus alebant: pars autem Transalpinæ Galliæ à Braccis, femorum legumento, Braccata; quæ eadem Narbonensis prouincia. Sed sub eadem Galliæ Togatæ prouin-

cia comprehendebantur etiam alij
 populi ; vt ad mare Inferum, Ligu-
 res; ad Superum , Veneti , Carni,
 Histri ; in alpibus, Taurini, Salassi,
 Lepontij; Euganei : & qui postea
 Prouinciam per se vnà cum Trans-
 alpinis populis , Vindelicis atque
 Noricis conficiebant , Rhæti. Post
 Galliam Togatam primi seque-
 bantur sub Apennino Etrusci, sive
 Tusci : vltra hos ad vtrumque
 Apennini latus Umbri: Infra hos
 Sabini ac Latini , Aequi , Volsci
 atque Hernici : Iuxta Umbros ad
 mare Superum erant Picentes: dein
 Marrucini , Vestini, Frentani, Pe-
 ligni , Marsi: vltra hos in mediter-
 ranco Samnites & Hirpini : infra
 Samnites ad mare Inferum Cam-
 pani ; mox Picentini. Frentanis
 Hirpinisq; iungebantur Apuli. in-
 de Calabri & Sallentini leuim Ita-
 liæ cornu insidebant. Sub Apulis
 erant Lucani : ad vtrumque mare.
 Sub his in dextro cornu & extimo
 Italiæ angulo erant Brutij.

C A P. XXIV.

*Ligures, Taurini, Cottij & Idconni
regna, Salassi, Lepontij, Euganei,
Rhatj, Veneti, Carni, Histri.*

Liguria inter Varum & Macrã
Lamneis, mareque Ligusticum
& Padum fluuium ad Placentiam
vsque porrecta, caput gentis Ligu-
rum habuit Genuam, vulgo nunc
Genua. Reliqua inde opida clara
fuere in ora maritima, Nicæa &
portus Hercules Monæci à Græcis
Massiliensibus condita: inde Ligu-
stica opida Albiū Intemelium, &
Albiū Ingaunum, quæ vulgò
contractè dicebantur Albinteme-
lium, Albingaunum, nunc *Vin-
timilia & Albenza*. Hinc Vada Sa-
batia nunc *Sauona*. Intus fuere Pol-
lentia, Alba Pompeia, Astra, Aquæ
Statiellæ, Dertona, Iria, quæ vulgò
nunc dicuntur *Polenza, Alba, Aste,
Acqui* sine *Aich, Tortona, Voghera*.

P

Liguribus jungebantur Taurini inter Padi lævam ripam, Alpium radices & Orgum fluuium. Caput gentis olim Augusta Taurinorum, nunc vulgò *Turino*.

His finitimi erāt Cottij & Ideonni Regulorum regna in Alpibus. Cottiani regni caput fuit Segusio, siue Segusium, nunc *Sosa*.

His iterum continuabantur Salassi, in valle quam Duria amnis mediam secat. Horum caput Augusta Prætoria, nunc vulgò *Aosta*; inde Eporedia, nunc *Inurèa*.

Salassis contermini erant porrò Lepontii, circa lacum Verbanum, vulgò nunc *Lago Maggiore*, & flumina quæ is recipit. Caput fuit Oscela, vulgò nunc ad Tosam amnem *Domo d'Oscela*.

Lepontios sequebantur in Alpib: Euganei inter Larium siue Comensem Lacum & Athesim fluuium. horum opida fuere Anaunia, siue Anonium, Sarraca & Vannia, vulgò nunc *Castell Nân*, siue *Nân*, *Sar-*

ca, & *Cividâ* ad Ollium fluuium; de-
 in Clauenna; & item Telium in
 Valle Tellina. Nobilissimi Euganeorum
 populi fuere Sarunetes in
 vallibus Clauennensi & Tellina;
 Yennones, ad ortus Athesis amnis;
 Camuni, nunc *Val Camonica*; ad
 Ollium fluuium Triumplini, siue
 Trumplini, nunc *Val Troppia* ad
 Melam amnem. Supra Euganeos
 fuere Rhæti, Duce Rhæto ex Tu-
 scis, quum hi pellerentur Circum-
 padanâ regione à Gallis, orti. Fi-
 nes habuere à Rheni fontibus ad
 fontes vsque Draui amnis; in Da-
 nubium defluentis. Caput eorum
 Tridentum, nunc vulgò *Trento*.
 reliqua opulenta clariora; Curia vul-
 gò nunc *Chür*; Italis *Coira*: Feltria,
 Belunum, nunc *Feltre*, *Belluno*. At
 Verona celeberrima omni æuo
 vrbs, ab Euganeis simul & Rhætis
 condita fuit,

Rhætis ab ortu solis proximi fu-
 re Veneti; quos fabulosa Græcorum
 antiquitas ex Paphlagonum, ad
 P ij.

Pontum Euxinum gente , Duce Antenore à Troiæ excidio huc deduxit. Alii verius Illyricum fecere populum. Euganeorum, qui inde in Alpeis secesserunt, occuparunt agrum ad mare Hadriaticum, inter Padum amnem & Timauï fontes. Caput Venetorum Pataviun, nunc *Padoua*, ab Antenore Troiano conditum vel auctum: Inde opida celebria, Atria siue Adria, nunc *Adri*, à Tuscis quondam conditum; vnde mari seu sinui Adriatico cognomen: tum *Ateste*, nunc *Este*: *Vicentia* nunc *Vicenza*; & *Altinum*, ex quo præter nomen & tenuia quædam ruinarum vestigia apud Silim fluuium nihil nunc reliquum est. Hinc sequebantur *Tarnisium*, *Opitergium*; nunc *Trenviso* & *Oderzo*: & *Concordia*, cuius nomen manet.

Reliquam hinc Euganeorum seu Venetorum oram ad Formionem vsque amnem, qui nunc *Risano* est, apud opidum *Capo d'Istria*, Carno-

rum postea obtinuit populus. Vrbs
hæc, quondam potens atque ingens
inter primas Italię Aquileia, nunc
Aquilæa, deserta planè. Inde clara
opida, Forum Iulii, nunc vulgò
Cividàd di Friuli; Iulium Carni-
cum, nunc *Zuglio* in ruinis inter
Tilauemptum fluium & Alpeis:
Vedinum, vulgò Germanis nunc
Veiden, Italis *Vdene*. Circa Ven-
zonum Noreia fuit Tauriscorum
vrbs, qui inde postea Norici trans
Alpeis dicti. Tergeste item, vulgò
nunc *Trieste*, clara olim Historum
primùm vrbs, post Romanorum
fuit colonia, Carnorum prouinciæ
attributa. Sed imprimis celebratus
in hac ora fuit Græcis pariter ac
Latinis monumentis Timaeus
amnis, inter Aquileiam & Terge-
ste, septem capitibus exoriens, vno
ostio post mille haud amplius pas-
sus in mare emissus.

Post Carnos igitur est Histria, &
populi Histri. Regio ceu peninsula
inter Formionem & Arsam amneis

230 *Philippi Clauerij*
in mare procurrit. Caput gentis
fuit Pola, à Colchis, Iasonem &
Medeam persequētibus, olim con-
dita. Inde celebria opida, Paren-
tium & Ægida, nunc *Parento* &
Cabo d' Istria: item Nesactium ad
Arfiam fluuium, nunc *Castel Nuovo*

C A P. XXV.

De Gallis Cisalpinis.

G Allicæ gentes trans Padum
fuere, Libici, Iæui, Insubres,
Orobij, Cenomani. Libicorum
caput fuere Vercellæ, nunc *Vercel-
li*. Iæuorum Ticinum, nunc *Panias*,
eorumdem fuit Nouaria, nunc
Novara. Insubres omnium Galli-
carum in Italia gentium fuere va-
lidissimi. Caput eorum Mediola-
num, vulgò nunc Italis *Milano*,
Germ. *Meyland*. Opida hinc clara
Laus Pompeia, nunc *Lodi*; Forun-
diuguntorum, nunc *Crema*; Mo-
guntiacum siue Modiciæ, nunc

Mônxa. Orobiorum fuere Comum, Bergomum, Forum Licinii, nunc vulgò *Como, Bergamo, Berlasina.* *Vl-*tra Insubres Orobiosque incoluere ad Venetiam vsq; Cenomani; quorum caput Brixia, nunc *Brescia,* siue *Bressa.* Præterea celeberrimæ vrbes Cremona & Mantua, à Tuscis quondam condita. At cis Padum Gallici populi fuere Ananes, Boii, Senones. Ananes Liguriæ continuabantur circa Placentiam Romanorum coloniam, vulgò nunc *Piacenza.* Inde sequebantur Boii, secundum Insubres, maxima potentissimaq; Gallorum Italicorum gens. Caput eorum fuit Bononia, nunc vulgò *Bologna;* Felsina ante dicta, cum caput Hetruscorum esset. Inde opida nobilia; Parma, Brixellum, Regium Lepidi, Mutina, Forum Cornelii, Fauentia, Forum Liuii;que nunc vulgò, *Parma, Brissello, Reggio, Modena, Imola, Faënza, Forli.* Postremi Gallorum in Italia fuere Senones, inter Ra-

P iij

uennam & Aesim fl. quod nunc *Iesi*, propè Anconam, partem Vmbrorum agri incolentes. Caput heic gentis constituere Senam Gallicam, siue Senogalliam, vulgò *Sinigaglia*. Reliqua huius oræ opida in Vmbris dicemus.

C A P. XXVI.

Etruria & Vmbria.

G Alliæ Togatæ iungebatur à meridie Etruria, sub Apennino monte. eius incolæ Etrusci siue Tusci: Græcis Tyrrheni dicti. Sed horum prima sedes fuit, vt ante dictum, trans Apenninum ab vtraque Padi ripa: vnde à Gallis expulsi, intra Apenninum, mare Inferum & Tiberim Macramque amneis confederunt, duodecim vrribus, totidemque Principatibus inter se constitutis. Vrbiū nomina hæc sunt; Veii, Volsinii, Clusium, Perugia, Crotona, Aretium, Falerii,

Volaterræ , Vetulonii , Rusellæ ,
Tarquinii , Cære. Ex his hodieque
exstant , nominaque vulgaria ha-
bent ista ; *Bolsena, Chiusi, Perugia,*
Cortona, Arezzo, Ciuità Castella-
na, Volterra, Cerueteri. Reliquarum
Veii ad XII. lapidem ab vrbe Ro-
mâ fuêre, circa opidum nunc *Scro-*
fano ; Vetulonii fuêre propè litus
inter *Plombinum & Massam* opida ;
vulgò nunc dicitur *Bagni di Roselle,*
id est , Aquæ Rosellarum. Tarqui-
niorum vestigia iacent supra Cor-
netum opidum.

Celebres præterea vrbes in Etru-
ria fuerunt, in littore ; Luna, trans
Macram. fl. sed Etruscorum tamen
opidum, portu nobile, nunc *L'Erici* ;
indè Pisæ , nunc *Pisa* ; Portus Li-
burnus , siue Hercules Liburnus,
nunc *Liorno* : Populonia , cuius
vestigia extant propè *Plombinum* :
Telamon , nunc *Telamone* ; Cosa,
nunc *Ansidonia* ; Grauisæ , quon-
dam infra Cornetum : Centum
Cellæ , nunc *Ciuità Vecchia* ; &

Alsiurn, nunc *Palo*.

Intus in mediterraneo, *Nepete*, *Sutrium*, *Falerii*, *Faliscorum*, *Fanum Voltumnæ*, *Hortanum*; quæ vulgò nunc *Nepe*, *Sutri*, *Civitas Castellana*, *Viterbo* & *Horti*. Inde *Herbanum*; quæ postea *Vrbs* vetus, nunc *Orueto*. *Suana* & *Saturnia*, *Senæ*, *Florentia*, *Pistoria*, *Luca*, nomina antiqua retinent.

VMBRIA.

Tuscis iungebantur ad *Tiberim* fl. *Vmbri*. Sed hi ab initio ad utrumque mare latè incoluerunt. vnde *fluuius*, mediam postea *Etruriam* secans, *Vmbro* olim, nunc *Vmbrone*. Ab Infero mari eos rececerunt *Etrusci*; à Supero *Senones Galli*. at his à Romanis deletis, *Vmbriæ* fines fuere in Romano Imperio ab Austro *Nar* amnis, vulgò *Nera*, in *Tiberim* confluentis; ab occasu *Tiberis*, & trans *Apeninum* *Bedesis*, nunc *Ronco*, apud

Rauennam mare Hadriaticum petens; à Septemtrionibus ipsum hoc mare; ab ortu Ælis fl. & inde linea ducta ad Naris fontes.

Vrbes in ora Hadriatici sinus; Rauenna, Ariminum, Pisaurum, Fanum Fortunæ, & Sena Gallica, suprâ dicta: nomina vulgaria nunc sunt, *Rauenna, Rimini, Pésaro, Fano, Sinigaglia*. Intus Cæsena, Sassinum, Vrbinum, Sentinum, Ælis, Camerinum; vulgò nunc *Césena, Sarsina, Urbino, Sentino, Iesi, Camerino*. Cis Apenninum; Iguuium, Meuania, Spoletium, Tifernum, Nuceria Camellaria, Alifium, Hispellum, Fulginium, Tuder, Interamnium, Narnia, Ameria, & citra Narem Otricoli quæ vulgò nunc, *Augubio, Bevagna, Spoleti, Città di Castello, Nocera, Assisi, Ispello, Tulligno, Todi, Térani, siue Terni, Narni, Amelia, Otricoli*.

CAP. XXVII.

De Sabinis & Latio.

INfra Umbros ad mare vsque antiquissimis temporibus incolere Siculi; à quorum Rege Italo, hæc regio primum dicta est Italia; quæ deinde ab Aboriginibus, pulsus inde Siculis, Saturnia vocata est, & mox item Latium: ynde Aboriginibus nouum nomen Latini. Sed in partem Antiqui Latii postea successerunt Sabini, inter Narem & Anienem, quorum hic *Tenerone* dicitur. Caput Sabinorum fuit Reate, nunc *Rieti*; & ante hanc Cures, nunc *il Vesouio di Sabina*, cœnobium, cum ingentibus veteris vrbs reliquiis. hinc Romani dicti fuere *Quiritcs*. Reliqua opida celebria sunt; *Nursia*, nunc *Norcia*; *Cutiliæ*, cuius ruine propè opidum *Ciuità Ducale*; *Ami-ternum*, cuius vestigia propè *Aqui-*

lam. Inde Eretum & Nomentum propè Anienem, vulgò nunc *Monte Eretondo & Lamentario*.

Sub Sabinis itaque iuxta Tuscos fuere Latini, non totius Italiae solum, sed & orbis vniuersi gens nobilissima. Terra eorum Latium dicta, arctis initio finibus inclusa; ab Aniene ac Tiberi ad Circaeum vsque promontorium, quod vulgò nunc est *Ciracelli*. At postquam finitimi etiam populi Aequi, Hernici, Volsci, & Ausones sub eodem Latinorum nomine computati sunt, finis noui Latii fuit Liris amnis, vulgò nunc *Garigliano*.

Caput Latii omnino fuit Roma, vrbis, ab Aboriginibus, qui antea Oenotri dicebantur, cum ex Graecia in Italiam aduenissent, condita; ab Aeneae posteris, vt tradunt, aucta: vrbium sanè Regina, orbisque terrarum caput ac domina. Reliqua opida, antiquitate & claritudine, praecipua fuere; Tibur, nunc *Tivoli*; Praeneste, nunc

Filastrina: Gabii, medio inter Præ-
neste & Romam itinere quondam:
Tusculum, nunc *Frascati*: *Aricia*,
nunc *L'Aricia*: Lanuuium, nunc
Città Laninia: Alba longa, inter
Albanum quondam montem &
Lacum: & Albæ mater Lauinium,
propè litus, nunc *Patrica*: inde
Laurentum, nunc *Paterno*: & tan-
dem *Ostia*, ab *Ostii* Tiberinis no-
men habens. Circa Anienis Tibe-
risque Confluenteis, opida An-
temnæ, Collaria, Fidenæ, in te-
nuius incertisque vestigiis osten-
duntur. Rutuli pars fuere Latino-
rum; caput eorum Ardea.

In Æquis fuere Carseoli siue
Carsula, nunc *Arsuli*, & Valeria,
quæ & Varia, nunc *Vico Varo*: rum
Sublaqueum, nunc *Suliaca*: Algi-
dum, in Algido monte & nemore,
nunc *Selua d'Algieri*.

Hermicorum fuere: Anagnia,
Alatrium, Veruli, Ferentinum:
nunc *Anagni*, *Alatri*, *Verali*, *Fer-
entino*, dicta.

Sub Hærniciis ad mare fuerunt Volsci. opida eorum in litore Anzium, Circæi, Tarracina, quod antea Anxur. Intus statim celeberrimus Pomtinus ager, & Pomtinæ Paludes, à capite olim Volscorum Sueffa Pometia dictæ. inde Velitræ, Cora, Norba, Priuernum, Setia, Signia, Sulmo, Frusino, Fabrateria, Aquinum, Casinum, Atina, Arpinum, Arx, Sora: vulgo nunc dicuntur, *Belitri, Cora, Norma, Piperno, Sezza, Segni, Sermoneta, Fraselona, Faluatera, Aquino, Monte Casino, Atina, Arpino, Arce, Sora.* At Fregellæ, nunc *Ponte Caruo* est, & Interamna, *l'Isola* nunc dicta.

Aufonum fuere Caieta, Fundi, Formiæ: nunc vulgò dicuntur *Gaïta, Fondi, Mola.*

CAP. XXVIII.

Picentes, Vestini, Marrucini, Pelignii, Marfi, Frentani, Samnites, Hirpini.

VLtra Apenninum rursus iuxta Sabinos & Umbros, fuere Picentes, inter Aesim & Aternum amneis, quorum hic nunc *Pescara* dicitur. Regio eorum vocabatur Picenum. gens à Sabinis fertur orta. Opida in littore, Ancona, Grecorum colonia, à Syracusanis condita: Castrum novum, nunc *Flavianum*: Castellum Truentinum, ad Truentum amnem. Intus Auximum, nunc *Osimo*: Septempeda, nunc *S. Severino*: Tollentinum, Firmum Picenum, & Asculum Picenum, Interamnium, Atria: quæ nunc *Tollentino, Fermo, Ascoli, Téramo, Atri*. Picentibus continuabantur Vestini, quorum opida *Angulus & Pinna*, vulgò nunc *Ciara*

Introd. Geogr. Lib. III. 241
Civitas di Sant Angelo, & Civitas di
Penna: Auia siue Auella, nunc
est Aquila.

Vestinis ad mare contermini
erant Marucini, quorum opidum
Teate, nunc *Tieti & Chieti.*

Marucinis simul & Vestinis fini-
timi erant Peligni, quorum caput
olim Corfinium, nunc destructum:
deinde Sulmo, nunc *Sulmona.*

Pelignis & Vestinis in mediter-
raneo continuabantur Marsi, quo-
rum Alba Fucentis, ad Fucinum
lacum: quæ hodièque nomen an-
tiquum in ruinis retinet: vulgò
Albe & Albi dicta. & Marrubium,
nunc *Morrèa.*

Rursus in littore ultra Marruci-
nos & Pelignos incolebant Fren-
tani: quorum opida Ortona, An-
xanum, Histonium: nunc *Ortona,*
Lanzano, Guasto d' Amone.

Infra Frentanos fuerunt Samnites,
Sabelli etiam dicti, à Sabinis orti:
& à Samnitibus orti Hirpini. Illo-
rum regio Samnium: in quo opida

Q

242 *Philippi Clueryj*
Bouianum, Aesernia, Sæpinum,
Allifrae, Telesia, nunc vulgò *Boia-*
no, Ifernìa, Sepino, Alisi, Telesè.
Horum opida Beneuentum, Equus
Tuticus, Abellinum, Compsa, nunc
Beniuento, Ariano, Auellino, Conza.

C A P. XXIX.

*De Campania & Picentinis,
Apuliâ, Calabriâ.*

Iuxta Samnites Hirpinosque ad
mare Inferum erat Campania,
vulgò nunc *Terra di Lauoro*: in quâ
summum Liberi patris cum Cerere
certamen. Opida in litore; Liter-
num, Scipionis Africani volunta-
rio exsilio clarum; nunc vulgò *la*
Torre di Patria: Baia, deliciae. an-
corruptelę populi Romani: Misen-
num, nunc *Monte Miseno*; statio
quondam classis Romanę ad In-
ferum mare: Puteolii, *Puzzuolo*,
portus ad hoc mare totius Italiae
celeberrimus; Neapolis, Parthe-

nope ante dicta, nunc *Napoli*: litterarum studiis Ciceronis, Virgilioque ætate clara: *Herculanium*, vulgò *Torre di Greco*, & *Pompeij*, vulgò *Scafàti*; *Vesuuij* montis incendio nota opida. Inde *Surrentum*, nunc *Sorrento*. Intus in mediterraneo, vnde *Campaniæ* nomen, *Capua*, à *Tuscis* condita; æmula quondam *Romæ*, atque ob id ipsum perdita. nunc ruinae eius visuntur duobus amplius millibus passuum à *Noua Capua*. *Suessa Aurunca*, nunc *Sessa*; *Venafrum*, nunc *Venafri*; *Casilinum*, nunc *Nova Capua* ad *Vulturnum* amnem: *Teanum Sidicinum*, nunc *Tiano*; *Calatia*, nunc *Caiazzo*; *Cales*, *Calvi*. *Atella*, nunc *Aversa*; *Aceræ*, nunc *Acerra*; *Nola*, nomen retinens: *Nuceria*, nunc *Nocera*.

Juxta *Campanos* fuere *Picentini* à *Surrento*, siue *Mineræ* promontorio, ad *Silarum* vsque amnem; pars quondam *Picentium*, huc à *Romanis* à *supero mari* tra-

244 *Philippi Cluverij*
ducti. caput eorum Salernum, vul-
gò *Salerno*.

Apulia, Calabria.

Iuxta Frentanos, Samnites at-
que Hirpinos fuere Apuli, quorum
regio Apulia, longissimo tractu à
Frentone fluv. vulgò nunc *Fortore*,
ad fauces vsque Adriatici maris
excurrent. Diuisa fuit in tres par-
tes. Daunia dicebatur à Frentone
ad Aufidum amnem, vulgò nunc
Lófanto; inde ad Brundisium, &
Tarentum, Peucetia; cuius partem
Poediculi incoluere. hinc reliquum
sub peninsulæ formâ tenuere Mes-
sapii. Sed Messapia post dicta fuit
Calabria, & incolæ Calabri. Cala-
briae rursus dimidia pars, Tarenti-
no sinui contermina, Salentino-
rum fuit regio. Atque tum Apu-
lia propriè dicta consistebat inter
Frentanos & Calabriam. Opida in
Apulia fuere ciara, Teanum Apu-
lum; nunc exiguum murosorum ve-

Stigium dicitur, *Ciuitate* vulgò :
Gerion, nunc *Trogonara*; Sipun-
tum, nunc *Siponto*: *Luceria*, nunc
Lucera; *Æquulanum*, nunc *Troia*;
Arpi, cuius ruinae apud *Foggiam*
opidum: *Asculum Apulum*, nunc
Ascoli; *Venusia* *Horatio Alumno*
nobilis, nunc *Venosa*; *Acherontia*,
nunc *Acirenga*; *Canusium*, nunc
Canosa; & clade Romanorum insi-
gnis vicus, *Cannæ*, nunc *Cannæ*.
Salapia, *Salpe*; *Rubi*; *Ruvo*; *Bu-*
tunti, nunc *Bitonto*, *Barium*, *Bari*,
Egnatia, nunc *Torre d'Anaxzo*.

In *Calabria* *Brundisium*, trajectum
in *Græciam* olim clara, nunc *Brin-*
disi: *Hydruntum*, *Otranto*: *Castrum*
Mineturæ, *Castro*: *Callipolis*, *Gal-*
lipoli: & omnium clarissima *Tar-*
rentum, *Taranto*. Intus in penin-
sula, *Neritum*, *Nardo*: *Aletium*,
Lezze: & propè hanc quondam
Rudiz; *Ennio* siue nobile opi-
dum.

CAP. XXX.

De Lucanis, Brutiis & Magnâ
Greciâ.

INfra Apulos, Hirpinos atque Picentinos ad utrumque mare fuere Lucani & ipsi à Samnitibus orti Duce Lucio: sineis habuere ad **Laurum & Sybarim** usque amneis: quorum hic in Tarentino sinu nunc vulgo dicitur *Cochile*: ille ad mare Inferum, *Laino*. Opida in litore hæc: **Pæstum**, Græcis *Posidonia* appellatum, nunc in ruinis **Pesto**: **Velia** nunc *Pisciotta*, celebris quondam portus, **Duxentum**, nunc **PolICASTRO**: à Tarentino sinu **Metapontum**, nunc *Torre di Mare*: **Heraclea**, antè *Siris* dicta, nunc in vestigio ruinarum, **Policore**: **Sybaris**, postea **Thurij**, ac tandem **Copia**, vrbs dicta, inter **Sybarim** **Crachimque** amneis non extat. Intus **Potentia**, nunc **POTENZA**: **Grumen-**

~~Intro. Geogr. Lib. 1. 1.~~
tum, nunc *Clarimonte*.

Post Lucanos extimum Italiae, ad fretum vsque Siculum, angulum tenuere Brutii, à Lucanis Orti. Opida in litore versus occasum, Cerilli, nunc *Cirella*; Clamptia, nunc *Amantéa*: Temsa siue Temp-sa, cuius situs fuit propè speculam maritimam, cui nomen vulgare *Torre Loppa*: Terina, nunc *Nocera*; Lametia, nunc *Santa Eufemia*: Scyllæum in ceruice Scyllæ Scopuli, nunc *Sciglio*: & vltra fretum, Rhe-gium, nunc *Reggio*: ab altero mari Locri cognomine Epizephyrij, nunc *Ierace*: Caulonia, nunc *Castel vetri*: Scylacium nunc *Squillac-ci*: Croto, nunc *Crótone*: Petelia, nunc *Belicastro*: Ruscianum, nunc *Rossano*. Intus caput Brutiorum Consentia, nunc *Consenza*: & haud procul inde versus Septemtrionem, quondam Pandosia, cum Acheronte fl.: quæ duo nomina cum Alexander Epirotarum Rex in Epiro ancipiti oraculo monitus

Q iij

fatalia euitare vellet, heic in eadem incidit atque periit. Fuit præterea potens quondam ciuitas Hipponium, Romanis Vibo Valentia dictum, nunc *Monte Leone*.

Atque hætenus populos enarrauimus, qui vniuersam Italiam olim incoluerunt, præcipuasque eorum vrbeis recensuimus. Cæterum cum Græci omnem ferè oram maritimam, coloniis suis è Græcia deductis, obsiderent, ipsa hæc terra vna cum Sicilia dicta est Magna Græcia, durauitque hoc nomen multis sæculis, donec inter fretum Siculum constitit & Tarentum: que pars Italici littoris postea proprio nomine indigetata est, testibus Cicerone, Plinio, Ptolemæo & aliis.

C A P. XXXI.

De Fluijs Italię.

Fluuiorum princeps Italię est Padus, vulgo *Pò*, nulli am-

nium claritate inferior, Græcis Eridanus dictus: ac Phætonis, ut fabulata est antiquitas, pœna illustratus. Egremio Vesuli, celsissimi inter Alpium juga montis profluens, triginta amplius flumina, lacusque imensos, septem ostiis, quæ septem maria perhibebantur, in mare Adriaticum defert. Fluminum nobiliora: sunt ex Alpibus orta; Duria, nunc *Dora*: *Sessites*, *Séssia*: Ticinum, *Tesino*, lacum Verbanum, nunc *Lago Maggiore*, transiens: Addua, nunc *Adda*, Lacum Larium, nunc *Lago di Como*, perfluens: Ollius, nunc *Oglis*, Lacum Sebinum, nunc *Lago d'Isèo*, transiens: Mincius, nunc *Menzo*, lacum Benacum, nunc *Lago di Garda*, transmittens. at à dextra ripa recipit idem Padus ex Appenninis jugis, Tanarum, nunc *Tanaro*: Trebiam, qui nomen servat, Romanorum clade illustrem: & Rhenum Bononiensem, vulgò *Reno*.

Ex Alpibus item profluit Athesis,

Italiam nunc *Adese* : Germ. autem *Etseb.* Reliqua quæ sequuntur, cuncta Apenninus fundit : quorum Arnus, vulgò *Arno*, Florentiam ac Pisas perfluit : Tiberis quem urbs Roma, Romæque conditor Romulus, totius terrarum orbis illustrissimum fecerunt, à dextra ripa Claniam, vulgò *Chiana*, à sinistra Narem, vulgò *Nera*, atque Anienem : nunc *Tenerone*, in mare Inferam defert.

Inter Latium & Campaniam est Liris, nunc *Garigliano* : in ipsa Campania Vulturinus, *Volturno* inter Picentinos ac Lucanos *Silarus*, *Silaro*. In magna Græcia Sybaris, nunc *Cochile*, & *Crathis Crati* : in Apulia Aufidus, nunc *Lofanto*, Romanorum sinistra pugna aduersus Annibalem nobilitatus. Inter Præcutios & Picenum Aternus, nunc *Pescàra*. In Gallis Senonibus Metaurus, nunc *Metro* : Hasdrubalis fratris Annibalis clade atque interitu insignitus.

C A P. XXXII.

De montibus Italiae.

Alpes Italiam à Gallia, Vin-
delicia, Norico ac Pannonia
submouent. Initium earum à vadis
Sabatiis : finis ad Flanaticum fi-
num, vulgò *Golfo di Carnaro*, &
Colapis, vulgò *di Kulpe*, fluminis
fonteis. Diuiduntur in varias par-
teis atque nomina. A vadis Saba-
tiis ad Vari amnis fontes, quæ Li-
gustico mari obiacent, *maritimæ*
cognominantur hinc ad *Segustum*
vsque, vulgò *Susa*, Cotticæ : inde
ad S. Bernardum minorem Graiz :
dein ad vsque S. Gothardum, Pen-
ninæ : his continuantur Rheticæ,
ad Plauis vsque fontem : quarum
pars Tridentinæ perhibentur, supra
Tridentum. His junguntur ad Do-
blacum vsque Noricæ, supra Ti-
lauemptum amnem, vulgò *Tai-
mento* : inde iam Carnicæ supra

Carnos, vsque ad Savi fontes: moxque vltimæ, ad Colapis fonteis vsque, Pannonicæ, eadẽm & Iuliæ dictæ. Sunt tamen qui supra Dalmatiam Alpium nomen protendant, vbi Dalmaticas dici volunt: aliique in Thraciam & Pontum vsque. Sed prior finis ad Colapis fontes à plerisque receptus est.

Cæterum intus in Italia Apenninus mons amplissimus Alpibus ad Vada Sabatia annexus, perpetuis iugis lunatoque cursu, ad Siculum fretum, Leucopetramque promontorium tendens, Italiam quasi mediam secat. Prope Suessam, Liris fluminis sinistrae ripae prætextitur Massicus mons: hinc inter Baias & Puteolos est Gaurus. Supra Capuam, est Tifata mons, vulgò *monte di Capua*. Ultra Neapolim Nolæ vicinus est Vesuuius, nunc *Monte di Somma*, ignium eruptione ac Plinii interitu clarus. In Apulia est Garganús, in mare Superum ingenti promontorio ex-

C A P. XXXIII.

De variis Italia incolis.

TErram Italiam à freto Siculo ad Alpes vsque porrectam, qui ab initio habuerint mortales, parum in tanta temporum longinquitate compertum est: nec constat, vnus post inundationem terrarum ab vrbe Babylonica profectus in dispersione gentium populus hanc regionem occupauerit omnem, vnumque vniuersæ nomen imposuerit: an aliæ subinde atque alię in terras cultoribus vacuas inuectæ gentes, suis quæque sedibus vocabula dederint diuersa. Sanè varii atque genere planè diuersi in ea memorantur auctoribus populi, quorum antiquissimi sunt isti: Ausones, Brutiorum Lucanorumque agrum quondam tenentes: hinc Opici siue Osci, in Sam-

nio atque Campania; Siculi in Sabinis & Latio: Umbri ad utrumque mare: ad Inferum, in parte Tusciæ inter Tiberim & Umbrorum amneis. Inde Tusci ad Alpeis usque: iuxta hos Ligures in Galliam usque ad Rhodanum extensi. Ultra Tuscos Veneti: quos alii à proximo Illyrico, alii ab Henetis, Paphlagonica gente, ortos tradiderunt. Tuscos expulerunt inter Alpeis & Apenninum supra dicti Galli: Umbros ab Infero mari remouerunt Tusci. Græca gens ex Arcadiâ Duce Oenotro profecti, unde dicti Oenotrii, primum Ausones supradictis sedibus pepulerunt, ulterioraque versus Septentrionem Italiæ, circa Vulturum Lirimque amneis petere coegerunt: nec eâ terrarum parte contenti, mox Siculos etiam sedibus eiecerunt: iam tum mutato nomine Aborigenes dicti: Sed cum solum, quod tum occupauerant, Latium vocaretur, mutato iam iterum vocabulo, Latinos inde sese

appellarunt. Sabini Opicorum fuerunt progenies, genueruntque ipsi ex sese Picentes, Vestinos, Marfos, Pelignos, Frentanos, Marrucinos, Samnites. quorum hi postea Hirpinos, Campanos, Lucanos, atque Brütios condiderunt. Interim Græcorum nationes, aliæ aliis temporibus in Italiam inuectæ, vrbes in ea passim condiderunt, suisque coloniis, vt supra dictum est, omnem oram maritimam Superi Inferique maris impleuerunt. Hinc Italia vna cum Sicilia, vt ex Strabone & Trogo liquet, Magna Græcia appellata fuit. At cum alij populi aliis ex locis Græcos expellerent, maximè verò Lucani eam partem, quam de suo nomine Lucaniam dixerunt, oppressis illis, occuparent, & ab his orti Brutij Brutiam, paulatim Græcum nomen per Italiam imminui cœpit; donec in eâ parte consisteret, quæ tum Magna Græcia, nunc Calabria superior dicitur.

At postquam Romanorum crevit potentia, tota tandem Italia horum armis subjugata est; stetitque sub Romæ vrbis imperio; regionibus ac populis supra explicatis distincta, ad Honorij Imperatoris vsque tempestatem. Exhinc alii aliique subinde, Gothi, Vandali, Heruli; Germanicæ gentes; tum Hunni, superatis Alpium iugis totam inuadentes, in varia regna atque imperia distribuerunt. His tandem à ducibus Iustiniani Impulsis, Exarchatus in Italia magistratus constitutus est, cuius sedes Rauenna; Roma tum in ruinis iacente. Vltimi hinc Longobardi expugnatâ Rauennâ, regnum in Toga Gallia constituerunt, quod etiam nunc de gentis vocabulo corruptè *Lombardia*, quasi Longobardia appellatur. Hos tandem debellauit Pipinus Franciæ Rex, à Pontifice Romano contra eos in Italiam vocatus.

CAP.

C A P. XXXIV.

De nouissima Italia diuisione.

Postquam imperii Romani dignitas atque sedes in Germaniam delata est, Italia varie ab aliis aliisque diuexata, atque in varios titulos atque dominia discerpta est. Hinc nouissimæ diuisionis regiones nunc sunt: Histriæ Marchionatus, Fori Iulii Ducatus, & haud exigua Italiæ portio Lombardia, sub qua Marchia Taruisiana, Ducatus Mantuanus, Ducatus Mediolanensis, Tirolis Comitatus dimidia pars, Grifones in ipsis Alpibus; & his contermini Heluetiorum stipendiarii, Pedemontium, Ducatus Montis-Ferrati, Parmensis Ducatus, Romania siue Romaniola, Marchia Anconitana, iamque extra Lombardiam, Ager Genouensis, Tuscia, in qua patrimonium D. Petri, Tiberis dextræ ripæ ad

R

fixum ; Ducatus Spoletanus , Ager Romanus : inde Regnum Neapolitanum , inque eo regiones Aprutium , Apulia , Laborinus ager , Basilicata , Calabriae duæ , Ager Bariantanus , & ager Hydruntinus .

At eandem Italiam in partes singulis Dominis distinxeris hoc modo .

I. Dominiuti est Hispaniarum Regis , sub quo Regnum Neapolitanum , Ducatus Mediolanensis , ac quædam opida in Tusciæ litore , Insulæque Italiæ adiacentes , Sicilia & Sardinia .

II. Pontificis Romani , sub quo ager Romanus , Patrimonium D. Petri , Ducatus Spoletanus , Marchia Anconitana , Romaniola , & vrbs in agro Neapolitano Beneventum .

III. Venetæ Reipublicæ , sub qua Histria , Forum Iulii , Marchia Tarvisiana , & inde Lombardiæ pars ad vsque Bergomum .

IV. Magni Ducis Tusciæ in

Tuscia.

v. Genuensis Reip. sub qua Liguria intra Apenninum & Ligusticum mare, ac portiuncula Tusciæ Liguriæ proximâ, cum Insula Corsicâ.

vi. Ducis Parmensis in Lombardia Cispadana.

vii. Ducis Sabaudicæ, sub quo Pedemontium.

viii. Helvetiorum, supra lacum Verbanum & Larium.

ix. Rhætorum siue Grisonum in Alpib.

x. Archiducum Austriæ in Comitatu Tirolensi, vbi Tridentum, & in partib. Alpinis Fori Iulii ac Histriæ.

xi. Ducis Mantuanî, in Ducatib. Mantuæ ac Montis-Ferrati.

xii. Ducis Mutinensis.

xiii. Ducis Urbinate.

xiv. Ciuitatis Lucensis in vrbe Lucâ.

xv. Comitib. Mirandulanî.

CAP. XXXV.

Histria, Forum Iulium, Marchia Tarvisiana, Grisones, Heluetiorum stipendiarij, & Pedemontium.

NOuissimâ Italiæ diuisione traditâ, singulas partes inspicere haud pigeat. Prima ab Arisia amne est Histria, Germ. *Isterreich* dicta. Opida nunc clariora sunt: Pola, Parentium, & Caput Histriæ, vulgò *Capo d'Istria*,

FORVM IVLIVM, vulgò *Friuli*,
& *Patria di Friuli*.

Fori Iulii caput est Vedinum, nunc *Vdene*; reliqua opida clara, sunt: *Ciuidal di Friuli*, *Tergestum*, *Gradiscia*, ac nuper à Venetis condita *Palma*, egregium Fori Iulii atque Italiæ ab hac parte propugnaculum. Cæterum est in Foro Iulio Austriacæ ditioris Palatina-

tus Goriciensis, cuius caput *Goricia*,
opidum satis nobile.

MARCHIA TARVISIANA.

Cognominatur Marchia hæc ab
Tarvisio vulgò *Treniso*, splendidâ
vrbe. At princeps non modo Mar-
chiæ Tarvisianæ, sed totius facile
Italiæ vrbs est Venetiæ, in ipso,
salo, palis superstructa, Imperium
toto orbe terrarum celeberrimum,
ac resp. potentissima, magnificis
ædificiis splendens, ac templo D.
Marci, atque armentario maximè
conspicua.

Patauium, vrbs spatiosa magis
quam populosa, Academiâ totius
Europæ celeberrimâ maximè glo-
riatur: de cætero munitissima.

Verona ampla splendida, ma-
gnifica ac populosa, amphitheatrî
reliquis nota est. Vicentia Eque-
stris ordinis viris gratissimum do-
micilium.

RHÆTI, vulgò *Grifones*.

Grifones, quos Latinè vulgato nomine Rhætos, Germ. *die Graupänter*, vocant, Rheni, Oeni, Arthesis ac Adduæ fonteis accolunt. Opida habent tenuia; quorum caput Curia, Germ. *Chûr*, Ital. *Coiras Meienfeld, Itandeg*. Sub Rhætis est vallis Tellina, & Comitatus Clauennensis; cuius caput Clauenna, Germ. *Cläuen*, Ital. *Chiauenna*. In valle Tellinâ sunt Sundrium, Tiratum, Pefclauium, Morbenium.

HELVETIORVM *stipendiarij*.

Grifonibus contermini sunt Heluetiorum stipendiarij; quorum opida haud illepida, Lucanum, Locarnum & Bellifona.

P E D E M O N T I V M.

Pedemontij Dominus est Dux

Sabaudia. Caput prouincię ac Ducum Sabaudicorum sedes est Augusta Taurinorum, vulgò *Turino*. Reliqua opida clara sunt: Vercella, Eporedia, Augusta Prætoria, Asta, Alba, Salutium & Nicæa, licet non magna, at incolis valida. Propè est Nicæensium portus, *Villa franca*, triremium ducis statio.

C A P XXXVI.

Lombardia, & Genensis ager,

LOMBARDIA *Transpadana.*

EA quæ nunc Lombardia proprie dicitur, pars est Italiae, vrbium splendore, agrorumque cultu lætissima. Diuiditur autem Pado amne in Cispadanam & Transpadanam. Transpadana rursus dispertitur in Ducatum Mediolanensem, Mantuanum & Venetorum ditionem.

R iij

MEDIOLANENSIS Ducatus.

Caput est Mediolanum , vnde Ducatui nomen ac dignitas: vrbs magnitudine suâ , arcis munitione , atque incolarum numerositate clarissima ; armorum bellicorum officina tota Europâ celeberrima. Secunda à Mediolano est Cremona , magnificis ædificiis superba. Sequuntur Comum, Papiæ, Nouaria ; & in Cispadana Lombardia sub eadem ditione Alexandria ac Dertona.

MANTVANVS Ducatus.

Mantua, quæ nomen Ducatui dedit, in palude vel lacu sita est , vrbs amœnissima , sedes & domicilium nobilissimæ Gonzagarum familiæ.

VENETA ditio in Lombardia.

Venetæ ditionis sunt in Lom-

Introd. Geogr. Lib. III. 265
bardia Brixia , Bergomum, Crema
& Peschiera , vrbes celeberrimæ,
quarum duæ posteriores munimi-
na habent validissima.

LOMBARDIA *Cispadana.*

In Lombardia Cispadana sunt
Ducatus tres: Parmensis, Muti-
nensis , & Montisferratensis Ferrar-
iensisque ditionis loca.

PARMENSIS *Ducatus.*

Parmensis Ducatus caput est Par-
ma , vrbs egregia , illustrissimæ
Farnesiorum familiæ domicilium.
Secundæ est Placentia , illi nullâ
re , nisi dignitate , inferior.

MVTINENSIS *Ducatus.*

Huius caput est Mutina. alterum
eius clarum opidum est Regium
Lepidum.

AGER GENVENSIS , vulgò
Riviera di Génova

Caput regionis est Genua; vrbs omnium Italicarum ædificiorum splendore ac magnificentiâ superbissima, quippe in eo vico qui nouus, vulgò *strada noua*, dicitur nulla est domus, quin digna regem vel potentissimum excipere. Huiusmodi autem plures passim in vrbe, maximèque in suburbiis inuenias, omni deliciarum genere, vt sunt Italarum ingenia, instructissimas. Cæterum Genuenses in Regis Hispaniarum clientela sunt. Secunda à Genua est *Saxona*, lepida sanè ac lauta. Sequuntur *Vintimiglia*, *Albenga*, & *Serezana* in Tusco solo sita, egregio munimento, ac militum præsidio.

C A P. XXXVII.

Tuscia, Romaniola, Marchia Antiquitana, Romanus ager, & Ducatus Spoletanus.

TUSCIA, vulgò Toscana

Tuscia; magni Ducatus titulo ad sublimem inter Italicas regiones dignitatem elata, caput habet ac Ducum sedem Florentiam, vulgò *Firenze*, vel *Firenze*, urbem, si vnam Antuerpiam excipias, totius Europæ pulcherrimam, templorum splendore maximè conspicuam. Libera atque opulenta fuit ciuitas antequam Medicorum familia Principatum occuparet.

Luca sui juris ciuitas opulenta ac maximè splendida munitaque, Imperiali libertate gaudet. Haud procul marmora magnâ copiâ cæduntur, totius Italiæ nobilissima,

Pisæ, libera quondam ac potens terra marique ciuitas, nunc propemodum incolis deserta, Magno Etruriæ Duci pareat. Liburno portui, vulgò *Livorno*, siue *Ligorno*, & *Liorno*, ad antiquam claritatem hoc nouum decus accedit, quod recens à Magno Duce in summum splendorem restaurata est. Portus est in celeberrimis Italiæ hand postremus, Magni Ducis secessu ac triremium statione insignis.

Plombinum, Telamon, Orbetellam, & portus Hercules, Hispani Regis imperio subiecta opida, validis Hispanorum præsiidijs custodiuntur.

Senæ, vulgò *Siens*, in medio fermè Tusciæ sita vrbs, meritò inter principes Italiæ connumeratur. Libera quondam ac latissimo territorio potens ciuitas, nunc Etruriæ Duci dicto audiens est.

Reliqua Tusciæ opida sunt Arretium, Cortona, Volaterræ, Pira, Pistoria: quarum hæc inter amœ-

nissimas Italiæ censetur. Pratum
item & Poggium summarum deli-
ciarum sunt loca.

Massa, olim Herculis fanum,
nunc nouum Genuensis familiæ
Ciborum opus, Principatus titulo
censetur; opidum festiuium ac
amœnum.

Patrimonium D. PETRI.

Etruriæ pars est patrimonium D.
Petri à Machtilde illustri muliere
Ecclesiæ Rom. legatum; hinc vul-
gò *Lo stato della Chiesa* indigetatur.
Vrbium clarissimæ, Perugia, Or-
vietum, Aquapendens, Horti, Vi-
terbum. Opidum in litore vetu-
stissimum, quod quondam Centum
cellæ, nunc *Ciuità Vecchia*, id est,
Vetus ciuitas, dicitur, portu egre-
gio ac tritemium Pontificiarum
statione nobile est. Bracianum ad
Sabatinum lacum, illustrissimæ
familiæ Ducatus est.

ROMANIOLA, vulgò Romagna:

Romaniolæ fines sunt intra Foli-
am amnem, montem Apenni-
num, Panarum flumen & Padi ex-
tremum versus Septentriones al-
ueum. Urbium clarissima ac cele-
berrima est Bononia, ædificiorum
splendore ac magnificentiâ impri-
mis censenda. Sequuntur Raven-
na ac Ferraria. Hæc suum nuper
habuit Ducem; at nunc Romanæ
Ecclesiæ subiecta. Inde Ariminum;
Cesena, Fauentia, Imola, egregia;
atque haud ignobilia opida.

*Marchia Anconitana, Ducatus
Vrbinas.*

Urbium in Anconitana regione
opulentissima est Firmum. At por-
tu celebri notissima Ancona. Cæ-
tera loca notatu digna, Ælis; vulgò
Iesi, Macerata. Hinc in Ducatu
Vrbinati Vrbinum, Fanum; Seno-

Introd. Geogr. Lib. III. 272
gallia , S. Leo , Forum Sempronii:

*Romanus ager , vulgò Campagna
di Roma.*

Princeps agri Romani est Romæ;
Orbis terræ quondam caput , at
nunc etiam ob Pontificis maximi
sedem, omnium illustrissima atque
celeberrima; de quâ præstat tacere;
quam pauca dicere.

Reliqua opida agri Romani , a-
lioquin nobilia satis; Romanæ vr-
bis propinquo splendore obscuran-
tur. In his Tibur, nunc *Tivoli*, hor-
tus Atestini Cardinalis multiplici
amœnitate , ac vario genere deli-
ciarum , clarum per totam Italiam
reddit : sed ipsum opidum longè
anteunt Terracina & Præneste.

Ducatus SPOLETANVS.

In Ducatu Spoletano sunt Spo-
letum, Augubium, Fulginium, In-
terramnia , Narnia.

CAP. XXXVIII.

De Regno Neapolitano.

Hinc reliquum Italiae, quicquid à Fundis opido, & Liris fluii fontibus, Apennino monte, Truento amne & utroque mari Infero Superoque includitur, Neapolitanum vocatur regnum, ab vrbe Neapoli, capite suo. Longitudo eius est à Truenti amnis ostio ad Brutium vsque promontorium, vulgò *Capo Spartimento*, mill. Germ. xc. Latitudo ab Atheno siue Mineræ promontorio, vulgò *Massa*, haud procul Neapoli, ad promontorium Gargani montis, vulgò *Monte di S. Angelo*, mill. Germ. xxx.

In regni formam redacta est hæc regio hoc modo. Cum circa annum Christi 610. Saraceni hoc terrarum, vnà cum Sicilia insulâ occupassent, Tancredus quidam Normannus, prognatus duodecim filiis,
egesta-

egestate compulsus, Italiam adsumptis liberis petiit, operamque suam contra Saracenos obtulit. Ibitum re bene gestâ, Saracenisque Italiâ ac Siciliâ eiectis, portiones ei & filiis assignantur in vtraque terrâ. Postea Robertus, vnus ex filiis, primus Apuliæ & Calabriae Dux pronuntiatur. Dein huius filius Rogerius primus terrarum Neapolis & Siciliae sub vno regno comprehensarum Rex creatur. Regnum ipsum geminarum Siciliae nomine appellabatur. nam quod nunc in Italiâ Neapolitanum dicitur regnum, tunc Siciliae pharum seu fretum vocabatur ipsa autem insula Sicilia. trans pharum. At diuisum mox in duo regna, duos pariter Reges accepit: quorum alter in Italiâ Apuliæ siue Neapolis; alter in insula Siciliae Rex appellatus est. Dehinc variam vtrumque regnum Dominorum mutationem passum est. Quippe in Neapolitano regno primi Nor-

manni Galli Reges fuere: post Sueui Germani; mox iterum Galli Angolemenses; dein Arragonenses Hispani: Iamque tertio Galli; iterumque Arragonenses: tandem Castiliani Reges obtento totius Hispaniæ Imperio, in Neapolitano etiam regno in Arragonensium locum successerunt.

C A P. XXXIX.

De urbibus Regni Neapolitani.

VRbes in Neapolitano regno non æque cultæ sunt ac in superiori Italia. vna tamen Neapolis regni caput sedesque Præfecti, quem Hispaniarum Rex Viceregis titulo mittit, nulli clarissimarum urbium, neque ædificiorum magnificentiam, neque palatiorum superbiam, neque ciuium opulentiam cedit; multitudine vero incolentium, habitamplitudinis sue ratione, reliquas omnes vincit. Reliquæ vrbes celebriores sunt istis: in Laborino agro,

Capua, Surrentum, Salernum, & Melphis, vulgò *Amalfi*; in qua primum inuentus est Pyxidis siue magnetis nautici vsus. In Calabria Consentia, Regii Præfecti sedes: Mons Leonis, Regium. Tùm in Hydruntino agro Hydruntum, nunc *Otranto*, Gallipolis & Ale-tium, vulgò *Lezze*, conuentu Iuridico nobile opidum; item Tarentum. In Baritano agro Barium, Monopolis, Tranium. In Apulia Manfredonia, Luceria, Troia, Asculum Apulum: In Aprutio, Aquila, Beneuentum, Anxanum, Thez-te, Pinna, Sulmo, Asculum Picenum.

Cæterum cum tam varium fuerit, tanque frequens de hoc regno inter varios populos certamen, cumque crebris Saracenorum ac Turcarum incursionibus petitis effectum est vti crebra ac frequentia munimenta contra ingruentem hostilitatem passim excitarentur: quorum firmissima nunc sunt

Sij

276 *Philippi Cluery*
Consentiæ, Cantazari, Mantéæ,
Crotonæ, & Tarenti in Calabria:
Gallipoli, Hydrunti, ac Brundisij
in agro Hydruntino: Monopoli,
Barii, Tranii, Barlettæ, Manfre-
doniæ in Apuliâ: Aquilæ in Apru-
tio. At Caietæ munimentum, ob
singularem firmitudinem, situm-
que loci, clavis totius regni ad-
pellatur.

C A P. XL.

*De Episcopatibus Italiæ, Academjs,
& urbium clarissimarum
Epithesis.*

ARchiepiscopatus in vniuer-
sa Italia sunt triginta: quo-
rum in Neapolitano regno vigin-
ti & vnus; Neapolitanus, Capua-
nus, Salernitanus, Melphitanus,
Surrentinus, Beneuentanus Thea-
tinus, Acheruntius, Siponti-
nus, Manfredoniensis, Canusinus,

Traniensis, Baritanus, Tarentinus, Maderensis, Brundisius, Hydruntinus, Rossanensis, Consentinus, Sanctoseuerinensis & Reginus. In reliqua Italia nouem; Senensis, Florentinus, Pisanus, Rauennensis, Genuensis, Taurinensis, Mediolanensis, Venetus, & Gradiscensis.

Episcopatus, vt admodum tenues, sic innumeri. nam quoties opidum aliquod ciuitatis iure donatur, Episcopus simul eidem contribuitur; ita vt nulla ciuitas perhiberi possit, quę Episcopum non habeat, & recipere, quę Episcopum habeat, ciuitas negari nequeat.

Cæterum Patriarchatus, qui Aquileiæ erat, Venetias translatus est.

ACADEMIÆ.

Academię illustres sunt: Patauij, Bononiæ, Pisis, Senis, Perusiæ. At minus celebres, Augustę Taurinorum, Ferrariæ, Romæ, Firmi;
S iij

278 *Philippi Clauerij*
Neapoli , Salerni , Maceratę in
Marchia Anconitana.

Vrbium clarissimarum Epitheta.

Vrbium Italicarum tantus est splendor, nitor, tanta festiuitas & magnificentia, vti haud facile toto terrarum orbe quidquam inuenias, quod cum his conferri possit; at proximę claritudinis sunt nouem; quarum Epitheta, vt in Italia per ora hominum feruntur, hic apponam.

Roma dicitur sancta, vulgò *Roma la santa*; ob Pontificis maximi sedem. Neapolis, nobilis: vulgò *Napoli la gentile*; ob frequentiam Principum, Comitum atque Equestris ordinis virorum. Venetię opulentę, vulgò *Venetia la ricca*; ob potentiam atque opes immensas. Genua superba, vulgò *Genoua la superba*; ob superbam ædificiorum magnificentiam. Mediolanum magnum, vulgò *Milano la grande*; ob

amplitudinem urbis, civiumque numerositatem. Florentia pulcra, vulgò, *Fiorenza la bella*; ob ædificiorum splendorem, vicorum munditiem, latitudinem ac directionem. Bononia pinguis, vulgò *Bononia la grassa*; ob lasciviam agri fertilitatem. Ravenna antiqua, vulgò *Ravenna l'antica*; ob ædificiorum totiusque urbis vetustatem. Patavium doctum, vulgò *Padova la dotta*; ob celebre literarum studium.

C A P. XLI.

De Sicilia.

OMnes Interni maris insulas magnitudine iuxta ac claritate antestat Sicilia; quondam, si veteribus credimus, continens & Italię annexa; post, interfuso Siculi maris freto, auulsa: cœli elementia ac soli vbertate adeo felix uti horreum Romanorum appellat.

S iiij

retur. Nomen Sicilię à Sículis ;
 Latij quondam in Italia , incolis
 habuit : ante fuit dicta Sicania , à
 Sicano Rege , qui ante Troiana
 bella , cum amplissima Iberorum
 siue Hispanorum manu aduectus,
 insulam de suo nomine Sicaniam
 populumque Sicanos appellauit.
 Trinacria item , & Triquetra , à
 triangulâ formâ ; Gręcis atque La-
 tinis dicta est. quippe tribus pro-
 montoriis in diuersa procurrens,
 Gręcę literę , quę Δείλα dicitur,
 imaginem efficit. Pachynum vo-
 catur promontorium , vulgò nunc
Capo Passaro , quod Gręciam spe-
 ctat ; Lilybęum , nunc *Capo Boëo* ,
 quod Africam ; Pelorum , nunc *il*
Faro , quod in Italiam vergens fre-
 to alluitur. Id angustum & anceps,
 alterno cursu atrox , seuum , &
 Scyllę Charybdisque horrendis no-
 minibus inclytum est. Scylla est
 scopulus versus Septentrionem.
 Charybdis mare vorticosum versus
 meridie ; vtrũmq; noxium appulsis.

Ceterum ipsius insule summa longitudo est inter Pelorum Lilybæumque promontoria, mill. Germ. L. latitudo à Pachyno ad Cephalædim opidum mill. Germ. xxxv.

Urbes olim in hâc claræ ; in litoribus Messana, ciuium Romanorum, qui Mamertini vocabantur; Zancle, id est, *Falx*, ante dicta, nunc *Messina*; Tauromenium, nunc *Taormina*; Catona siue *Catina*, nunc *Catania*; Syracusæ, vrbs omnium totius insule clarissima, nunc *Saragusa*; Camarina, nunc *Torre di Camarina*; Agrigentum, quod Græcis Acragas, nunc *Gergenti*; Selinuntum, Græcis Selinus, nunc *Torre di Pulici*, vel *Terra de li Pulci*; Lilybæum, literarum quondam studijs celebre, nunc *Marsalla*; Drepanum, nunc *Trápani*; Panormum vel Panormus, nunc *Palermo*; Solútum, Græcis Solús, nunc *Solánte*; Himera, nunc *Términi*; Cephalædis, nunc *Cisalió*: Tyndaris siue Tyndarium, nunc *Santa Maria di*

284 *Philippi Cluverij*
Tindari : *Mylæ*, nunc *Milaxæ*.
 Intus *Centuripe*, nunc *Centorue*;
Agyrium, nunc *S. Philippo d' Agi-*
rone : *Assorus* nunc *Azoro* : *Enna*,
 nunc *Castro Ianna* : *Leōtini*, nomē re-
 tinet : *Nectū*, *Noto* : *Motyca*, *Mōdica*.

Flumina ac Montes Siciliae.

Fluuiorū nobilissimi sunt, *Ono-*
bala, qui & *Taurominius*, nunc
Cántara : *Symæthus*, nunc *la Iaret-*
ta : *Cyamōforum* ab *Centuripis* &
Chrysam ab *Assoro* deuchens : *Te-*
rias, nunc *Fiume di S. Leonardo*,
Anapus, hodiè *Alféo*, cum *Cyanc*
fonte, nunc *la Pisma*, apud *Syra-*
cufas : *Elorus*, nunc *Abiso* : *Gela*,
 nunc *Fiume di Terra nuova* : *Hypsa*,
Belici : duoque *Himeræ*, quorum
 alter, nunc *Salsa*, in *Lybicum* pe-
 lagus : alter, nunc *Termini*, in *Tyr-*
rhenum mare deuoluitur : ambo ex
 iisdem fontibus orti, insulam in
 duas partes secare falso à veteri-
 bus traduntur,

Montium clarissimus maximusque est *Ætna*, nunc *Monte Gibello*, nocturnis mirus incendiis: cuius crater xx. stadia patet. inde est *Eryx*, vulgò nunc *Monte di Trapani*.

C A P. XLII.

De incolis Sicilia & novâ eius descriptione.

INcolas habuit Sicilia primos Cyclopas, & Lestrigonas, id est, gigantes, gentes barbaras atque truces, vt historiis ac fabulis ossa immaniâ passim in insulâ reperta fidem faciunt. Dein Iberi, ex Hispania, Duce Sicano insulam obsidisse feruntur. Post hos Siculi ex Sicilia Italix. Dein Phœnices à Tyro ac Sydone litora eius occuparunt. hos Græci eiecerunt: cum quibus lingua etiam Græca inuecta est.

Imperium ab initio penes Reges ac Tyrannos stetit, donec maxima pars insule in Carthaginiensium

potestatem incideret. His denic̄tis Romani sibi vendicarunt, primaque fuit quam in Prouincię formam redegerunt. Iustiniani Imperatoris tempestate Vandali ex Africa eam occuparunt: quibus à Belisario Iustiniani Duce pulsus, Saraceni postea inuaserunt. Hos tandem eiecit Tancredus Normannus: cuius nepos Rogerius, vt ante memorauimus, primus Apulię & Siciliae Rex creatus est. At postquam hoc regnum in duo capita diuisum, Sueui Germani Siciliae regno potiti sunt. quibus pulsus Galli recuperarunt. Sed trucidatis his ab incolis ad Vesperas, quas vocant, Siculas, ad Arragonię tandemque ad Castiliae reges deuolurum est.

Tota nunc in tres regiones, quas valles vocant, diuisa est: quatum vna Vallis Demona, Pelorum promontorium spectat: altera vallis Neeti, Pachynum, tertia Vallis Mazarae, Lilybęum.

Urbes nunc clarae.

Urbium clarissima est Panormus, caput regni ac Proregis, quem Hispaniarum Rex mittit, sedes: urbs est ampla ac spatiosa: hominum multitudine, ædificiorum superbiam, civium opulentiam insignis. Secunda est Messana, & ipsa magna, opulenta ac splendida. Reliquæ urbes illustres sunt: Catana, Syracusæ, Tauromenium, Agrigentum, Nectum, Sciacca, Mazara, Marsalla, Drepanum, Termini, Enna. Drepanenses nauticâ scientiâ reliquos Siculos præstant.

Archiepiscopus sunt tres: Panormitanus, Messanensis, & Montiregalensis. Academia publica est Catanæ.

C A P. XLIII.

De Sardinia & Corsica.

Secunda magnitudine maris interni est Sardinia, fertilis insula

& soli quàm cœli melioris, atque
 vt fœcūda, sic penè pestilens. A Sar-
 do Herculis filio nomen sortitam
 esse fabulantur Græci, cum antè
 Sandaliois & Ichnusa, à soleæ effi-
 gie ipsis diceretur. Longitudo eius à
Calari, ad fretū quod est inter Sar-
 diniam & Corsicam, complectitur
 mill. Germ. XLV. Latitudo à Gor-
 ditano promontorio, *Capo di Mon-
 te Falcone*, & *Capo di Argentera*,
 ad promontorium Columbarium,
 iuxta Olbiam, mill. Germ. XXVI.

Urbium quondam celeberrimæ,
 Caralis, nunc *Cagliari* Italis, &
 Sardis *Cagliari*; Sulci, Carthaginien-
 sium quondam colonia, nunc *Pal-
 ma di Sole*; Olbia nomen in vesti-
 giis retinet.

Colonos in eam deduxisse di-
 cuntur Sardus Herculis filius, ex
 Libya, & Norax Mercurij à Tar-
 tesso Hispaniæ vrbe; & item Iolaus,
 à quo populi Iolaenses. deinde Ili-
 enses, & Locrenses, Corsique in
 eandem peruenerunt. Postea Car-

thaginienses occuparunt. at his primo bello Punico expulsis, Romani suo imperio adiecerunt, cui paruit usque dum declinante Romano Imperio Sarraceni inuasert. His eie&is Genuenses ac Pisani aliquamdiu de eius dominio contenderunt, donec Pontifex Romanus utrorumque ereptam manibus Aragonie regibus assignaret; quo titulo tandem ad Hispaniarum Reges peruenit.

Vrbium nunc clarissima Calaris caput Insulae, portu nobilis. Præterea Oristana & Saffaris.

C O R S I C A.

At minor est Corsica sesqui mill. Germ. ab Sardinia versus septentrionem distans: omni æuo malignè culta, quia aspera & multis in locis aditu difficilis. Dicta est primum Terapne, mox Cyrnus Græcis, à Cyrno Rege, quem Herculis filium volunt. Denique Corsica à

Corſa Bubulcâ, muliere ex Liguriâ; quâ Duce Ligurum manus in eam ingreſſa eſt: & Corſi à Duce, dicti coloni. Longitudo Inſulæ eſt à Sacro promontorio, nunc *Punta di Marone*, ſive *Capo Corſo*, ad promontorium Graniacum, *Capo di Manza*, mill. Germ. xxx. Latitudo à promontorio, quod hodiè *Capo di Foro*, vſque ad Aleriam, mill. Germ. xx.

Urbes quondam claræ Aleria & Mariana, quarum nomina nunc in ruinis iacent.

Tuſci primi inſulę imperium occuparunt. poſt hos Carthaginienſes; mox Romani; dein Saraceni: quibus proſtigariſ Genuenſes ac Piſani, vtris dominium maneret, inter ſe certarunt. tandem Genuenſib. ceſſit.

Urbes in eâ nullæ nunc claræ. præcipua tamen loca ſunt; *Adiazzo*, *Nebbio*, *Calui*, *Bonifacio*. Calui eſt celeberrimus inſulę portus.

PHILIPPI

PHILIPPI
 CLYVERII
 INTRODVCTIONIS
 IN VNIVERSAM
 GEOGRAPHIAM,
 TAM VETEREM
 quàm nouam,
 LIBER QVARTVS

CAP. I.

De Pannonia.

Transgressis ex Italia
 Iulias Alpeis, Panno-
 nia conspicitur, solo
 fecunda, vitis fortis,
 arborumque ac opibus maximè valida
 quondam regio. Nominis origo in-
 certa. Limites ab occasu habuit
 Cethium montem; is nunc am-
 plissimis iugis, ab Savi, Drauique

T

fontibus ad Danubium usque variis nominibus pertexitur, primum *Pleyse*, modò *Hengstberg*, mox *Demberg*, dein *Herzberg*, *Snceberg*, & *Kalenberg* dictus, ab Septemtrione, Danubium amnem: ab ortu eundem Danubium & Aureum montem, nunc Hungaris *Macheck*: à meridie lineam ductam ab Aureo monte per confluentes *Timaci*, nunc *Lim*, & *Drini*, nunc *Drina*, ad fontes *Vnç* fluminis. Inde *Carauancas* mons, & *Pannonicę Carnicęque* Alpes ad *Sau* usque fontes. Complectitur hodiè *Carniolam*, *Croatiam*, *Vindorum Marchiam*, *Carinthiam*, *Stiriam*, maiorem partem *Austrię*, dimidium *Hungarię*, *Sclauoniam*, *Bosniam*, partemque *Seruię*.

Diuisa fuit in *Superiorem* & *Inferiorem*. Superior, quę & prima *Consularis*, versus *Occidentem* est: in qua nunc *Carniola*, *Croatia*, *Vindorum Marchia*, *Carinthia*, *Stiria*, *Austrięque* maior pars

Inferior, quę & secunda Consularis, in Orientem vergens completitur Bosniam, Sclauoniam, & quantum Hungarię Danubium, Drauum, Arrabonemque amineis interiacet. At ea vtriusque Pannonię pars, quę inter Drauum Sazumque fluuios porrecta, Valeria, siue Pannonia Interamnia & Riparensis dicta est.

Sic igitur hodie Hungaria vix tertiam sui partem in veteri Pannonia habet: cum reliquum trans Danubium in Iazygibus Dacisque obtineat.

Urbium clarissimę, Segesta, quę & Sicilia, nunc *Siseck*, in Croatia: Petouio, vel Patauium, *Pettavr*, in Stiria: Amona, *Vnierlaubach*, Romanorũ colonia: Nauportum, *Oberlaubach*, in Carniola: Vindoniana, quę & Vindobona, nunc Vienna in Austria: Scarabantia, nunc *Scrabring*: Sirmium, nunc *Simach*, in Hungaria: Taurunũ, vulgò *Belgrad*, & Germanis *Griechsvveissenburg*.

Tij

CAP. II.

*De incolis Pannoniarum, & de
regno Hungariæ.*

PRimi, quos veterum monu-
menta tradunt, incoluere Pan-
noniam Pannonij, Celtica gens:
quos Græci Pæones vocarunt, Iul.
Cæsar primus terram ingressus; post
eum item alij: at Tiberius tandem
perdomuit. Tulerunt inde Imperij
Romani iugum, donec post incli-
nationem eius Gothi inuaderent,
quos Hunni expulerunt; hos Lon-
gobardi; rursumque hos Hunni,
tandem circa ann. 100000. sub
Arnolpho Imperatore, gens quæ-
dam è Scythiâ profecta, oppressis
Hunnis, totum quod nunc Hun-
gariæ dicitur regnum, occupauit,
Hunnonumque reliquiis mista, no-
men in eo constituit, quo etiam
nunc Hungari indigetantur. Ar-
termini Hungariæ sunt, à Septentr.

trionibus Carpates mons , quo à Poloniâ ac Russiâ separatur ; ab Oriente est Transsilvania, & Valachia ; à meridie Drauus fl, ab Occidente Stiria , Austria atque Morauia.

Figura eius quadra est , cuius latera quatuor mundi cardines spectant. At maxima eius longitudo, à Patissi fontibus , vulgò *die Teisse*, ad Muræ , *die Muer* , confluentem, mill. Germ. LX, porrigitur. ac parvè est latitudo.

Diuiditur in Superiorem, quæ trans Danubium Poloniæ ac Transsilvaniæ contermina ; & Inferiorem, quæ cis Danubium est. Comitatus in vniuersa censentur L. At maximam regni partem hodie Turcarum atrox imperium miserè diuexat.

Opida in eâ plurimum diruta, vel quæ exstant, admodum tenuia, nisi quæ Moraviæ Poloniæque propius accedunt, vulgò *die Berz stâte*. Clariora tamen sunt in superiori

Hungaria: *Temesvar*; Genadium; vulgò *Chonsd*, Segedinum; *Varadinum*, vulgò *Vardejen*; *Solnock*; *Agria*, cum arce *Erla*; duoque firmissima munimenta *Zatmar* & *Tockey*. At in montanis, *die Bergstäte*, *Castouia*, *Kassav*, caput superioris Hungariæ; *Eperis*, *Leutsch*, *Neusol*, *Altsol*, *Krenmitz*, *Nitria*, omniumque antecellissima *Tyrna*: & quæ caput regni, post amissam *Budam*, *Polonium*, vulgò *Pressburg*; vrbs ad Germanicum modum sacræ culta.

In inferiori sunt, *Arrabo*, vulgò *Rabe*; incolis *Tavvaxin*, indè latinè *Iauarinum*; *Comara*, vulgò *Komarno*; *Strigonium*, vulgò *Græan*; *Alba-regalis*, vulgò *Stuelvveissenburg*, *Vesperinum*, *Vesperin*; *Quinque Ecclesiæ*, *Funf kirchens* & caput quondam, regiaque totius regni *Buda*, Germanis *Ofen*; cui in aduersâ ripâ obiacet *Pestum*. clara sunt munimenta, *Dotis*, *Pappa*, *Palotta*. Archiepiscopat⁹ sunt duo,

Introd. Geogr. Lib. IV. 295
Strigoniensis & Colossensis in opido
Kolotza.

C A P. III.

De Sclauonia & Bosnia.

Sclauoniæ equidem nomine vulgò, confusis Pannoniæ Illyricique limitibus, accipitur quidquid terrarum ab Drauo amne ad Adriaticum mare protenditur. At propriè Sclauonia dicitur ea regio, quæ Drauum Sauumque amnes interiacet, ab occasu Stiriâ, ab Ortu Danubio clausa. Longitudo eius est ab opido *Kopranitz* ad Draui confluentem, mill. Germ. L. Latitudo à Drauo ad Sauum, XII.

Ad inferiorem Savi partem ultra Danubium protensi incolunt Rasci populi, Germ. *die Ratzen*. At totam hanc regionem aliquando Pannonii, mox Gothi tenuerunt: nouissimi Sclauii, siue ij Sclauonii qui ad hanc nostram ætatem manent.

T iij

Hi quondam regnum in eâ constituentes, postea Hungaris vectigales facti sunt. Nunc maior pars Turcico Imperio paret.

Opida notiora sunt, *Posega, Gradiskia, Zagrabia, & Koprانيتz*, validissimum contra Turcarum incursiones munimentum.

BOSNIA Regnum.

Bosniæ regnum intra Vnam, Sauum atque Drinum amneis Bebioque monteis situm, nomen accepit à Bosnâ flumine. Longitudo eius inter duo flumina Vnam & Drinum, porrigitur mill. Germ. XL. Latitudo verò inter Bosnæ fontes ac confluentem mill. Germ. xv.

Hæc quoque olim Pannoniæ pars fuit: Postmodum Gothi occuparunt; quibus egressis, Sclauoni obsederunt. Hungaris deinde principatus titulo stipendiaria facta. At cum Turca potiretur, Præfectus, quem ille constituerat, regio titulo

ac Diademate sumpto, principatum in regni formam redegit ; quod Hungari recuperatum, haud diu tenuerunt quin Turca repeteret.

Caput regni erat *Iayza* : nunc Metropolis est *VVarbosanin*.

C A P. IV.

De Illyrico.

AB Arsia fluuio, Italiae termino, versus Orientem Illyricum est, Graecis Illyris; regio aprica atque amœna, solum fertile ac vitiferum, nisi quod vbi Pannoniis proximum, asperum ac durum. Terminatur ab occasu Arsiâ flumine, ac lineâ ab Arsiâ fontibus ad Colapis ortus ductâ; à Septentrione perpetuis montium iugis, quibus Illyrii à Pannoniis discernuntur, ad fontes vsque Vnæ, atque inde linea ducta ad Timaci, nunc *Lim*, & Drini confluentes; ab Oriente est ipse Timacus, Scoy

drus mons, & Drilo fluuius, quo à Macedonia submouetur: à Meridie Adriaticus sinus. Longitudo eius patet ab Arfia ad Drilonem mill. Germ. xc. Latitudo maxima est iuxta Naronem fluuium à fontibus eius ad ostium mill. xx.

Diuisa fuit olim in duas potissimum partes siue regiones; quarum vna ab Arfia ad Titium amnem, qui nunc est *Cherca*, Liburnia dicitur; inde altera ad Drilonem vsque fluuium, siue Lissum opidum, quod nunc vulgò dicitur *Alessia*, Dalmatia.

Liburniæ populorum clarissimi fuerunt Iapyges. Opida per oram, Flanona, nunc *Fianona*; Tarsatica, *Tersatz*; Senia, *Zegna*; Lopsica, *Lopur*; Ortopula, *Stari grad*; Argentum, *Pesha*; Aenona, *Nona*; Iadera, *Zara Vecchia*; Scardona nomen retinet.

Dalmatiæ populi etiam fuere varij. Opida in litore Sicum, nunc *Sibenico*; Tragurium, nunc *Travri*.

Salona propè Spalatum; Naronæ,
Narenta; Onæum, Sabioncello; Epi-
daurus, *Ragusæ Vecchia*: Rizinum,
Risine: Budua, *Budoa*; Olchinium
antè Colchinium dictum, nunc
Dolcigno, Lissus, *Alessia*. Intus Sco-
dra, *Scotari*, Dalminium siue Del-
minium, *Delmisio*, vnde Delma-
tiæ siue Dalmatiæ nomen.

C A P. V.

*De incolis Illyrici, & noua
eius descriptione.*

Illyriorum gens fera fuit, atrox,
& latrociniis, pyraticaque infam-
mis. Edomita à Romanis ea pars
quæ Liburnia dicitur anno ab vrbe
condita 1035. annis decem ante
secundum bellum Punicum; Dal-
matia sub Augusto Imperatore.
Stetit inde sub vrbe Romæ impe-
rio, donec Gothi eam vastarent.
Post hos Sclauonii, à Mæoti palude
profecti, occuparunt. In quos dein

de Hungari imperium habuere: at nouissimè Turcæ oppressis Hungaris, interiora sibi vendicarunt: Venetis in hunc vsque diem maritimam oram obtinentibus, exceptis duabus ciuitatibus, Scardona, quæ Turcici iuris, & *Ragusæ*, quæ sui iuris. Regio ipsa quæ olim in duas partes, Liburniam ac Dalmatiam diuisa, nunc vno nomine *Dalmatia* appellatur, eademque pars *Slauonia*. At quæ quondam Liburnia, ea nunc Comitatus *Iadera*, vulgò *Contado di Zara* nuncupatur. In hoc vrbes nunc claræ: *Segna*, *Nona*, *Zara*: hæc haud exigui momenti, nec vltimi splendoris ciuitas. *Sabenicum* satis amœna vrbs, at parum culta, ob vexationes vicinorum Turcarum, qui Scardonam tenent. *Ragusæ*, haud magna vrbs cum arce, sui quidem iuris est, at stipendium pendit Turcæ: Emporium alioquin, ab hoc latere maris Adriatici, Turcicis mercibus celeberrimum. *Scutari* quoque,

Introd. Geogr. Lib. IV. 301
Turcicum opidum , Emporium est
haud ignobile.

C A P. VI.

*De GRÆCIA , & summa
eius divisione.*

Illyrico coniuncta est Græcia ;
antequam Romani Orbis im-
perio potiverentur , terrarum om-
nium dictis factisque celeberrima.
Hinc quippe omnis literarum cla-
ritas primum effulsit. hinc fre-
quentes coloniae ad illustrandum
totum terræ orbem in diuersas re-
giones exiuerunt. Nunc tota à
Turcis deuastata , in exiguis rude-
ribus deserta & ipsa barbarie magis
barbara iacet. Dicta est terra Græ-
cia à Rege Græco : eadem ab alio
Rege Hellene , Hellas , & incolæ
Hellenes. At nomen Græciæ di-
uersè accipitur. Primum enim Græ-
ciæ nomine dictæ fuerunt binæ
terræ , quæ postea separatim , altera

Græcia siue Hellas propriè dicta: Dein Græciæ titulo accessit Peloponnesus: mox item Epirus, simulque Macedonia tota: denique Creta insula & quidquid insularum Græciæ adiacet. Quin etiam in Italiam & Siciliam, vt supra dictum est, Græcum nomen vsquequaque transit, vbi Græcia magna: & item in Asiam, vbi Græcia Asiatica. Sed de hac in ipsa Asia: nunc Europæ primum terræ explicandæ sunt.

Totum igitur hoc, quod sub vno Græciæ nomine computauimus, terminis includitur, ab ortu Ægei mari: à meridie Cretico: ab occasu Ionio: à Septentrione Scardicis iugis ab Illyriis ac Mœsis separatur, Strymoneque amne à Thracibus. Longitudo eius est à Tenario Peloponnesi promontorio, per Isthmum ad Strymonis fontes, mill. German. c. Latitudo maxima ab Sunio promontorio per Græciam propriè dictam & Epirum, Acroceranium vsque pro-

montorium, mill. Germ. LXXX.

Partes siue regiones, in quas vniuersa Græcia potissimum diuiditur, sunt istæ; Epirus, Peloponnesus, Græcia propriè dicta, Thessalia & Macedonia. Quamquam Acarnaniam quæ sub Epiro, & Ætoliam quæ sub Græcia, nonnulli veterum Geographorum separatim censeant.

At Romani vniuersam Græciam in duas prouincias diuiserunt: Macedoniam, sub qua ipsa Macedonia, Epirus & Thessalia; & Achaïam, sub quâ Græcia propriè dicta, Peloponnesus & Insulæ circumiacentes.

C A P. VII.

De Epiro & Peloponneso.

E P I R U S.

Epirus, quæ nunc *Canina* dicitur, separatur à Macedonibus Celidno: amne & Pindo monte:

ab Græcis Acheloo flumine. Populi
 clari fuere Molossi, quorum opi-
 dum Dodone, apud quos Iouis Do-
 donæi templum, oraculo illustre:
 Dryopes, Chaones, quorum regio
 Chaonia: opida, Oricum, Antigo-
 nia, Panormus, Elæus: Thesprotij,
 quorum Buthrotum, Pyrrhi regia:
 Cassiopæi, quorum Cassiope: regio
 Almene, opidum Nicopolis: Am-
 philochi, opidum Argos, cognomi-
 ne Amphiloichicum: Acarnanes,
 regio Acarnania, opidum Ambra-
 cia, Æacidarum regia: unde Am-
 bracius sinus, quo nihil in Epiro
 nobilius: Actium, Leucas, Stratos.

PELOPONNESVS.

Peloponnesus à Pelope Rege di-
 cta, quæ nunc *Morca*, haud vlli
 terrarum quōdam nobilitate post-
 ferenda, quasi peninsula inter duo
 maria Ægæum & Ionium extendit-
 tur: ob sinus & promontoria, quæ
 ut fibris litora eius incisa sunt, su-
 mul

mul quod tenui tramite in latus effunditur, platani folio simillima.

Partes seu regiones in ipsa, Achaia propriè dicta, Elis, Messenia, Arcadia, Laconica, & Argolis siue Argia.

Urbium clarissimæ; in Achaia, Corinthus in ipso Isthmo, olim clara opibus, post clade notior: cuius potentiam Romani cum viderentur, funditus euerterunt. In Elide Olympia, certamine Gymnico maximè nobilis; Cyllene quod Mercurium ibi natum arbitrabantur, insignis; vnde Mercurius Cyllenius. In Messenia, Messene, Pylus, vnde Nestor ille Pylius; Corone. In Arcadia, Tegea, Stymphalus, Mantinea, & Megalopolis, Polybij patria. In Laconica, Lacedæmon, totius Græciæ quondam potentissima, eadem & Sparta; Leuctrum, Amyclæ. In Argia, Argos, Hippium cognomine, templi Iunonis, vnde Iuno Argiua, vniuersitate & religione percelebre.

306 *Philippi Clauerij*
Nemea, Mycenæ, Nauplia, Troezen, fide societatis Atticæ illustris;
Epidaurus, Æsculapij templo inclyta.

C A P. VIII.

De Heliade, seu Græcia propriè dicta, & Thessalia.

Peloponneso angusto tramite seu Isthmo adnectitur regio, quæ Hellas Græcis, Latinis Græcia propriè dicta est. Limites ab occasu habet Acheloum amnem, quo ab Epiro submouetur; à Septentrione Othrym & Oetam montes, quibus à Thessalia dirimitur; ab ortu mare Aegeum: à meridie Saronicum Corinthiacumque sinus, & in medio vtriusque Isthmum, quo Peloponneso adhæret.

Partes seu regiones Græciæ sunt; Ætolia, Doris, Locris Ozolæa, Phocis, Megaris, Attis seu Attica, Bœotia, & Logris Epicnemidia.

Urbes claræ fuerunt; Actolorum, Chalcis, Calydon, Olenus. In Doride Boium, Cytinium, Pindus. In Locris Ozolis, Naupactus, quæ nunc *Lepanto*, Turcarum clade illustrata. In Phocide, Anticyra, Cyrrhâ, Pythia, Delphi sub monte Parnasso, clarissimum quondam in terris oraculo Apollinis opidum. In Bæotia Orchomenum, Thespiæ, Lebadia, Chæronca Plutarcho clara; Plataæ, Thebæ cognomine Bæotix, duobus diis alumnis Hercule & Libero maxime celebres, potens quondam ciuitas; Delium, Aulis portu clara, Agamemnonix Graiorumque in Troiam coniurantium classis statio; Leuctra, Epaminondæ Thebani pugnâ aduersus Lacedæmonios victoriæque clara. In Megaride, unde regioni nomen, Megara & Eleusis. In Attide Marathon, magnarum multarumque virtutum testis; & clariores quam ut indicari egeant Athenæ. In Locris Epic-

308. - *Philippi Clauerij*
nemidiis Cnemides, vnde regioni
cognomen, Opus, Thronium,
Elatia, Lixra.

THESSALIA.

Græciæ propriè dictæ à Septem-
trione jungitur mutatis sæpè no-
minibus *Æmonia*, *Macedonia*
quondam pars, at postea auulsa
moxque iterum iuncta. Eadem Pe-
lasgicum Argos, Hellas *Thessalia*
& *Dryopis*, semper à regibus co-
grominata. Ibi genitus Rex no-
mine Græcus, à quo Græcia; ibi
Hellen, à quo Hellenes. Hos eos-
dem *Homerus* tribus nominibus
appellauit, *Myrmidonas*, *Helle-
nas* & *Achæos*. At *Thessaliæ* no-
men tandem inualuit, in *Thessa-
los* propriè dictos, *Estiotas* *Pelaf-
gos*, *Magnefios* ac *Phthiotas* popu-
los diuisum.

Opida in *Thessalia* propriè di-
cta, *Hypata*, *Sostenes*, *Cypera*. In
Estiotide, *Gomphi*, *Phæstus*, *Tricæ*.

ca, Ætanium, & Philippici campi, ijdem & Pharsalici, ciuilibus Romanorum cladibus nobilitati. In Pelasgia, Pythæum, Atrax In Magnesia, Iolcus, Hermenium, Castanea, Melibœa & Methone, Philippi Macedonis Alexandri Magni patris obfisione, in quâ sagittæ icu oculum omisit, clara; & in Malliaco finu cæforum etiam Laconum Leonidâ duce trophæa Thermopylæ. In Phthiotide, Pitia, Thebæ cognomine Thessalica, Echinus, Larissa, Demetrias, Pagasæ, & sacro nemore nobilia Tempe, locus ad Peneum flumen.

C A P. I X.

Macedonia.

SVpra Thessaliam atque Epirum versus Septentrionem regiones quę diuerfis populorum nominibus ac regibus antea seungebantur, postea vni Macedonæ vo-

mini contributa, factæ sunt corpus vnum. Terra ipsa duobus incluta Regib⁹, Philippo patre & Alexandro filio, per quos terrarum Imperio quondam potita, magna est ac spatiosa ad vtrumque mare, quâ sol oritur Ægeum, qua occidit Ionium extensa. Æmathia antea dicta fuit pars eius ab Æmathio Rege; unde in totam terram nomen dimanavit. Macedoniam à Macedone Deucalionis materno nepote appellatam vult Solinus at ego suspicor à parte eius Mygdoniâ natum nomen esse Macedonię, cum exigua sit pronuntiatio- nis differentia in *Maxædia* & *Muydonia*.

Limites habet ab ortu Ægeum; à meridie Thessaliam & Epirum; ab occasu Ionium siue Adriaticum mare; ab Septentrione eodem quos vniuersæ Græcię statuimus.

Centum quinquaginta in hac olim populos fuisse; auctor est Plinius. At quorum nomina ad nos

clara peruenerunt, ad Adriaticum mare Taulantij; quorum opida Epidamnus vel Epidamnum, propter inauspicatum nomen, quia vel in damnum ituris omen id visum est, à Romanis Dyrrachium appellatum, nunc *Durazzo*; Apollonia & Aulon. Elymiotæ, quorum opida Elyma & Bullis. Orestis regio Epiro iuncta, opidum Gyrtone. Dassaretæ, opida Lychnidos, Euia. Regio Æmathia, seu Æmathia propriè dicta opidum Pella, quam omnium Macedonicarum urbium maxime illustrem effecerunt duo alumni, Philippus Græciæ domitor, & Alexander etiam Asiæ; Ægea, in qua mos erat Reges sepelire; Ædessa, Idomena, Scydra, Europus, Tyrissa. Regio Picria, Musarum parens domusque: opida Pidna, Phylace, Dion. Mygdones, regioque Mygdonia: opida Antigoniam, Phiscæ, Carrhabia, Lete, Terpilus. Paraxis: opida Antigone, Pallene, Cassandria,

Torone. Regio Chaldica: opida,
 Augea, Singus, Acanthus. Amphaxitis regio, opidum, Thessalonica, Ciceronis exilio insignis, & Stagira, Aristotelis principis Philosophorum cunis clara. Bisaltæ: opida Euporia, Ossa, Calliteræ. Edonii: opida, Amphipolis, Scortusa, Berga. Orbeli: opidum Gariscus. Sintici: opida, Heraclea, Paræopolis, Tristolus. Pelagones: opidum Stobi. Lyncistarum, Heraclea. Iororum, Iorum & Alorus. Almopum, Europas, Albanopolis, Apfalus. Æstreorum, Æstræum: Eordeorum, Daulia, Dibolia, Scampis.

C A P. X.

*De Fluvjjs, Montibus ac Insulis
 Græciæ adiacentibus.*

F L V V I I.

Fluvijs uniuersæ Græciæ celeberrimos sunt isti: In Epiro

Acheron , cui Pandosia opidum
appositum : quæ duo nomina cum
Alexander Rex ancipiti oraculo
monitus fatalia vitare vellet , in
Brutiis Italię populis in eadem in-
cidit atque interiit. In Acarnania
Achelous. In Peloponneso Peneus,
Alpheus, Panisus , Eurotas & Ina-
chus. In Græcia Cephissus , in duo
cornua scissus , quorum dextrum
Asopus fluuius , læuum Ismenus
vocatur. In Thessalia Sperchius &
Peneus. In Macedonia Ægæum
mare petentes , Aliacmon, Erigon,
Axius , Chabris , Strymon. at iu
Adriaticum sinum sese exoneran-
tes , Panyasus , Apsus , Laus , Cœ-
lidnus.

MONTES.

Montium nobilissimi sunt : in
Epiro Acroceraunii & Pindus. In
Peloponneso , Stymphalus, Pho-
loë, Chironicus, Taygetus. In Græ-
ciâ Callidromus. Inter Græciam &

BIBLIOTECA
CENTRALĂ

309328

Theſſaliam, Othrys & Oeta. In Phocide Helicon & Parnaffus. In Bœotia Citæron, fabulis carminibusque celebratiſſimus. In Attica Hymetto meritiſſimè tribuitur Principatus, quod apprimè florulentus, eximio mellis ſapore, & externos omnes & ſuos vincit. In Theſſalia Olympus, Pelius atque Oſſa, Gigantum fabulâ belloque memorati. In Macedonia Athos: quem Xerxes, Græciæ bellum inferens, perfoſſum velificauit.

IN SVLA Ad Græciam.

Infule Græciæ litori adiacent innumeræ. Harum præter Cretam, quæ ſeparatim dicitur, clariffimæ Ionio in mari Corcyra, cum opido eiufdem nominis, nunc *Corfu*, Venetæ ditionis vnâ cum Cephalenia & Zacyntho: quarum hæc nunc *Zante*, illa *Cefalogna*. Prope Cephaleniam inter non ignobiles eſt Ithaca, Ulyſſis nomine maximè

illustris, nunc *Isola del compare*. In Ægæo mari Eubœa, vulgò nunc *Negroponte*, Bœotix avulsa putatur, tam modico interfluente euripi, vt ponte jungatur. opida in ea quondam opulentissima, Calystus & Chalcis. Hinc versus Septentriones est Scyrus, vulgò *Sciros*; & vltra Lemnos, nunc *Stalimene*, inter hanc & Thracium litus Samothrace, vulgò *Samandrachi*. Lesbos, nunc *Metellino*, & Chius, *Scio*, Asiæ attribuuntur. In Lesbo quondam opidum nobilissimum Mitylene, vnde hodiè insulæ nomen. In Saronico sinu Ægina, nunc *Engia*, & Salamis, nunc *Coluri*, excidio classis Persicæ nota. Dein quæ in medio mari veuti in orbem jacent, Cyclades, in quibus notiores Andrus, nunc *Andri*; Delus, *Sdille*, & Paros, *Pario*, marmore nobilis. Et circum Cycladas, quia dispersæ, Sporades; in quibus clariorcs Icaria, nunc *Nicaria*, & Patmus, *Palmossa*, Ioannis Theo-

logi exilio insignita. Nobiles præterea sunt, Samus, vulgò *Sano*, Còs, nunc *Lango*, & Carpathus, *Scarpanto*; quæ contribuuntur Asiæ.

C A P. XI.

*De incolis Græciæ & noua eius
descriptione.*

GRÆCIAM omnium Europæ terrarum primam habitatam fuisse, cum multa alia, tum imprimis situs argumento est; quippe quæ proxima accedit Asiæ, vbi primum hominem formatum scimus. Inde igitur breuis ac facilis in Græciam trajectus. Suis sibi Regibus, Ducibus ac Magistratibus discreti populi ac ciuitates egerunt, donec Philippo Macedone debellante tota Græcia Macedonico imperio subiecta est. Dein Romani eius imperio potiti; post hos Gothi ac Hunni deuastrarunt magis, quam coluerunt, nouissimi Saraceni ac

Turcæ in hunc vsque diem tenent. Hinc Græcia, abolitis priscis regionum ac populorum vocabulis, in noua nomina diuisa est: quæ olim Peloponnesus erat, nunc *Morea* dicitur; quæ Græcia propriè, nunc *Liuidia*; quæ Thessalia, nunc *Ianna*, & Epirus, *Canina*. Macedonia vero in quatuor parteis; quæ Thraciæ contermina, *Iamboli* vocatur; quæ Thessaliæ proxima, *Camilonitari*: quæ Illyrico siue Dalmatiæ jungitur, *Albania*, proxima, antiquus ac nobilissimus Principatus, equitum suorum robore atque virtute nunc maxime clarus: & in omnium medio, ipsum Macedoniae priscum nomen.

Vrbium in vniuersa Græcia nunc celeberrima est Thessalonica, vulgò *Salonichi*, ingens atque opulenta: emporium mercatoribus Indicis frequentissimum. Secunda est Dyrrhachium Albanicæ, vulgò *Durazzo*, vrbs validissima, ac minus cuita ob grauitatem cœli. *Croia*;

Scanderbegi patria, item est vrbs
munitissima in mediterraneis Al-
bania.

C A P. XII.

De Creta Insula.

AT insularum Græco litori
objacentium maxima om-
nium est Creta, Græcis Latinisque
montimentis plurimum celebrata.
Hæc quippe prima potuit nauibus
& sagittis: prima Minoe duce clas-
se pugnavit: equestres pugnas pri-
ma docuit lasciuas vertigines im-
plicare: prima litteris iura iunxit:
studium item Musicum hinc ini-
tium cepit. Nomen deducunt alii
à Crete Nympa, Hesperidis filia:
alii à Crete, rege Curetum: qui-
dam primum Aëriam deinde Cu-
retim, & Μαργαρίτη Cor nonnulli,
id est, beatam insulam à temperie
æceli appellatam existimare. In-
sulas Græcis dicuntur Cretes, Latî-

nis Cretenses: Inter ortum porrigitur Insula & occasum tractu longissimo, hinc Asia, illinc Africa obiacētibus: à Septentrione Ægeis & suis; id est, Creticis æstibus verberatur: ab Austro-Libycis undis perfunditur & Ægyptiis. Longitudo eius maxima à Samonio promontorio, nunc *C. Salamoni*, ad promontorium Corycum, nunc *Cornico*, mill. German. LXX. Latitudo circa mediam sui partem maximè patens mill. German. xv.

Centum in eâ urbium clara fama est. Sunt tamen etiam in antiquis auctoribus, qui non centum urbibus, ut prodiderunt qui prodigè linguâ largiti sunt, sed magnis & ambitiosis stipatam existiment.

Clarissimæ fuerunt, Cortyna, caput insulæ: Cydon, quam Græci matrem urbium appellauerunt: Gnossus Minois regia, Therapnæ, Diium, Lyctus, Lycastus, Phæstus, Manethusa, Dictynna.

Montes item celebres, Dictæus, Idæus, Corycus, Cadiscus. Labyrinthus in medio fermè fuit, mirandum Dædali opus, itinerum ambages, occurfusque ac recursus inexplicabiles continens, lapide polito, ac fornicibus testum.

Incolæ perpetuò vitiosissimi & piraticâ infames, in initio rerum regibus regebantur, post Ducibus. Q. Metellus insulam Edomitam in prouinciæ formam redegit: mansitque sub imperio, primum Romano, mox Constantinopolitano, donec cum reliqua Græcia à Saracenis occupata fuit. Recuperatam deinde Balduinus Flandriæ Comes & Imperator Constantinopolitanus, Bonifacio Marchioni Montisferati dedit: à quo tandem Veneti grandi pecuniâ mercati etiam nunc tenent. *Candia* nunc à Metropoli sua indigetatur, habetq; vrbes claras quatuor, contra Turcârum irruptiones munitissimas, *Candiam*, *Cancam*, *Rethymum* & *Sittiam*.

Introd. Geogr. Lib. IV. 321
tiam. Archiepiscopus est vnus
Candiæ : Episcopus octo.

C A P. XIII.

De Thracia.

Post Strymona anhem Mace-
doniæ proxima est Thracia, in-
ter validissimas Europæ gentes ma-
ximè fera & barbara : Regio nec
cælo læta, nec solo : & , nisi quæ
in mari propior, infœcunda, frigi-
da, eorumque quæ feruntur mali-
gnè admodum patiens.

Nomen habere putatur vel à
Thrace Marris filio : vel, vt aliis
videtur, ab asperitate soli cœlique
& gentis feritate, quasi *Tæχτα*.
Terminos habet, à Septentrione
Ænum montem, quo à Mœsis di-
sterminatur : ab Oriente Pontum
& Propontidem : à Meridie Ægeum
mare : ab Occidente Strymona an-
nem. Longitudine occupat à Stry-
monis fontibus ad Panyssostium

& opidum Mesembriam mill. German. LXXX. Latitudine vero ab Æmo monte iuxta Nicopolim ad Mastusiam Chersonesi promontorium mill. German. LX.

Diuisam quondam fuisse in quinquaginta strategias, auctor est Plinius. Is populos in ea recenset, Strymonem, ~~annem~~ accolentes, Densetas, Mædos: ad Nestum annem, Digeos, Bessorumque multa nomina inter Eleos, Diobesos, Carbilesos, Brysas, Sapceos: Hebrum accolentes, Odrysarum numerosam gentem, Odomantas, Carbiletas, Pyrogeros, Drugeros, Cænicos, Hypsalos, Benos, Carpillos, Botiazos, Edones, Cicones, Bistones, Selletas, Priantas, Doloncas, Thynos, Celetas. omnium autem sæuissimos Scordiscos memorat Florus.

CAP. XIV.

*De urbibus veteris Thraciæ, Fluvij
ac Montibus.*

OPida clara olim in Thraciâ,
fuere à Strymone amne in li-
tore *Ægæo*, *Oesyne*, *Neapolis*,
Abdera, à *Diomedis* sorore condi-
tum opidum, vnde & nomen ha-
buit, idem & *Clazomene* dictum
fuit in eâdem regione opidum
Tinda, *Diomedis* equorum stabu-
lis dirum: *Maronea*: inter hanc
& *Hebrum* fluvium *Doriscus* lo-
cus vbi *Xerxem* *Persarum* Regem
copias suas, quia numero non po-
terat, spatio dimensum ferunt.
Ænus ab *Ænea* profugo condita
paulumque à mari recedens ingen-
quondam *Cypsella*. In *Chersoneso*
quam *Thraciæ* cognominant, *Car-*
dia, *Eleus* & *Sestus*, cui obiacet
Asia *Abylus*, vtraque *Leandre*
amore nota. Prope regio in qua
Xij.

Xerxes diuisas pelago terras ponte
 (mirum atque ingens facinus) au-
 sus iungere, & copias ex Asia in
 Græciam traduxit: Callipolis, cui
 opposita in Asiæ litore Lampacus:
 & in radice Chersonesi sedens Ly-
 simachia. Inde in Propontide Pa-
 ctia, Bisantia, Perinthus, mirifi-
 co amphitheatri splendore clara:
 Selymbria, atque in ipso Bospho-
 ro Byzantium, ante Lygus, post-
 modum Noua Roma & nouissime
 Constantinopolis dictum. Vrbs
 omni æuo clarissima, à Constanti-
 no Imperatore in sedem Imperii
 electa: mansitque eadem dignitate,
 donec Turcarum impia gens an-
 clo ccccliii occupauit. neque
 tunc decus suam perdidit, cum
 etiam nunc imperii Turcici caput
 colatur nomine *Stambol*. De reli-
 quo opida in Ponto, Phinopolis,
 Salmydessus, Peronticum, Apollo-
 nia paullum à mari recedens, ma-
 gna quondam: Toza, Anchialus
 & Mesembria, terminus Thraciæ,

Intus Byzya arx Regum Thraciæ, à Terei nefasto crimine, sic opinatâ veteres, inuisa hirundinibus. Philopolis, antea Poneropolis, dein à situ Trimontium, Traianopolis, Adrianopolis, à conditoribus dicta opida. Præterea Olynthus vel clarissima: Heraclea, Topiris & Philippi.

Fluuij & montes.

Fluuii celebres sunt, Nessus seu Nessus, Hebrus, Athyras, Bathynias. In montibus Æmus, Rhodope & Orbelus principatum tenent.

C A P. XV.

*De incolis Thraciæ & urbibus nunc
claris: item de Patriarchis
Græcicæ religionis.*

Incolarum Thraciæ antiquissima habetur origo. Vna gens habitauerunt Thraces, aliis aliisque discre-

326 *Philippi Clauerü*

ti & nominibus & moribus, in
vniuersum feri, sæui, atroces &
cruenti. Suis ante parebant Regi-
bus: postea Macedonum tributarii
facti: rursusque suo iuri redditi,
multis præliis à Romanis fusi, tan-
dem à C. Scribonio Curione Pro-
cos. perdomiti, imperioque Ro-
mano subiecti sunt. Dehinc eadem
quâ Græcia ac Macedonia, vsa est
Thracia fortunâ, donec in Turca-
rum manus peruenit: quorum im-
perio omne decus dignitatemque
præstat. quippe heic Turcarum ca-
put ac sedes est Constantinopolis,
ante memorata, vrbium totâ Eu-
ropâ omnium maxima ac populo-
sissima: quam Constantinus Im-
perator Nouam Romam appella-
uit; vnde nouum nomen Thraciæ
ortum, quo nunc *Romania* indi-
getatur.

Secundum à Constantinopoli lo-
cum inter Thracias vrbes obtinet
Hadrianopolis, Turcis *Endrem* di-
cta, magna quidem æque ingens;

at mœnibus haud cinctâ, ædificiisque vilibus exstructa. Tertia Philippopolis satis numerosè incolitur. nec cedit huic Traianopolis. Sestus & Abydus sibi inuicem obiectæ, claustra Turcici imperij in his oris perhibentur.

Cæterum quia ad hoc loci peruentum est vti Græciæ statum præsentem consideremus, operæ prærium est cognoscere, Græcos jam olim à Romanâ Ecclesiâ recessisse, nec Pontificem Romanum eui caput agnoscere. Religionem quippe peculiarem inter se habent, diuersam ab eâ quam Romana Ecclesia præfiteretur. Nec soli Græci hanc sequuntur, sed complures aliæ nationes, Bulgari, Serui, Bosni, Sclauoni, Illyrii, Albani, Moldaui, Valachi, Russi, Moscouitæ, Tartari, Circassi, Mengreli, cunctæque nationes Ponticæ & Tartarorum interior pars. Capita iam inde quatuor sibi constituerunt, quos Patriarcharum titulo reuerentur.

Horum, vt diuersæ sunt sedes, sic in diuersas regiones inspectio & regimen. Princeps & caput vniuersæ Ecclesiæ Græcicæ est Patriarcha Constantinopolitanus, à quo dependent quotquot Græcicæ religionis Christiani per omnem Europam dispersi degunt. Alexandrinus, cuius curia in Ægypto sedes, qui & Arabiæ Ecclesias regit. Hierosolymitanus in Syria supremus agnoscitur. In reliqua Asia Antiochenus.

C A P. XVI.

De Mœsia.

SVpra Macedoniam ac Thraciam Mœsia est, quam Romani Cereris horreum ob fertilitatem soli appellauere, ab Aureo & Scodromontibus intra Istrum & Æmum ad Pontum vsque extensa; in Superiorem, quæ nunc Seruia est, & Inferiorem, quæ Bulgaria, diuisa.

Terminus in medio utriusque est Ciabrus fluuius. In superiori populorum quondam clarissimi Dardani, regioque ipsa Dardania, Macedonia contermina; In inferiori Triballi omnium nobilissimi: post hos Peucestæ & Troglodytæ, iam Scythicę gentes: infimam quippe inferioris Mœsię partem, quę ad Pontum accedit, Scythę tenuerunt: quorum pars validissima Getę ad utramque Danubij ripam, hinc in Mœsos illinc in Dacos transeuntes.

In Mœsia dextram Danubij ripam frequentibus olim opidis stipatam fuisse, Ptolemęi testatur *Geographia*; idemque in mediterraneis haud modicum eorum numerum recenset. At in litore Pontico clara maximè fuere, Sarpelonia, Dionysopolis, Timozetia, Tomi, Ouidii Poëtę exilio nobiles, Istropolis & Eleuthera.

De Istro amne.

Ister fluuius omnium Europę

150. *Philippi Cluverij*
maximus, in Germanicis iugis Ab-
nobæ montis ortus, per multas lap-
sus gentes Danubii nomine, in-
menso aquarum auctu, & vnde
primum Illyricum alluit, id est,
ad Savi confluentem, Ister quon-
dam appellatus, sexaginta circiter
annibus receptis, medio fermè eo-
rum numero navigabili, in Pon-
tum vastis sex fluminibus siue
ostiis evolvitur. Singula autem
ostia tanta sunt, vt prodatur, in
quadraginta millia passuum, id est,
mill. Germ. x. longitudinis, vinci
mare, dulcemque intelligi hau-
stum. German. vulgo *die Donau*,
Sarmatis ac Scythis *Dunay*.

*De incolis Mœsiae, & duobus novissi-
mis in ea regnis Servia
ac Bulgaria.*

Mœsos populos feros, truces Bar-
barorumque barbaros, à Thracibus
genus duxisse, tradunt auctores:
sum ipsa Mœsia pars aliquando

Thraciæ fuerit. M. Licinius Crassus perdomitos imperio Romano subiecit. Deinde in Superiorem Mœsiam Serui, inferiorem Bulgari, vtraque ex Sarmatiâ Asiaticâ aduena gens, inuecti, duo inibi regna de suo nomine, hi Bulgariæ illi Seruiæ, condiderunt. At nouissimi Turcæ in vtrumque effusæ etiam nunc tenent.

Caput regni Seruiæ regumque quondam sedes, Senderouia, Vngaris *Zendrevv*, Turcis *Semender*, a Istri ripam sita: Præterea *Vilna*, *Bodon*. & *Novograd* nobilia sunt opidas quorum hoc arce munitum inexpugnabili. At Bulgariæ regni caput est *Sophia*, vrbs magna & populosa.

C A P. XVII.

*Somma vniuersæ Scythiæ descriptio.
Item de veteri Scythiæ Europæa.*

TRans Istrum Mœsis contermina est Scytharum gens om-

nium toto orbe vastissima. quippe ex Mœsia Inferiori in Asiam ad *Tabin* vsque promontorium & fretum *Anian*, longitudine terrarum mill. Germ. cIo amplius occupat. Latitudine verò ab Oceano Septentrionali ad Caucasum montem fonteq; Indi fluminis mill. Germ. circiter Lx. Dividitur autem uniuersa Scythia in Europæam & Asiaticam. De hâc posterius in ipsâ Asia; nunc Europæam prius expdiamus.

SCYTHIA EUROPEA.

Terminatur Europæa ab occasu *Patisso* flumine, ab Septentrione lineâ à *Patissi* fontibus per *Amadocam* paludem (quæ est in *Lituanîâ*) ad *Borysthenis* fonteis, atque inde aliâ lineâ ad *Tanais* ortus directâ; ab ortu ipso *Tanai* & *Ponto Euxino*: à meridie *Istro*, & ubi is ad *Nicopolim* inflectitur, rectâ lineâ ab occasu in Orientem ad

Pontum ductâ.

Totum hoc terrarum variis gen-
tibus ac populis distinguitur; quo-
rum clarissimi, præter Troglody-
tas in Inferiore Mœsia commemo-
ratos, Daci; quorum regionem
nunc tenent Moldavi, Valachi,
Transilvani, & Hungarorum pars
inter Patissum amnem & Tran-
silvaniam; Getæ, quos ad vtram-
que Istri ripam in Mœsiam & Da-
ciam extendi, ante diximus; nunc
Bulgarorum & Moldauorum pars:
Tyragetæ & Arpij inter Tyram
flumen & Istrum; nunc inferior
Moldavię pars Ponto obiacens: In-
ter Tyram & Hypanim amncis,
Carpiani, Callipides, Istrici, Axia-
ces & lazyges Eneocadlæ; quorum
omnium solum nunc Podolia: Ba-
starnæ, iidem & Peucini, quorum
pars vna in Germaniâ, pars altera
in Scythia Europæa; nunc Russia
minor seu Nigra: Borysthenitæ,
inferior Lituanię pars versus Pon-
tum: Nuri, ad Borysthenis fontem

334. *Philippi Clauerij.*
teis: inde Geloni, Thussagetę, Budini & Agathyrsi, in Moscouia inter Borysthenis fonteis & Tartariam minorem: Alani ac Roxalani in Moscouia, ad sinistram Donetz; id est, minoris Tanais ripam: Hamaxobii siue Hamaxobitę, ad Gerrhi fluminis fonteis in Tartaria minore: Georgi, Nomades, Basilides & Tauroscythę siue Scythotauri, itidem in Tartaria minori: Tauri siue Taurici, qui Tauricam siue Scythicam Chersonesum incoluerunt: In his Bosphorani vtrinq; Bosphorum Cimmerium accolentes: Iazyges Mœotę, iuxta Mœotim paludem ad Tanaim vsque protensi: Arimaspi & Essedones ac Tanaitę ipso Tanais flexu cincti.

C A P. XVIII.

Dacia.

TRans Istrum igitur Mœsis contermini fuerunt Daci Scy;

thica gens, fera, atrox & barbara. Regio ipsa Dacia terminatur à Septentrione Carpathicis iugis & Hieraso amne; ab Oriente eodem Hieraso & Istro: à meridie itidem Istro: ab Occidente Patisso. Complectitur hodiè Hungarię partem, prædictam Transsiluaniam, Valachiam & Moldaviam ferè totam.

Diuisa fuit olim in Ripensem, Alpestram & mediterraneam. Ripensis est, quę hodiè dictam Hungarię partem complectitur, cum parte Valachię. In hæc populi Prendauesii, Albocensii, Saldensii, Teruingi, Burrhi, Cingesi, Alpestram nunc incolunt maior pars Valachorum & Moldaui. Quondam in eâ populi Piephigi, Siginni, Sinsii, Cotensii, Taiphali, Cacoensii, Cistoboci. Mediterranea, quæ & Gepidia, tota nunc est Transsilvania. In hac olim populi Potulaten-sii, Buridiensii, Biephi, Rataoensii, Taurisci.

Vrbs olim clara fuit Vlpia Tra-

336 *Philippi Cluverij*
iana, antè Zarmisogethusa dicta:
nunc *Vârheli* eodem situ est in
Valachia.

Fluuiorum celeberrimi, Mari-
sus, Germanis *Marisch*, Hungaris
Maros; Aluta, Germ. *die Alt*,
Hung. *Olt*.

De incolis Dacie.

Incolas ante Getas fuisse tradit
Plinius: Dacos postea à Romanis
appellatos. Getarum nomen man-
sit circa vtramque Istri ripam, vt
antè dictum. Regibus illi suis rege-
bantur, donec Traianus Impera-
tor Daciam perdomitam in pro-
uinciæ formam redegit. Postea
Sarmatæ inuicti, dein Gothi mox-
que Hunni. Post hos Saxones Ger-
manica gens, à Carolo M. deuicti,
cum leges victoris ferrè nequirent
aut nollent, in vniuersam Daciam
transferunt. Hinc etiamnum fre-
quens, licet corruptus, in iis oris
durat Germanicus sermo. Exinde
eadem

eadem gens, quæ Pannoniæ partes occupauerat, Hungari Saxonibus sese miscuerunt. vnde mixta nunc vtriusque gentis lingua. Tum verò diuisa fuit vniuersa Dacia in noua nomina. Ea pars quæ Patisso amni annexa, *Hungariæ* titulo accessit. Quæ antè Dacia mediterranea erat, *Transsilvania* appellata: Inter hanc & Istrum *Valachia*: inter hanc & Hierasum *Moldauia*; cuius titulo etiam adiectum quicquid inter Hierasum & Tyram amneis interiacet.

C A P. XIX.

Transsilvaniæ, Valachiæ & Moldaviæ descriptio.

T R A N S S I L V A N I A.

TRanssilvaniæ Principatus, qui siluis vndique, vnde ei nomen Latinum, & montium iugis clauditur, Hungaricè *Erdeli*, Ger-

Y

manicè *Siebenbürgen*, Saxonibus
 haud dubiè à septem opidorum
 numero dictus est. Qua ratione
 etiam nunc Sarmatis seu Sclavis
Siedm grodska ziemia, hoc est, Sep-
 tem castrensis regio, indigetatur.
 Postquam Saxones colonos rece-
 pit, cultius habitari cœpit. Nam-
 que opida in ea illi condiderunt,
 quæ in hanc diem clara sunt.

Cibinium siue Hermanopolis,
 vulgò *Hermanstadt*, caput provin-
 ciæ est: Alba Iulia, Germ. *Weyf-*
senburg, Hung. *Gulafeirvar*, Prin-
 cipis superioribus annis sedes:
 Claudiopolis, Germ. *Clausenburg*,
 Hung. *Colosvar*: Bistricia, Germ.
Bistritz, Hung. *Besterze*: Scibur-
 gium, Germ. *Schiesburg*, Hung.
Sogesvar. Medicus, Germ. *Me-*
drvisch, Hung. *Meqies*: Stephano-
 polis seu Corona, Germ. *Cronstadt*,
 Hung. *Brassavv*.

VALACHIA ac MOLDAVIA.

Quæ nunc duæ regiones Valachiæ ac Moldaviæ nominibus distinguntur, superiori ætate vno Valachiæ vocabulo censebantur. Incolis *VVoleska Zemla*, id est, Valachia terra, & gens ipsa *VVolochy*. Diuidebatur autem tota prouincia in Maiorem & Minorem. Maior postea Moldaviæ nomen recepit; Minori Valachiæ titulus remansit. Quæque suo parebat Principi seu Duci, quem Sarmaticæ gentis vocabulo, *VVayvodam* appellant. Polonis quondam vtraque stipendiaria. Nunc partem Hungariæ Rex, partem Turcarum Imperator tenet. Valachiæ caput ac sedes Vaiuodæ est *Targovvisho*. reliqua loca sunt *Brailorv*, & *Dombrovvitz*. Moldaviæ caput est ac vaiuodæ sedes *Czukarv*. reliqua opida sunt, *Margosest*, *Tarisho*, *Moncastro*.

Y ij

CAP. XX.

*Tartaria minor; vbi Taurica
Chersonesus.*

TArtarorum nomen longè latèque per Asiam & Europam dispersum est; cuius limites postea in Asia dicemus. at nunc de parte eius agamus, quæ Tartaria Europæa siue Minor dicitur.

Tartaria igitur Minor, siue Præcopensium Tartarorum regnum, est ea Scythiæ Europææ pars quæ fluijs Borysthene & Psola ac Delna (quæ duo in Borysthenē exeunt) & Tanai minori, vulgò *Donetz*, ipsoque Tanai, Mæoti palude ac Ponto cingitur. Quinam antiquitus populi has oras incoluerint, supra demonstratum est. Ceterum omne litus huius tractus Græcorum coloniis iuxta atque monumentis inclytum fuit: maximè verò Taurica Chersonesus, non minus quam

ipsa Græcia celebrata. In hâc Græcorum vrbes clarę , Panticapęum, nunc vulgò *Pontico* ; Cimmerium, in medio Chersonesi ; Taphros, nunc *Przekop* ; & Theodosia, nunc *Kassa*.

Scythę in vniuersum tenuerunt; at postquam *Tartari*, ex Asiâ profecti, occuparunt, *Tattaria* dicta est, Minorque cognominata, ad differentiam Maioris quę est in ipsâ Asiâ.

Diuisa est in Præcopensem & Cremeam. Præcopensis, quę Sarmatis *Przecopska* dicitur, est ipsa Chersonesus Taurica, à *Przekop*, id est, fossa, quę in Isthmo facta est, seu ab opido eiusdem nominis huic appposito, cognominata. Cremea, *Krymska* incolis, est reliqua pars extra Chersonesum, à *Krym* opido, quod olim Cremnos, dicta. At quia imperij sedes est in Chersoneso, tota *Tattaria Minor Præcopensium Tartarorum regnum* appellatur. Ipsa gens fera, atrox

34. *Philippi Clauerij*
ac rapida, non in opidis vel ciuitatibus, sed campis ac syluis vaga agit. Vnius regis Imperio parent, cuius regia est *Przekop.*

C A P. XXI.

Sarmatia Europæa.

VLtimi Europæarum gentium fuere Sarmatæ, Græcis dicti Sauromatæ, regionem totius Europæ latissimam incolentes, in Scythiam quoque Europæam protensi: quin etiam in Asiam vsque ad Hyrcanum mare nomen eorum pertinebat; vbi Sarmatæ Asiatici dicebantur.

Sed Europææ Sarmatiæ limites fuerunt, ab occidente Vistula amnis, Sueuicum mare, Finnicus sinus, & linea ab hoc sinu ad sinum Granuicum siue lacum Album perducta; quibus à Germaniâ separatur: à Septentrione Oceanus Sarmaticus, siue mare concretum; ab

ortu ijdem limites qui Europæ; à Meridie Mæotis palus, Isthmus Thauricę Chersonesi, Pontus, Ister, & Hierasus; dein Carpatici montes, vbi in cuneum inter Patissum Istrumque procedit.

Longitudo eius porrigitur ab Istri ac Patissi confluentibus ad Obij ostium mill. Germ. 10XL. Latitudo verò inter Rha fluuium & dictū sinum Granuicum CCCXL.

Complectitur hodie Moldauię partem inter Tyram, Istrum & Hierasum amnes; Hungarię partem inter Patissum & Istrum; Polonię regnum vltra Vistulam, Borussia, Liuoniam, Lituaniam, Russiam Albam, hoc est, Magni Ducis Moscouię imperium, & minoris Tartarię partem, quę Cremea dicitur.

Populorum in vniuersa Sarmatia Ptolemæus complura nomina recenset. at vt regio hæc Romanis pariter ac Græcis parum nota sic illa incerta. Clarissimi tamen ac

344 *Philippi Clauerij*
notissimi, præter eos quos in Scythia Europæa explicuimus, erant Germanis contermini Venedi, qui nunc sunt Liuones, Borussi ac Poloni inter Vistulam, Lituaniam & Podoliam, tum Iazyges inter Istrum & Patissum, quos Ptolemæus Metanastas cognominat, id est, vagos: Plinius Sarmatas affirmat: *Tabula itineraria Sarmatas Vagos.*

C A P. XXII.

De incolis Sarmatiæ, fluuijs ac montibus; item de Hyperboreis.

GENS quidem vniuersa Græcis Sarmatæ dicta fuit, habitu, armis, moribus vivendique ratione Scythicæ ac Parthicæ similis; ideoque eiusdem originis cum his fuisse conijcere licebat. Verum cum sibi ipsis dicti sint *Russacy*, & *Riphaeos* vsque montes incoluerint, eosdem esse credibile est,

quos Mela Riphaces appellat, tanquam posteri Riphati Noachi abnepotis. Cæterum de rebus gestis ipsorum, antequam sub Slauorum nomine nosci cœperunt, parum in veterum monumentis reperitur.

Sarmatiae fluvij.

Flumina in Sarmatia, præter ea quæ in Pontum defluere diximus, fuere, Suevicum mare siue Codanum sinum petentes; Chronus, vulgò Germanis accolis *Mamel*, Polonis *Njemen*: Rubo in Venedicum sinum, qui nunc accolis *der Riegish Bodem*, propè Rigam sese exonerans; nunc *Diwiná* Polon, *die Dyne* Germ. Turuntus in Moscovia, nunc *VVeliká rzeká*: & Chelinus, in Clylipenum siue Granuicum sinum sese euoluens; nunc Russis accolis *Lorvat*, & postquam emensus aliquod spatium, *VVolshorv*.

MONTES.

Montes sunt , Carpates , nunc *Krápák* , Polóniam ab Hungaria submouens : Riphæi , qui & Obii , à sinu Albo ad Obij ostium extendi ; Russis siue Moschis nunc *Ууеликі каменны горы* , id est , magnum lapideum cingulum , dicti , quia orbis cingulum eos perhibent.

HYPERBOREI.

Sed operæ pretium fuerit hoc loco cognoscere ea , quæ de Hyperboreis , fabulosis celebratâ miraculis gente , veteres tradiderunt . Hos alii Europæ , alii Asiæ dederunt , plerique vtrique . Fuerunt (si fuisse credimus) supra LX. gradum in litore Septentrionalis Oceani , ultra Aquilonem (vnde & nomen eis à Græcis quæsitum) Rhiphæosque montes sub ipso siderum cardine . Regio aprica , felici temperie , omni

afflatu noxio carens, per se fertilis.
Cultores iustissimi & diutius quam
vlli mortalium & beatius viuebant.
Quippe festo semper otio læti non
bella nouerant, non iurgia, non
ægritudinem vllam: ad innocen-
tiam omnibus æquale votum. Do-
mus iis nemora lucique, & Deorum
cultus viritim gregatimque. in
diem arbores victum subministra-
bant. Mors non nisi satietate vitæ
vbi eos viuendi tedium ceperat,
mortem vltro accersebant & vo-
luntario interitu castigabant obe-
undi tarditatem. Epulati delibuti-
que senes luxu, ac fertis redimiti,
semetipfos in pelagus ex certâ ru-
pe præcipites dabant, quod genus
sepulturæ beatissimam existima-
bant.

CAP. XXIII.

*De Poloniæ regno Prouincijsque
eis subiectis.*

POlonicum regnum, quod vastum nunc obtinet terrarum spatium, à principio arctis includebatur finibus; quippe cuius summa longitudo inter occasum & ortum à *Schrybussen* proximo Silesiæ opido iuxta *Crossen* ad *Leuczuan* proximum Russiæ opidum, non excedebat mill. German. LXXX. Latitudo verò maximè sinuata inter fontem *Vistulæ*, & opidum *Moscouiæ VVongrovv*, mill. LX. Verum accesserunt postmodò eius titulo, Lituania, Russia, Nigra siue Minor, Podolia, Volinia, Podelassia, Masouia, Prussia, Samogitia & Liunionis maior pars.

Sarmatæ, vt antè retuli, hæc omnia primò tenuerunt, præter eam Poloniæ partem, quæ in veteris

Germaniæ solo citra Vistulam sita est. Quanquam & Prussiam & Liunioniam Germanica gens, ut in Germaniæ descriptione ex Tacito demonstrauius, ab initio incoluit; quæ in hanc diem perpetuo mansit. Solum est in vniuersum frumento fertilissimum; nisi quæ syluæ vastiores intercedunt.

Termini autem totius regni Poloniæ sunt, à septentrione mare Suevicum & sinus Venedicus, lineaque à Pernauia Liunioniæ opido ad Dunæ fontes ducta; quæ Sol exoritur, Borysthenes, siue *Dnieper*; à meridie Tyras, siue *Nyester*, & Carpatès mons; quæ occidit Sol, Silesiæ & Marchiæ Brandenburgicæ Pomeraniæque iunguntur.

Longitudo harum finium summa est, inter duo opida *Schuyvibusfen* antè dictum & *Czyrkaszy* in ripa Borysthenis situm, mill. Germ. cç. Latitudo inter Pernauiam Liunioniæ opidum & Carpatem montem supra Trássiluaniam mill. cç.

50 *Philippi Cluverij*
3 Diuiditur in regiones ac Provin-
cias supra dictas; quarum singulas
explicare aggrediemur.

C A P. X X I V.

Polonia propriè dicta.

POlonia propriè dicta, incolis
Polska, à vocabulo *Pole*, quod
Slauonica lingua campum signifi-
cat, notationem accepit; quia tota
campestris est ac plana.

Diuiditur in Maiorem & Mino-
rem. Maior Germaniæ contermina
est; Minor Moraviæ, Hungariæ
ac Russiæ. Minor supremam nunc
fert dignitatem ab vrbe Cracouia
regni capite. At Maior dicta fuit
altera, cum diuideretur regnum,
quia illic sedem fixit Lechus gen-
tis conditor.

POLONIA Maior

Maioris caput est Posnania, in-
colis *Posnan*, Germanis *Posen*, vrbs

præclara ac supra Polonorum cultum splendida, emporiumque celeberrimum. Secunda est Gnazna, incolis *Gniezno*, Germ. *Gniefen*, mercatu nobilis, antiquissima Polonicarum, primaque sedes Principum. Reliqua opida sunt, Calisia, Ptolemæo memorata, Polonis nunc *Kalisz*; Lancicia, *Plotsko*, & Petricouia, vulgò *Piotrkow*, Iuridico conuentu (tribunal incolæ vocant) maximè celebris.

POLONIA Minor.

Princeps Minoris est Cracouia, vulgò *Krakow*, caput decusque totius regni ac sedes regia: vrbs magna atque ingens, & licet inter incultas, ipsa tamen magnifica admodum & superba. Corrodendum esse Ptolemæi, haud malè coniiciunt docti viri. Secunda à Cracouia est Lublinum, vulgò *Lublin*, vrbs egregia ac lauta, negotiationibus subleuata: quippe merc

352 *Philippi Claueri*
catus est totius regni nobilissimus.
Tertia est Sendomiria, Polonis
Sendomierz.

Cæterum à Locho primo gentis
conditore Principes populum re-
xerunt adusque Boleslaum Cha-
brium, qui primus Poioniaæ Rex
ab Othone III. Rom. Imperatore
circa ann. CIO. pronunciatus est.

C A P. XXV.

Lituania, Russia & Podolia

Lituania, Polon. *Litwa*, Germ.
Littawen, suos habuit antea
Principes, magni Ducis titulo
illustres, donec Iagello ann.
CLOCCCLXXXVI. in Regem Polo-
niae electus magnum Lituaniae Du-
catum Polonico regno adiunxit.
Regio est totius regni vastissima,
sylvis horrida, paludibus foeda.
Longitudo eius maxima inter Po-
lotæ fl. fontes (qui sunt in confi-
nibus Liunia & Moscouiæ) &
Dassow

Dassorv proximum Ponto opid. mill. Germ. cclx. Latitudo inter Chronum & Borysthenem amnes mill. lxxx.

Urbibus, vicis atque ædificiis tota regio planè inculta est. Caput est Vilna, Germ. *Vilde*, ampla ac spatiosa, Cracouiæ magnitudinem exæquans, at ligneis plurimum constans ædificiis. Maior equidem hac at incultior Nouogardia, vulgò *Novrirod*. Clara item atque magna est Kiouia, vulgò *Kiiorv*, ad Borysthenem sita. *Dassorv*, ad Pontum accedens, veterum est Ordessus. *Korvno*, Germ. *Karven*, mulso, quod vulgò *medum* vocant, nobile est opidum.

RUSSIA NIGRA.

Provincia hæc inter Poloniam Minorem, Voliniam, Lituaniam, Podoliam, Moldauiam, Transilvaniam & Hungariam sita, Minor dicitur Russia, sive Russia Nigra,

354 *Philippi Cluery*
Pol. *Czarna Rusz*, ad differentiam
Maioris siue Albæ, quod est Mos-
couiticum Imperium. Latine Rus-
sos & Ruthenos vocant incolas,
quos à Roxolanis originem atque
nomen habere putant. Ea pars quæ
Carpathicis affixa iugis, incolis
Podgorze, quasi submontana in-
digetatur.

Suos aliquando Russia habuit
Duces; postmodum Poloniæ re-
gno adiecta.

Caput Ducatus est Leopoliſ,
Pol. *Lwów*, Germ. *Levvenburg*,
quod contractè *Lemberg* effertur;
emporium Turcicis mercibus cele-
berrimum. Reliqua opida sunt,
Przemysl, *Hálycz*, *Cbelm*.

PODOLIA.

Podolia, Pol. *Podole*, inter Mol-
daviam, Russiam, Nigram, Voli-
niam & Lituaniam sita, vastissimis
campis, pecori quam hominibus
alendis benignior, pascuis gaudet

mirum in modum luxuriantibus
adeo ut boum ingentium immania
cornua vix è gramine appareant.

Caput regionis est *Kamienyecz*,
vrbis mirâ ac stupendâ ratione in
arduo saxo condita; quâ re cum
sepius à Tartaris, Turcis ac Vala-
chis peteretur; inexpugnabilis ex-
stitit. Reliqua loca sunt, *Chmielnik*,
Tzudovv, *Bratzlavv* & *Orczakovv*,
quod Tartari occupatum tenent.

C A P. XXVI.

Volinia; Podlaffia, Masovia;
Lithonia; Samogitia.

V O L I N I A.

Volinia, Pol. *V Volin*, inter
Poloniam, Lituaniam & Rus-
siam Nigram porrecta; opida præ-
cipuâ habet; *Lutzko*, *V Volodimirza*
& *Krzemieniec*.

P O D L A S S I A.

Podlaffia; Pol. Podlasze, inter
Zij

356 *Philippi Cluery*

Lituaniam, Masouiam & Borussiam posita, Lituanix quondam pars, singularis postea prouincia facta, Polonix titulo accessit. Loca notiora sunt, *Bielsko, Tykoczin, Augustow*.

M A S O V I A.

Masouia, Pol. *Mazowisz*, Germ. *die Masaw*, inter Borussiam, Poloniam & Podelassiam sita, suos habuit ante Duces; quorum stirpe extincta, Ducatus ann. c. l. o. l. o. xxvi. Polonix titulo insertus est. Caput prouinciæ est *Warsauia*, Polon. *Warszawa*, Germ. *Warsaw*, regni comitiis, quæ heic haberi consueuerunt, celebris.

L I V O N I A.

Liuonia, Germ. incolis *Liesland*, nobilissima atq; amplissima regio, ab Septentrione Finnico sinu terminatur; ab oriente *Narua* amne

& *Peybas* lacu, & Magnæ Ruffiæ Lituanicęque latere Occidentali; à Meridie lineâ ab opido Lituanicę *Dodina*, in ripa *Duinæ* fluij pofito, ad *Memmel* Boruffiæ opidum perductâ; ab occafu mari Suedico. Longitudo fuma inter *Narnam* & *Memmel* mill. xc. Látitudo inter mare & *Dodina* mill. lx. Diuiditur in quatuor partes, quarum nomina incolis, *Effen*, *Letten*, *Curland* & *Semigallien*. Harum prima Suedicę eft ditionis, reliquę Polono parent: infula *Oefel* ad Danum fpectat.

Princeps urbium eft *Riga*, nobile emporium. nec inferior commercii *Riualia*, vulgò *Renel*, *Eftenicę* caput. Tertia eft *Dorpatum*, vulgò *Derpt*; *Veneda*, vulgò *Venden*, Venedico obuerta finui, Magiftri militię ordinis Teutonici fede nobilitata. *Curlandicę*, quę fuperioribus annis in Ducatum vna cum *Semigallia* clara, caput *Goldingen*. Ducum autē fedes *Mitova*.

SAMOGITIA.

Samogitię Ducatus inter Lituoniam & Borussia[m] situs, nullo neque opido, neque castello, neque eximio aliquo ædificio insignis, syluis ac nemoribus horridus, solo melle, quod heic præstantissimum colligunt; notus est.

CAP. XXVII.

De Borussia & Cassobia; item de
Episcopatibus & Academijs
regni Polonici.

PRUSSIA, vulgò *Preussen*; amplissima atque illustrissima regio, fluuiis ac lacubus stagnisque frequenter rigua, frumento maximè ferax, quibusdam dicitur perperam Borussia, quasi à Boruscorum antiqua gente; quam Prolemæus in Mosconia tractu ponit. hanc huc transisse suspicantur. Alluatur &

Septentrione sinu Codano & Chrono flumine ; ab ortu clauditur Lituania & Podelasiâ ; à meridie Masouiâ & Poloniâ ; ab occasu Cassubia. Porrigitur in longum à Chroni ostio, ad Toruntum urbem in ripâ Vistulæ, mill. Germ. XLV. In latum ab opido Podelasiæ *Rai-grod*, ad Vistulæ ostium totidem.

Diuisa hodie est in Regalem, quæ immediatè Regi parets & Ducalem, quæ Marchionibus Brandeburgicis in feudum concessa.

Regalis BORUSSIA.

In Borussia Regali clarissima vr̄bium Gedanum, quæ & Dantiscum, vulgò *Danzighe*, nobilissimum Sueuici maris emporium, totius regni granarium, ciuitas diues & opulenta ; mœta ; mœnibus, fossâ ac vallo munitissima. Secunda ab hâc est Torunium, vulgò *Thoorn* : celebre quondam emporium, antequam Gedanum ad id

fastigium perueniret; nunc nundinis maximè clarum. Elbingium, vulgò *Elbing*, Anglorum opibus, qui pannis heic negotiantur, in singularem nitorem in dies crescit.

Reliqua opida notiora sunt, Mariæburgum, firmissimum munimentum; Grudontia, Bromberga, Culmia: hæc antiquissima & opulentissima quondam vrbs. Braunsberga publico Iesuitarum collegio famigeratum opidum.

BORUSSIA Ducalis.

Ducalis Borussiae caput ac sedes Ducum est Regius mons, vulgò Germ. *Koningsberg*, Pol. *Krolewicz*; vrbs nobilis & celebre maritimis mercimoniis emporium. Est præterea versus Septentrionem vltima *Memel*; arx munitissima.

CASSUBIA.

Cassubiae Ducatus, inter Borussiae ac Pomeraniam situs, latior

olim erat, quam nunc patet. Quippe tota ea Borussia pars quæ citra Vistulam Pomerellia nunc dicitur, Cassubiæ Ducibus ante parebat.

At eius quæ nunc Cassubia nuncupatur, caput est Conicia, Pol. siue Cassubiis incolis *Chonitz*, Germ. *Konitz*. Reliqua opida sunt, *Slochoy*, *Bütov*, *Lauenburg*.

*Episcopatus & Academia
Polonici regni.*

Archiepiscopatus in vniuerso regno sunt tres, Gnæsnensis, Leopoltitanus & Rigensis. Episcopatus XVI. Academiæ duæ, Cracouiensis & Regiomontana.

C A P. XXVIII.

*Moscouie siue Russia Alba Magnus
Ducatus.*

Vltima Europeæ regio est Russia Alba siue Maior, omnium var

stissima; inculta, ac paludibus syl-
uisque inuia. Eadem Moscouia à
capite suo. Gens ipsa rudis, perfida,
seruituti supra modum addicta,
vulgato nomine nunc Moscouitæ
appellatur.

Finitur ipsa regio à Septemtrio-
ne mari concreto, ab ortu iisdem
finibus quibus Europa, hoc est,
Obio ac Tanai amnibus: à meri-
die Tanai minore, vulgò *Donetz*,
Desna & *Psola*; ab occasu Bori-
sthene & Narua lineaque inter ho-
rum fontes ducta.

Longitudo summa inter pro-
montorium Litamin, vulgò *Capo*
Oby, & *Psolæ* confluentem, ad opi-
dum *Czerkassy*, implet mill. Germ.
ccc lxxx. Laticudo inter *Corelen-*
burg, opidum in confinio Finlan-
diæ, & *Obium* flumen, iuxta opi-
dum in confinio Finlandiæ, &
Obium flumen; iuxta opidum *Le-*
pin, mill. ccc.

Diuiditur in complures Ducatus
ac prouincias, quæ plerumque à

præcipuis urbibus denominantur,
 Ducatum princeps est Mosco-
 uia, incolis Moskova; cæteri VVo-
 lodimir, Mosaysko, Tyver, Ruszovva,
 Nissy Novvgorod, id est, inferior
 Nouogardia, Zexan, VVorolin,
 Smolensko, Biela, Pleskovv, VVeli-
 ki Novvgorod, hoc est, Nouogar-
 dia magna, Bieleiczero, Jaroslavv,
 Svviera.

Principatus, Rostovv & Spidal.

Prouinciz, VVolska, Cõrella,
 VVologda, VVsting, Dvina, VViat-
 ka, Suhora, Petzora, Condora, Per-
 men, Czeremyssi gorui, Czeremyssi
 lugovvi, Mordvva, Kargapole, Mez-
 schora.

Urbes Moscoviz.

Urbes in hac regione cunctæ
 constant ligneis ædificiis, ac luto
 illigis; ample quidem sunt, sed
 quarum viis sæpè latissimi campi
 intercedant.

Caput imperij est Moskova; vrbis

supra modum atque fidem magna, ut quæ quadraginta unum & quingenta ædificiorum millia completitur. Arx est in ea magni Ducis, quem incolæ Czar, id est, Imperatorem vocant, domicilium viginti millium hominum capax; quos præsidij causa Magnus Dux perpetuo alit.

Reliquæ vrbes sunt totidem ferè iisdemque nominibus, quot Ducatus ac prouinciæ. Quarum *VVolodimir* caput erat antè imperii. *Vsting* celeberrimum totius Rursiæ in mediterraneis emporium. Maritima emporia sunt S. Nicolai & S. Michaëlis Archangeli opida, à Belgis, Anglis, & Germanici Sueuicique maris accolis frequentata. In opidum *Bieleiezero*, quod in lacu conditum, bello ingruente, thesauros Magnus Dux abscondit.

Sunt præterea Magni Moscouiæ Ducis imperio subiectæ Tartarorum quædam nationes Asiaticæ, de quibus postea in ipsa Asiâ.

PHILIPPI
 CLVERII
 INTRODVCTIONIS
 IN VNIVERSAM
 GEOGRAPHIAM,
 TAM VETEREM
 quàm nouam,
 LIBER QVINTVS;
 CAP. I.

Summa Asiae descriptio.

Explicatis omnibus Euro-
 ropæ partibus tempus
 est Tanai traiecto A-
 siam ingredi. hæc quip-
 pe Europæ connexa,
 imò innexa, cum & Scythæ Asiati-
 ca gens in Europam amplissimo
 tractu protendantur, & Sarmatæ
 gens Europæa ultimos fines in

Asiam non minori tractu extendant.

Ipsa terra Asia ab initio rerum omnium nobilissima; ut quæ prima genus mortalium intra se conspexit & in alias mundi partes emisit. Prima gentium, ritus, sacra, mores, rationemque viuendi alias docuit. hæc denique est quæ Deum ipsum humana specie tulit.

Dictam Græcorum alii volunt ab Asiâ Nymphâ; Oceâti & Tethyos filia; Iapethi coniugē; alii ab Asio Mænei Lydi filio.

Fines sunt ab Septemtrione Oceanus Scythicus; ab Oriente mare Indicum, siue Rubrum; ab Occidente sinus Arabicus & Isthmus qui est inter sinum Arabicum & mare internum; atque inde maria Phœnicium & Ægæum, Propontis; Pontus; Mæotis lacus, Tanais amnis & Obium flumen.

Longitudo eius summa est inter Hellepontum & Malaccam extremum Indiæ emporium mill. Germ. 610 666. Latitudo inter fauces

Arabici sinus & *Tabin* promontorium, quod est ad fretum *Anian*, mill. cIō ccxx.

Diuisa fuit olim vniuersa in Maiorem & Minorem. Regiones quas Maior complectitur sunt istæ: Sarmatia Asiatica, Scythia Asiatica, Serica, Sinæ, Indiæ, insulæ ad Indiâs, in continenti rursus Gedrosia, Carmania, Drangiana, Arachosia, Sogdiana, Paropamisus, Bactriana, Hyrcania, Margiana, Parthia, Persis, Susiana, Media, Albania, Iberia, Colchis, Armenia, Mesopotamia, Assyria, Babylonia, Arabia, Syria, Palæstina, Phœnice, Cilicia, Cappadocia, Galatia, Pontus, Bithynia, Pamphylia, Lycia, & insula Cyprus. In minori sunt hæ: Phrygia, Mysia, Lydia, Caria, Æolis, Ionia, Doris, & insula Rhodus.

At hodie tota Asia in quinque potissimum diuiditur partes: quarum I. Tartaria; II. China; III. Indiæ, sub quibus insulæ adiacentes

IV. Persarum siue Sophorum Imperium, sub quo comprehenditur Armuziæ peculiare regnum ; V. Turcicum imperium.

C A P. II.

Scythia Asiatica & Sarmatia Asiatica ; item Serica & Sogdiana.

PRima igitur Asiæ, post Tainaim, est Scythia ipsaque gens Scythæ, quos Persę Sacas appellauerunt à proximâ gente: antiqui Arimæos dixerunt. In Europam vsque ad Istri ostia extendi, supra demonstrauimus ; vbi etiam fines eorum explicuimus.

At Scythia Asiatica fines habet, ab occasu eosdem quos ipsa Asia atque Europa : ab Septentrione mare Scythicum siue concretum ad *Tabin* vsque promontorium ; ab ortu mare Eoum & Auxiatos Casiosque montes, quibus à Serica hodiè Cataiæ regno determinatur
& Ot-

& Ottorocoram montem, quo à Sinis siue Chinensibus discernitur: à meridie Emodos montes, quibus ab Indijs; & Sagdia Oxiaque iuga, quibus à Persarum submouetur imperio; dein mare Caspium; mox Caucaſum montem, quo ab Albania; & Coracem, quo ab Iberia & Colchide separatur.

Longitudo eius atque latitudo nobis in Europa dictæ sunt. Complectitur autem hodiè totum Tartariæ Asiaticæ nomen, si regnum Cataiæ excipias, quod Seres populi olim tenuere; & Zagataiæ partem nomine *Oerage*, quam Sogdii. Diuisa fuit in Sarmatiam Asiaticam, Scythiam intra Imaum montem & Scythiam extra Imaum montem.

SARMATIA ASIATICA.

Sarmatarum Asiaticorum regio includitur fluminibus Tanai & Rha, sive *Volga*, mari Hyrcano Ponticoque, & montibus Corace

570 *Philippi Cluverij*
Caucasoque. Nunc Tartari Czere-
kassi eas terras tenent.

Populi in eâ à veteribus Geo-
graphis recensentur innumeri; ac
clari Turcæ, siue Turci, qui Tur-
cicum condiderunt imperium. Præ-
terea Amazonum muliebre genus
omnium clarissimum.

SCYTHIA intra & extra
Imaum montem.

Reliqua Scythia Asiatica in duas
diuiditur partes; quæ occasum spe-
ctat; Scythia intra Imaum mon-
tem; quæ ortum; Scythia extra
Imaum dicitur.

In Scythia intra Imaum mon-
tem populi inter alios fuere Sas-
sones, vnde quidam Saxones in
Germania ortos nugantur; & Sa-
carum gens magna, nunc *Turkes-
tan & Tagalistan*, in confinibus
Indiæ. Atque in his populi om-
nium Scytharum nobilissimi *Mas-
sagetæ*.

FLUVII.

Fluuij vniuersę scythiæ celebres sunt Obius & Paropamisus, ad quem nunc vrbs *Camul*, vterque mare septentrionalę petentes: Iaxartes, nunc *Chesel*; & Rha, nunc *Volga*, siue *Folha*; & *Edel*, in mare Hyrcanum erumpentes.

IMAVS.

Montium maximus atque celeberrimus est Imaus; cuius Septentrionalis pars nunc *Alkai* perhibetur; vbi Tartarię Imperatorum sepulchra. inde ad Gangis fluuij fontes Indięque fines ccccl. mill. Germ. longitudine protenditur.

SERICA & SOGDIANA.

At Tartarię nunc extremę ad *Eoum* mare pars, quę *Citaię* regnum dicitur, olim fuit *Serica* re-

Aa ij.

gio, quam gens clarissima Seres incoluerunt. Horum metropolim Seram eodem nomine etiam nunc extare contendunt.

Sogdiana etiam regio, inter Oxidexteram ripam & Sogdios montes sita, quæ Persici olim Imperii fuit, nunc Tartariæ pars est, sub nomine *Ocrage*.

C A P. III.

Summa Tartariæ descriptio.

Tartarorum igitur nomen hodiè totâ Asia amplissimum est, in Europam etiam, vt antè Scythicum, extensum, vbi Tartaria Minor supra memorata. Gens ipsa fera, atrox, cruenta, inconditis moribus & omnium barbarorum maximè barbara. Regio plurimum inculta, tristis, squallida atq; deserta. Nomen accepit à flumine *Tartar*, quod *Mongul* regionem irrigans in mare Septentrionale effunditur.

Vniuersæ longitudo est à Boryo-
sthenis ostiis ad *Tabin* vsque pro-
montorium mill. Germ. 110. La-
tudo ab Obii ostio, ad finem *Bya-*
mas regni in confinibus Indiæ ac
Sinarum, mill. 100.

Vniuersa diuiditur in Asiaticam
& Europæam, quam supra ex-
plicuimus.

Asiatica quinque potissimum par-
tibus distribuitur, quarum nomina
hec: Tartaria deserta, Tartaria
Zagataia, *Turkestan* regnum, Ca-
taini Magni Imperatoris imper-
rium, & Tartaria vetus.

C A P. IV.

Tartaria deserta, Zagataia
& *Turkestan.*

Deserta Tartaria inter Ta-
dnaim, Volgam, Iaxartem am-
nes, Tapyros, Seltyos Imaumque
montes sita, Sarmatiæ Asiaticæ
partem partemque maximam Scy-

hæc intra Imaum montem complectitur, in hordas complures distributa; quarum præcipuæ sunt: Zauolhensis, quæ & Bulgarorum Tartarorum est horda; Casanensis, Nohaigensis, Tumensis, Schibanskenensis, Cosakensis; Astracanensis, quæ quondam peculiare regnum, & Baskirdensis; pleræque ab opidis cognominatæ.

Harum incolæ cum omnes liberi ante essent, nunc Moscouitarum imperio audientes sunt; exceptis vnis Tumensibus, qui magno Chano Cataino parent.

Zauolhensis horda magna quondam dicebatur, quia ex hæc cæteræ ortum duxerant; vnde etiam Imperator eorum *Vlachan* appellabatur, id est, Magnus Dominus, siue Magnus Imperator.

Astracanensis regni caput est vrbs *Astracan* siue *Citrachan* propè ostia Volgæ, Salinis atque emporio clara; quâ de causâ mercatores innumeri ex Moscouia, Turcico Impere

zio, Armeniis & Perside eo confluunt.

Sunt præterea in deserta Tartaria *Czyrkassi* Tanaim & Volgam, in Asiaticâ Sarmatiâ; & versus Oceanum, in Scythia intra Imaum, *Mecriti* ac *Samoiedi*, quos latine dicas semetipsos deuorantes. alii- que eodem tractu *Molgomfai*, *Baldaique*; vtrique solem, vel rubrum pannum in sublime elatum, venerantes. Ceterum dexterę Obii ripę, circa mediam fluminis partem, apposita est vrbs magnitudine & incolarum numerositate ingens *Grustina*, Tartaris & Moscouiticis negotiatoribus frequentissimum emporium.

TARTARI *Zagatai*.

Desertę Tartarię à meridie coniuncti sunt Tartari *Zagatai*, agro, opidis moribusque ceteris cultiores ac nobiliores. Fines eorum à Septentrione Iaxartes flumen, ab

An iiii

376 *Philippi Cluverij*
ortu *Turkestan* regnum; à meridie
Persicum imperium; ab occasu
mare Hyrcanum.

Caput regionis ac sedes regum
est *Samarcanda*, Tamburlane bel-
licosissimo Tartarorum Imperato-
re maximè celebris; vrbs magna ac
lapide exstructa; at parum fre-
quens. *Zahassa* ad Oxi ostia & *Bi-
kent* in mediterraneis clara sunt
emporium, quò Indi & Cataiæ regni
incolæ mercandi causa cõueniunt.

TURKESTAN regnum.

Proximum ab ortu est *Turkestan*
regnum, veterum Sacarum regio;
cuius incolæ satis ciuiles & culti.
Vrbium notissimæ, *Taskent*, *Cotam*,
Cascar, *Iarkem*.

C A P. V.

Cataini Magni Chani Imperium;
item Tartaria vetus.

Potentissimum inter Tartaros
imperium est Magni Chani in

regnis *Cataia, Tangut, Tainfu*; & in
prouinciis *Tenduc, Camul, Ciarciam,*
Cara Kitay, id est, Nigra *Cataia*, &
Teber. Initium eius est à Norussis
montibus in confinibus *Tartariæ*
desertæ, extenditurque ad *Tabin*
vsque promontorium & fretum
Anian longitudine Ioc. circiter
mill. Germ. Occupat veterem *Se-*
ricam, maiorem partem *Scythiæ*
extra *Imaum* montem, partemque
Scythiæ intra *Imaum*.

Regnum CATAIÆ.

Serica est ipsum nunc regnum
Cataiæ, vulgò *Kitays* incolis (vt
ferunt) adeo frequens, & agro-
rum cultu adeo lata, vrbiumque
splendore, ædificiorum nitore, at-
que omni denique diuitiarum ge-
nere adeò affluens, vti neque *Græ-*
ciæ veteri neque *Italiæ* cedat.

Vrbium opulentissima est *Cam-*
balu, regia sedes & caput totius
imperij *Magni Chani*, quinque

mill. Germ. ambitu comprehēdens; quam duodecim suburbia, iuxta numerum portarum, circumiacent; frequentissimum Indis ac Sinensibus mercatoribus emporiū.

Caidu vrbs velis subtilissimis, quę ex arborum corticibus ad vsū feminarum conficiunt, maxime est clara. Quā re tota olim Serica nota erat. Vnde Plinius; *Seres*, inquit, *lanificio mobiles, persusam aquā depectentes frondium canitiem.*

In regno *Tangut* artem typographicam ante c. 10. annos inuentam fuisse, nonnulli contendunt.

Tenduc provincia, magni ac potentis Regis ~~Abissinorum~~ Esbyteri Ioannis (quod nomen postea Abissinorum Regi in Africa per errorem datum fuit) quondam regnum fuit.

Tainsu regnum amplum atque cultum vitibusque fertile, artificibus ac negotiatoribus refertum, armorum bellicorū nobilissima inter Tartaros officina. Quin Serico ferro iam inde Plinius palmā tribuit,

TARTARIA VETVS.

Postrema vniuersę Tartarię pars est Vetus Tartaria, inter Paropamisum amnem & Sericam siue Citaix regnum, ad vsque Septentrionalem Oceanum & fretum *Anian* extensa.

Dicitur vetus Tartaria, quia hinc primò nomen Tartarorum, vt supra demonstrauimus, exortum est. Regiones heic & hordę complures, quarum nomina vix nota aut certa. At *Vng* & *Mongol* regiones, *Jog* & *Magog* esse, viri docti docer.

C A P. VI.

De Sinarum regione siue China.

Tartarię, quã ortum solis prospicit, adnexum est Chinę regnum, cęli temperie, fertilitate soli, amplitudine, opibus ac potentia hæud cuiquam alii cedens,

Gens ipsa (si credimus) ingenio omnes alias superans. Sinas esse Ptolomæi , cum situs , tum ipsum vocabulum maximè conuincit. Quippe quod Hispanis *China* , id Italis Tuscis *Cina* , & Germanis *Tschina* scribitur ; vbi exiguam in pronuntiatione deprendas differentiam inter *China* & *Sina*. At ignorantia Hispanicæ pronuntiationis, quæ est in Ch, Græcæ literæ & pronuntiatio in vocabulo isto apud alias nationes inualuit. Limes habet ab occasu Damascos montes , quibus ab India & Tartaria separatur ; ab Septentrionibus Ottorocoram , & murum ccc. mill. Germ. inter huius crepidines contra Tartarorum irruptiones constructum: ab ortu Oceanum Sinesem siue Eoum ; à meridie eundem Oceanum & regnum *Sian*. Longitudo summa est à Tartarorum, quæ mare Eoum tangunt , vsque ad regnum *Sian* , mill. Germ. lxx. Latitudo inter Damascia iuga &

Oceanum mill. CCC.

Diuiditur totum regnum in complures prouincias, quas illi præfecturas vocant: quarum maritimæ sunt, *Cantan*, *Foquiem*, *Chiqueam*, *Nanquij*, *Xantum*, *Paquin*; mediterraneæ, *Xiansi*, *Cansi*, *Sancij*, *Suchman*, *Huanum*, *Luana*, *Fuquam*, *Suinam*, *Quicheu*, *Quiancū*, *Cochinchina*, *Quancij*.

Urbes per vniuersum regnum esse tradunt celebres CCL. fossis murisque probè munitas; præter opida & pagos quorum infinitus numerus. Amplitudo autem urbium ex eo conjicitur, quod *Cantata*, vna ex minoribus, tria amplius milliaria Germ. circuitu amplecti dicatur.

De regiâ varia est auctorum traditio; alij quippe *Paquin* eam vocant, alij *Xantum*, quam eandem putant esse *Quinsai*. In Tartariæ finibus versus Septentriones sitam esse, omnes consentiunt. Ante erat regio *Nanquin*, magna urbs, in

medio regni versus Oceanum posita. At de vrbe *Quinsai* (siue ea Tartarorum Magni Chani, siue Sinarum Regis regia; vtrumq; enim traditur) merito prudentissimi cuiusque fidem excedunt ea quæ M. Polus Venetus tradidit: continere scilicet eam circuitu mill. Ital. circiter centum, id est, Germ. communia viginti quinque, & pontium in eâ lapideorum duodecim millia, quorum quidam tantæ altitudinis, vti maiores naues erecto malo subtermeare queant: lacum item intra moenia ambitu mill. Germ. circiter septem, continens in quo duæ insulæ singulas regias superbissimo opere sustinentes. per vniuersam autem urbem presidium triginta millium militum. Verùm tamen urbem hanc post Marci Poli tempora bello diruptam vel aliâ graui calamitate destructam esse, quidam putant.

JAPAN Insula.

Insulæ ab ortu Sinarum regno

abiacent innumeræ; at duæ insigniores: *Corca*, incolis *Caoli*, longitudine CCXXX. miliar. Germ. latitudine L. & multo nobilior *Japan*, longitudine mill. CL. latitudine LXX. ytraque in complures ditiones, quas Reguli verius quam Reges obtinent, distributa. Huius tamen potentior Rex est *Meaci*, urbis totius insulâ Principis.

C A P. VII.

De India Veteri.

SInarum regno coniuncta est ab occasu meridieque India, terra omnium nobilissima, auri argenteque adeò fecunda, vti solum eius aureum argenteumque esse veteres crediderint.

Nomen accepit ab Indo nobilissimo flumine, Clauditur ab occasu Indo, à Septentrione Emodis montibus; ab ortu itidem montibus Damasiis & Meandro; à meridie

suum mare, quod Indicum appellatur, magnis sinibus recipit: in quod, ceu duo cornua, longissimo excursu sese emittit.

Longitudo eius summa est ab Indi fontibus vsque ad extremum aureæ Chersonesi promontorium, mill. Germ. circiter Ioc. Latitudo maxima à Damasiis iugis in finibus Sinarum ac Tartarorum Simyllam promontorium, nunc Comori, mill. cccc.

Diuisa fuit olim Gange flumine, in duas partes: quarum vna versus occasum India intra Gangem, altera versus ortum India extra Gangem, appellabatur.

Tradunt veteres Geographi, fuisse in India populorum nouem millia: quorum clarissimi Brachmanes, Indorum Philosophi, Graecis Gymnosophistæ dicti: & Gangaridæ, quorum regem potissimum Alexander Magnus inuadere non ausus est.

Vrbium fuisse quinque millia,
eisdem

eidem auctores prodiderunt, præcipuâ capacitate: quorum omnium clarissima Nýsa, in quâ genitum Liberum patrem Indi arbitrabatur.

FLUVII.

Fluuiorum nobilissimi sunt Indus & Ganges. Indus, quem accole quondam Sandum, nunc diuersis nominibus diuersi appellant populi, *Hynd, Düil, Indet, & Caercede*; in Paropamiso monte effusus vnde viginti recipit amnes: sed clarissimos Hydaspem & Hypasin; quæ Alexandri iter terminauit. nusquam latior quinquaginta stadia, aut altior quindecim passus, septem ostiis in mare Indicum euoluitur. Ganges gemmis & auri sæcundus, ex Scythicis exoritur montibus, cuius latitudo minima duomill. Germ. maxima quinque, vbi vadossimus mensuram centum pedum deuorat.

BB

De Incolis.

Indorum gens vetustissima nunquam à natali solo recessit. quare nemini fas sit mirari vel hominum vel vrbiū copiam. Indiam Liber pater (quem illi apud se natum arbitrati) primus cum exercitu ingressus est; primusque omnium Indis subactis triumphauit. Dehinc Persæ proxima inter Indum & Gangem armis occupata tenuerunt, donec Alexander, Dario superato, eorum Indorum Regem debellauit. Post hunc in pace, suis quique Regibus obedientes, egerunt; donec, diu ignoti, tandem Portugallensibus superiori sæculo rursus cogniti fuerunt. Longinquitas regionis occasionem præbuit fabulis; vti ex veteribus graues etiam scriptores, hominum varias monstrosasque species crediderint.

C A P. VIII.

Summa India noue descriptio.

Cum superioribus sæculis obferitatem intercedentium populorum terrâ adiri India nequireret, tam longinqui verò maris nauigatio nondum experta esset, diu Europæis incognita mansit, cui non nisi ex veterum scriptis nosceretur. At prius Gualco Gama Portugallensis anno 1498. ab Hispaniis profectus, superato Bonæ spei promontorio atque uersâ Africâ circumnavigatâ, India oram maritimam perlustrauit. Post hunc idem ab aliis feliciter tentatum; missique alij alique subinde à Regibus Portugalliz, quæ oram maritimam vi occupatam, arcibus ac propugnaculis munirent. Deprehensum tunc est, vniuersarum nationum genera Indias incolere, Hebræos, Persas, Scythas, Arabas

Bb ij

ipſosque Indos : quorum exigua
quædam pars poſt. D. Thomæ , vt
ferunt , institutionem in fide
Chriſtianâ p̄manſerunt. Hanc
nauigationem diu Portugallenses
& Hiſpani, conſtituto in Indiis ab
Portugalliæ Hiſpaniæque Regibus
Prorege, ſoli obtinuerūt: donec ſu-
perioribus annis Hollandis etiam
frequentata eſt.

Iiſdem finibus, quibus olim, In-
dia nunc etiam circumſcribitur.
nam & citra Indum amnem populi
quidam , vt olim , nunc etiam In-
di dicuntur.

Diuiditur etiam nunc , vt olim,
Gange fluuio in duas parteis : qua-
rum vna *Indoſtan*, quæ olim *India*
intra Gangem : altera *Mangi*, In-
dia extra Gangem. Regna vniuer-
ſam continere tradunt XLVII, quo-
rum quædam nimium modica &
arctis admodum finibus cōſtriſta.

At nouiſſimi tamen Geographo-
rum in nouem potiſſimum partes
ſue regiones vniuerſam Indiam

diuiferunt : quarum nomina sunt :
Cambaia , *Narsinga* , *Malabar* , *Ori-*
xa , *Bengala* , *Pegu* , *Sian* , *Camboia* ,
 & Septentrionalis pars , quæ fer-
 mē tertia vniuersa.

C A P. I X.

Cambaia , *Narsinga* , *Malabar* ,
Orixa.

Cambaia regnum in dextro
 Indiae cornu ad Indi ostia si-
 tum , longitudine occupat mill.
 Germ. circiter CLX , latitudine fe-
 rē totidem.

Vrbium prima est , quæ regno
 nomen dedit , *Cambaia* , omnium
 Indicarum cultu atque magnitudi-
 ne præstantissima , quâ de causâ
Cairum Indiae vocitata. Regia sedes
 est *Campanel* , in edito loco septen-
 nis mœnibus cincta. *Goa* in insulâ
 Indi posita , emporij celebritate,
 agrorum vbertate , incolarum mul-
 titudine atque edificiorum magni-

Bb iij

scientiâ insignis vrbs, ob munitio-
nis firmitudinem locique situm
claustra regni vocitata.

In eâdem insulâ *Dio* arx, atque
in continenti alia *Damaom*, His-
panorum præsiis custodiuntur.

Celebres quoque sunt *Beder* &
Decan vrbes: quarum hæc regno
quondam nomen dederat. At citra
Indum in Prouincia *Guzarate*, quæ
pars est regni *Cambaix*, præcipua
vrbs est *Ardauat*, Indi ripæ apposita.

N A R S I N G A.

Narsingam, in dextro itidem
cornu sitam, duobus lateribus, Oc-
cidentalibus ac Orientalibus, mare abluit.
Longitudo eius à confinibus *Cam-
baix* & *Orixæ*, ad promontorium
Comori, mill. occupat Germ. circi-
ter c. l. Latitudo summa inter duo
maria mill. xc.

Regiæ sunt duæ: *Narsinga*, vnde
regno nomen, & *Bisnagar*.

Onor, *Batescala* & *Mangator* Lufi-

tanæ sunt ditionis. *Colmandel & Maliapor* ab Indis Christianis habitantur: Quarum hæc *D. Thomas* sepulchro clara.

M A L A B A R.

Malabar regio in extremitate dicti cornu sita, in longum LXXX. in latum XLV. mill. Germ. regna continet, ab singulis vrbibus denominata: *Cananor, Calicut, Coulete, Cranganor, Cochin, Coulam & Travancor*. Horum *Calicut* cætera præstat: cuius Rex *Samory* incolis, id est, summus Imperator ac Deus in terris vocatur. Ipsa vrbis *Calicut* ampla est, at humiliter extructa.

In hac prouinciâ Lusitani tria habent munimenta.

O R I X A.

Orixæ regnum, in sinu Gærgærico inter *Narsingæ & Bengalæ* regna protensum, caput habet

Bb iij

392. *Philippi Clauerij*
Orixam urbē. At regia est *Ramana.*

C A P. X.

Bengala, Pegu, Sian, Cambogia,
India Septentrionalis.

B E N G A L A.

Bengalę regnum ab vrbe *Bengala* dictum, ad Gangis aliorumque amnium ostia, in longum CL. in latum CLXX. mill. Germ. obtinet.

Ipsa vrbs *Bengala*, magna, celeberrimo emporio insignis, in insula fluuij *Cosmin* sita est.

P E G U.

Regia huius regni est *Pegu* vrbs in insula posita, totius Indię clarissima, mœnibus munita, ædificiis elegantissimis ornata.

Subiecta autem sunt Regi *Pegu* & alia regna, quorum *Aua* versus Septentrionem, gemmis, equis & elephantis abundat.

S I A N.

Sian potentissimum regnum, cuius longitudo ccc. latit. clx. conficit mill. vrbes insigniores habet *Sian* regiam, admodum amplam, & *Malacca* in Chersoneso aureâ sitam, emporium aromatis nobilissimum: quatuor mill. Germ. amplecti dicitur.

C A M B O I A.

Huius regni caput est *Camboia*: at sedes regia *Diam*, quæ quibusdam *Odia*.

INDIA Septentrionalis.

Borealem Indiæ partem, quam tertiam vniuersæ diximus, quondam in varia regna diuisam, nunc Tartari ex Tartaria huc transfressi obsident. Hi Mogores dicuntur, & eorum rex Magnus

Mogor : cuius regia *Delly*, in confinibus *Cambaix* & *Narfingæ* regnorum. Sub hoc Rege vrbes claræ, *Mandao*, *Sanga*, *Moltan*, *Citor* & *Aracan*, singulorū regnorū capita

C A P. XI.

Insule in Indico mari.

Insularum in Indico mari tantus est numerus, vti haud facile iniri queat ; quare præstantiores solum dicendæ.

Princeps est atque omnium toto Oriente nobilissima *Sumatra*, in complura regna diuisa ; Secunda est *Borneo* ; Tertia *Iaua* Maior, incognitæ magnitudinis ; quam I. Cæsar Scaliger omnium rerum facili vbereque prouentu compendium Orbis appellauit. In hac celeberrimum Emporium *Bantam*.

Dein insulæ *Celebes*, *Silolo*, *Ceyram* ; quas Sindas esse putant *Prolemzi* ; & inter has sparse *Moluccæ* ;

paruæ , at felici aromatum produ-
ctu nobiles, *Bachian*, *Tidor*, *Terna-*
te, *Motir*, *Machian*. Iamque Sina-
rum regno approximantes Philip-
pinæ , quas Baruffas Ptolemæi in-
terpretantur. Harum maxima *Lut-*
zon ; in qua Hispani urbem condi-
derunt *Manilliam*. Secunda est *Min-*
dana. Tertia *Calamianes* ; dein reli-
quæ minores inter has dissipatæ.
Hinc verò versus Orientem sunt
aliæ complures , in vniuersum
Hispanis *Istas de las Velas* dictæ.
Hinc rursus meridiem versus c. l.
distans mill. Germ. est noua *Gui-*
nea ; quæ an sit insula an verò pars
continentis terræ Australis , non-
dum satis compertum habemus. At
in sinu Gangetico Narsingæ regno
aduersa *Ceylon* , nouem regni di-
stincta , antiquis *Taprobana* dicta.

CAP. XII.

De Persarum imperio.

Persarum regnum antiquitus occupabat quicquid præter explicatas terras in Asia reliquum est, quin etiam Indiæ partem & Ægyptum, quæ antiquitus in Asiâ censebatur, longitudine ab Hellesponto ultra Indi ostia mill. German. 1000. latitudine à Ponto ad sinus Arabici fauces 1000. quo spatio multæ regiones atque regna recensentur, de quibus ordine erit agendum. At primo loco eam partem narrabimus, quæ nunc Persarum siue Sophorum imperium dicitur. Hoc clauditur à Septentrione Hyrcano siue Caspio mari, & Oxo flumine Caucasoque monte; ab Oriente Indo; à meridie mari ac sinu Persico; ab occasu Euphrate amne & Tigri, qui in illum immergitur, Niphaticis iugis, & Araxe

fluuiio , qui in Hyrcanum mare
euoluitur. Longitudo eius est ab
Araxis ostio ad Indi ostia millia-
rium cccclx. Latitudo ab Oxo
ad mare Persicum cclxx.

Regiones heic olim , Gedrosia,
Carmania , Drangiana, Arachosia,
Paropamisus, Bactriana, Margiana,
Hyrcania , Aria , Parthia , Persis,
Susiana , Assyria , Media.

C A P. XIII.

*Gedrosia , Carmania , Drangiana ,
Arachosia, Paropamisus, Bactrianas
Margiana , Hyrcania ,
Aria , Parthia.*

G E D R O S I A .

Gedrosiq, que nunc *Khesimar*
& *Guzarate* , populi fuerunt
Orbitæ, Parsiq, Musarnei, Rham-
næ. Regiones Paradene, Parisene.
Flumen nobile Arbis siue Arabia.
Vrbes inclytæ Parsis , caput regio-
nis , Arbis & Cuni.

CARMANIA.

Carmaniz veteris nunc regio-
nes sunt *Kirman*, *Goadel* & *Ormuz*.
regnum. Populi in eâ quondam
Ifaticæ, *Zuthi*, *Gadanopydres*,
Camelobosci, *Sozotæ* dicti, *Agde-*
nites, *Rhudianæ*, *Ares*, *Charadræ*,
Palargadæ, & *Armozçi*. Regiones,
Modomastice, *Parepaphiris*, *Caba-*
dina, *Chantonice*, *Flumen*, *Samy-*
daces. Mons, *Semiramidis*. Vrbes
Carmana, *Samydace*, *Alexandria*,
Arnuza.

DRANGIANA.

Drangianæ, nunc *Sigestan*, po-
puli *Darandæ* & *Batrii*. Regio *Ta-*
tacene. Vrbes inclytæ *Ariaspe*, *Pro-*
phthasia.

ARACHOSIA.

Arachosicæ, nunc *Candahor*, po-
puli *Pargyctæ*, qui antè *Arimaspi*
postea *Euergetæ* dicti; *Sydri*.

Introd. Geogr. Lib. V. 399.
Roplutæ , Eortæ. Vrbes Arachotus , Alexandria.

PAROPAMISIS.

Paropamisidis , quæ nunc *Sablestan* , populi Bolitæ , Aristophyli , Ambantæ , Parietæ , Parsij. Vrbes claræ Carura , quæ & Ortospana , Naulibis .

BACTRIANA.

Bactriana nunc *Corasan* dicitur. Populi olim Salataræ , Zariaspæ , Chomari , Comi , Acinacæ , Tambzyi , & Thocarorum magna gens ; Maricai , Scordi , Varni , Sauadii , Orfiti , Amarispi. Vrbes duæ regiar , Bactra & Ebusmi. claræ item Maracanda , Charracharta.

MARGIANA.

Populi Margianæ , quæ nunc *Elsabar* , Derbicæ , Massagetæ , è Scythiâ huc transgressi ; Parni , Daz , Tapuri. Urbium clarissimæ Antiochia Margiana , antè Alexandria dicta ; post verò Seleucia.

HYRCANIA.

Populi Hyrcanię, (vnde proximum mare Hyrcanum dicitur) Maxerę, Astabeni, Chrindi. Regio Arsitis. Caput regionis Hyrcana; inde Amarusa.

ARIA.

Arię, nunc *Diargument*, populi; Niszi, Astaeni, Musdorani, Casi-
yotę, Obares, Elymandri, Borigi.
Vibes, Aria, Alexandria, Bitaxa.

PARTHIA.

Parthię, nunc *Arac*, regiones sunt, Comisene; Parthienc, Paratenticene, Tabienc, cuius gens Sobidę. Caput regni ac regia Hecatompylus à centum portis dicta.

CAP. XIV.

Persis, Susiana, Assyria, Media.

PERSIS.

Populi Persidis, quę nunc *Farsi*,
Melabatę, Rapsii, Hippophagi;
Suzę;

Suzei, Megores, Stabei. Regiones Parætacene, Misdia, Mardiene, Toacene. Urbium clarissimæ, Persepolis, caput quondam imperiï Persici, omnium elegantissimæ; Axima, Marasium, Toace.

S Y S I A N A.

Susianæ, quæ nunc *Elaran*, gentes Elymæi, quorum regio Elymæa vel Elymais; Cossæi. Regiones Melitene, Cabamene, Characene, Cissia, Chaltapitis, & campus Derisive Derius, omnium fertilissimus. Fluuij nobiles, Mosæus, Oroates & Eulæus; tam limpidis aquis, ut nullas alias reges bibere voluerint. Urbes claræ, Susa & Tariana.

A S S Y R I A.

Assyriæ, nunc *Cusstan*, regiones notiores fuere, Attrapachitis, Sitacene, Adiabene, Apolloniates, Calacene, Arbelicis. Populi Garamæi & Sâbatæ.

Cc

402. *Philippi claustrū*
Fluuii in Tigrim de fluentes, Lycus,
Caprus, & Gorgus. Vrbes insignio-
res, Ninus, quę Niniue in Sacris
litteris quondam clarissima, à Ninō
condita; Ctesiphon Parthorum re-
gia, & Arbela quondam vicus, vbi
Darium vicit Alexander Magnus.

MEDIA.

Mediæ, quę nunc *Sarch* dicitur,
populi celebres fuerē Caspii, à qui-
bus mare proximum Caspium vo-
catur, quod & Hyrcanum ab Hyrc-
canis; & Caspiæ portæ ab illis;
Gadusi, Geli, Dribyces, Auarici,
Mardi, Carduchi, Gordieni postea
dicti; Marundæ, Margasi, Sagar-
tii, Tapuri, Sidices, Vadassi. Regio-
nes, Atropatia, Choromiterne,
Sagrianica, Ragiana, Dariris, Za-
pauortene, Syromedia Urbium
notissimæ, Ecbarana, Arfacia, Cy-
ropolis, Europus. Fluuii celebres,
Gambyces, Cyrus. Mardus, qui &
Amardus; Strato, Corindas. Mon-

Intröd. Geogr. Lib. V. 403
tes, Coronus, Iasonius, Orontes,
Zagrus, Choatras.

C A P. XV.

*De varia imperij Asiatici mutatione,
noua Sophorum regni descriptione,
item de regno Ormuz.*

INitio rerum penes Assyrios Asiæ,
id est, terrarum quæ nunc sub
Turca & Sopho, imperium stetit.
Postea ad Medos deuolutum. ab
his ad Persas per Cyrum transla-
tum. Dein Macedones, Alexandro
Darium detellente, occuparunt.
mox cum pars Romanorum impe-
rio cederet, Parthi, vilis antea at-
que ignaua gens, potentissimum
in Asiâ regnum condiderunt; ma-
gnis exinde cladibus Romanos af-
ficientes, donec ipsi à Turcis &
Saracenis afflicti fuerunt, regnum-
que eorum diuexatum. Tandem
Persarum nomen atque virtus in
Sophis itorum emerfit, Ismaële

Sc ij

Rege potentiam imperij sui maxime stabilicante.

Nunc Persarum siue Sophorum vniuersum imperium in regiones diuisum est, quorum nomina, *Sarc*, *Cyristan*, *Elaron*, *Farsi*, *Arac*, *Elsabar*, *Diargument*, *Corasan*, *Sablestan*, *Candahor*, *Sigestan*, *Chefimur*, *Kirman*, *Goadel*; quibus accedunt *Ormuz*, peculiare regnum, & *Guzarate* prouincia, quam Indorum in Cambaje regno diximus. Urbium clarissime sunt in regione *Sarc*, *Tauris* regia; xv. mill. Germ. circuitu complectens: *Casvin* altera regia. Reliquae sunt, *Tamai*, *Turcoman*, *Derbent*, *Erex*, *Zeken*, *Meren*, *Seruan* & *Ardouil*, Sophorum origine inclytæ. In *Farsi* regione *Siras* regia, vrbs pulchra ac splendida, inter maiores orientis computata, v. mill. Germ. ambitu continens. In *Arac* *Cassim* vrbs opulenta, & *Havistan* siue *Hispaham* ob magnitudinem dimidia orbis pars, Persis dicta. In *Corasan* *Istigias*

Introd. Geogr. Lib. V. 405
regia, vrbs magna atque amœna.
In *Candahor* ipsa vrbs *Candahor*, emporium Indis & Citainis mercatoribus celeberrimum. In *Kirman*, ipsa vrbs *Kirman*, caput regionis.

Regnum. ARMVSIA
vulgò ORMVZ.

Ceterum veteris Carmanię nunc pars est regnum *Ormuz*, adinodum potens; quod Plinio Armuzia regio dicitur, & populi Armozei. Ptolemęus refert hoc situ ciuitatem Armuzam, & Strabo Armozum, quo nomine hodie censeripotest *Ormuz* in insula eiusdem nominis.

Rex Saracenus est; olim Persarum, nunc Hispaniarum Regis, qui arcem illic obtinet inunitissimam, stipendiarius. sed huius regni pars altera est in proximo Arabię litore.

Caput regni est Armuza, vulgò *Ormuz*, vrbs satis elegans, empor-

406 *Philippi Cluverij*
riumque gemmis, vnionibus atque
aromatibus, quę India, Persis &
Arabia mittunt, celeberrimum.

C A P. XVI.

*De reliquis veteris Asię regionibus,
quas nunc Turcarum Imperator ob-
tinet: & speciatim de Alba-
nia, Iberia, Colchide
& Armenia.*

QUOD reliquum est Asię, Tur-
cicum Imperium totum ob-
tinet. Regiones hic olim fue-
re, Albania, Iberia, Colchis,
Armenia, Cappadocia, Galatia,
Pontus & Bithynia, Asia minor
siue proprię dicta, Lycia, Panphy-
lia, Cilicia, Syria, Mesopotamia,
Babylonia & Arabia. In insulis
celebriores Cyprus & Rhodus, Les-
bos, Chios & Cōs.

A L B A N I A.

Albania nunc Georgię pars

Orientalis, inter Iberiam & mare Caspium sita, ab Albano flumine nomen habere videtur. Fluviorum nobilissimus est Cyrus, Caspium mare abluens. Vrbes insigniores Chabala siue Cabalaca, Albana & Getara.

I B E R I A,

Iberia, nunc pars Georgiæ Occidentalis, inter Albaniam & Colchidem sita, gentis Iberorum clarissimum solum, vrbes celebres habuit Artanissam & Armaeticam, siue Harmastim.

C O L C H I S.

In Colchide, quæ nunc *Mengrelia* dicitur, inter Iberiam & Pontum Euxinum sita, populi fuere *Ealz* & *Manrali*, unde regioni nunc nomen. Fluvij celebres, *Phasis*, *Cyaneus*. Montes *Caucasus* & *Corax*. Urbium clarissime *Phasis* &

Cc iiij

Dioscurias, quę postea Sebastopolis.

ARMENIA Maior.

Armenia vniuersa diuiditur Euphrate amne in Maiorem & Minorem. Maior est quę nunc in tres partes diuisa, *Turcomannia*, *Popul*, & *Curdi* appellatur. à Septentrione Moschicis montibus separatur à Colchide & Iberia, Cyroque amne ab Albania; ab Oriente Caspium mare habet & Caspium montem; à meridie montem Taurum quo à Mesopotamia; & Nyphatem quo ab Assyria discernitur; ab Occidente Euphrate amne à minori Armenia disterminatur. Mediam diuidit Antitaurus mons. Fontes heic annuum toto Oriente nobilissimorum, Euphratis ac Tigris; montes Gordyçi & Pariedrus. Regiones sunt Cotacene, Bocche, Tosarene, Totene, Colthene, Souducene, Syracene, Sacasene, Basilissene, Hobordene, Arsea, Acili-

fene, Astaunites, Sophene, Anzirene, Thospites, Corinea, Gordiene & Cortea. Populi, Mardi, Gordiçi. Urbium notissimæ, Armauria, Artaxata, Thospia, Artemita & Tigranocerta.

ARMENIA Minor.

Armenia Minor, quæ nunc *Per-gian & Bozorb*, clauditur ab ortu Euphrate amne, à Meridie Amano monte, ab occasu & Septentrione monte Scordisco. Mediam itaque secat Antitaurus. Regiones in eâ, Orbaliſſime, Ætulane, Ærethica, Horsene, Orbisene. item præfecturæ, Cataonia, Morimene, Lauiana, Arauene. Fluvius inclytus Melas, qui Euphrati iungitur.

Urbium principes, Satala, Nicopolis, Melitene, Comana,

CAP. XVII.

*Cappadocia, Galatia, Pontus
& Bythinia.*

CÆterum sinus ille terrarum, qui est inter Ponticum & Cyprum maria, *Natolia* nunc dicitur, ab vnâ prouinciarum *Anatole*. Hæc olim regiones, Cappadocia, Galatia, Paphlagonia, Pontus & Bithynia, Asia minor, Lycia, Pamphylia & Cilicia.

CAPPADOCIA.

Cappadocia, quæ nunc quatuor complectitur regiones, *Geneth, Suas, Anatole & Amastiam*, ab ortu habet Armeniam Minorem, à meridie Ciliciam, ab occasu Pamphylia & Galatiam, à Septemtrione Pontum Euxinum. Fluuuii nobiles Iris & Thermodon. Regiones Lycaonia, Themiscyrene, Zelitica, Car-

manene, Gargarauſene, Gargauri-
tis, Antiochene, Tyranis. Gens
Heniochorum magna, ac multis
nominibus diſtineta. Vrbes claræ,
Comana Pontica cognomine, Neo-
cæſarea, Sebaſtia, Diocæſarea, Maza-
que & Cæſarea, Ionicum, Laran-
da, Tyana, Trapezûs, Amafia, Stra-
bonis Geographi cunis decorata.

GALATIA.

Galatia, cuius nunc partes *Roni*
& *Chiancare*, dicta eſt hæc regio à
Gallis, ex Italia poſt incenſam Ro-
mam huc tranſgreſſis; eadem Gal-
logræcia & Græcogallia, quia Gal-
lis Græca gens miſta incoluit.
Anteà Phryges tenuere & Paphla-
gones. Paphlagoniæ nomen man-
ſit in parte Galatiæ. Includitur au-
tem Galatia à Septentrione Pon-
tico mari. ab ortu Cappadocia, à
meridie Pamphylia, ab occaſu,
Aſiâ minori & Ponto Bithyniaque.
Regiones verſus Septentrionem

Paphlagonia, in qua Heneti populi, vnde Veneti in Italiâ : versus meridiem Isauria, vbi vrbs Isauras; & Pisidiæ pars; cuius altera pars in Pamphylia memorabitur. Populi Chalybes, Trœmi, Proserlimitæ, Byceni, Orondici: & Gallorum nationes, Tectosagæ, quorum caput Ancyra vrbs; Tolistobogii, Voturi & Ambiani. Vrbes inclytæ, Teuthrania, Sinope, Mithridatis & cunis & sepulchro nobilitata; Amisus, Therma, Pessinûs, quæ Dindymene & Cybele ante dicta. Montes sunt, Olgasis, Didymus, & qui Cælenorum tumulus.

Pontus. & Bithynia.

Quæ ante duæ erant regiones, Pontus ad ortum solis, Bithynia ad occasum, postea sub vnâ prouinciâ censæ sunt. Terminatur prouincia à Septentrione mari Pontico, ab ortu Galatiâ, à meridie Asiâ minori, ab occasu Propontide. Mons

clarus est Orminius. Flumina, Parthenius, Hippias, Sangarius, Ascarnius. Regiones, Bogdomanis, Timonitis. Populi, Chalcedonii, Mariandini, Caucones, Zygiani. Vrbes insignes. Chalcedon, quæ nunc Scutari, Constantinopoli aduersas; Nicomedia, Apamea, Heraclea, Nicæa, Prusias, quæ nunc *Eursia*, & Libyssa Annibalis interitu ac sepulchro nota.

C A P. XVIII.

Asia minor siue propriè dicta.

A Sia propriè dicta, quæ & minor, (nunc tres eius partes, *Chiantalem, Sarcum & German*) terminatur ab Septentrione Bithynia ac Ponto, ab ortu Galatia Pamphyliaque & Lyciâ, à meridie eadem Lyciâ & Rhodiensi mari, ab occasu *Ægæo pelago & Hellesponto*. Regiones in quas diuiditur sunt hæ; Phrygia, Mysia, Lydia &

309328

QUA *Philippi Cluierij*
Caria: & quas Græcæ gentes in litore
Ægæo incoluerunt, Æolis, Ion-
nia & Doris.

P H R Y G I A *Maïor.*

Phrygia duplex est; altera Ma-
jor, altera Minor, quæ & Troas.

Majoris Phrygiæ populi Olym-
peni, Moccadælii, Cydisses, Gi-
petini, Moxiani, Montium cele-
berrimus est Cadmus, quo à Lycia
discernitur. Fluvii nobiles Mæan-
der & Marsyas. Urbes insignes Syn-
nada & Apania Cibotus cognomi-
ne, antè Celæne dicta.

P H R Y G I A *Minor, siue Troas.*

Quæ antè Troas erat, à Phrygi-
bus occupata Phrygia Minor dicta
fuit; in eâ amnis nobilissimus Sca-
mandrus. Urbium notissima Gra-
jorumque monumentis celebratissi-
ma Ilium siue Troja; Græcorum
decenni obsidio excidioque incly-

fa. Inde nouum Ilium triginta stadiis ab veteri distans. item Alexandri Troas, quæ & Alexandria.

MYSIA Maior.

Mysia similiter in Maiorem ac Minorem diuiditur. In Majori inter Minorem & Phrygiam Maiorem sitâ populi fuere Olympeni, Trimeñothuritzæ & Mysomacedones. Montes nobiles Olympus & Cimon. Fluuius Rhyndacus. Urbium notissimæ, Antandros, Adramitium, Pergamus, Trajanopolis, Alyda.

MYSIA Minor.

In Minori Mysia, quam Hellepontus & Propontis perfundunt, omnes sunt celebres Æsepus, Granicus, Simois. Mons Ida, Paridis & Oenones amoribus notus. Urbes insigniores Cyzicus, Parium, Lampfacus, Abydus & Dardanium.

LYDIA.

Lydiæ pars altera dicitur Mœonia. Flumina in vtraque Caicus, Hermus, qui Pactolum auriferis arenis famigeratum (vnde *χευ* *Co-gias* dictus) recipit, & Caistrus, qui Lydiam à Caria discescit. Mōtes clari Sipylus, Tmolus, Mefogys, Mimas. Urbium nobilissimæ Thyatira, Sardes, Philadelphia.

CARIA.

In Caria flumina Mæander, in Phrygiâ Maiori ortum, & ab hoc receptum Lycus. Montes Phœnix, Mycale & Latmus. Vrbes clarę Tripolis, Laodicæa, Antiochiâ, Magnesia, Priene, Alabanda, Stratonice, & in litore Miletus, diues quondam atque potens mari Græcorum ciuitas, Myndusque.

Æolis, Ionia, Doris.

In Æolide vrbes inçlytæ, Cumæ, Phocæa, Elea. In Ionia Smyrna, Clazomeng,

Clazomenæ, Teos, Lebedus, Colophon, non tam Clarii Apollinis oraculo, quam Homeri natalibus nobilis; & Ephesus omnium clarissima: cuius decus templum Dianæ, Amazonum opus, adeò magnificentum uti Xerxes cum omnia Asiatica templa igni daret, huic uni pepercit: quod postea Herostatus, ut nomen memoriâ sceleris extenderet, incendio destruxit. Id postmodum ad augustiorem cultum Ephesii reformarunt. In Doride vrbes fuere Halicarnassus & Cnidus,

C A P. XIX.

Lycia, Pamphylia & Cilicia.

Lycia, quæ nunc *Aldineli*, terminatur ab occasu & Septentrione Asiâ Minore, ab ortu Pamphylia, à Meridie mari suo; quo i Lycium est. Montium celebratissimus Chimæra nocturnis æstibus fumum exhalans: vnde fabula tri-

D d

418 *Philippi Cluverij*
formis monstri in vulgum data est,
quod Chimæram animal putaverunt.
Hinc Ovidius:

Quoque Chimæra iugo mediis in partibus hircum,

Pectus & ora Leo, candam serpentis habebat.

In cacumine quippe Leones habitabant; in medio, ubi pascuis abundat, capræ; in radicibus Dracones. Fluvij celebres, Xanthus, Limyrus. Vrbes, Patara, Andriace, Telmessus.

PAMPHYLIA & TAURVS Mons.

Pamphylia, quæ nunc *Menteseli*, clauditur ab Septentrione Galatia, ab Oriente Cilicia & Cappadocia, à Meridie suo mari, quod Pamphylum, ab Occidente Lycia ac Phrygia Maiori. Regiones in eâ sunt Calabria & Pisidiæ pars, cuius alteram partem in Galatia memoravimus. Pisidiæ antea Solymi dicti fuerunt. Montium nobilissimus est

Taurus ; qui totius orbis maximus, à Pamphylia mari iuxta Chelidonia insulas exorrens, per varias innumerasque gentes, aliis aliisque nominibus ab occasu in ortum ad Scythiæ vsque & Indiarum fines extremos extenditur, pari longitudine ferè quàm ipsa Asia, diuiditque Asiam vniuersam in duas partes, quarum altera quæ Septentrionem spectat Asia dicitur intra Taurum, altera quæ Meridiem Asia extra Taurum. Porro vrbes in Pamphylia insignes sunt Side, Seleucia Pisidiæ, Antiochia, Termessus & Perga.

CILICIA.

Ciliciæ, quæ nunc *Carmania*, longissimo tractu inter Taurum & Cilicium mare porrecta, fluuios celebres habet, Calycadnum, Lamum, Cylum, Sarum & Pergamum. Vrbes clare sunt in litore, Selenus, Pompeiopolis, ante Solæ

410. *Philippi Claverij*
Cilicij dicta, Mallus & Issus, quæ
sinui cui adiacet, nomen Issici de-
dit: intus Tarsus, D. Pauli Apo-
stoli natalibus clara.

C A P. XX.

*Summa Syriæ descriptio: item Palesti-
na; sub quâ Idumæa & Iudas.*

Cilicię ab ortu iungitur Syria,
quondam terrarum maxima
& pluribus distincta nominibus.
Namque & Assyria, & Mesopota-
mia, & Babylonia, & Phœnice, &
Palæstina, partes eius fuerunt.
Olim ac diu potens; sed cum eam
regno Semiramis tenuit, longè
potentissima. At postmodo Assy-
riâ, Mesopotamiâ & Babyloniâ
auulsis, Syrię fines fuere à Septem-
trione Amanus mons, quo à Cap-
padocia & Armenia separatur; ab
ortu Euphrates amnis, quo discer-
nitur à Mesopotamia, vsque ad
Thapsacum opidum; atque inde

Arabia deserta; à meridie Arabia Petrea; ab occasu eiusdem Arabiae Petrae parte & mari Syriaco, siue Phœnicio, Amanoque monte quo à Sicilia submouetur. Longitudo inter Sirbonis paludem & Taurum montem, quâ eum perumpit Euphrates, mill. cxi. Latitudo inter mare & Arabiam desertam mill. l. Diuiditur in Palæstinam, Phœnicen, Antiochenen, Comagenen, & Cœlen.

PALÆSTINA.

Palæstina clauditur à Septentrione Phœnice, ab ortu Cœlesyria, à meridie Arabia Petrea, ab occasu eiusdem Arabiae parte & mari Syriaco. Dicta fuit quondam Terra Chanam, à Chanaam filio Cham, qui eam obtinuit. postquam verò Isrælitæ eam, pulsantibus antiquis cultoribus, ex diuino mandato obsederunt, Iudæa nuncupari cœpit. Romanis Græcisque

Dd iij

¶ *Philippi Clauerij*
scriptoribus dicta est Palæstina, &
magna olim gente Palæstinorum,
quos sacre literæ Philistim vocant.
Diuiditur iisdem scriptoribus in
Idumæam, Iudæam, Samariam &
Galilæam.

I D U M Æ A .

Idumææ, quæ in sacris literis est
Edom, inter Arabiam Petræam,
Iudæam & mare internum porre-
ctæ, vrbs ingens fuit & munita ad-
modum Gaza, (sic Persæ ærarium
vocant) cui inde nomen, quod
Cambyses, cum armis Ægyptum
peteret, huc belli & opes & pecu-
niam intulerat. Expugnata Alexand-
er vastauit.

I V D Æ A .

Idumæam sequitur Iudæa, cuius
caput Hierosolyma, longè clarissi-
ma vrbum Orientis, non Iudææ
modo. Titus Vespasianus captam

totam diruit. Ælia Capitolina postea dicta, cum ab Ælio Adriano, mutata nonnihil loci regione, restitueretur. Nunc Turcis incolis *Chutz* est. Reliquæ Iudzorum vrbes celebres fuere in litore Ascalon, magna, & non minor Azotus, item Iamnia & Ioppe, Phœnicum vrbs antiquissima, quam Mela ac Plinius antiquiorem terrarum inundatione prædicant. Hic Andromedam belluæ marinæ expositam fuisse, fabulati sunt. Intus Emmaus, vicus antè, & Lidda & Hiericus, quæ Iericho in sacris litteris: & propè Hierosolyma Bethlehem, vel nobilissima in toto orbe terrarum Iesu Christi humani generis Seruatoris natalibus.

At pars Iudzæ Perza dicta fuit, hoc est, Vlterior, quia *περὰ τῆς Ἰορδάνης*, id est, trans Iordanem sita. In eâ Macherûs, secunda quondam arx Iudzæ ab Hierosolymis,

JORDANIS fluvius &
ASPHALTITES lacus.

Sed de Iordane hoc loco retulisse conueniat. Iordanis igitur amnis, qui Hebræis *Iarden*, oritur, et auctor est D. Hieronymus, ex duobus fontibus haud procul a se distitis, quorum alteri *Ior* nomen est, alteri *Dan*; conjuncti nomen amni faciunt *Iordan*, siue Iordanis. Ipse amœnus, & quatenus locorum situs patitur, ambitiosus; accolisque se præbens, velut in vitus Asphaltiten lacum, dirum natura, petit, à quo postremo ebibitur, aquasque laudatas perdit, pestilentibus mistas. At à fontibus CCC LXXXIV. circiter stadia prolapsus, ubi prima vallium fuit occasio, in lacum se fundit Samoconiten; inde in multo majorem, quem Latini *Genesaram*, Græci *Genesaritin* & *Tiberiadem*, ab opidis appositis dixerunt. Sacrorum librorum scripto-

res eadem ratione stagnum Genezareth & mare Tiberiadis vel Galilææ vocant. Inde Samariam Iudæamque perfundens, tandem Asphaltite lacu retinetur.

Asphaltites nihil præter bitumen gignit ; vnde & nomen ἀπὸ τοῦ ἀσφάλτου. Neque pisces , neque suetas aquis volucres patitur , sapore corruptor & grauitate odoris pestifer. Idem propter magnitudinem & aquæ immobilitatem, Mortuum mare dicitur. Nam neque ventis impollitur , resistente turbibus bitumine , quæ aqua omnis stagnatur ; neque nauigationis patiens est, quoniam omnia vitæ carentia in profundum merguntur ; nec materiam vllam sustinet , nisi quæ alumine illinatur. At nullum corpus animalium recipit : tauri camelique fluitant , periti imperique nandi perinde attolluntur.

CAP. XXI.

*Samsria, Galilæa, Phœnice
& Libanus.*

Iudææ iungitur Samaria, aliquando latius iuxta litus extensa; quippe & Ioppe, & Azotus, & Aſcalon Samariæ opida, ab auctoribus vsurpantur. Caput regionis est Samaria, quæ & Sebaste; Neapolis & Gamala, atque in litore Apollonia.

GALILÆA.

Ultima Palæstinæ est Galilæa, cuius caput in litore Turris Stratonis, eadem poſteà Cæſarea Stratonis, ſive Cæſarea Palæſtinæ, ab Herode de nouo condita. Intus ad lacum Genefaram, ſeu mare Galilææ, Capernaum, Iulias, Bethſaida, Tiberias, Tarichea. inter lacum & mare Phœnicium Nazareth, Chriſti Redemptoris noſtri domi-

cilium : & Cana Galilææ, siue Minor. At notandum hoc loco, vnam equidem hanc esse Græcis Romanisque scriptoribus Galilæam : in sacris autem literis duas censerî, quarum altera iam explicata, Inferior est cognomine ; altera verò Phœnices pars est, Galilæa Superior dicta, seu Galilæa Gentium.

PHŒNICE.

Phœnice antè erat, quidquid terrarum inter Eleutherum flumen & Pelusium opidum Ægypti mari interno obiacet. At postea Phœnices termini consignati sunt duæ annes, à meridie Chersæus, à Septemtrione Eleutherus. Hæc igitur sacris scriptoribus in duas diuiditur partes ; Galilæam superiorem siue Gentium, quæ est inter Chersæi fluminis ostia & Antilibanum montem ; & Syrophœnicem inter Antilibanum & Libanum. Urbes in vniuersa Phœnice clare,

in litore Ptolemais ante Ace dicta, sacris literis Acon. Tyrus, quondam insula, postea verò Alexandri oppugnantis operibus continens facta; Zor dicitur in sacris scriptis; & nunc *Sur* incolis: olim portu clara, urbibus genitis in Africa Lepti, Utica & illa Romani imperii æmula Carthagine, etiam Gadibus extra orbem conditis. Postea verò omnis eius nobilitas conchylio atque purpura constitit. Sequitur Sarepta, Eliæ Prophetæ hospitio nota. Deinde opulenta Sidon; antequam à Persis caperetur; maritimarum maxima; artifex vitri; Tebarumque Bœotiarum parens. Berytus, quæ & Felix Iulia, nunc etiam clara Baruto; Byblus, Botrys & Aradus. Inter hanc & Botryn Tripolis, quam Tyrij, Sidonij & Aradij conditores obtinuerunt: Dicta ex numero trium opidum, singulis inter se stadiis distantium. Intus Antaradus, Palæobyblus, Mararus. Mons nobilis Libanus, à

tergo Sidonis orlus , mille quin-
gentis stad. in Cœlesyriam vsque
porrigitur. Huic par , interiacente
valle , mons aduersus Antilibanus
obtenditur , quondam muro con-
iunctus. In eâ parte Phœnices,quæ
Galilæa Gentium vocatur,mons est
celebris Carmelus , & opidum in
eo eodem nomine , quondam Eca-
rana dictum.

Cæterum ipsa gens Phœnicum
solers hominum genus , & ad belli
pacisque munia eximium. Literas
& Literarum operas,aliasque etiam
artes , maria nauibus adire , classe
configere, imperitare gentibus, re-
gnum proeliumque commenti.

C A P. XXII.

Antiochene , Comagene & Cœlesyria.

ANTIOCHENE.

ANtiochenæ , quæ sequitur
Phœnicen , caput est ipsa

430 *Philippi Cluery*

Antiochia, cognomento Epidaphnes, vrbs celeberrima, Syriam regentium sedes. Inde non minori famâ Apamia, Laodicea, & Seleucia cognomine Pieria, vnde ipsa regio Tetrapolis dicta fuit, à quatuor vrbiū dictarum numero; eadem & Seleucis. Mons est Casius, vnde regio Casiotis; & alius Pieria regioque eodem nomine. Fluii celebres, Belus, Lycus & Adonis.

COMAGENE.

Vltima Syriæ est Comagene. Caput quondam regni, postea prouinciæ Rom. Samosata, Luciano alumno maximè nota.

COELE-SYRIA.

A tergo dictarum Syriæ regionum, à Iudæa Peræa ad Euphratem vsque protenditur alterius Syriæ pars *κοίλη Συρία*. Græcis dicta, id est, Caua Syria. Partes eius insigniores sunt Decapolis, Te-

tetrarchiæ & Palmyrene.

Decapolis regio , à decem urbium numero dicta fuit. In his fuere Damascus caput , Otopon , Philadelphia, Raphana, Scythopolis deductis Scythis , antea Nyssa vocitata , à Libero sepulta ibi nutrice , Gadara, Hippos Dios, Pella, Gerasa , Canatha.

Supra Decapolitanam regionem sunt Tetrarchiæ numero XVII. regionum instar singulæ , & in regna descriptæ. Insigniores sunt Trachonitis & Paneas , in quâ Iordanis fontes & urbs Cæsarea , cognomine Paneæ seu Philippi.

PALMYRENE.

Libanum montem ab oriente tangit Palmyrene, cuius caput Palmyra urbs nobilis situ , vasta vndique ambitu arenis includit agros : ac velut terris exempta à rerum natura, priuatâ forte inter duo imperia summa , Romanorum Par-

thorumque, & prima in discordia
semper utrimque cara.

In reliqua verò Cœlesyria vrbes
insigniores sunt, Zeugma ad Eu-
phratem, Bambyce, quæ & Hiera-
polis, Syris verò Magog, nunc
Alepo. Chalciſ, cognominata ad
Belum, vnde regio Chalcidene fer-
tilissima Syriæ; & Cyrtheſtica Cyr-
rhus: Beroë & Chalybon, vnde
regio Chalybonitis, Laodicea ad
Libanum cognominata, & Tha-
pſacus, in Euphratis ripa.

C A P. XXIII.

Mesopotamia & Babylonia.

INter Euphratem & Tygrim re-
gio à situ dicta est Mesopota-
mias quasi μέση τῆς ποταμῶν, id est,
media inter amnes: pars quondam
Assyriorum regni. Nunc *Aliduli* &
Diarbech partes eius. Clauditur ab
occasu & meridie Euphrate, ab
ortu Tigri, à Septentrione eodem
Tigri

Tigri & Niphaticis iugis. Longitudo inter Niphaten montem, quæ Comagenę iungitur, & Seleuciam Parthorum cognominatam ad Tigrim, mill. CLXV. Latitudo summa inter dictos amnes mill. LXX. Regiones in eâ sunt Anthemusia, Chalcitis, Gauzanitis, Acabene, Ingine & Ancobarites. Vrbes præclaræ Edessa, quæ quondam Antiochia, Nisibis, ipsa etiam Antiochia ante dicta, Nicephorium, Labbana, Seleucia ad confluentem Tigris & Euphratis, iam ante dicta, Carræ, Crassi clade nobiles. Montes sunt Masius & Singaras. Fluvii in Euphratem defluentes Chaboras & Saocoras.

Tigris & Euphrates.

Sed de Tigri & Euphrate, nobilissimis Orientis amnibus, hoc loco dixisse, aptissimum fuerit.

Oritur Tigris, qui nunc accolis Tigil, in Armeniâ Maiore, fonte

E c

conspicuo in planicie; qua tardior
 fluit, Diglito, vnde concitatur, à
 celeritate Tigris (ita appellant
 Medi sagittam) incipit vocari;
 transuectus lacum Arethusam, oc-
 currenre Tauro monte specu mergi-
 tur, subterque lapsus à latere altero
 eius erumpit. Alterum deinde tran-
 sit lacum, qui Thospites appella-
 tur: rursusque in cuniculos mer-
 sus, post xxv. M. p. redditur. dein
 receptis aliis ex Armenia Assyria-
 que fluminibus, Assyriam Mesopo-
 tamiamque determinat; citraque
 Seleuciam diuisus in duos alucos,
 altero Seleuciam, altero Ctesio-
 phontem petens, insulam efficit
 haud modicam. Vbi remeauerè
 aquæ, Pasitigris appellatur, mox-
 que in lacus Chaldaicos se fundit.
 inde vasto alueo profusus binis
 ostiis infertur mari Persico.

At Euphrates, qui *Frat* nunc ac-
 colis, in Maiori itidem Armenia
 exorsus, initio Pyxirates nomina-
 tur: vbi Taurum occurrentem ir-

rumpit, Omira, & mox, ubi per-
fregit, Euphrates dicitur. Inde laeua
Mesopotamiam, dexterâ Syriam,
Arabiam, Babyloniâque radens,
in plures alueos dispescitur; quo-
rum vno Seleuciam & Tigrim pe-
tit; altero, qui Regius dicitur, Ba-
bylonem permeans, in paludes
Chaldaicas distrahitur: transue-
ctusque, quondam suo ore in mare
euoluebatur: postea verò ab acco-
lis agros rigantibus præclusus, non
nisi per Tigrim delatus. Increscit
autem & ipse Nili modo, statis
diebus, ac Mesopotamiam inundat.

BABYLONIA, nunc *Caldar.*

Assyriæ Mesopotamiæque pars
erat Babylonia: postea verò in
singularem prouinciam descripta.
Clauditur à Septentrione Euphra-
te, ab ortu Tigri, à meridie Persi-
co mari & montibus Arabiæ deser-
tæ, ab occasu iisdem jugis & Eu-
phrate amne. Regionum illustriss.

E c ij

ma est Chaldza, deinde Mardocza & Auchanitis; quę autem Tigri & Euphrate tanquam insula includitur, Mesene appellatur. Urbium clarissima Babylon, Chaldzorum quondam caput, à Semiramide in sedem regni Assyrij condita, nunc in exiguis ruinis exstincta jacet. Secunda ab hac est Urchja, quę Vr Chaldzorum in sacris scriptis. dein Borsippa ad paludes: & Teredon nobilissimus inter Tigris ostia vicus.

C A P. X X I V.

Arabia.

VLtima Asię proximaque Africę est Arabia, terrarum nulli postferenda, amplitudine spatiosissima. Quippe ultra proprios etiam fines, & Euphratem in Mesopotamiam ad Amanum vsque & Niphaten monteis, multas Arabum gentes Tigranes magnus deduxit.

Hinc Plinio magna Mesopotamiæ pars Arabia dicitur. Quin & alia hæud exigua Arabum pars fuit in Africâ sub Ægypto, totum illud sinus Arabici latus cingentes; de quibus postea in ipsâ Africâ.

At propriæ Arabiæ fines fuere ab ortu montium juga, quibus à Babylonia discernitur, & mare Persicum; à Meridie mare rubrum, ab occasu Arabicus sinus & Isthmus, qui est inter hunc sinum & mare Ægyptiacum; à Septentrione clauditur Palæstina, Cœlesyriaque & Euphrate. Longitudo eius summa est à mari Ægyptio ad fauces usque Persici sinus & Corodanum promont. mill. Germ. ccccl. Latitudo maxima inter geminas, hinc Persici, illinc Arabici, sinuum fauces cccxl. minima circa mediam peninsulæ partem mill. clxxx. Diuiditur in Petræam, Desertam atque Felicem.

P E T R A A.

Petræa clauditur ab occasu intimo sinu rubri maris & Ægypto ; à Septentrione Palæstina & Cœlesyria ; ab ortu Arabia deserta ; à meridie montium perpetuis jugis, quibus à Felice separatur. Dicta Petræa à Petrâ capite suo, vrbe celeberrima, Nabateorum gente incolente. Reliquæ vrbes insignes sunt, Medaua & Bosra. Mons est nobilis Casius, cum delubro Iouis Casij ; & haud procul Pompeii Magni tumulus.

D E S E R T A.

Deserta, quæ nunc *Arden*, clauditur ab occidente Petræa & Cœlesyria, à Septentrione Euphrate, ab ortu montibus, quibus à Babylonia submouetur ; à meridie itidem montibus, quibus à Felice determinatur, Plana equidem maxima ex parte ; at sterilis, ideoque deser-

ta. Populi illustriores Nomades & Scenitæ ; hi vltra Euphratem in Mesopotamiam prorensi , iidemque in Felicem.

FELIX, quæ nunc Aymar.

Ipsa vero peninsula Arabia , inter duo maria Rubrum Persicumque procurrens , reliquis partibus maior est multoque lætior ac ditior ; cinnami ac thuris , aliorumque odorum maximè ferax ; vnde inclytum ei Beatæ cognomen. Fluvii nobiliores duo , betius Arabicum , Lat Persicum sinus petentes. Populorum hic nomina innumerat clarissima , Saracenorum non modo Africam , sed Europam etiam vastantium : Minorum & Saborum , qui Soli thus mittunt. Urbes insigniores , ad Arabicum sinum Badeo regia , Padnopolis , Muza , Ocelis : ad Rubrum mare Arabia & Cana : ad mare Persicum Gerra. Intus Ostama , Maraba , Sa-

E e iiij

C A P. XXV.

De Turcico imperio vrbibusque
sub eo claris

HÆ igitur sunt regiones Asiae; quæ, cum antea sub Assyriorum, Persarum, Macedonum, Romanorum, ac suorum quæque Regum imperiis omnium nobilissimæ censerentur, Turcarum adventu prorsus deuastatæ barbarieque postremâ foedatæ sunt. Solent quippe Turcæ captâ aliquâ vrbe; fabricas omnes eminentiores demoliri mœniaque diruere. Horum autem imperium cœpit sub annum Christi 1299. Osmane (quem alii Ottomannum vocant) primo conditore, tenuis conditionis homine Tartaro, Magni Chani milites à quo descendentes Osmanides regnarunt continua serie annos

ccccix. ad vsque Murathem iv. qui nunc imperio potitur. Prima sedes imperii fuit in Asiâ, in Bithyniæ vrbe Prusa: hinc in Europam Adrianopolim Thraciæ translata; denique Constantinopolim, vbi etiâ nunc consistit.

Cæterum vrbes in tam vasto imperio perpaucae sunt in Asia memoratu dignae. Omnium tamen princeps est Damascus Syriæ; magna, diues, splendida atque amœna; omni fructuum genere abundans; emporium celeberrimum, præstantissimis artificibus refertum; officina armorum bellicorum totius imperii nobilissima. Sequuntur alia Syriæ emporia clara atque celebria; Alepum, vulgò *Alepo*, non inferior *Damasco* vrbs; magna & frequens. in littore Alexandriola, vulgò *Alexandretta*, Berytus, vulgò *Baruto*, Tripolis Syriæ, vulgò *Tripeli di Soria*, & Ioppe, vulgò *Iaffa*. Ad Pontum in Cappadocia Trapezus, vulgò *Trabezonds*, Im-

perij Trapezuntini quondam .ca-
put. In Arabia vero Felice *Medina*
Talnabi, id est, vrbs Prophetæ; quia
Mahumetis Pseudoprophetæ delu-
brum atque sepulchrum in eâ vi-
suntur. *Mecca*, eiusdem Mahome-
tis natalibus maximè nota; *Zidem*,
Zibit, & *Aden*, omnium pulcher-
rima & munitissima, ad fauces si-
nus Arabici sita.

C A P. XXVI.

Cyprus & Rhodus,

C Y P R V S.

INsulæ in Ægeò mari Asiæ obja-
cent complures, harum nobilio-
res Lesoum, Chium, Samum & Côn
in Europâ memorauimus. At in
Asiatico mari sunt Cyprus & Rho-
dus, Cyprus, in Issico sinu inter Ci-
liciam & Syriam, in quatuor maio-
ribus Interni maris computata est,
nouem regnorum, vt referunt ve-

terēs auctores , quōdam sedes ,
cœli clementia solique fertilitatē
beatissima: vnde Macaria ante dicta
fuit. Cyprus autem dicitur ab æris
copia, quod hic primum inuentum
creditur. Incolæ, viri pariter ac fœ-
minæ , in libidinem lasciuiamque
omni æuo mirè proni; vnde olim
Veneri insula consecrata fuit. Lon-
gitudō eius est inter duo promon-
toria , Dinaretum , vulgò *Capo S.
Andrea & Acamanta* , vulgò *Capo
S. Epifanio*, mill. XL. Latitudo ma-
xima xv.

Diuisa fuit quadripartitō: in Sa-
laminam , Paphiam , Amathusiam
& Lapithiam. Mons in ea nobi-
lis Olympus. Fluuī Lycus & Pe-
diæus. Urbium clarissimę Paphos
& Salamis.

Insula, antequam Romani occu-
parent, regibus regebatur; quorum
vltimus Ptolemæus , accepta fama
de Romanorum in insulam expē-
ditione, veneno fata præcepit. Cæ-
terum Por. Cato Cyprias opes Ro-

nam inuexit: quæ res latius ærariū
 populi Romani, quam vllus trium-
 phus, impleuit. Post diuifum im-
 perium Romanum sub Græcis fuit
 Imperatoribus. Anno CIOCLXXXI.
 Richardus Angliæ Rex, cum co-
 pias Hierofolyma contra Saracenos
 ducens, tempestate ad infulam de-
 iiceretur, infulani verò non ad-
 mitterent, vi & armis eam occu-
 pavit, & cuidam Gallo Guidoni
 dedit in regnum. Huic reges suc-
 cesserunt continua ferie, yfque
 dum in Genuenfium ditionem
 peruenit. Inde Veneti eam rexe-
 runt ab ann. CIOCCCCLXXIII. ad
 CIOICLXX. quo anno Turca Sely-
 mus Christianis eripuit.

Caput regni est *Nicosia*. Secunda
 ab hac *Famagusta*, vulgò *Famago-
 sta*. Tertia *Ceraunia*, vulgò *Cerines*

R H O D V S.

Minor est amplitudine, at par
 claritate Rhodus infula pluribus

hominibus ante vocitata, re nau-
tica maximè nobilis. Complecti-
tur ambitu mill. German. xxx.
Urbes in eâ fuere claræ, Lindus,
Camirus & Ialysus; quæ postea
Rhodus.

Ante omnia autem in admira-
tione fuit Solis Colossus Rhodi,
LXX. cubitorum altitudinis. Hoc
simulacrum post LVI. annum ter-
ræ motu prostratum, sed iacens
quoque miraculo fuit. Pauci pol-
licem eius amplectebantur. Maio-
res erant digiti, quam pleræque
statuæ. Vasti specus hiabant de fra-
ctis membris. Duodecim annis tra-
dunt effectum CCC. talentis, quæ
contulerant ex apparatu Regis De-
metrii, relicto moræ tædio. Fue-
runt alii minores hoc in eadem
vrbe Colossi, centum numero; sed
vbicunque singuli fuissent, nobi-
litaturi locum. Maiorem postea
Sultanus Ægypti Rex, postquam
Rhodum occupauerat, nongentis
camelis ære imposito, Alexandriam

transportari curauit.

De cetero ipsa insula regibus primum regebatur : postea in Romanorum, vna cum Asia, incidit potestatem. Diuiso imperio sub Græcis fuit. Dein Saraceni occuparunt ann. 1005. qui Colossum abstulerunt. Recuperatam anno 1008. Equites Ioannitæ tenuerunt vsque ad ann. 1092. quo Solimannus II. Turcarum Imp. occupauit. Pulsis tunc Melita concessa est.

PHILIPPI
 CLVVERII
 INTRODVCTIONIS
 IN VNIVERSAM
 GEOGRAPHIAM,
 TAM VETEREM
 quàm nouam,
 LIBER SEXTVS;
 CAP. I.

Somma Africa descriptio,

Sic exiguo Isthmo an-
 necitur maxima or-
 bis terrarum peninsu-
 la Africa, tria millia
 & triginta circiter
 mill. German. ambitu complectens.
 Isthmi intercapedo est mill. xxv.
 Pleraque Africæ inculta, & aut
 arenis sterilibus obducta, aut ob

sitim cœli terrarumque deserta
 sunt, aut infestantur multo ac
 malefico genere animalium; in
 uniuersum vasta est magis quam
 frequens. Quædam tamen partes
 eximiè fertiles. Græcis Libya dicitur,
 à Libya Epaphi filii Iouis filias
 Africam autem ab Afro Libys Herculis
 filio dictam volunt. Mariam
 eam cingunt, quæ Sol oritur Rubrum,
 quæ medius dies Æthiopicum,
 quæ occidit Sol Atlanticum;
 ab Septentrionibus Internum, Africum
 seu Libycum dictum, quæ
 eam alluit. Longitudo summa cõ-
 putatur ab Herculis freto ad pro-
 montorium Bonæ Spei mill. 1000.
 Latitudo inter duo promontoria,
 Hesperium, vulgò *C. Verde*, &
 Aromata, quod est iuxta fauces
 Arabici sinus, vulgò nunc *Coarda
 fui*, mill. 100. Terra ipsa, nisi qua
 interro mari accedit, obscure ve-
 teribus nota. Ultra autem Nili
 fontes ac montes Lunæ proflus
 incognita.

Regiones

Regiones atque gentes in quas diuisa fuit quondam sunt Ægyptus, Cyrenaica, Africa Minor, seu propriè dicta, Troglodytæ, Garamantes, Numidia, Mauritania, Gætulia, Libya interior, Arabia Troglodytica & Æthiopia.

C A P. II.

Ægyptus.

PRima Africae Asiaeque proxima est Ægyptus, quam veteres Geographi in Asiae regionibus computarunt. At posteriores, Arabico sinu, ut ante dictum, inter Asiam Africanque termino constituto, Africae eam contribuerunt.

Nomen traxit ab Ægypto Danaï fratre; ante Aëria dicta. Terminatur à Septentrione suo mari, id est, Ægyptio, ab ortu Arabiae Petrae & dicto sinu; à meridie Æthiopia, ab occatu Cyrenaica. Longa est à Pelusiaco Nili ostio ad Car-

Bathmum opidum mill. c. l. Lata à Nili ostiis, ad opidum Metacompsum Nilo appositum, nunc *Conza*, mill. c.

Diuisa fuit generatim in Superiorem, quæ in Meridiem vergit, & Inferiorem, quæ mari interno alluitur. Superiorem rursus Nilus diuidebat in Libycam, quæ Occidentem, & Arabicam, quæ Orientem spectat. Hinc populi Arabægyptij, illinc Libyægyptij, dicti. Inferioris pars est Mareotis, siue Marmarica, vltima versus Occidentem Cyrenaicæ contermina. Speciatim vero vniuersa Ægyptus in complures præfecturas descripta erat, quas Græco vocabulo *Nomos* vocarunt.

De urbibus Ægypti.

Ægyptus super ceterarum antiquitatis gloriam, viginti millia urbium sibi Amase regnante habitata quondam prætulit; postea quo-

que sub Rom. imperio multis, etiam si ignobilibus, frequens.

Clarissima omnium fuit Alexandria caput Ægypti totiusq; Africæ, post deletam Carthaginem, prima; ab Alexandro Magno condita; postea in tantam aucta multitudinem atque frequentiam, uti vni tantum Romæ cederet. Secunda ab hac Diospolis, siue Thebæ cognomine Ægyptiæ; quas centum portas habuisse ferunt; siue, ut alii aiunt, centum aulas, totidem olim Principum domos; solitasque singulas, ubi negotium exegerat, duccenos armatos milites effundere. Deinde Memphis, regia quondam: iuxta quam pyramides, regum sepulchra. Turres sunt fastigiatæ, ultra celsitudinem omnem, quæ fieri manu possit: itaque mensuram umbrarum egressæ, nullas habent umbras, regum pecuniæ otiosa ad stulta ostentatio. Reliquæ vrbes sunt, Syene, Saïs, Bubastis. Elephantis, Tentyris, Arsinoe & Aby-

dus, Memnonis olim regia; postea
 Osirisfano inclyta: & Arabiæ con-
 termina, claritatis magnæ Heliop-
 polis, id est, Solis vrbs. In Marmarica
 vicus fuit Apis, nobilis religione
 Ægypti locus, Fuit & Labyrinthus,
 nullo addito ligno exedificatus,
 domos mille & regias duodecim
 perpetuo parietis ambitu amplexus,
 marmore exstructus & tectus,
 vnum in se descensum habens,
 intus penè innumerabiles vias,
 multis ambagibus huc & illuc
 remeantibus.

C A P. III.

*De incolis Ægypti ac Nilo flumine:
 item de Libya exteriori.*

Ipsi Ægyptii, hominum vetustissimos se prædicantes, cum Scythiis de gentis antiquitate olim contenderunt. Antiquissimos esse post Syros, vel ipsa sacra Scriptura attestatur. Disciplinarum complu-

rium inventores rerumque diuinarum ac siderum peritissimi dicti sunt. quare ad eos Dædalus, Melampus, Pythagoras, Homerus & alii complures eruditionis causa profecti.

Sub regibus esse iam inde ab initio rerum consueuerunt, modo suis, modo Æthiopibus; dein Persis ac Macedonibus; moxque iterum suis, donec Romani, Augusto debellante, in prouinciam redegerunt Ægyptum. Post hoc Saraceni eam occuparunt: quibus successit Sultanorum inclytum nomen, ex Circassis Tartarorum gente ortum. Postremi Turcæ ann. eisd. lxxvi. intraserunt, qui etiam nunc tenent.

N I L O S.

Sed de Nilo hoc loco pauca quædam retulisse haud abs re fuerit. Terra ipsa Ægyptus exerts imbrium, mirè tamen fertilis, & hominum aliorumque perfructunda

F f i j

generatrix. Nilus id efficit, annuum in internum mare permeantium maximus. Hic in Africae desertis, montibus Lunæ ortus, haud statim Nilus est, & primum ingentem lacum Nilidem, qui nunc *Zaire & Zembre* dicitur, cxx. mill. Germ. permeans, cum diu simplex sæuusque receptis dextera magnis aquis descendit, Astapus cognominatus, quod Æthiopum linguâ significat aquam è tenebris fluentem, circa Meroen, Insularum, quas innumeras lateque patientes spargit, clarissimam læuo aluco Astabores dictus est, hoc est ramus aquæ venientis è tenebris; dextero verò Astasapes, quod latentis significationem adiicit, nec antè, quam vbi rursus cõit, Nilus dictus est. Inde partim asper, partim navigia patiens; mox præcipiti cursu progressus, inter occurrentes scopulos non fluere immenso fragore creditur, sed ruere. Postea lenis, & fractis aquis domita-

que violentiâ, & spatio fessus, tandem ad $\Delta\acute{\epsilon}\lambda\tau\alpha$ opidum per omnem Ægyptum vagus & dispersus, septem ingentibus ostiis in mare Ægyptium se euomit. Bis in anno, certis diebus auctu magno per totam spatiatum Ægyptum, fœcundus innatat terris. Causas huius incrementi varias prodidere; sed maxime probabiles duas: Etesiarum eo tempore ex aduerso flantium repercussum, vltro in ora acto mari: aut imbres Æthiopiæ æstiuos, iisdem Etesijs nubila illò ferentibus ex reliquo orbe. Idem annis vnus omnium nullas expirat auras.

LIBYA exterior.

Cæterum à tergo Ægypti versus meridiem, iuxta sinistram Nili ripam Libya est exterior ad Æthiopam extensa. nunc est *El-focat* desertum & *Gaoga*.

CAP. IV.

*Cyrenaica, Africa Minor, Libye
deserta, Troglodyte &
Garamantes.*

ÆGypto annexa est Cyrenai-
ca regio, Ammonis oraculo
maximè clara, nunc Barchanz pro-
vinciæ dimidiâ pars Orientalis,
eadem Pentapolitana dicta, à quin-
que insignium urbium numero,
quæ Berenice, Arsinoe, Ptolemæis,
Apollonia, & ipsa Cyrene, vnde
regioni nomen. Græci hanc condi-
derunt, ex Thera insula Ægei ma-
ris profecti. Ipsi Cyrenenses priuatâ
sorte inter Ægyptios ac Pœnos diu
egerunt; dein cum Carthaginien-
sibus de agrorum finibus magnam
ac diuturnum bellum gesserunt.
Mox Carthagine deletâ, & ipsi cum
reliqua Africa Romano Imperio
cesserunt. Posthinc solum eorum
Sultanis, tandem Turcis.

A F R I C A Minor.

Sequitur Africa Minor siue propriè dicta. Terminatur à Septentrione Africo pelago , ab ortu sinu magnæ Syrtis, à meridie montium perpetuis iugis ; quibus à Libyæ desertis & Gætulis discernitur : ab occásu Tusca amne, Continet hodiè Tuncetanum regnum.

Fluuij in eâ clari Cinyphus , Triton, Tritonidem paludem trahens ; Catada , ad Carthaginem se deuoluens , & Bagradas omnium maximus ad Uticam, ac Tusca terminus Africæ Minoris.

Populorum varia nomina. Clarissimi Nasamones , extra Africam propriam etiam Cyrenaicę & Marmaricę contermini ; quos antea Mesamones Græci appellauerunt, ab argumento loci , medios inter arenas sitos. & ab his sublatis Pſylli , quorum corpori ingenitum fuit virus exitiale serpentibus, vt cuius

odore vel fugarent vel sopirent eas,
& supra Carthaginem Libyphœni-
ces, iidem & Pœni è Phœnice
Tyro profecti, Duce Elisa siue Di-
done, quę Carthaginem condidit.

Vrbium celeberrimę Leptis ma-
gna, quę & Neapolis, Abrotonum,
Taphræ, Capsa, Thydrus, Thapsus,
Leptis parua, Rhuspina, Adrume-
tum, Clupea, Turres, Vthina &
Carthago, Romę æmula, terrarum
cupida, opulentissima quondam
totius Africę, antequam Romanı
tribus bellis deuictam deleuerunt.
Vtica Catonis, qui inde Vticensis,
morte nobilis.

*Libye deserta, Troglodytę
& Garamantes.*

Ab Africę minoris tergo versus
Austrum Libyę deserta fuerunt;
vltraque Troglodytę, nunc *Berdoa*
desertum. Hos tegit ab austro Ater
mons, & trans eum Garamantes
populi clari, nunc *Borno* regnum.

Caput gentis fuit Garama, quam hodièque eodem nomine exstare tradunt. Debris inclyta affuso fonte, cuius aquæ ex cœlesti quidem vertigine mutant qualitatem, ac controuersa siderum disciplina; quippe qui friget calore, calet frigore; à medio scilicet die ad noctem mediam aquis feruentibus, totidemque horis ad medium diem rigentibus.

Ceterum & Troglodytas & Garamantas olim Romanorum arma superauerunt.

C A P. V.

Numidia & Mauritania.

N U M I D I A.

A Tusca amne vsq; ad Ampsagam fluuium litori Africo prætenditur Numidia, Masinissæ Regis nomine maximè clara. nunc Tremisenum regnum eodem por-

rigitur situ. Gens ipsa Numidæ,
ante Nomades à Græcis appellari,
à permutandis pabulis, mapalia sua
plaustris circumferentes, vt nunc
Tartarorum fert mos.

Fluuiorum celeberrimus est Ru-
bricatus. Vrbes quam plurimæ no-
bilesque; sed Cirtha eminent; Sic-
tianorum, postquam Romani te-
nuere, colonia dicta: quondam
Iubæ & Syphacis domus, cum foret
opulentissima. Dein sequuntur
Cullu, Ruscicade, Bulla regia,
Tacatua, Hippo regius, Sicca, Ta-
brachæ. Hanc quoque regionem
debellatam in prouincię formam
redegerunt Romani.

MAVRITANIA.

Vltima ad occasum est Maurita-
nia, in qua præcipua gens Mauro-
rum, vnde nomen regioni. Hos
Græci Maurusios dixerunt. Ter-
minantur à meridie Atlante mino-
ri, quo submouentur à Gætulis: qui

& ipsi postea oppressis & extinctis Mauris Mauritaniam maiorem partem occuparunt: ab occasu est Oceanus Atlanticus, à Septentrione fretum Herculis & mare internum; ab ortu primo Mulucham habuit flumen, quod Mauros à Numidis discernebat; at cum ea Numidie pars, que est inter Ampsagam & Mulucham, Mauritaniam adiceretur, finis huic constitutus est Ampsaga. Continet hodie tria regna: Darense, Fezense & Maurocitanum. Diuidebatur autem olim Maluâ flumine in Cæsariensem que Numidiam contingit, & Tingitanam que Oceano perfunditur. Regna fuere ad C. Cæsarem vsque Imperatorem, qui in duas diuisit prouincias.

CÆSARIENSIS.

Cæsariensis prouincia, quam nunc totam *Dara* regnum obsidet, antea Bocchi regnum appellata

462 *Philippi Clauerū*
fuit. Partem tamen inter Maluanam
& Mulucham Massæfylorum gens
tenuit. Caput prouincię Iulia Cz-
farea; aliquando ignobilis, cum Iof
esset; postea quia Iubæ regia, illu-
stris facta. Reliqua opida sunt Car-
tenna, Salzæ, Opidum nouum,
Rufazus, Ruscurium, Rusconia,
Tipasa, Tubusuptus & Tuca, im-
positum mari ac flumini Ampsagæ.

TINGITANA.

Tingitana prouincia, quam
nunc duo regna *Fez* & *Marocco*
occupant, ab vrbe Tingi, quę nunc
vulgò *Tanger*, cognomen accepit,
antè Bogudiana dicta à Rege Bo-
gud. Opida in eâ Tingi modo di-
ctum, caput prouincię, ab Antæo
conditum; Iulia Constantia, Zilis,
Volubilis & Lixus, vel fabulosissi-
mè ab antiquis narrata. Ibi quippe
regia Antæi, certamenque cum
Hercule, & Hesperidum horti.

C A P. VI.

*Getuli, Atlas mons, Libya interior
& Æthiopia.*

G E T U L I.

A Tergo Mauritaniarum Afri-
cæque Minoris Getulorum
gens, & ipsa quoque Romanorum
armis debellata, longè latèque in-
coluit, quippe quæ hodie occupat
quicquid terrarum à *Lempta* opido
ad Oceanum vsque, spatio mill.
Germanicorum cccL. protendi-
tur. Hoc spatio nunc est *Biledulge-
rit* prouinciæ maior pars, vbi *Tar-
ga* regnum, & quatuor deserta,
Lempta, Zuenziga, Zanhaga, Hair.

A T L A S M O N S.

Getulos à meridie claudit mons
Atlas, totius Africæ vel fabulosis-
simus. E medijs hunc arenis in-
cælum vsque attolli prodiderunt

celebrati auctores, asperum, squalentem, quæ vergat ad litora Oceani, cui cognomen imposuit: eundem opacum nemorosumque, & scatebris fontium riguum, quæ spectat Africam, fructibus omnium generum sponte ira subnascentibus, ut nunquam satietas voluptatibus desit, Incolarum neminem interdium cerni: silere omnia haud alio quam solitudinum horrore. Eundemque noctibus micare crebris ignibus, Ægipantium Satyrorumque lascitia impleri, tibiarum ac fistulæ cantu tympanorumque & cymbalorum sonitu strepere.

LIBYA Interior.

Ultra Atlantem Libya est interior ad Nigrum usque flumen, vastarum solitudinum, nunc desertum *Sarra* dicta.

Æthiopia & Troglodytica.

Iam vtro quicquid ultra Nigrum
flumen

flumen est & Ægyptum, versus utrumque mare Atlanticum Rubrumque, Æthiopes tenuerunt, gens omnium Africę terrę amplissima, extra Africam à vetustissimis Geographorum posita. Ab Æthiope Vulcani filio cognominati; vel, ut alij, ab nigro vultus corporisque colore; *αἰθίοψ* quippe significat nigrum.

Diuisa fuit Æthiopia in varia Æthiopum genera; quorum Ptolemæus innumera tradit nomina. At clarissimi omnium fuerunt Nigritæ, à Nigro flumine dicti; & Nuborum gens magna, vnde hodieque vastissima regio dicitur *Nubia*. Ea autem Æthiopię pars quę Nilo utrimque alicet, Æthiopia dicitur sub Ægypto; atque in ea ad Nili paludes seu lacus Cinnamonifera regio. At totum sinus Arabici læuam latus Arabes tenuere Troglodytæ, vnde regio ipsa Troglodytica.

CAP. VII.

*De incolis vniversa Africe nouaque
eius descriptione : ac primum
de Ægypto.*

Quinam mortales Ægyptum antiquitus incoluerint, antè dictum est. Reliqua Africę versus occasum mari adiacentia tenuerunt populi commemorati. Aduenę autem primi fuere Phœnicum coloni alique ex Asia atq; Ægypto profecti. Postea paruit Romanis; mox Gręcis Imperatoribus totum hoc terrarum spatium. Deinde Vandalis, Saracenis, Arabibus. Nunc partem tenet Turca, partem Serifus, quem vocant; partem Reges alii, partem denique Hispaniarum Rex.

At Æthiopes à suo solo neque recesserunt, neque in id alios colonos receperunt, id longinuitas effecit regionis immensęque in

Introd. Geogr. Lib. VI. 467
tercedētium desertorum vastitates.

Sed enarratâ Africę antiquitate,
res postulat, vti nouam etiam eius
descriptionem subiiciamus.

Diuiditur nunc vniuersa in sep-
tem potissimum partes siue regio-
nes, quarum nomina sunt hæc:
Ægyptus, Barbaria, Biledulgerit,
Sarra desertum, *Nigritę, Æthio-*
pia Interior, siue Superior, quod
Abissinorum imperium, & Æthio-
pia Exterior siue Inferior.

Æ G Y P T V S.

Ægypti (quam *Turca* obtinet)
caput nunc est *Cairum*, vulgò *Al-*
cair, *Chaldeis* *Alchabyr*, vrbs ma-
gnitudine stupenda, Emporium
celeberrimum, *Circassiorū Ægypti*
Sultanorum quondam regia. Propè
est *Materia* hortus balsami frutici-
bus confitus, quod vni terrę *Iudæę*
quondam concessum, hodie nisi in
hoc loco, nusquam colitur.

Vltra Nilum pyramides visuntur

Gg ij

468 *Philippi Clauerij*
stupendę altitudinis, vt ante me-
morauimus.

Secunda claritate à Cairo est Ale-
xandria, splendida quondam atque
opulentissima ciuitas, nunc crebris
bellis destructa atque concisa, ce-
leberrimum Christianis mercato-
ribus præbet emporium. Nobile
exinde est cum arce opidū *Raschis*,
quod Europei *Rosettam* vocant *Da-
miata*, olim Pelusium, Ptolemæi
Geographi incunabulis insigne est.

C A P. VIII.

Barbaria.

ÆGyptō continuatur nobi-
lissima totius Africę regio
Barbaria, in sex partes diuisa, qua-
rum vna est prouincia *Barcana*,
quinque reliquę sunt regna, *Tune-
tanum*, *Tremisenum*, *Fessanum*,
Maurocanum & *Darense*.

BARCANA regio.

Inter *Ægyptum* & *Tunetanum*

regnum littori præditur Barcana regio, à Barce antiqua vrbe cognominata, soli asperitate pariter ac siccitate sterilis.

Regnum TUNETANVM.

Tunetanus regnum veterem Africam minorem fermè totam occupat. Caput est Tunctum, siue Tunisa, vulgò *Tunisi*; insignis, vetus ac satis ampla vrbs, quæ ex Carthaginis ruinis creuit; emporium Venetis & Genuensibus aliisque mercatoribus celebre. Secunda est Tripolis noua, quæ Tripolis Barbariæ dicitur, ad differentiam Tripolis Syriæ: emporium est Europæis mercatoribus celeberrimum. *Bona* etiam, quæ olim Hipponis, D. Augustini Episcopatu nota, nunc emporium haud postremum. Intus vero est Constantina Romanarum antiquitatum reliquiis conspicua.

Regnum TREMISENVM.

Caput regni est *Tremisen*, amplius

Gg iij

lima quondam, bellis. grauissimis
postea tenuata. In litore est *Algier*,
emporium satis nobile, at piraticâ
infame, Christianis mancipiis re-
fertissimum; vrbs ipsa mœnibus,
arcibus ac tormentis bellicis adeo
munita, vt inexpugnabilis cre-
datur.

Regnum FESSANVM.

Ad ipsum fretum Herculis His-
paniæ obiacet Fessanum regnum,
cuius caput *Fez*, vrbs totius Bar-
bariæ Princeps, ingens, opulenta,
frequens, splendida ac magnificis
superbisque ædificiis miranda.

Tanger, *Sebta* & *Arzilla*, ampliæ
ad fretum vrbes, Hispanicæ sunt
ditionis.

Regnum MAUROCANVM.

Caput est Maurocum, vulgò
Maroc, amplissima ac celeberrima
olim, inter maximas vniuersi orbis

Introd. Geogr. Lib. VI. 471
memorata; at postea ab Arabibus
diuexata, nunc malignè colitur.
Secunda est *Taradante*.

DARENSE Regnum.

Intus Maurocano, Fessano ac
Tremiseno regnis confine est re-
gnum Darense amplissimum, olim
Cæsariensis Mauritania dictum.
Caput est *Dara*, vnde regioni no-
men, tenuibus, vt totum regnum,
atque egenis incolis habitata. *Me-
lilla* ad mare internum conspicua
vrbs Hispano paret.

C A P. I X.

*Biledulgerit, Sarra desertum,
Nigrita, Abissini.*

A Tergo dictarum regionum
est *Biledulgerit* regio, longis-
simo tractu ab *Ægypti* confinibus
ad Oceanum Atlanticum porrecta.
Nomen ei à dactylorum prouentu.
Gg iij

272 *Philippi Cluverij*
inditum. Deserta in eâ sunt, *Lem-
pta*, *Hair*, *Zuenziza*, *Zanbaga*, à
singulis opidis cognominibus ap-
pellata. Regna *Targa*, *Berdoa* &
Goaga, itidem ab opidis dicta.

SARRA desertum.

Continuatur huic regioni versus
meridiem *Sarra*, cuius longitudo
à regno *Goaga* ad regnum *Gualata*
extenditur.

NIGRITÆ.

Inde Nigritarum ampla est re-
gio, ad utramque Nigri amnis ri-
pam: longitudo eius porrigitur à
Nilo & Meroe insula, usque ad
Nigri ostia & Oceanum. Regna in
eâ sunt hæc, ab urbibus denomina-
ta: *Gualata*, *Hoden*, *Genocha*, *Sen-
ga*, *Tambut*, *Melli*, *Bitonin*, *Guinea*,
Tembar, *Dauma*, *Cayo*, *Cassena*, *Be-
nin*, *Zanfara*, *Guangara*, *Borno*,
Nubia, *Biafra*, *Medra*.

*Æthiopia Interior, quæ est
Abissinorum.*

Interiori Æthiopiæ imperat
Abissinorum Rex, qui Presbyter
siue Pretiosus Ioannes, vulgò *Prete
Gianni*, vocatur; magno, recepto
tamen errore, cum is quondam in
Asiæ, vt relatum est, regno *Tenduc*
regnauerit. Abasenos populos re-
censet Stephanus in Arabia; vnde
verisimile est, eos in Africam tra-
iecto sinu Arabico commigrasse.
Aut sanè in ipsa Africa fuerunt ad
sinistrum Arabici sinus latus, vbi
Arabiam Troglodyticam supra me-
morauimus. Hæc quippe nunc sub
Abissinorum imperio est. Alii ta-
men ab Arabico vocabulo *Elhabss-
chi* (sic enim Mauri Principem
Abissinorum appellant) vulgò fa-
ctum opinantur *Abassi*, ac deinde
Abasseni: quod denique commu-
tatione vocalium in Abissinorum
nomen euasit.

Clauditur regnum ab ortu Arabico sinu & regionibus. *Aiana* ac *Zanzebara*; à meridie *Monomotapa*; ab occasu *Congo* & *Medar* regnis; à Septemtrione *Nubia* & *Ægypto*. Longum est ab *Ægypto* ad *Monomotapa* vsque mill. Iō LXXX. Latum inter fauces Arabici sinus & Nigrum fluuium mill. CCCCL.

Diuiditur in compluria regna siue prouincias; quarum nomina sunt, *Dasila*, *Barnagasso*, *Dangali*, *Dobas*, *Trigemahon*, *Ambiancantina*; *Yangué*, *Bagamidri*, *Beleguanze*, *Angote*, *Balli*, *Fatigar*, *Olabi*, *Baru*, *Geinen*, *Fungi*, *Tirut*, *Esabela*, *Malembe*. Vrbes in vniuerso imperio paucae sunt: vicis plurimum habitatur, domibus ex creta & stramine constructis. Rex ipse (qui albo esse colore fertur) sub tentoriis degit, quorum sex millia eum sequuntur. *Amara* arx est munitissima, in monte *Amara* cõditas, in qua regis filij sub validissimo præsidio educantur, donec patre defuncto heres producatur;

C A P. X.

*Æthiopia Exterior siue Inferior ;
item insule Africa
adiacentes.*

Reliquum Africæ Æthiopia perhibetur exterior siue inferior ; ab Oriente , Meridie & Occidente Oceano perfusas à Septentrione quasi duobus brachiis Abissinorum imperium hinc inde complectitur.

Regiones, in quas diuiditur, sunt *Congi* , *Monomotapa* , *Zangibar* & *Aian*. Pleraque maritimorum à Portugallensibus tenentur firmissimis munimentis ac præsidiis.

C O N G I *Regnum.*

Congi regnum (quod aliis *Manicongo*) Oceano Æthiopico perfusum, nomen habet à capite suo vrbe *Congi*. Incolæ sunt Christiani. Terra

476 *Philippi Clouery*
ipsa fluminum aquis maximè ri-
gua. Diuiditur in prouincias sex;
quas illi *Mani*, id est, Præfecturas,
vocant. Sunt autem *Bamba*, *Songo*,
Sondi, *Pango*, *Batta* & *Pemba*. Re-
gia est, ciuitas S. Saluatoris, quæ
ante *Banze*.

MONOMOTAPA Regnum.

Monomotapa vocabulum signifi-
cat Imperatorem; vnde ipsi terræ,
cui hic imperat, nomen inditum.
Solum est fertile atque amœnum:
amnes aurum, syluæ elephantos
magnâ copiâ producant.

Clauditur regnum ab ortu, Me-
ridie & occasu Oceano; à Septem-
trione regno *Conzi*, Abissinorum
imperio & regione *Zangibar*. Lon-
gitudinis eius est inter duo maria
Rubrum Æthiopicumque iuxta
Lunæ montes mill. Germ. cccc.
Latitudo inter Nili fontes & pro-
montorium Bonæ Spei mill. ccc.

Caput regni ac sedes regum est

Introd. Geogr. Lib. VI. 477

Monomotapa, ad flumen S. Spiritus. Hinc versus Septentrionem mill. circiter L. distat nobile ædificium, amplum atque antiquum, quadrâ formâ ex ingentibus saxis constructum.

ZANGIBAR & AIAN.

Monomotapæ, qua Rubro mari perfunditur, continuatur *Zangibar* regio; cuius partes, *Casares* populi, *Monomotapæ* proximi, & regna *Mozambique*, *Kiloa*, *Mombaza* ac *Melinde*, ab urbibus singulis denominatas, quarum *Mozambique* in insulâ condita, celeberrimum est Europæis mercatoribus emporium. Sequitur versus Septentrionem iuxta litus maris Rubri *Aian* regio, cuius partes duo regna *Del* & *Adea Magaduzzo*.

INSULÆ ad Africam!

Insularum ad Africam terram maxima est in Rubro mari Menu-

thias, Cerne Plinio dicta; nunc vulgò insula Diui Laurentii, & incolis *Madagascar*, id est, Lunæ insula, felici aromatum prouentu diues, longitudine mill. Germ. CCL. lat. LXXX. occupans.

At in Atlantico Oceano contra Hesperium promontorium, quod nunc est *Cabo Verde*, Hesperides sunt insulæ duæ; vltraque Gorgades, Gorgonum quondam domus: nunc in vniuersum *Yslas de C. Verde* Hispanis dicuntur, hoc est insulæ promontorii Viridis. Contra Mauritaniam sunt Fortunatæ, VII. numero, quarum vna Canaria vocitata, à multitudine canum ingentis magnitudinis, vt auctor est Plinius. Vnde vniuersæ Fortunatæ, nunc Canariæ dicuntur, Hispaniarum Regi subiectæ. Vltra versus septentrionem est Cerne, nunc *Madera* dicta.

Atque hæc est totius Africæ breuis descriptio.

C A P. XI.

Summa Americae descriptio.

Perlustrato veteri terrarum orbe, quæ prima erat continens, cupido nunc est atque cura, in occidentem conuerso nauis cursu, nouas petere terras, nouumque orbem, superioribus sæculis planè ignotum, cognoscere. Itaque ex Africa ab Nigri ostiis versus occidentem brumalem mill. Germ. cccxxx. profectis noua conspicitur terra, priori continenti magnitudine, si non anteferenda, certè æquiparanda. Eadem, si non continentes, sed vtriusque insulas respicias, Europæ quam Africæ propior, mill. cc. nauigatione inter Hiberniam & Canadam intercedente.

Iam inde antiquissimis temporibus cognitam fuisse Europæis, ex Platone simul atq; Diodoro Siculo

probari potest. Apud Platonem in
 Timæo sacerdotes Ægyptii nar-
 rant Soloni Atheniensi, qui loc.
 circiter annis ante natum Iesum
 vixit, insulam fuisse quondam
 contra fretum Herculeum Africæ
 simul & Asiæ maiorem, nomine
 Atlantidem. postmodum verò im-
 mani terræ motu, ingentique vnius
 diei ac noctis illuione sub vasto
 gurgitemersam fuisse: ac inde
 mare, quod eam insulam ac fre-
 tum Gaditanum interiacebat, im-
 meabile & inscrutabile redditum,
 limo paulatim impediēte, quem
 insula subsidens præbuisset. Et
 Diodorus lib. v. tradit, Phœnices,
 vetustissimis inde temporibus, cum
 extra Columnas Herculis Africæ
 litora legerent, ingentibus vento-
 rum procellis, ad longinquos in
 Oceano tractus fuisse abreptos; ac
 per multos dies vi tempestatis ia-
 statos, tandem ad Insulam perue-
 nisse ingentis magnitudinis, in
 alto Oceani pelago contra Africam
 in occasum

in occasum versus iacentem : cuius
solum amœnum ac frugiferum , &
annibus nauigalibus irriguum ,
sumptuosisque ædificiis instructum.
Hæc sanè insula ex situ ac magni-
tudine nulla alia esse potest, quam
quæ nunc vulgò dicitur *America* &
nec facile de eâ neque *Ægyptii* Sa-
cerdotes, neque *Solon*, qui librum
de eâ conscripsit, teste *Strabone*
lib. I. neque *Diodorus*, hoc con-
fingere siue somniare potuerunt
quæ reuera ita esse nunc satis com-
pertum habemus. Auctor autem li-
belli de *Mundo*, qui ab aliis *Ari-
stoteli* ab aliis *Theophrasto* adscri-
bitur, versio verò eius latina *Apu-
leio*, alias, præter hanc nostram,
quam *Europæ*, *Africæ* & *Asiæ* no-
minibus distinximus, tradit esse
insulas magnas. antiquissimi illi
mortales haud dubiè intellexere
American & *Magellanicam*. *Car-
thaginenses* aditum illius insulæ
ceteros *Europæos* prohibuisse, ibi-
dem tradit *Diodorus*. Quando &

qua de causa Pœni eam nauigationem intermiserint, ita ut iam inde à Romanorum imperio ad superius vsque æuum nihil de iis terris auditum vel adnotatum sit, planè incertum est.

Dicta nunc est tota hæc continens America, ab Americo Vesputio Florentino; qui Emanuelis Portugalliæ Regis auspiciis à Gadibus ann. cId ccccxcvii. profectus, primus ex Europæis (quantum memoriâ proditum) eam ingressus est. Quanquam hoc prior Christophorus Columbus Genuensis ann. cId ccccxcii. insulas Americæ Hispaniolam, Cubam & Imaicam adierit. Post hos frequentes in eam nauigarunt Hispani, Galli, Angli: quorum aliis inibi regionibus detectis, nomina suâ quique linguâ imposuerunt. Mediterraneorû cognitio parû certa est, maximè quæ versus Septentrionem. Maritimę autem orę Hispanorum armis maxima ex parte subacta.

At eadem terra nonnullis Indiæ Occidentalis nuncupatur, quia eodem tempore, quo India Orientalis in Asiâ, hæc etiam detecta fuit; tum quod vtriusque incolis similis ac penè eadem viuendi ratio: nudi quippe vtrique agunt. Includitur magno vndique Oceano; ab ortu Atlantico, qui vulgò *Mar del Nort* dicitur; à Meridie Magellanico freto, quo ab Australi terra dispescitur; ab occasu Pacifico mari, vulgò *Mar del Zur*. A Septentrione equidem litus Europæi nondum cognitum habent. at Concreto perfundi pelago necesse est, cum ab altera poli parte Asia atque Europa, primæ continentis, siue primæ magnæ insulæ partes, ei obiaceant; quæ & ipsæ eodem mari alluuntur. Longitudo eius summa inter duo freta, *Anian* & Magellanicum, mill. Germ. cIv cIcccc. Latitudo maxima inter promontorium, vulgò *C. de Fortuna*, iuxta fretum *Anian*, & promontorium,

Hh ij

484 *Philippi Claustrj*
vulgò *C. de Breton* in Noua Fran-
cia, mill. clv. ccc.

Diuiditur vniuersa in Septem-
trionalem, quę & Mexicana; &
Meridionalem, quę & Peruuiana;
exiguo Isthmo alteram ab altera
discernente.

C A P. XII.

America Septentrionalis
sue Mexicana.

America Septentrionalis, quę
busdam Mexicana appella-
tur, à principe totius vrbe *Mexico*.
Longitudo eius est inter fretum
Anian & Isthmum; quo meridio-
nalis ei annectitur, mill. clv. lxx.
Latitudo eadem quę vniuersa.

Dimidia eius pars versus Occi-
dentem æstiuum sita; introrsus
plane incognita etiam nunc iacet;
nec quidquam, præter litora in eâ
detectum. Quin & totum Boreale
vniuersa America latus in quan-

eum versus polum extendatur ,
prorsus latet.

Altera verò pars in regiones di-
uiditur complures , quarum nomi-
na sunt , Canada , Noua Francia,
Virginia, Florida, Noua Hispania,
Noua Granata , California; & in
Occidentali latere ad fretum *A-*
nian duo regna , *Quivira* & *Anian*,
vnde fretò cognomen.

CANADA,

Canada à fluuio nomine dicta,
insula an pars continentis parum
adhuc constat. Quantum eius co-
gnitum est diuiditur in Estotilan-
diam , Corterealem, Terram Labo-
ratoris & insulas adiacentes, in-
gentis magnitudinis: quarum præ-
cipuæ , *Golesme*, *Beauparia*, *Mont de*
Lions & Terra noua, eadem & *Ter-*
ra de Baccalaos dicta , ob ingentem
huiusmodi piscium in eius pelago
multitudinem , qui etiam naves
transcuentes retardent.

H h iij

Solum Canadę quantumuis acerrimis frigoribus obnoxium, eximie tamen fertile, aurique metallis diues. Incolę satis ingeniosi & artium mechanicarum peritissimi, pellibus amicti degunt: ceterum Galliarum regis imperio subiecti.

NOVA FRANCIA.

Noua Francia à Gallis, Regis Francisci primi auspiciis detecta, præter raras segetes & legumina quædam, omnium rerum inops, à feris ac quibusdam in locis anthropophagis, in vniuersum idololatriæ gentibus incolitur. Pars tamen eius, quę ad mare accedit, *Norumbega* ab vrbe cognomine dicta, cœlo potitur salubri soloque fœcundo.

VIRGINIA.

Nouę Franciæ iungitur Virginia; quę à vico maritimo eiusdem vocabuli; vel, vt alij, à Rege

Introd. Geogr. Lib. VI. 487
Virginia, vel à Regina Angliæ
Elisabetha, cuius auspiciis detecta,
nomen accepit; antè *Apalchem* vo-
citata. Terra sterilis atque mali-
gnè culta: litus importuosum.
Opidum est *Medano*.

C A P. XIII.

Florida; Nova Granata; California;
Nova Hispania.

Florida inter Virginiam & No-
uam Hispaniam porrecta, no-
men habet à Dominica Palmarum,
quæ Hispanis *Pasqua de Flores* dici-
tur. Hoc quippe die Portugallis
detecta. Solo gaudet amœno ac fe-
raci. At incolæ sunt barbari, sordi-
di supraque humanum modum
feri; vermibus, serpentibus alio-
que venenatorum animalium at-
que insectorum genere vescentes.
Quare Hispanici pariter atque
Galli regionem hanc occupare
sepenumero nequidquam tenta-

Hhiiii

438 *Philippi Claverij*
runt. tandem Hispanis cesserunt.

NOVA GRANATA.

Caput huius provincie est *Granata* opidum, unde ei nomen. Incolæ & corpore, & animo reliquis Americanis candidiores iustioresque.

CALIFORNIA.

California, que inter sinum cognominem (quem Hispani *Mare Vermis*, id est, mare Rubrum, vocant) & mare Pacificum conpeninsula excurrens, solo est arida, sterili atque deserta.

NOVA HISPANIA.

Nouissima Septentrionali America & Meridionali contermina est Nova Hispania, omnium amplissima longèque cultissima. Cœlum habet, quamuis sub torridâ Zonâ, clemens ac temperatum;

Solum auri, argenti, æris atque ferri metallis scatens, omnique animalium genere abundans, mare utrimque piscibus & ostreis margariferis refertum. Regiones, in quas diuiditur, præcipuæ sunt istæ: *Nova Galitia, Mechoacan, Mexicana, Incatan, Guatimala, & Nicaragua.*

In *Nova Galitia*, coloniz ab Hispanis deductæ sunt *Compostella, S. Spiritus, Conceptio, S. Michael, Guadalaiana, Culiacan.*

In *Mechoacan* caput regionis est opidum *Mechoacan*. Coloniz Hispanorum *Pasuar & Valladolid*, egregia emporia; hoc etiam Episcopatu insignis.

Mexicanæ regionis caput est *Mexico* omnium Americanarum princeps; olim in medio lacus ingentis Venetiarum instar palis superstructa; postea ab Hispanis ad ripam eiusdem lacus translata satis cultè nunc habitat, ambitu sesqui mill. Germ. Sedes est Proregis,

490 *Philippi Clauerij*
quem Rex Hispaniarum mittit;
item & Archiepiscopi. Imprimun-
tur heic libri, cuditurque moneta.
Secunda ab hac est *Tescuro*, ampli-
tudine Mexicum exequans, de qua
tertia Angelorum ciuitas, lanifi-
cio maxime nobilis. Ceterum mons
est in Mexicana regione ignibus
perpetuis insignis.

Lucas chersonesus agro fera-
cissimo incolas fert omnium bel-
licosissimos.

Guatimalæ caput est *Guatimala*,
iuridico conuentu, perpetuique
præsidis præsentia celebris.

In *Nicaragua* opida sunt *Gra-
nata* & *Leon*.

CAP. XIV.

America Meridionalis seu Peruiana.

Americæ Septentrionali xx.
circiter milliarium Germ.
isthmo annectitur America Meri-

dionalis, quibusdam Peruviana dicta, à Prouincia *Peru*, omnium præstantissima. Ipsa ingens peninsula Africaque paullo minor; formâ triquetra in tria panditur amplissima latera. Cuneorum unus Septemtrionalem spectat Americam, alter Africam, tertius Magellanicam. Longitudo eius patet Septemtrionem inter & Meridiem mill. Germ. c. l. Latitudo summa inter occasum ortumque l. ccc. Regiones quibus distinguitur sunt hæ: *Castella aurea, Bogota, Peruvia, Chili, Chica, Brasilia, Caribana, Guiana, Biquiri*, omnes Oceano perfusæ. Intus vero in Mediterraneis, *Amazonum regio, Pagan, Picora, Moxos, Vram, Charchas*. Fluuiorum duo nobilissimi, *Mara-gnon*, qui & *Orelliana* & *Amazonicus*; & alter *Argentæus*, vulgò Hispanis *Rio de Plata*.

CASTELLA AVREA.

Castella aurea, vulgò Hispanis *Castilla del oro*, aspera atque inculta regio cœloque graui, auri metallis abundat; vnde & nomen. Opida insigniora in ipso Isthmo habet duo, diuersis litoribus opposita: quorum vnum vulgò *Nombre de Dios*, id est, Nomen Dei, mare spectat vulgò dictum *del Nort*; alterum *Panama*, mare Pacificum.

PERUVIA.

Peruvia regio, vulgò *Perù*, omnium noui orbis auri argentique metallis nobilissima, nomen accepit à flumine *Perù* mediam secante. Clauditur ab Oriente montium perpetuis iugis, à meridie *Chili* regione, ab Occidente mari Pacifico, à Septentrione *Bogota* regione. Occupat longitudine inter Septentrionem & Austrum mill.

CCCLXX. Latitudine inter Occidentem & Orientem CLXX. Diuiditur in Maritimam & Montanam.

Maritimæ opida clara sunt *Lima*, sedes Proregis & Archiepiscopi, cū subsunt Episcopi xv. & *Camana*. Mōtanæ insignia opida sunt *Cusco*, totius Prouinciæ princeps, & *Quito*. *Potosi* auri metallis opulentissimū.

CHILI.

Sequitur regio *Chili*, amplitudine Peruiam ferè exæquans. Caput est opidum S. Iacobi.

CHICA.

Chili regioni continuatur *Chica* regio, fretō Magellanico affixa. In hac Patagonum gens est stupendæ proceritatis, nouem & summum decem pedum mensuram implens. Ex his quidam, Magellane (is primus in has oras delatus) inspestante, sesquicubitales sagittas citre

494 *Philippi Clauery*
nauseam per guttur ad stomachi
fundum egere; hoc scilicet argu-
mento corporis robur ostentantes.

BRASILIA.

Brasilia vasta regio, ut quæ quar-
tam Meridionalis Americæ par-
tem obtinet, sacchari singulari atque
vbere prouentu maximè nobilis
est. Præcipuum opidum est *Portus*
omnium sanctorum, præfecti totius
prouinciæ sedes. *Portus* autem ce-
leberrimus est opidum *Pernambuco*;
intus opida *Assumtio & Paraguate*.

Reliquæ regiones introitus, aut
non cognitæ, aut obscuræ sunt;
nullis ibi locis memoratu dignis.

C A P. XV.

De Insulis noui Orbis.

Insularum, quæ Americæ ab
Oriente obiacent, ingens est
numerus. At harum nobiliores

Hispaniola, Cuba & Imaica.

Priores duę eiusdem esse videntur magnitudinis, nisi quod hæc longior, illa latior. Occupat *Cuba* longitudine mill. cxc. latit. xxx. *Hispaniola* longit. cxl. latit. liv. Opida in vtraque compluria. Caput *Hispaniolæ* S. *Dominicus*: *Cubę* S. *Iacob*; in hac est *Hauana* celeberrimus *Americæ* totius portus.

Imaice, quę *Europæis* S. *Iacobi* dicitur insula, implet longitudine l. mill. lat. xx. Caput est *Sinilla*. Secunda ab hac est *Oristm*.

Atque hæc est brevis *Americæ* vniuersę explicatio.

C A P. XVI.

Magellanica.

Porro peractis duabus prioribus continentibus, restabat vti tertiam vniuersi terrarum orbis partem aggredieremur, illis amplitu-

496 *Phil. Cl. Inst. Geog. Lib. V. 1.*
dine forsitan haud inferiorem)
Verum cum etiam nunc nobis in-
cognita iaceat, nec constet, con-
tinens vna, an plures in insulas
dissecta sit; nihil habemus in præ-
sens, quod de eâ huc referamus;
nisi nominis breuem expositionem.
Dicitur Terra Australis, quia no-
bis vltima in austrum versus sita
est. Eadem Terra incognita, quia
nemo ingressus. Denique Magel-
lanica, quia Magellani primi
conspicitur.

FINIS

ARGUMENTA
RERVM,
QVÆ HISCE
SEX LIBRIS
continentur.

LIBER PRIMVS.

- Cap. I. *Vid. Geo-*
graphia, &
quid Glo-
bns seu Or-
bis terra. pag. 11
- Cap. II. *De Globi partibus &*
Circulis. 13
- Cap. III. *De quatuor maiori-*
ribus Circulis. 16
- Cap. IV. *De quatuor minoribus*
Circulis. 23

TABVLA:

Cap. v. De Zonis.	26
Cap. vi. De Parallelis & Climatibus.	27
Cap. vii. De Globo in partes CCCLX. sectione, item de ambitu terra, & de longitudine ac latitudine eius.	35
Cap. viii. De quatuor Mundi Regionibus, & de Vëtis.	38
Cap. ix. De Locorum mensuris.	40
Cap. x. De Oceano eiusque partibus.	43
Cap. xi. De magnis sinubus Oceani.	48
Cap. xii. De mari interno.	50
Cap. xiii. De Navigatione Oceani.	54
Cap. xiv. Summa totius orbis diuisione.	57

TABVLA.

LIBER II.

- Cap. I. **S**ymma Europa des-
criptio. 61
- Cap. II. De Hispania. 64
- Cap. III. Divisio Hispaniæ
Veteris. 67
- Cap. IV. De nobilioribus His-
paniæ Fluviiis, & Urbibus
olim claris. 70
- Cap. V. De incolis Hispaniæ,
ac recētiori eius divisione. 72
- Cap. VI. De Urbibus, Portu-
bus, & Academiis hodie
claris. 79
- Cap. VII. De Insulis ad His-
paniam. 82
- Cap. VIII. De Gallia. 84
- Cap. IX. De Gallia Braccata,
quæ & Narbonensis pro-
liij

TABVLA.

<i>vincia.</i>	87
Cap. x. <i>De Gallia Comata, ac prima eius parte Aquitania.</i>	89
Cap. xi. <i>De Gallia Celtica, seu Lugdunensi.</i>	91
Cap. xii. <i>De Gallia Belgica, item Fluminibus vniuersa Gallia Transalpina.</i>	93
Cap. xiii. <i>De incolis Gallie, ac posteriori eius diuisione.</i>	99
Cap. xiv. <i>De recentiori Gallia, eiusque in varias Pro- uincias diuisione.</i>	105
Cap. xv. <i>De Urbibus Gallie celebribus Academiisque illustribus.</i>	108
Cap. xvi. <i>De Sabaudia, ac Burgundie Comitatu.</i>	112
Cap. xvii. <i>De Heluetis et Valleis.</i>	113
Cap. xviii. <i>De Hodierna</i>	

TABVLA.

<i>Belgica, siue de inferiore nunc Germania.</i>	117
<i>Cap. XIX. De praeipuis Infe- rioris Germaniae Urbibus.</i>	121
<i>Cap. XX. De Britannicis In- sulis.</i>	131
<i>Cap. XXI. Diuisio Veteris Bri- tanniae, item de fluuiis & opidis.</i>	134
<i>Cap. XXII. De Incolis Bri- tanniae.</i>	137
<i>Cap. XXIII. De Anglia.</i>	140
<i>Cap. XXIV. De Scotia.</i>	143
<i>Cap. XXV. De Hibernia.</i>	145

LIBER III.

<i>Cap. I. DE Veteri Ger- mania.</i>	148
<i>Cap. II. Diuisio Veteris Ger- maniae, ac primum de Vinis</i>	

I iij

TABVLA.

<i>dilis & Ingaunibus.</i>	153
Cap. III. <i>De Istaunibus, Her- mionibus, item Sueuia, & veterum Germanorum ha- bitationibus.</i>	158
Cap. IV. <i>De Vindelicia & Norico.</i>	166
Cap. V. <i>De fluuiis, syluis ac montibus Germania.</i>	169
Cap. VI. <i>De Incolis Germa- nia.</i>	171
Cap. VII. <i>Quota pars Germa- nia subiecta fuerit Imperio Romano.</i>	174
Cap. VIII. <i>De variis Germa- nia Regnis, ac nouissima eius diuisione.</i>	177
Cap. IX. <i>De Imperii Germa- nici prouinciis, citra Rhenum in Gallico solo sitis.</i>	180
Cap. X. <i>Sueuia, Franconia,</i>	

TABVLA.

<i>Palatinatus Rheni.</i>	185
Cap. XI. <i>Palatinatus Superior, Bauaria, Salisburgiēsis Archiepiscopus, Tirolis Comitatus.</i>	188
Cap. XII. <i>Croatia, Vinidorum, Marchia, Carniola, Carinthia, Stiria & Austria.</i>	190
Cap. XIII. <i>Boiohemia, Moravia, Silesia, Lusatia.</i>	193
Cap. XIV. <i>Marchia Brandenburgēsis, Pomerania, Mekeburgium, Holsatia.</i>	197
Cap. XV. <i>Lunenburgiensis Ducatus, Bremensis Archiepiscopus, Frisia Orientalis, Westfalia, Cluina & Montanus Ducatus.</i>	200
Cap. XVI. <i>Hassia, VVetterania, Buchouia, Thuringia.</i>	204

TABVLA!

Cap. xvii. <i>Misnia, Saxonia, Brunsvicensis Ducatus.</i>	206
Cap. xviii. <i>De Archiepiscopis patibus & Academiis Ger- maniae.</i>	210
Cap. xix. <i>Dania Regnum.</i>	211
Cap. xx. <i>Noruegia, Finno- marchia, Islandia, Gronlan- dia, Frieslandia.</i>	213
Cap. xxi. <i>Sueuia, Botnia, Scrickfinnia, Lappia, Fin- nia.</i>	216
Cap. xxii. <i>De Italia & va- riis eius nominibus.</i>	219
Cap. xxiii. <i>De diuisione Ve- teris Italiae.</i>	222
Cap. xxiv. <i>Ligures, Taurini, Cottii & Ideonni regna, Sa- lassi, Lepontii, Euganei, Rheti, Veneti, Carni, Histri.</i>	225

TABVLA.

Cap. xxv. De Gallis Cisalpinis.	230
Cap. xxvi. Etruria & Umbria.	232
Cap. xxvii. De Sabinis & Latio.	236
Cap. xxviii. Picentes, Vestini, Marrucini, Peligni, Marsi, Frentani, Samnites, Hirpini.	240
Cap. xxix. De Campanis & Picentinis, Apuliâ & Calabria.	242
Cap. xxx. De Lucanis, Brutiis & Magnâ Graciâ.	246
Cap. xxxi. De Fluviis Italia.	248
Cap. xxxii. De Montibus Italia.	251
Cap. xxxiii. De Veris Italiae incolis.	253

TABVLA.

Cap. xxxiv. De nouissima Italia diuisione.	257
Cap. xxxv. Histria, Forum Iulium, Marchia Taruifana, Grifones, Heluetiorum stipendiarii, & Pedemon-tium.	260
Cap. xxxvi. Lombardia, & Genuensis ager.	263
Cap. xxxvii. Tuscia, Romaniola, Marchia Anconitana, Romanus ager, & Ducatus Spoletanus.	267
Cap. xxxviii. De Regno Neapolitano.	272
Cap. xxxix. De Urbibus Regni Neapolitani.	274
Cap. xl. De Episcopatibus Italia, Academiis, & Urbium clarissimarum Epithetis.	276

TABVLA:

- Cap. xli. *De sicilia.* 279
Cap. xlii. *De incolis Sicilia
& noua eius descriptione.*
283.
Cap. xliii. *De sardinia &
Corsica.* 285
-

LIBER IV.

- Cap. i. **D**E Pannonia. 289
Cap. ii. **D**E incolis Pan-
noniarum, & de Regno
Hungariae. 292
Cap. iii. *De Sclauonia &
Bosnia.* 295
Cap. iv. *De Illyrico.* 297
Cap. v. *De Incolis Illyrici, &
noua eius descriptione.* 299
Cap. vi. *De Grecia, & sum-
ma eius diuisione.* 301
Cap. vii. *De Epiro & Pelo-*

TABVLA.

<i>ponneso.</i>	303
Cap. viii. <i>De Hellade, seu Gracia propriè dicta, & Thessalia.</i>	306
Cap. ix. <i>De Macedonia.</i>	309
Cap. x. <i>De fluviis, Monti- bus, ac insulis Gracia adia- centibus.</i>	312
Cap. xi. <i>De incolis Gracia, & noua eius descriptione.</i>	316
Cap. xii. <i>De Creta insula.</i>	318
Cap. xiii. <i>De Thracia.</i>	321
Cap. xiv. <i>De Urbibus veteris Thraciae, Fluuiis ac Monti- bus.</i>	323
Cap. xv. <i>De incolis Thracia, & Urbibus nunc claris: item de Patriarchis, Graecanica re- ligionis.</i>	325
Cap. xvi. <i>De Maesia.</i>	328

TABVLA.

- Cap. xvii. *Summa vniuersæ
Scythia descriptio. Item de
veteri Scythia Europæa.* 332
- Cap. xviii. *De Dacia.* 334
- Cap. xix. *Transilvania, Va-
lachia, & Moldauia des-
criptio.* 337
- Cap. xx. *Tartaria minor, vbi
Taurica Chersonesus.* 340
- Cap. xxi. *Sarmatia Europæa.*
342
- Cap. xxii. *De incolis Sarmat-
ia, fluuiis ac montibus: item
de Hyperboreis.* 344
- Cap. xxiii. *De Polonia regno
Prouincijsq; ei subiectis.* 348
- Cap. xxiv. *Polonia proprie di-
cta.* 350
- Cap. xxv. *Lituania, Russiæ
& Podalia.* 352
- Cap. xxvi. *Polinia, Podelas-*

TABVLA.

<i>sia, Masouia, Liudonia, Samogitia.</i>	355
Cap. xxvii. <i>De Borussia & Cassubia, item de Episcopati- bus & Academiis regni Po- lonici.</i>	358
Cap. xxviii. <i>Mosconia siue Rusſia Alba Ducatus Ma- gnus.</i>	361

LIBER V.

Cap. i. S <i>umma Asia des- criptio.</i>	365
Cap. ii. <i>Scythia Asiatica, & Sarmatia Asiatica: item Serica & Sogdiana.</i>	368
Cap. iii. <i>Summa Tartaria des- criptio.</i>	372
Cap. iv. <i>Tartaria deserta, Za- gataia & Turckestan.</i>	373

TABVLA.

- Cap. v. *Cataini Magni Chani
Imperium : item Tartaria
vetus.* 376
- Cap. vi. *De Sinarum regione
sive China.* 379
- Cap. vii. *De India veteri.*
383
- Cap. viii. *Summa India no-
ue descriptio.* 387
- Cap. ix. *Cambaia, Narsinga,
Malabar, Oriza.* 389
- Cap. x. *Bengala, Pegu, Sian,
Camboia, India Septemtrio-
nalis.* 392
- Cap. xi. *Insula in Indico ma-
ri.* 394
- Cap. xii. *De Persarum im-
perio.* 396
- Cap. xiii. *Gedrosia, Garma-
nia, Drangiana, Arachosia,
Paropamisus, Bactriana,*

TABVLA.

<i>Margiana, Hyrcania, Asia, Parthia.</i>	397
Cap. xiv. <i>Persis, Susiana, Assyria, Media.</i>	400
Cap. xv. <i>De varia imperii Asiatici mutatione, noua Sophorum regni descriptione: item de regno Ormuz.</i>	403
Cap. xvi. <i>De reliquis veteris Asia regionibus, quas nunc Turcarum Imperator obtinet, & speciatim de Albania, de Iberia, Colchide & Ar- menia.</i>	406
Cap. xvii. <i>Cappadocia, Gala- tia, Pontus, Bithynia.</i>	410
Cap. xviii. <i>Asia Minor, siue proprie dicta.</i>	413
Cap. xix. <i>Lycia, Pamphylia, & Cilicia.</i>	417
Cap. xx. <i>Summa Syria descri- ptio.</i>	4102

TABVLA

ptio: item <i>Palestinae</i> ; sub quâ <i>Idumæa</i> & <i>Iudæa</i> .	420
Cap. XXI. <i>Samarita</i> , <i>Galilæa</i> , <i>Phœnice</i> & <i>Libanus</i> .	426
Cap. XXII. <i>Antiochene</i> , <i>Co-</i> <i>magene</i> & <i>Cœlesyria</i> .	429
Cap. XXIII. <i>Mesopotamia</i> & <i>Babylonia</i> .	432
Cap. XXIV. <i>Arabia</i> .	436
Cap. XXV. De <i>Turcico imperio</i> , <i>urbibusq;</i> sub eo <i>claris</i> .	440
Cap. XXVI. <i>Cyprus</i> & <i>Rho-</i> <i>dus</i> .	442

LIBER VI.

Cap. I. <i>Symma Africa</i> <i>S</i> descriptio.	447
Cap. II. <i>Agyptus</i> .	449
Cap. III. De incolis <i>Agypti</i> ac <i>Nilo flumine</i> : item de <i>Li-</i>	

Kk

TABVLA:

- bya exterior.* 452
- Cap. iv. *Cyrenaica, Africa Minor, Libya deserta, Troglodyta & Garamantes.*
456
- Cap. v. *Numidia & Mauritania.* 459
- Cap. vi. *Gatuli, Atlas Mons, Libya interior & Aethiopia.*
463
- Cap. vii. *De incolis vniuersae Africae nouaque eius descriptione: ac primum de Aegypto.* 466
- Cap. viii. *Barbaria,* 468
- Cap. ix. *Biledulgerit, Sarra desertum, Nigrita, Abissini.* 472
- Cap. x. *Aethiopia exterior siue interior: item insulae Africae adiacentes.* 475

TABVLA:

- Cap. XI. *Summa America
descriptio.* 479
- Cap. XII. *America Septem-
trionalis sive Mexicana.* 484
- Cap. XIII. *Florida, Noua Gra-
nata, California, Noua
Hispania.* 487
- Cap. XIV. *America Meridio-
nalis, seu Peruuiana.* 490
- Cap. XV. *De insulis Noui Or-
bis.* 494
- Cap. XVI. *Magellanica.* 495

FINIS.

KKI

UNIVERSITATEA "AL. I. CUȘA" BUCUREȘTI

CONSILIUL

BIBLIOTECA

CENTRALĂ

nr. inv. 309328

